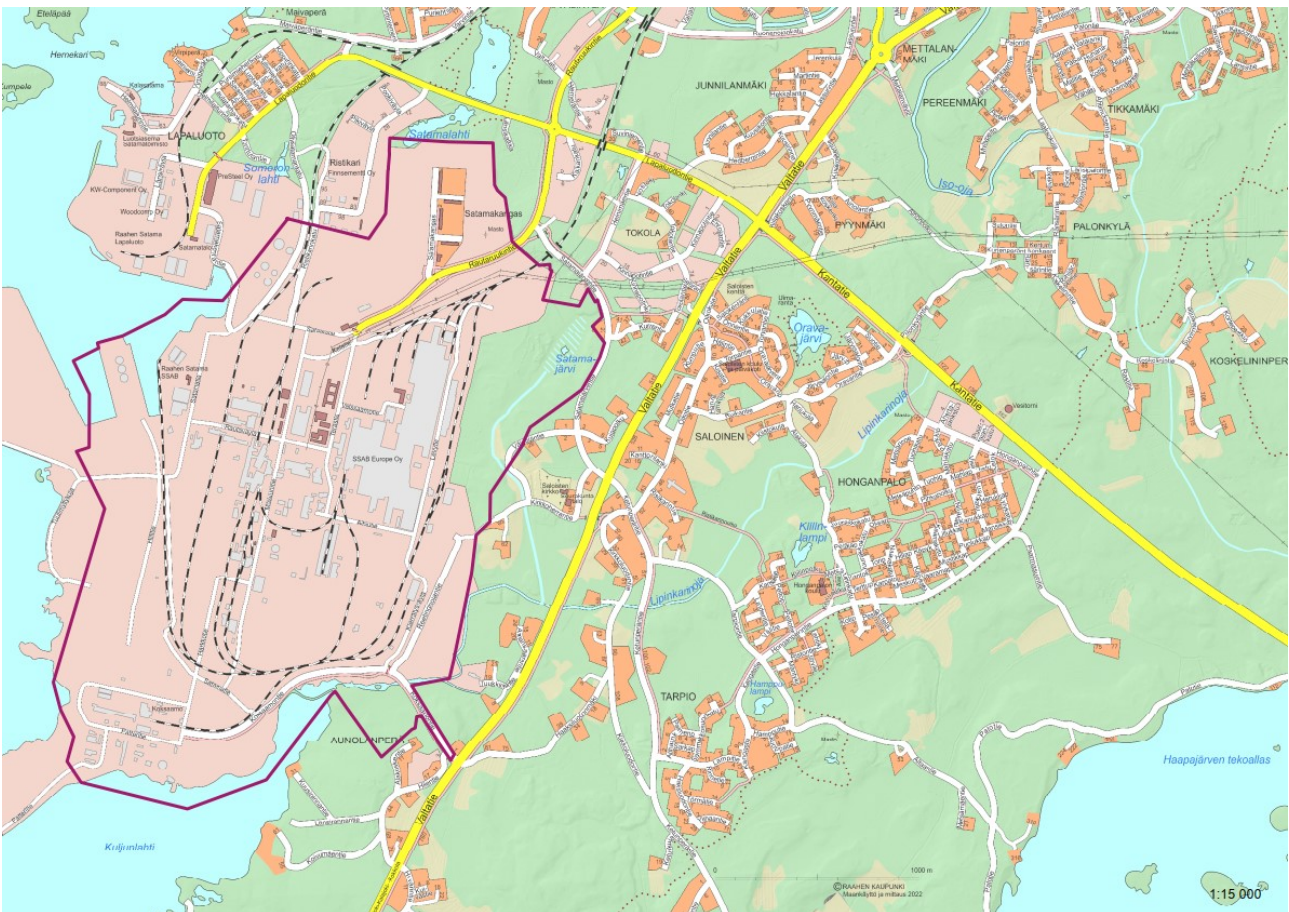

SSAB:n tehdasalueen asemakaava

Ak 248

KAAVASELOSTUS LUONNOSVAIHE

Päivämäärä 19.4.2023

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavan selostus, joka koskee 19. päivänä huhtikuuta 2023 päivättyä asemakaavakarttaa.

Akm 235: SSAB:n tehdasalueen asemakaava

Asemakaava koskee: Raahen kaupungin 41. kaupunginosan kiinteistöjä: 678-412-33-0, 678-412-32-0, 678-413-36-2, 678-413-36-1, 678-402-1-50, 678-412-34-3, 678-412-7-81, 678-412-24-25, 678-412-91-1.

Raahen kaupungin 53. kaupunginosan korttelin 5301 tontit 1, 2, 3 ja 4 ja korttelin 5302 tontti 1.

VIREILLETULO

Kehittämislautakunta hyväksyi laaditun osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja päätti asemakaavan vireille tulosta 20.10.2022 § 139. Vireille tulosta on ilmoitettu 28.10.2022.

VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

Täydennetään myöhemmässä vaiheessa.

EHDOTUKSEN NÄHTÄVILLÄ OLO

Täydennetään myöhemmässä vaiheessa.

HYVÄKSYMUSKÄSITTELY

Täydennetään myöhemmässä vaiheessa.

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Suunnittelualan kohteena on Raahen SSAB:n tehdasalue lähialueineen. Suunnitteluala sijoittuu noin 5 kilometrin päähän Raahen keskustasta lounaaseen. Alueen välittömään läheisyyteen sijoittuu satama- ja teollisuusalueita. Suunnitteluala on pääosin yksityisessä SSAB:n omistuksessa. Yleiset alueet ovat Raahen kaupungin omistuksessa. Kaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 534 ha.

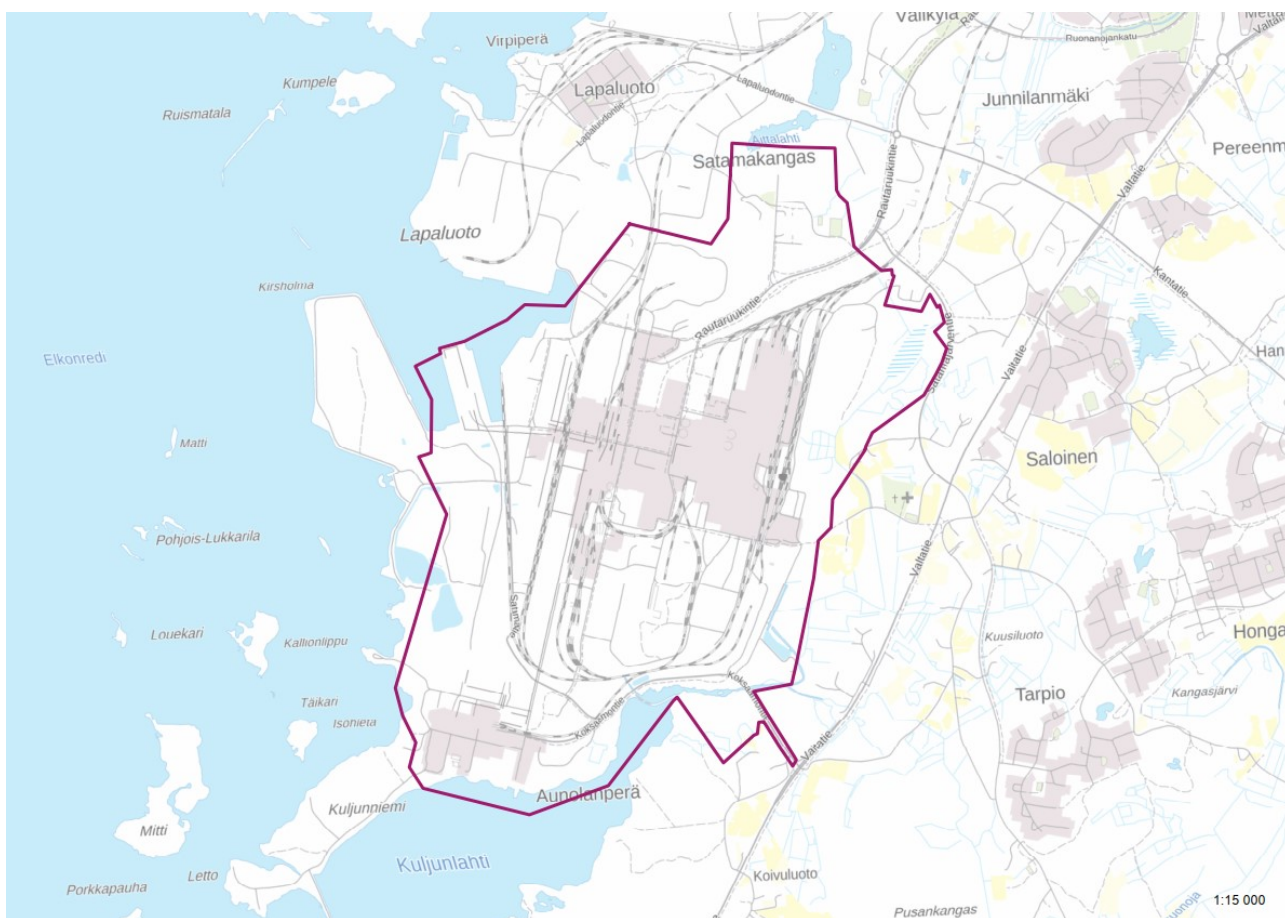
KAAVAN TARKOITUS

Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa SSAB:n terästehtaan toiminnan kehittäminen, mahdollistamalla tuotantoprosessien uudistamisen ja uusien toimintojen sijoittamisen alueelle. Tällä hetkellä alue on asemakaavoittamatonta ja alueen luvittaminen on tapahtunut suunnittelutarveratkaisujen kautta. Alueen kaavoittaminen mahdollistaa suunnittelutarveratkaisuja paremmin alueen kokonaisuuden kehittämisen ja luvittamisen. Rakentamisen mittakaava alueella on myös sellaista, jota on tarkoituksenmukaista ohjata asemakaavoituksella. Tehtaan kehittämisen historiaa on leimannut se, että suunnitelmat ovat ulottuneet pitkälle ja tehtaan eri rakennusvaiheissa on jo ennakoitu tulevia vaihteita ja tulevaisuuden tarpeita. Tähän periaatteeseen pohjautuu myös kaavan ratkaisut ja

alueen vaiheittainen kehittäminen. Asemakaavalla osoitettava rakennusoikeus mahdollistaa tässä vaiheessa suunniteltujen toimintojen lisäksi vielä täsmentymättömien teollisuus- ja varastotoimintoihin liittyvän rakentamisen ja kehittämisen kaava-alueelle. Alueen toteuttaminen tapahtuu vaiheittain.

Toiminnan muutoksen taustalla on fossiilivapaan teräksen voimakkaasti kasvava kysyntä. Raahan terästehdas aiheuttaa tällä hetkellä noin 7 % Suomen hiilidioksidipäästöistä. Tavoitteena on muutoksen yhteydessä päästä suurelta osin eroon hiilidioksidipäästöistä noin vuoteen 2030 mennessä. Kyseessä on siis tuotannon muutoshanke, jossa uudistetaan tehtaan tuotantoprosesseja.

Asemakaavan laadinnan pohjaksi ei ole tehty vaihtoehtotarkasteluja. Kaavatyön reunaehdot muodostuvat muutoshankkeen teknisestä suunnittelusta, jossa on huomioituna sijoittumisen ohjaamisessa tunnistetut reunaehdot, herkät alueet ja suojellut arvot.

Kuva 0-2. Asemakaava-alueen sijainti. (© Raahen kaupunki, 2022.)

SISÄLLYSLUETTELO

Sisällysluettelo	3
1. Tiivistelmä	7
1.2 Kaavaprosessin vaiheet	7
1.3 Suunnittelualan yleiskuvas	7

1.4	Asemakaavan tavoitteet	7
2.	SSAB:n tehdastoiminnan muutoshanke	8
2.2	Yleiskuvaus toiminnasta	9
2.3	Toimintaan jäävät ja suljettavat prosessit	10
2.4	Käytettävät raaka-aineet ja niiden varastointi	11
2.5	Vedenhankinta ja jätevesien johtaminen	12
2.6	Kaatopaikka ja kaatopaikalle sijoitettavat jätteet	13
2.7	Tehdasalueen muut toiminnot	14
3.	Suunnitteluprosessi ja osallistuminen	14
3.2	Kaavaprosessia koskevat päätökset ja kaavaprosessin kuvaus	14
3.3	Osallistaminen ja yhteistyö	16
3.4	Viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen osalta osallisia ovat seuraavat tahot:	16
3.5	Viranomaisyhteistyö	16
3.6	Kaavaprosessin vaiheet	16
3.7	Muut aluetta koskevat päätökset, suunnitelmat ja ohjelmat	17
3.8	Kaavoituksen aikana laaditut selvitykset	19
4.	Selvitys suunnittelualueen olosuhteista	19
4.1	Alueen yleiskuvaus	19
4.2	Asutuksen sekä vapaa-ajan asutuksen sijoittuminen	21
4.3	Työpaikat ja palvelut	23
4.4	Virkistys	23
4.5	Liikenne	24
4.6	Maa- ja kallioperä	32
4.7	Pohjavedet	40
4.8	Vesistö	43
4.9	Kalasto ja kalastus	45
4.10	Luonnonympäristö	45
4.11	Maisema	54
4.12	Rakennettu kulttuuriympäristö	59
4.13	Rakennuskanta	60
4.14	Arkeologinen kulttuuriperintö	64
4.15	Hulevedet	66
4.16	Tekninen huolto	68
4.17	Lentoesteet	68
4.18	Eriyistoiminnot	68

4.19	Maanomistus	69
5.	Suunnittelutilanne	69
5.2	Maakuntakaava	69
5.3	Yleiskaava	73
5.5	Asemakaavat	76
5.6	Vireillä olevat yleis- ja asemakaavat	77
5.7	Rakennusjärjestys	77
5.8	Pohjakartta	78
5.9	Rakennuskiellot	78
5.10	Päätökset ja sopimukset	78
6.	Asemakaavaluonnos	78
6.2	Asemakaavan rakenne	78
6.3	Mitoitus	79
6.4	Yleiset määräykset	80
6.5	Nimistö	81
7.	Kaavan vaikutukset	81
7.2	Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja kaavoitukseen	81
7.3	Vaikutukset maisemaan	83
7.4	Vaikutukset kulttuuriympäristöön	91
7.5	Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön	95
7.6	Vaikutukset rakennuskantaan	95
7.7	Vaikutukset vesistöihin	95
7.8	Vaikutukset hulevesiin	102
7.9	Vaikutukset pohjavesiin	102
7.10	Vaikutukset maa- ja kallioperään	103
7.11	Vaikutukset Natura-alueisiin, luonnonsuojeluun ja luonnonarvoihin	104
7.12	Vaikutukset linnustoon ja eläimistöön	108
7.13	Vaikutukset luonnonvarojen käyttöön	108
7.14	Vaikutukset liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen	109
7.15	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön sekä virkistyskäyttöön	111
7.16	Meluvaikutukset	112
7.17	Vaikutukset ilmanlaatuun ja ilmastoon	117
7.18	Vaikutukset jätteen käsittelyyn ja loppusijoitukseen	121
7.19	Luonnonympäristön vaikutukset rakentamiseen	122
7.20	Turvallisuuden kohdistuvat vaikutukset	123

7.21	Vaikutukset elinkeinoelämään ja työllisyyteen	126
7.22	Tehtaan tuotantotavan muutoksen vaikutusten yhteenveto	126
7.23	Yhteisvaikutukset ympäröivän maankäytön kanssa.....	129
8.	Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, maakunta- ja yleiskaavaan.....	131
8.2	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	131
8.3	Maakuntakaava	134
8.4	Yleiskaava	134
9.	Asemakaavan toteutus.....	135
9.2	Toteuttaminen	135
9.3	Toteutuksen seuranta	135
10.	Lähteet.....	135
11.	Yhteystiedot.....	137

Asemakaavaselistuksen aineistot ja tehdyt selvitykset

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 19.4.2023
2. Palauteraportti 19.4.2023
3. Luontoselvitys (AFRY Finland Oy 2022)
4. Muinaisjäännösinventointi (Mikroliitti 2022)
5. Hulevesiselvitys (AFRY Finland Oy 2023a)
6. Liikenneselvitys (AFRY Finland Oy 2023b)
7. Rajattu rakennushistoria ja rakennusinventointi (AFRY Buildings Finland Oy2023)
8. Asemapiirros tehtaan toiminnoista
9. Havainnollistavaa aineistoa 19.4.2023
10. Melumallinnus (Efterklang, 2022)

Työn ohjaus: Raahen kaupunki

Afryn työryhmä: Ida Montell, Hanna Vuolteenaho, Ella Kilpeläinen, Jouni Korkiamäki, Anna Väisänen, Lotta-Maria Lehtinen, Marko Väyrynen, Pekka Keränen, Anu Laurila, Laura Mansikkamäki, Juho Peltoniemi, Leena Kurkinen, Eemeli Hurmerinta, Miia Nurminen-Piirainen

1. TIIVISTELMÄ

1.2 Kaavaprosessin vaiheet

Kaavoitusaloite SSAB:n tehdasalueen asemakaavoituksen käynnistämiseksi on hyväksytty Raahen kehittämislautakunnassa 11.5.2022 § 81 ja Raahen kaupunginhallituksessa 16.5.2022 § 227.

Kehittämislautakunta hyväksyi laaditun osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja päätti asemakaavan vireille tulosta 20.10.2022 § 139. Vireille tulosta on ilmoitettu 28.10.2022.

1.3 Suunnittelualueen yleiskuvaus

Suunnittelualueen rannikkomaisemaa hallitsee SSAB Europe Oy:n Raahen tehtaan teollisuusalue, Raahen satama ja rantavyöhykkeen tuulivoimalat. Suunnittelualue on pääosin rakennettua ja muuttunutta suurimittakaavaista teollisuusaluetta. Alueella on myös vähäisesti luonnontilassa säilyneitä alueita. Suunnittelualueen länsipuolelle sijoittuu Raahen satama-alue, luoteeseen Lapaluodon satamanosan satama-alue ja rantavyöhykkeellä tehdasalueen länsipuolella on toiminnassa olevia tuulivoimaloita. Alueen lainvoimaisessa yleiskaavassa osoitettu teollisuusalue jatkuu kaava-alueelta radan vartta idän suuntaan. Alueen itäpuolelle sijoittuvat maisemallisesti arvokkaat alueet. Alueen pohjoispuolelle sijoittuu virkistysalueita ja lounaassa rakentamaton Kuljunniemen alue. SSAB:n tehdasalueella kulkee sähköistetty 31,5 km mittainen pistoraideyhteys Helsinki-Oulu pääradalta. Välillä kulkee ainoastaan tavarakuljetuksia. Suunnittelualue tukeutuu idässä kulkevaan Valtatien 8, joka kuuluu Euroopan Unionin TEN-T kattavaan verkostoon. Suunnittelualueeseen sisältyy myös merialuetta. Suunnittelualueelle ei sijoitu asumista tai loma-asumista. Suunnittelualueen pohjois- ja länsireuna rajautuvat asemakaavoitettuun alueeseen.

Tällä hetkellä SSAB:n tehtaan toiminta luokitellaan suuronnettomuusvaaralliseksi toiminnaksi ja alueelle on osoitettu 1,5 km konsultointivyöhyke. Konsultointivyöhykkeellä tapahtuvista kaavoitusmuutoksista tai merkittävämmästä rakentamisesta on pyydettävä lausunto Tukesilta ja pelastusviranomaiselta.

Asemakaava-alueen pinta-ala on noin 534 ha. Tällä hetkellä alue on asemakaavoittamatonta ja alueen rakennuskannan luvittaminen on tapahtunut suunnittelutarveratkaisuilla. Kyseessä on siis alueen ensimmäinen asemakaava.

1.4 Asemakaavan tavoitteet

Alue suunnitellaan voimassa olevan yleiskaavan ohjaustarkkuus ja -vaikutus huomioiden asemakaavatasoisesti tarkentaen alueen maankäytöllistä ohjausta kokonaisuus huomioiden. Asemakaavassa määritellään mm. alueen käyttötarkoitus, rakentamisalat, rakennusoikeudet sekä alueen liikenneyhteydet. Asemakaavan laadinnassa kiinnitetään huomiota alueen ympäristön erityisominaisuuksiin ja vaikutusten lieventämismahdollisuuksiin.

Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa nykyisen terästehtaan tuotantoprosessien uudistaminen ja toiminnan kehittäminen myös nyt täsmentyneitä rakentamistoimia pitkäjänteisemmin. Koko aluetta koskevana tavoitteena on yhteensovittaa maankäytöllisesti tehdasalueen kehittämisen alueen muuhun maankäyttöön huomioiden myös tehdasalueen ulkopuolelle kohdistuvat vaikutukset. Alueen liikenneverkon kehittämisessä huomioidaan sujuvat yhteydet ja liikenneturvallisuus sekä eri kulkumuotojen tarpeet sisältäen myös kevyen liikenteen sekä raideliikenteen.

Alueen maankäytöllisen ohjauksen periaatteet osoitetaan nyt laadittavalla asemakaavalla. Tehtaan toimintaa ohjataan ympäristö- ja vesitalousluvalla. Toiminnan muutoksen ympäristö- ja vesitalousluvan muutoshakemuksen laatiminen on aloitettu. Näiden lupien osalta lupaviranomaisena toimii Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (AVI).

2. SSAB:N TEHDASTOIMINNAN MUUTOSHANKE

SSAB:n terästehtaan kehittämiseen liittyvä konversiohankkeen tavoitteena on vastata fossiilivapaan teräksen kasvavaan kysyntään ja siirtyä vaiheittain kohti fossiilivapaata teräksentuotantoa. Kyseessä on olemassa olevan tuotannon muutoshanke, jossa uudistetaan tehtaan tuotantoprosesseja. Tehtaan tuotantokapasiteetti ei hankkeen toteuttamisen myötä muutu ja useat toiminnan aiheuttamat vaikutukset tulevat vähenemään muutosten myötä.

SSAB:n suunnitelmana on uudistaa nykyinen Raahen tehtaan ohutlevytuotantojärjestelmä niin sanotulla minimill-pohjaisella tuotannolla, joka tarjoaa laajemman tuotevalikoiman ja paremman kustannusaseman. Teräksen tuotanto tulee tulevaisuudessa perustumaan valokaariuuniprosessiin. Raahen terästehdas aiheuttaa tällä hetkellä noin 7 % Suomen hiilidioksidipäästöistä. Muutoksen yhteydessä on tavoitteena päästä suurelta osin eroon hiilidioksidipäästöistä noin vuoteen 2030 mennessä. Suunnitelman toteutuminen edellyttää tarpeellisen infrastruktuurin toteuttamista.

Kuva 2-1. Kuva Lapaluodon alueelta tehdasalueelle.

Kuva 2-2. Kuva tehdasalueelta.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on antanut Raahen tehtaalle viimeisimmän ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksen vuonna 2016, joka tuli lainvoimaiseksi 27.2.2019. Tällä hetkellä on laadinnassa ympäristö- ja vesitalousluvan muutoshakemus.

Tehtaan päästöjä tarkkaillaan viranomaisen hyväksymien tarkkailusuunnitelmien mukaisesti. Hiili-diksidipäästöt ovat tehtaan yksi merkittävistä ympäristöä kuormittavista tekijöistä. Niistä merkittävin osa, noin 90 %, aiheutuu masuuniprosessista, sillä Raahen tehtaalla käytetystä energiasta pääosa muodostuu rautatuotannon pelkistysaineena käytetystä hiilestä.

2.2 Yleiskuvaus toiminnasta

Raahen terästehtaan toimintaa tullaan muuttamaan niin, että nykyinen tehtaan ohutnauhatuotantojärjestelmä korvataan valokaariuuniteknologiaan perustuvalla nauhatuotannolla. Tehtaalle rakennetaan kaksi valokaariuunia sekä uudet teräksen senkkametallurgiset käsittelyt ja aihiovalut. Lisäksi otetaan käyttöön uusi nauhavalssaamo, jossa aihion valssauslämpötilaa säädetään sähköenergialla ilman erillisiä ahiokuumennusuuneja. Lisäksi otetaan käyttöön uusi peittäuslinja. Kuonankäsittelyalue ja romun käsittelytoiminnot siirtyvät tehdasalueella uuteen sijaintiin. Kierrätysterästä aletaan vastaanottamaan tehtaalle myös sataman kautta.

Teräksen valmistus valokaariuunimenetelmällä on panosprosessi, johon kuuluu raaka-aineiden sulatus sähköllä valokaariuunissa, sulan seostus haluttuun laatuun ja käsittely senkkametallurgisissa prosesseissa sekä valu. Pääraaka-aineena rautasientä ja kierrätysterästä. Tehtaan nykyisistä raaka-aineista muun muassa rautapelletit ja kivihiili jäävät pois. Uusien toimintojen lisäksi tehtaan nykyinen levyvalssaamo valukoneineen ja nykyiset jatkojalostuslinjat (EKT ja LKT) tulevat säilymään toiminnassa.

Tehdas toimii ympärivuorokautisesti vuoden jokaisena päivänä lyhyitä huoltoseisokkeja lukuun ottamatta.

Tehtaan merivedenottoa siirretään uudelle paikalle ja meriveden ottoa varten rakennetaan tehdasalueelle uusi pumppaamo. Lisäksi makeanveden pumppaamo uudistetaan, mutta vedenottoa ei tulla muuttamaan.

SSAB Europe Oy:n teollisuussatama sijaitsee Raahen satamassa. Tulevaisuudessa sataman kautta kuljetettavat raaka-aineet osin muuttuvat.

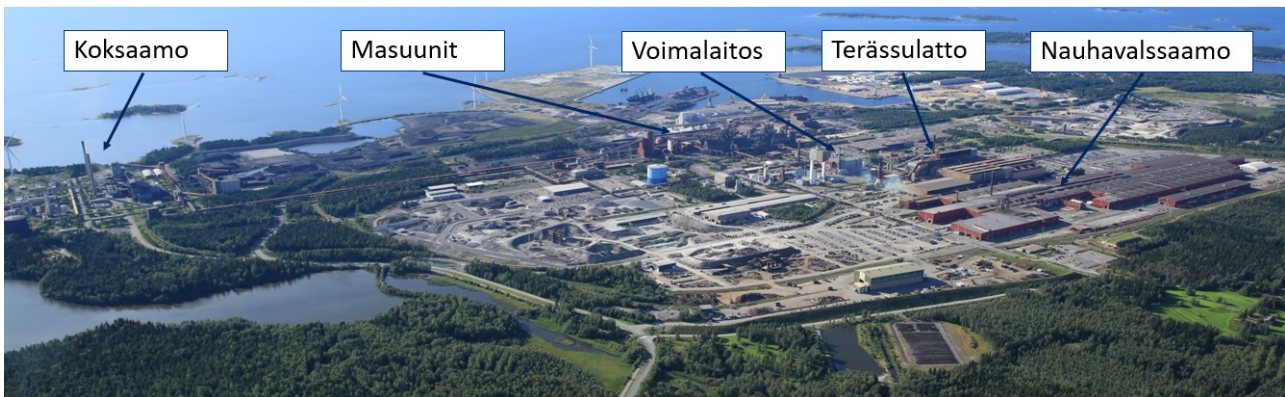
2.3 Toimintaan jäävät ja suljettavat prosessit

Tehdasalueen nykyisistä toiminnoista ovat jäämässä käyttöön nauhakelan leikkauslinjat, levyaihioidenvalu ja levyaihihalli, briketointi ja levyvalssaamo jatkojalostusosastoineen. Lisäksi muiden toimijoiden toiminnoista kalkinpolttamon ja happitehtaan ennakoitaan säilyvän tehdasalueella.

Uuden terästuotantoprosessin käyttöönoton jälkeen tulee seuraavien tuotantoprosessien toiminta loppumaan:

- koksamo
- masuunit
- terässulatto
- nauhavalssaamo
- voimalaitos

Seuraavassa kuvassa on esitetty lopetettavien toimintojen sijainnit tehdasalueella.

Kuva 2-3. Lopetettavien toimintojen sijainti tehdasalueella. (© AFRY Finland Oy, 2022)

Alustavassa asemapiirroksessa on kuvattu uusien toimintojen viitteellistä sijoittumista kaava-alueelle. Asemapiirros on esitetty suurempana kaavaselostuksen aineistona 8.

käyttämä kalkkikivi. Satamaan tulevat raaka-aineet siirretään rautasientä ja kalkkikiveä lukuun ottamassa satamasta varasto- ja käyttöpaikoille autokuljetuksina. Kierrätysterästä saapuu laiva- ja autokuljetusten lisäksi rautateitse. Seosaineet ja muut tarveaineet saapuvat tehtaalle pääosin autokuljetuksina.

Kierrätysteräksen varastoimiseksi rakennetaan tehtaalle uutta varastointikapasiteettia sataman läheisyyteen sekä lähelle uutta terässulattoa. Myös nykyisin käytössä oleva kierrätysterästerminali jää käyttöön.

Laivoilla saapuva kierrätysteräs varastoidaan kierrätysterästerminaliin sataman lähellä siten, että jokainen toimitus sisältää pääosin yhden tyyppistä romua. Kierrätysteräs puretaan laivoista autoilla tai mobiilinstureilla ja siirretään terminaliin. Terminalleissa kierrätysterästä käsitellään nostureilla, siirrot tehtaalla tehdään autokuljetuksina. Kierrätysteräs varastoidaan aina laaduttain lajiteltuna. Talvella kierrätysteräs seulotaan lumen ja jään poistamiseksi materiaalista.

Terässulaton lähellä sijaitsee väliterminali, missä kierrätysterästä varastoidaan vastaavasti eri laatuihin lajiteltuna.

Rautasienen varastointiin käytetään satama-alueella olevia nykyisiä raaka-aineen varastosiiloja. Rautasienen siirrot tehdasalueella tehdään kuljetinjärjestelmän avulla.

2.5 Vedenhankinta ja jätevesien johtaminen

Nauhatuotteiden valmistuksen prosessien tarvitsema jäähdytysvesi otetaan merestä. Merivedenottoa varten rakennetaan uusi merivedenottoaika. Merivettä pumpataan tehtaalle keskimäärin noin 18 000 m³/h eli noin 5,0 m³/s. Veden oton määrä vaihtelee vuoden ajan mukaan. Kesällä meriveden lämpötilan ollessa korkeimmillaan, vettä tarvitaan eniten. Suurimmillaan meriveden hetkellinen ottomäärä on 53 000 m³/h.

Makeaa vettä pumpataan tehtaalle Kuljunlahden pohjoisrannalla olevasta pumppaamosta keskimäärin noin 5 600 m³/h eli noin 1,6 m³/s. Tehtaalla makeaa vettä käytetään jäähdytykseen, pesuihin ja lisäveden valmistukseen. Suurin osa makeasta vedestä, maksimissaan hetkellisesti noin 8 000 m³/h, käytetään ilmakaasutehtaalla jäähdytykseen. SSAB toimittaa veden ilmakaasutehtaalle. Vesi ei ole kosketuksessa prosesseihin ja sen johdetaan lämmönvaihtajilta takaisin Kuljunlahteen jatkossa Reetinginojan kautta. Kalkinpolttamo käyttää makeaa vettä kompressorien jäähdytykseen noin 10–30 m³/h. Makeaa vettä käytetään nauha- ja levyvalssauksen suljettujen kiertojen lisäveden valmistukseen sekä suolavapaan veden valmistukseen.

Puhdistettuja prosessivesiä johdetaan merivesiviemäriin ja Kuljunlahteen Reetinginojan kautta. Reetinginojassa on öljynerotusallas ennen vesien Kuljunlahteen johtamista ja tarkkailupistettä. Altaan leveys on noin 40 metriä ja pituus noin 150 metriä. Veden määrä Reetinginojassa lisääntyy, koska jatkossa tehtaalla käytetty makea vesi palautetaan Kuljunlahteen ainoastaan Reetinginojan kautta. Altaan mitoituksen arvioidaan riittävän 8 500 m³/h virtaamalle, joten sen kapasiteetti riittää vesimäärän lisääntymiseen. Öljynerotusaltaan tilavuutta voidaan tarvittaessa kasvattaa vesimäärän lisääntymisen suhteessa öljynerotuksen ja jäljellä olevan kiintoaineen laskeuttamiseksi. Erkinlammenojen selkeytysaltaaseen ei enää toiminnan muutoksen jälkeen johdeta prosessiperäisiä jäte- tai jäähdytysvesiä. Nauhatuotteiden valmistuksen ja peittauksen vesijärjestelmien ylivuoto johdetaan merivesiviemäriin. Molemmista järjestelmistä poistettava vesi on hiekkasuodatettua puhdistettua jätevettä. Uuden kuonankäsittelyalueen vedet johdetaan erillisen vesien käsittelyn kautta merivesikanaaleja pitkin satama-altaaseen.

Kuljunlahti on osa säännösteltyä vesistöä, jonka säännöstelyluvan haltija Kuljunlahden ja Siniluodon lahden osalta on Raahen kaupunki. Säännöstelyn hoitaa SSAB. (Pohjois-Pohjanmaan ELY-kes-

kus 2019) Kuljunlahden vedenpintaa säädellään Siniluodonlahden vedenpinnan avulla. Siniluodonlahden vesipinnan ollessa hieman korkeammalla kuin Kuljunlahdessa, ohjautuu vettä Kuljunlahteen paine-eron turvin. Kuljunlahden padossa ei ole säätörakenteita, joilla vettä voitaisiin poistaa mereen. (Ramboll Finland Oy 2021). Kuljunlahti pyritään pitämään tasossa N43 +0,8 m ja vesipinta lasketaan ennen tulvakautta tasoon +0,4...-0,5. Säännöstelyn yläraja on +1 m ja alaraja -2 m (N43).

Raahan terästehtaalla muodostuvat saniteettijätevedet puhdistetaan tehtaan satama-alueen kupeella sijaitsevassa puhdistamossa, joka on uudistettu vuonna 1998.

2.6 Kaatopaikka ja kaatopaikalle sijoitettavat jätteet

Teräksen valmistuksessa muodostuville jätteille valmistui vuonna 2007 tavanomaisen jätteen kaatopaikka. Kaatopaikan kokonaisala on 14,1 hehtaaria ja se sijoittuu tehdasalueen itäreunalle syväsataman läheisyyteen. Kaatopaikka on rakennettu kolmessa vaiheessa, joista viimeinen osa on otettu käyttöön vuonna 2020. Tämänhetkinen arvio on, että nykyisellä kaatopaikalla on tilaa vuoteen 2034 saakka, mutta toiminnan muuttuessa kaatopaikalle sijoitettavien jätteiden määrä vähennee nykyisestä ja täyttötilavuuden arvioidaan riittävän nykytoiminnan mukaiseen toimintaan verrattuna pidemmälle. Kaatopaikan rakenteet ovat kaatopaikan ympäristölupien nro 74/07/2 ja nro 94/09/2 mukaisia. Sulkematonta aluetta kaatopaikalla on tällä hetkellä noin 10,2 ha.

Jätealueella on lisäksi 200 m³:n allas, jossa on vastaavat pohjarakenteet ja suotovesien keräily kuin varsinaisella kaatopaikalla (ns. pilaantuneiden maiden välivarastointipaikka). Tämä alue on tarkoitettu äkillisiä häiriötilanteita varten, joissa voi syntyä tarvetta varastoida jätettä tilapäisesti. Altaan käyttö on satunnaista, eikä sille nykyisellään ole ollut käyttöä edes vuosittain.

Kaatopaikka sijaitsee aidatun tehdasalueen sisäpuolella. Kaatopaikalle johtavalla tiellä on portti. Tehdasalueelle pääsyä ja tehdasalueella tapahtuvaa liikennettä valvoo turvallisuusalan ulkopuolinen toimija. Kaatopaikalle tuotavat jätteet punnitaan ja tiedot talletetaan vaakajärjestelmään, josta saadaan raportit.

Kaatopaikalle sijoitetaan tavanomaisen jätteen kaatopaikalle soveltuvia tehtaan toiminnassa syntyviä jätteitä. Sinne ei toimiteta jätteitä tehtaan ulkopuolelta. Jätteet koostuvat toiminnasta syntyvistä ei hyödynnettävistä lietteistä, pölyistä, ruoppausmassoista ja rakennusjätteistä. Kaatopaikan rakenteissa käytetään tehtaalla syntyä rakenteisiin soveltuvia materiaaleja, kuten mm. tiiliä ja kuonien käsittelyssä syntyviä jätteistä tai sivutuotteen laatuvaatimukset täyttämättömiä kuonia. Kaatopaikalle sijoitettavien jätteiden laatua seurataan jätelajikohtaisesti. Jätteiden perusmäärittelyssä käytetään kaksi- tai yksivaiheista ravistelutestiä EN 12457–3 tai EN 12457–2. Perusmäärittelyssä määritetään myös jätteiden koostumus. Kulloinkin kaatopaikalle sijoitettaville jätteille tehdään vuosittain vastaavuustestaus.

Reetinginojan öljynerotusaltaan vieressä sijaitsee tiivispohjainen varastoalue, jota voidaan tarvittaessa käyttää jätemateriaalien välivarastointiin. Varastoalueen pohjarakenne on tiivistetty 1,5 mm HDPE-kalvolla ja sen saumat on hitsattu tiiviiksi. Kentän reunat on korotettu ja kalvo ylettyy korotettujen reunojen yli. Ruoppausmassojen välivarastoinnin aikana massasta irtoava vesi valuu kentän laidassa olevaa ojaa ja sitä kautta öljynerotusaltaaseen. Myös oja on tiivistetty 1,5 mm HDPE-kalvolla ja putkiliitos öljynerotusaltaaseen on tehty tiivistäen.

2.7 Tehdasalueen muut toiminnot

Raahen terästehtaalla sijaitsee Raahen Voima Oy:n voimalaitos. Voimalaitoksen päätehtäviä ovat masuunien puhallusilman tuottaminen, höyryn tuotanto, kaukolämmön tuotanto ja jakelu tehtaalle ja Raahen kaupunkiin sekä sähkön tuotanto ja jakelu tehtaalle. Höyryä käytetään sähkön tuottamiseen. Osa höyrystä käytetään prosessihöyrynä tehtaan tuotantolaitoksilla. Lisäksi voimalaitos huolehtii tehtaan prosessikaasujen jakelusta, jäähdytysvesien jakelusta sekä lisä- ja kattilaveden valmistuksesta ja jakelusta. Osa tehtaan paineilmapista tuotetaan voimalaitoksella. Terästehtaan voimalaitoksen pääpolttoaineita ovat tehtaan muiden käyttöjen yli jäävät prosessikaasut.

Tehdasalueella sijaitsevalla Nordkalk Oy Ab:n Raahen kalkinpolttamolla valmistetaan kalkkikivestä kahdella kaksikuiluisella Maerz-uunilla poltettua kalkkia sekä rikinpoistoreagenssia.

AirLiquide Finland Oy:n tehdasalueella sijaitsevalla ilmakaasutehtaalla valmistetaan kaasumaista happea, typpeä ja argonia SSAB:n terästuotannon tarpeisiin sekä nestemäisiä tuotteita ulkopuolisille asiakkaille. Tehtaan raaka-aineena on ympäröivä ilma, joka suodatetaan, paineistetaan kompressoreilla ja jäähdytetään vesijäähdyttimillä sekä johdetaan tislaukseen. Tislauksella ilma jaetaan puhtaiksi lopputuotteiksi hapeksi, typeksi ja argoniksi. Ilman lisäksi laitos käyttää höyryä ja sähköä.

Teräksenvalmistuksessa tarvittava pienikokoinen jäähdytyskierrätysteräs valmistetaan Norex Raahe Oy:n murskauslaitoksella. Raaka-aineena käytetään jatkojalostuksesta tulevaa putkea ja reunasilppua sekä laitoksen yhteydessä olevalta kelaleikkurilta saatavaa raaka-ainetta.

Tehdasalueella toimiva Voda Nordic Oy käyttää nauhavalssaamalla syntyvää nestemäistä peittäushappoa raaka-aineena nestemäisen vedenpuhdistuskemikaalin valmistuksessa.

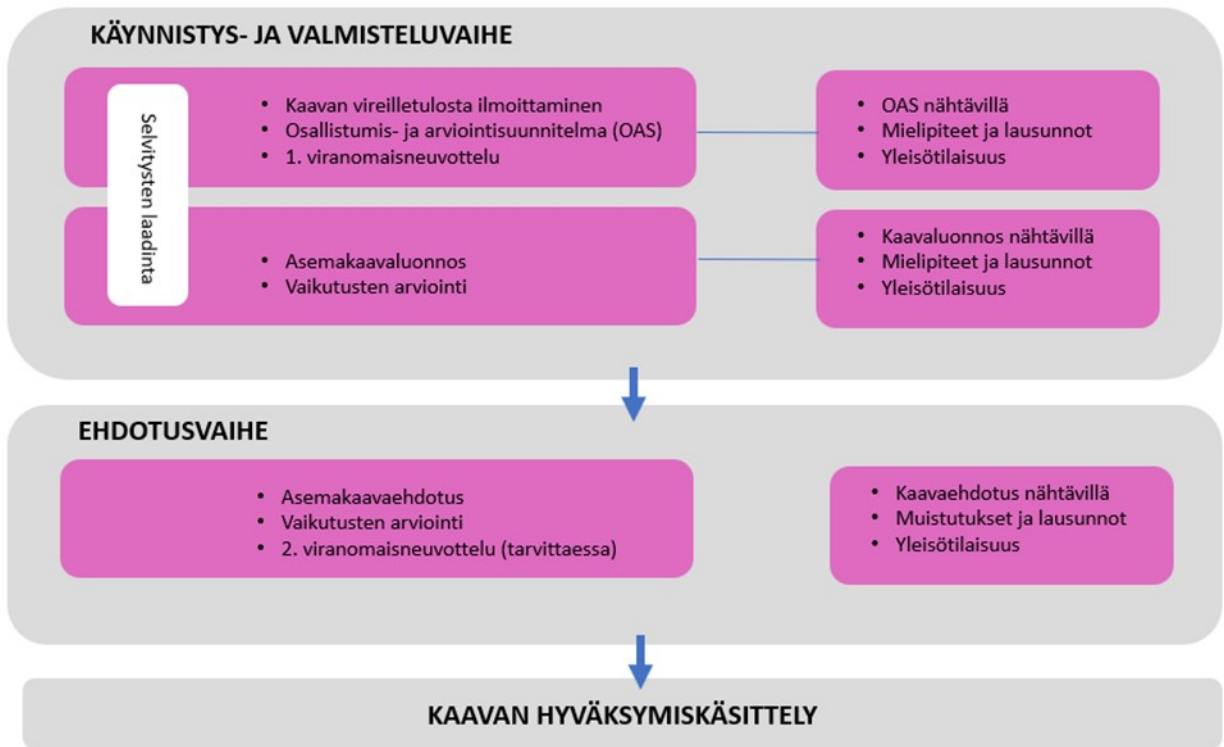
Lisäksi alueella toimii lukuisia urakoitsijoita, jotka tuottavat esimerkiksi kunnossapitopalveluita ja tehdasalueen sisäisen kumipyörillä hoidettavan logistiikan ja työkonepalveluita.

3. SUUNNITTELUPROSESSI JA OSALLISTUMINEN

3.2 Kaavaprosessia koskevat päätökset ja kaavaprosessin kuvaus

Taulukko 3–1. Kaavaprosessia koskevat päätöksentekovaiheen ja ajankohdat.

Päivämäärä	Päätös
Kaavoitusaloitteen hyväksyminen, kehittämislautakunta	11.5.2022 § 81
Kaavoitusaloitteen hyväksyminen, kaupunginhallitus	16.5.2022 § 227
Kaavan kuuluttaminen vireille ja OAS:n nähtäville asettaminen	28.10.2022
Yleisötilaisuus	3.11.2022
Kaavoituksen viranomaisneuvottelu (MRL 66 §)	22.11.2022
Kaavoituksen viranomaisneuvottelu	16.3.2023

Kuva 3-1. Kaavaprosessin eteneminen.

Työn vaihe	2022												2023											
	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
Aloitusvaihe																								
1. Aloitusvaihe																								
Selvitykset alueelta																								
OAS:n laatiminen																								
OAS:n nähtävillä olo ja tiedottaminen																								
2. Valmisteluvaihe																								
Asemakaavaluonnoksen valmistelu																								
Valmisteluaineisto nähtävillä																								
3. Kaavaehdotusvaihe																								
Asemakaavaehdotuksen laatiminen																								
Kaavaehdotus nähtävillä																								
Mahdolliset tarkistusluonteiset korjaukset																								
4. Hyväksymisvaihe																								
Kaupunginhallitus käsittelee kaavaehdotuksen																								
Kaupunginvaltuuston hyväksymiskäsittely																								
Osallistuminen ja vuorovaikutus																								
Viranomaisneuvottelu tai viranomaistyöneuvottelu																								
Yleisötilaisuus																								

Kuva 3-2. Kaavaprosessin alustava aikataulu.

3.3 Osallistaminen ja yhteistyö

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa (MRL 6 §). Kaavan osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon, virkistykseen tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisille ja kuntalaisille varataan mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia sekä lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

3.4 Viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen osalta osallisia ovat seuraavat tahot:

Pohjois-Pohjanmaan ELY- keskus	Raahen Vesi Oy
Pohjois-Pohjanmaan liitto	Elisa Oyj
Pohjois-Pohjanmaan museo	DNA Oyj
Museovirasto	Suomen Hyötytuuli Oy
Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos	Telia Finland Oyj
Väylävirasto	Raahen yrittäjäyhdistys
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	Raahe-Seura
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)	Raahen kaupungin ympäristövalvonta
Ympäristöterveydenhuolto	Rakennusvalvonta
Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä	Mittaus- ja maankäyttö
Finnpilot Pilotage Oy	Kuntatekniikka
Raahen seurakunta	Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
Raahen Satama	Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry
Fingrid	Raahen Seudun Luonnonystävät ry
Raahen Voima Oy	Raahen seudun lintuharrastajat Surnia ry
Nordkalk Oy Ab	
AirLiquide Finland Oy:n	
Raahen Energia Oy	

3.5 Viranomaisyhteistyö

Asemakaava laaditaan konsulttityönä ja sitä ohjaa Raahen kaupungin kaavoitus. Asemakaavan laadintaa varten on koottu asianosaisista Raahen kaupungin viranhaltijoista sekä Raahen Sataman ja SSAB:n edustajista koostuva ohjausryhmä. Joka on kokoontunut tässä vaiheessa kolme kertaa.

Kaavoituksen lähtökohdista ja tavoitteista järjestettiin ensimmäinen viranomaisneuvottelu (MRL 66§) 13.10.2022, johon kutsuttiin ne viranomaiset, joiden toimialaa asia saattaa koskea. Toinen viranomaistyöneuvottelu pidettiin 16.3.2023.

Viranomaisten kanssa on lisäksi pidetty työpalavereja mm. luontoselvitystä ja rakennusinventointia koskien.

3.6 Kaavaprosessin vaiheet

Aloitusvaihe

Kaavan aloitusvaiheessa on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), joka sisältää suunnitelman osallistumisen ja vuorovaikutuksen sekä kaavan vaikutusten arvioinnin järjestämisestä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja kaavoituksen vireille tulosta tiedotettiin 28.10.2022, ja

suunnitelma on ollut julkisesti nähtävillä siitä lähtien. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on tarkistettu 27.3.2023. Tarkistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelma on esitetty aineistona 1.

Kaava-alueen ja sen lähivaikutusalueen maanomistajia on tiedotettu kaavan vireille tulosta ja OAS:n nähtävillä olosta erikseen kirjeitse.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa esiteltiin yleisötilaisuudessa 3.11.2022.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatuun palautteeseen on laadittu kaavan laatijan vastineet, jotka on esitetty kaavaselostuksen aineistona 2.

Kaavaluonnos

Kaavan valmisteluaineisto (kaavaluonnos) asetetaan nähtäville Raahen kaupungin Raatihuoneen ilmoitustaululle 30 päivän ajaksi ja Raahen kaupungin internetsivuille. Tänä aikana osallisilla oli mahdollisuus jättää luonnoksesta mielipiteitä. Kaavan valmisteluvaiheen kuulemisvaiheessa aikana järjestetään yleisötilaisuus.

Kaavaehdotus

Kaavan ehdotusvaiheen aineisto (kaavaehdotus) asetetaan nähtäville Raahen kaupungin Raatihuoneen ilmoitustaululle 30 päivän ajaksi ja Raahen kaupungin internetsivuille. Tänä aikana osallisilla oli mahdollisuus jättää luonnoksesta muistutus. Kaavaehdotuksesta pyydetään viranomaislausunnot. Kaavan valmisteluvaiheen kuulemisvaiheessa aikana järjestetään mahdollisesti yleisötilaisuus.

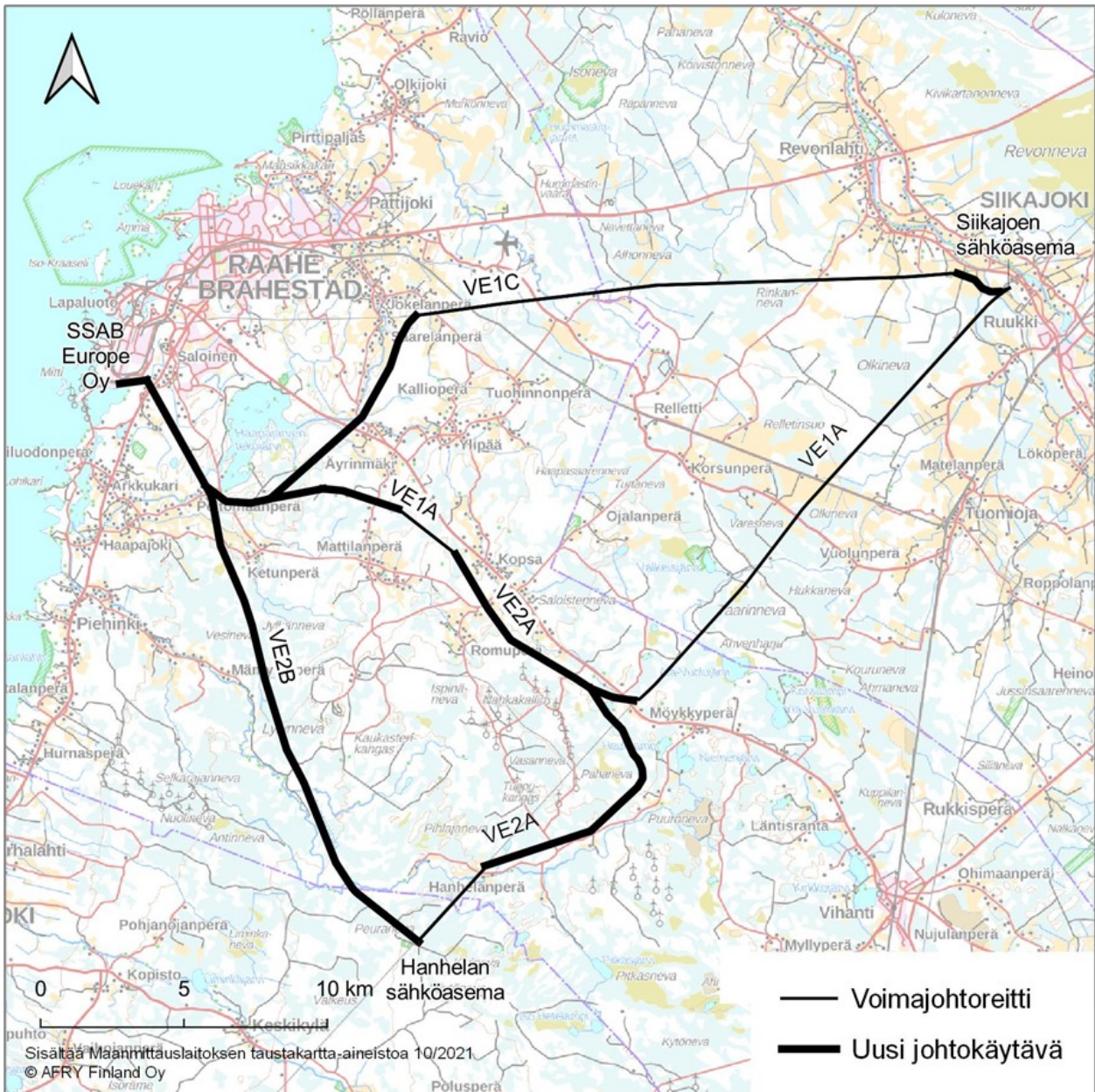
Hyväksymisvaihe ja muutoksenhaku

Asemakaavan hyväksymisestä päättää Raahen kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen on mahdollista hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Jos valituksia ei jätetä, kaava astuu voimaan 30 vuorokauden kuluttua Raahen kaupunginvaltuuston päätöksi.

3.7 Muut aluetta koskevat päätökset, suunnitelmat ja ohjelmat

SSAB Europe Oy on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta päätöstä sovelletaanko muutoshankkeeseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki 252/2017) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. ELY-keskuksen antaman päätöksen (POPELY/1947/2022) mukaan hankkeeseen ei ole tarvetta soveltaa ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

Tuotannonmuutokseen liittyen SSAB:lla on vireillä YVA-lain mukainen arviointimenettely Raahen tehtaalla 400 kV:n voimajohtohankkeesta. Vaihtoehtoisten voimajohtolinjausten alueet sijoittuvat Raahen kaupungin sekä Siikajoen ja Pyhäjoen kuntien alueille ja tehdasalueelle sijoittuva sähköasema kaavoitettavalle alueelle. Ympäristövaikutusten arviointiselostus on asetettu nähtäville 13.1.2023 – 13.3.2023 väliseksi ajaksi. Kaavan valmisteluvaiheen yhteydessä ei yhteysviranomaisena ollut vielä antanut YVA-selostuksesta perusteltua päätelmää. Perusteltu päätelmä huomioidaan hankkeen jatkosuunnittelussa.

Kuva 3-3. SSAB:n Raahen tehtaan 400 kV:n voimajohtohankkeen YVA-menettelyssä tarkasteltujen vaihtoehtoisten voimajohtolinjasten, SSAB Europe Oy:n tehdasalueen sekä Siikajoen ja Hanhelan sähköasemien sijainnit.
Lähde: SSAB Europe Oy 2023

3.8 Kaavoituksen aikana laaditut selvitykset

Kaavoituksen yhteydessä on laadittu seuraavat erillisselvitykset:

- Luontoselvitys (AFRY Finland Oy 2023)
- Muinaisjäännösinventointi (Mikroliitti 2022)
- Hulevesiselvitys (AFRY Finland Oy 2022a)
- Liikenneselvitys (AFRY Finland Oy 2023b)
- Rajattu rakennushistoria ja rakennusinventointi (AFRY Buildings Finland Oy 2023)

Kaavatyössä on lisäksi hyödynnetty ympäristölupaprosessin aikana tuotettua aineistoa ja selvityksiä, joita ovat olleet mm. melumallinnus (Efterklang 2022), ilmapäästöjen mallinnus (Enwin Oy 2022), kuormituksen leviämisen arviointi Raahen edustan merialueella ja Kuljunlahdella (AFRY Finland Oy 2023d), tehtaan layout- ja logistiikkaselvitys (AFRY Finland Oy 2022) sekä tehtaan toiminnan tarkkailutiedot ja alueen toimijoiden ympäristölupapäätöksiä.

Natura-tarveselvitykset Kuljuniityn ja Raahen saariston Natura-alueille on esitetty kappaleessa 7.11.

4. SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOSUHTEISTA

4.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualue käsittää Raahen SSAB:n tehdasalueen lähialueineen. Raahen SSAB Europe Oy:n terästehdas sijaitsee Pohjanlahden rannalla noin viisi kilometriä Raahen keskustasta lounaaseen. Tehdas on toiminut paikalla 1960-luvulta alkaen.

SSAB on pitkälle erikoistunut, maailmanlaajuisesti toimiva teräsyhtiö, joka kehittää erityisesti erikoislujia teräksiä. SSAB Europe Oy:n Raahen terästehtaassa tuotetaan kuumavalssattuja levy- ja nauhatuotteita. Nykyinen toiminta käsittää sataman toiminnan, raaka-aineiden käsittelyn ja varastoinnin, kaksin ja koksauksen sivutuotteiden valmistuksen, raakaraudan valmistuksen, kierrätysteräksen käsittelyn, terässulaton toiminnan, levy- ja nauhavalssauksen, esikäsiteltyjen levytuotteiden tuotannon, kuonatuotteiden valmistuksen, vesien käsittelyn ja puhdistuksen sekä jätteiden käsittelyn ja kaatopaikkatoiminnot. Terästuotannon lisäksi tehdas tuottaa sivutuotteina kuonatuotteita, tervaa, bentseeniä ja rikkiä. Prosesseissa syntynyttä energiaa hyödynnetään muun muassa toimittamalla kaukolämpöä Raahen kaupungille.

Kuva 4-1. Ote ortoilmakuvasta asemakaavan alueelta. (© Raahen kaupunki, 2022.)

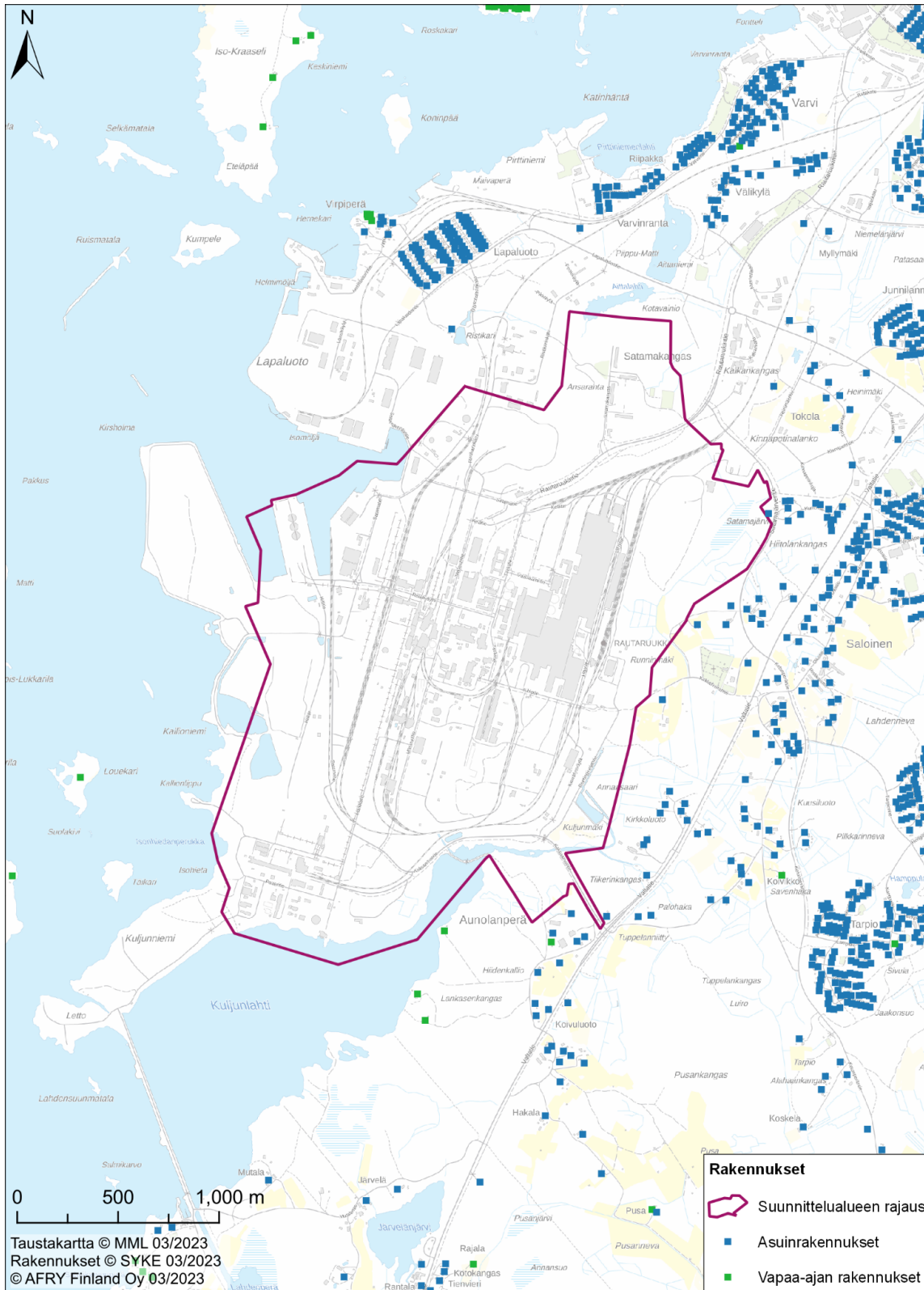
Suunnittelualueen rannikkomaisemaa hallitsee SSAB Europe Oy Raahen tehtaan teollisuusalue, Raahen satama ja rantavyöhykkeen tuulivoimalat. Suunnittelualue on pääosin rakennettua ja muuttunutta suurimittakaavaista teollisuusaluetta. Alueella on myös vähäisesti luonnontilassa säilyneitä alueita. Suunnittelualueen länsipuolelle sijoittuu Raahen satama-alue, luoteeseen Lapaluodon satamanosan satama-alue ja rantavyöhykkeellä tehdasalueen länsipuolella on toiminnassa olevia tuulivoimaloita. Alueen lainvoimaisessa yleiskaavassa osoitettu teollisuusaluevaraus jatkuu kaava-alueelta radan vartta idän suuntaan. Alueen itäpuolelle sijoittuvat maisemallisesti arvokkaat

alueet. Alueen pohjoispuolelle sijoittuu virkistysalueita ja lounaassa Kuljunniemen alue rakentamattomana. SSAB:n tehdasalueella kulkee sähköistetty 31,5 km mittainen pistoraideyhteys Helsinki-Oulu pääradalta. Välillä kulkee ainoastaan tavarakuljetuksia. Suunnittelualue tukeutuu idässä kulkevaan valtatie 8, joka kuuluu Euroopan Unionin TEN-T kattavaan verkostoon. Suunnittelualueeseen sisältyy myös merialueita. Suunnittelualueelle ei sijoitu asumista tai loma-asumista. Suunnittelualueen pohjois- ja länsireuna rajautuvat asemakaavoitettuun alueeseen.

4.2 Asutuksen sekä vapaa-ajan asutuksen sijoittuminen

Suunnittelualueella ei ole asuinrakennuksia tai vapaa-ajan rakennuksia. Väestötietojärjestelmän mukaan suunnittelualueella lähimmät yksittäiset asuinrakennukset sijoittuvat Koksaamontien varteen ja Satamajärven ympäristöön. Lähimmät asuinalueet sijoittuvat valtatie 8:n varteen lähimmillään noin 500 metrin etäisyydelle suunnittelualueesta itään (Saloinen, Honganpalo, Tarpio), suunnittelualueen pohjoispuolelle lähimmillään noin kilometrin etäisyydelle (Lapaluoto, Välikylä) sekä suunnittelualueesta koilliseen (Junnilanmäki) lähimmillään noin kilometrin etäisyydelle. Lähimmät asuinalueet ovat pientalovaltaisia.

Lähimmät vapaa-ajan asunnot sijoittuvat Kuljunlahden rantaan Aunolanperän alueelle lähimmillään noin 600 metrin etäisyydelle suunnittelualueen eteläpuolelle sekä Iso-Kraaselin saarelle noin 2 kilometrin etäisyydelle suunnittelualueesta luoteeseen.

Kuva 4-2. Suunnittelualueutta lähimmät asuin- ja vapaa-ajan rakennukset.

4.3 Työpaikat ja palvelut

Kaava-alueella ja sen välittömällä vaikutusalueella on yhteensä noin 2 100 työpaikkaa, joista Lapaluodon satama-alueella on noin 100 työpaikkaa ja SSAB Europe Oy:n Raahen tehtaalla noin 2 000 työpaikkaa.

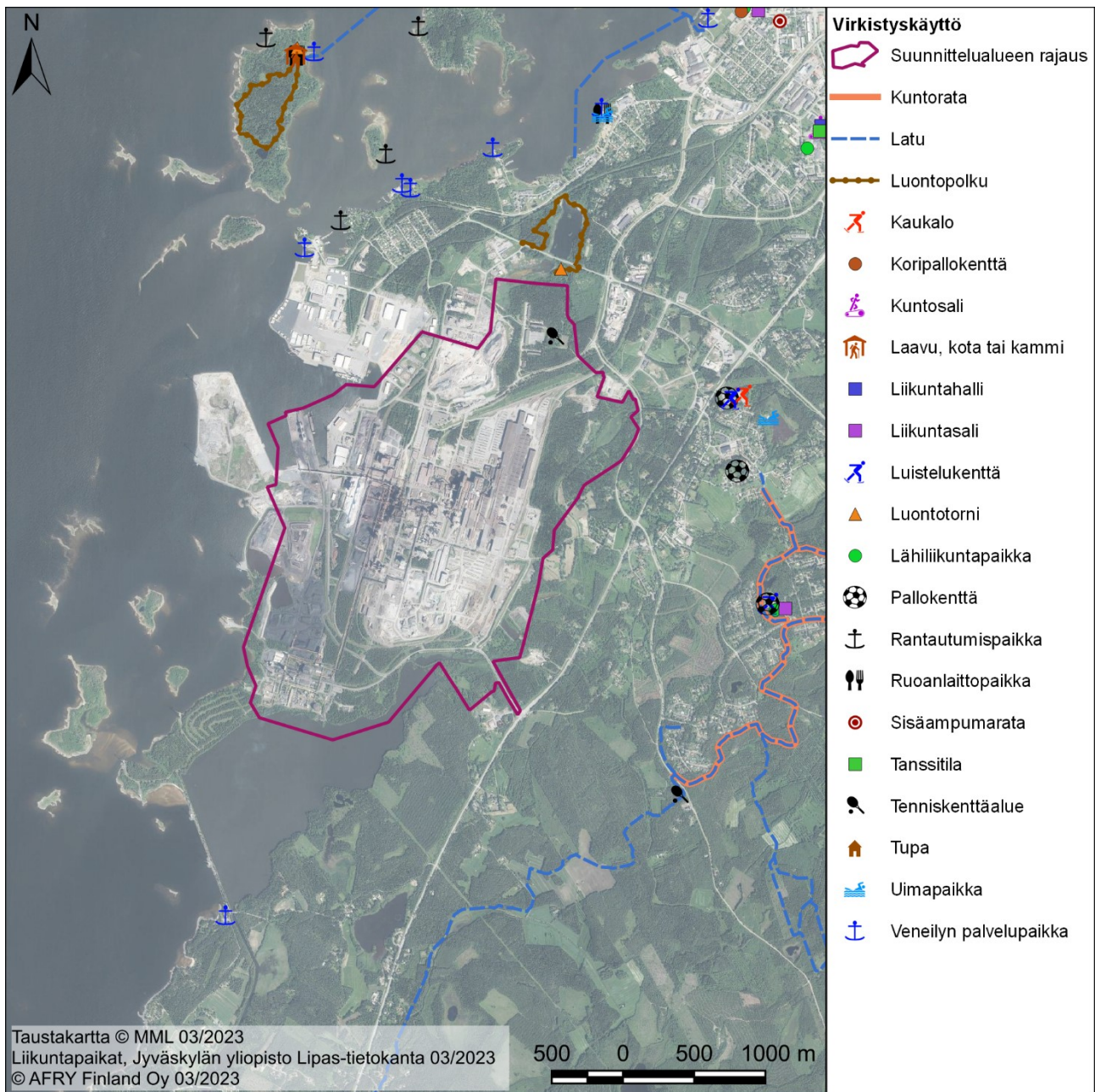
Kaava-alueelle ei sijoitu julkisia palveluita.

4.4 Virkistys

Suunnittelualue on työpaikka- ja tehdasaluetta, osin aidattua, eikä sitä käytetä virkistyskäyttöön. Satamakankaalla sijaitsee työntekijöiden käytössä oleva tenniskenttä. Aittalahti suunnittelualueen pohjoispuolella on Raahen keskustan lähivirkistysaluetta ja alueella on luontopolku, Aittalahden lintutorni ja kaksi nuotiopaikkaa.

Lähimmät liikuntareitit ovat Saloisten alueelle sijoittuva latu noin 1,5 kilometriä suunnittelualueesta itään sekä Välikylän ja Iso-Kraaselin alueille sijoittuvat luontopolut noin kilometrin ja 2 kilometrin etäisyydellä suunnittelualueesta pohjoiseen. Lapaluodon pohjoisosaan Virpiperään ja Pirttiniemeen sijoittuu veneiden vesillelaskupaikkoja ja laituri reilun kilometrin etäisyydelle suunnittelualueesta.

Kuljunlahdella ei ole juurikaan virkistyskäyttöä. Tehtaan toiminta on vakiintunut alueella kymmenien toimintavuosien aikana. Raahen edustalla satama-altaan läheinen vesistö ei ole erityisessä virkistyskäytössä. Sataman edustalla on verkkokalastusalueita.

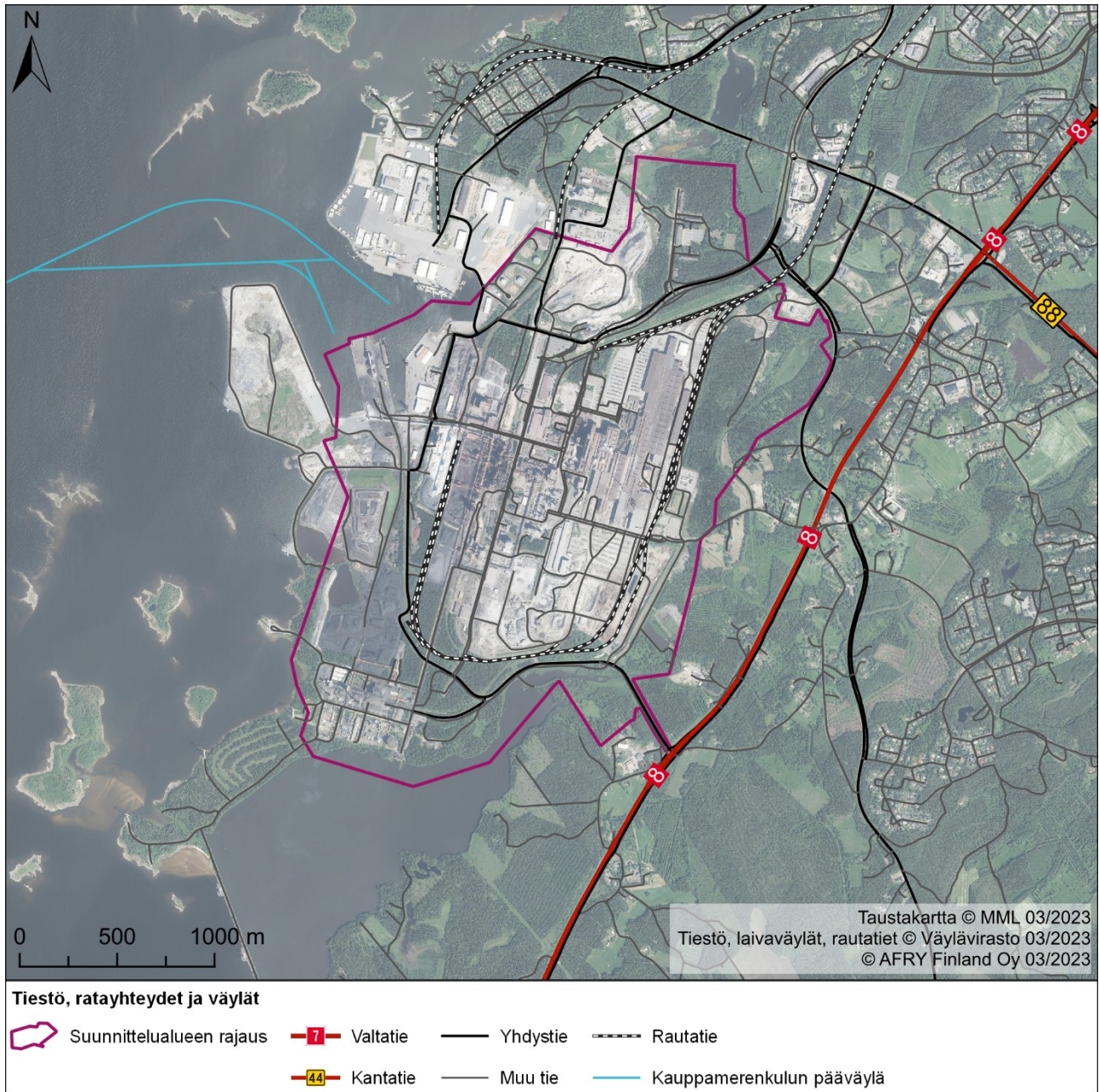

Kuva 4-3. Liikuntapaikat ja -reitit suunnittelualueella sekä sen läheisyydessä.

4.5 Liikenne

Suunnittelualueen ja alueelle kytkeytyvät tie-, rata- ja väyläyhteydet on esitetty kuvassa (Kuva 4-4).

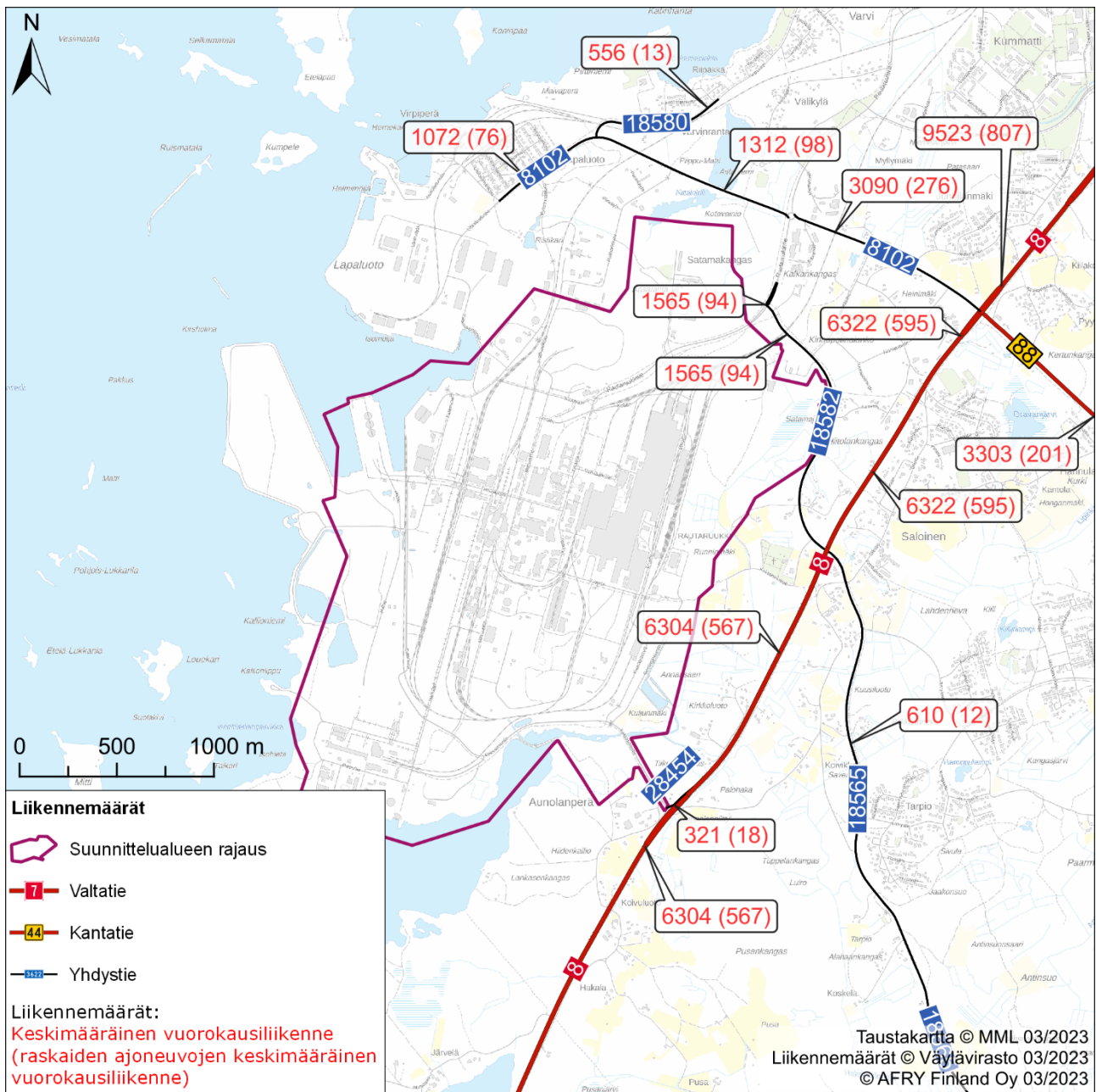
Kuva 4-4. Suunnittelualueen ja alueelle kytkeytyvät tie-, raide- ja väyläyhteydet.

Tieliikenne

Kaava-alue sijaitsee Suomen länsirannikkoa pitkin kulkevan Valtatie 8:n varrella. Valtatie 8 kuuluu Euroopan Unionin TEN-T kattavaan verkostoon ja se on tärkeä elinkeinoelämän ja henkilöliikenteen väylä. Toinen merkittävä pääväylä alueella on kaava-alueen lähistölle päättyvä Kantatie 88 (Raahe-lisalmi). Muita alueellisia pääväyliä ovat Lapaluodontie (Yhdystie 8102), Satamajärventie (Yhdystie 18582), Rautaruukintie sekä Koksaamontie. Vuoden 2021 keskimääräiset vuorokausiliikennemäärät ja raskaan liikenteen määrät kaava-alueen läheisyydessä on esitetty taulukossa (Taulukko 4-1) ja kuvassa (Kuva 4-5).

Taulukko 4–1. Vuoden 2021 keskimääräiset vuorokausiliikennemäärät ja raskaan liikenteen määrät kaava-alueen läheisyydessä.

Tieosuus	KVL	KVLRas	KVLRas %-osuus
Valtatie 8 – Kantatie 88:n liittymän eteläpuoli	6 322	595	9 %
Valtatie 8 – Kantatie 88:n liittymän pohjoispuoli	9 523	807	8 %
Kantatie 88	3 303	201	6 %
Lapaluodontie (Yhdystie 8102) - Rautaruukintien liittymän itäpuoli	3 090	276	9 %
Lapaluodontie (Yhdystie 8102) - Rautaruukintien liittymän länsipuoli	1 312	98	7 %
Satamajärventie (Yhdystie 18582)	1 565	94	6 %

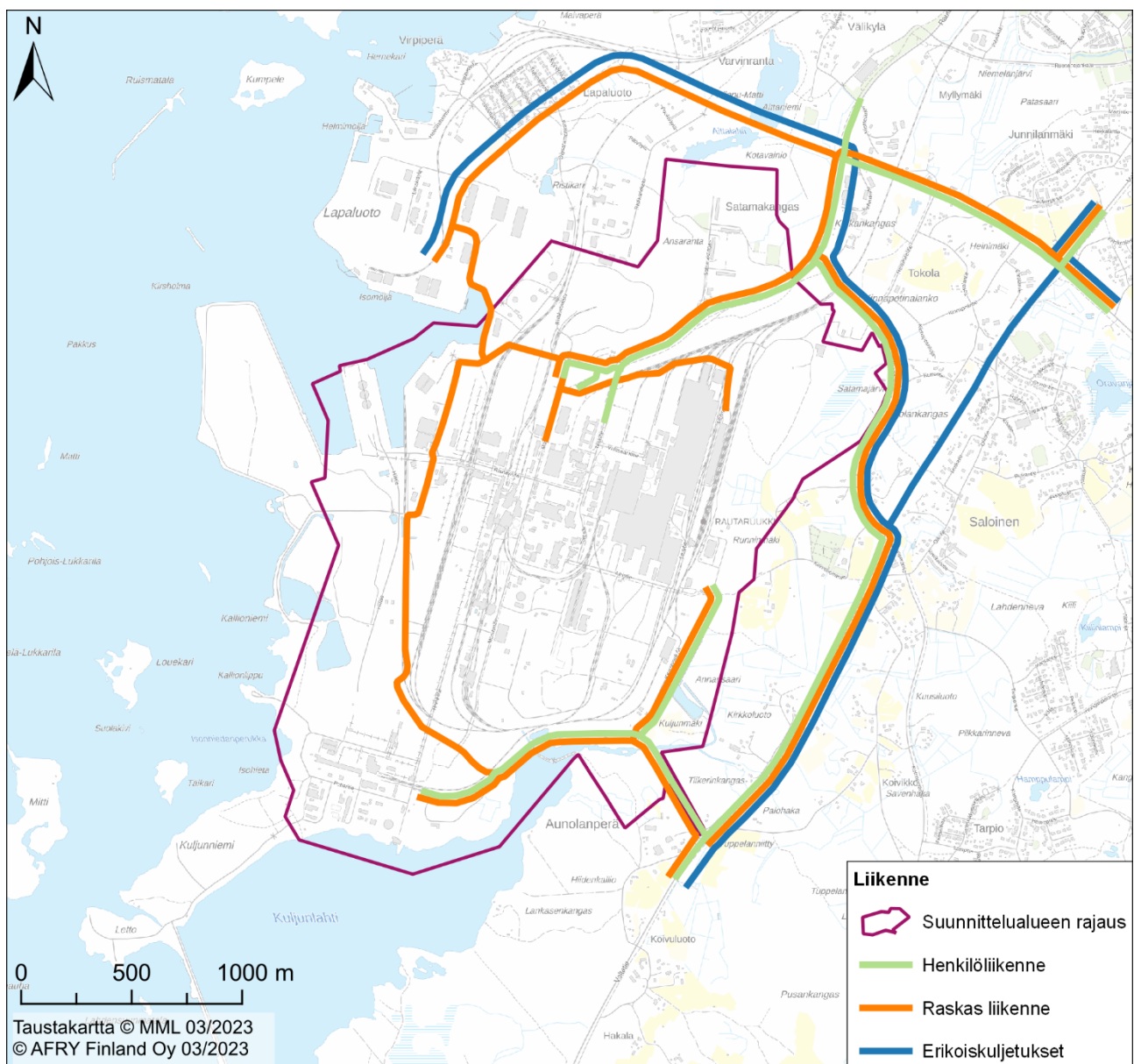
Kuva 4-5. Keskimääräinen liikennemäärä (KVL) ja raskaan liikenteen määrä (KVLras) vuorokaudessa vuonna 2021. (Väylävirasto 2023).

Raahen SSAB:n terästehdas on tarkasteltavan alueen merkittävin toimija. Sen toimintaan liittyvät tarpeet muodostavatkin merkittävän osan lähivaikutusalueen kuljetuksista sekä myös kokonaisliikennemäärästä. Tieliikenne terästehtaalle on vilkasta, sillä päivittäisiä tiekuljetuksia alueelle on noin 70 kuorma-autollisen verran. Lisäksi tuotantolaitoksella työskentelee päivittäin yli 2 000 ihmistä.

Nykytilanteessa suurimmat henkilöliikenteen virrat saapuvat alueelle pohjoisesta pääportin kautta eli Rautaruukintietä pitkin, josta kulkee arviolta 70 % tehtaan henkilöliikenteestä. Pääportin läheisyydessä sijaitsevat myös tehdasalueen suurimmat pysäköintialueet. Lisäksi tuotantolaitokselle suuntautuu henkilöliikennettä etelästä Koksaaomontien kautta.

Tavaraliikenteen tiekuljetukset kulkevat henkilöliikenteen tavoin pääosin pääportista Rautaruukintien kautta sekä osittain Koksamontietä. Tavaraliikenteen saapuvat volyymit tiekuljetuksin nykytilanteessa (vuoden 2021 luvut) ovat noin 75 000 tonnia ja yhteensä noin 2 240 tuotetoimitusta. Luvussa ovat mukana konttikuljetukset, jotka tulevat tehdasalueelle tiekuljetuksina. Tavaraliikenteen lähtevät volyymit tiekuljetuksin nykytilanteessa (vuoden 2021 luvut) ovat noin 570 000 tonnia ja yhteensä noin 12 820 tuotetoimitusta. Luvussa ovat mukana konttikuljetukset, jotka tehdasalueen näkökulmasta kohdistuvat Lapaluodon sataman kautta tieverkolle.

Valtatie 8 ja Kantatie 88 ovat myös erikoiskuljetusreittejä. Lisäksi Lapaluodon satamaan kulkee erikoiskuljetusreitti Satamajärventien, Rautaruukintien ja Lapaluodontien kautta. Satamajärventiellä noin 8,5 metrin korkeudessa on Fingridin korkeajännitejohtimia (2x110 kV), joiden vuoksi korkeimpien runko-osien kuljetuksille joudutaan tarvittaessa käyttämään kiertoreittiä SSAB Syväsataman ja Koksamontien kautta. Tuulivoiman lavat operoidaan Lapaluodosta Satamajärventien erikoiskuljetusreittiä. Tieliikenteen reitit kaava-alueelle esitettyinä kuvassa (Kuva 4-6).

Kuva 4-6. Eri kulkumuotojen liikennereitit suunnittelualueella.

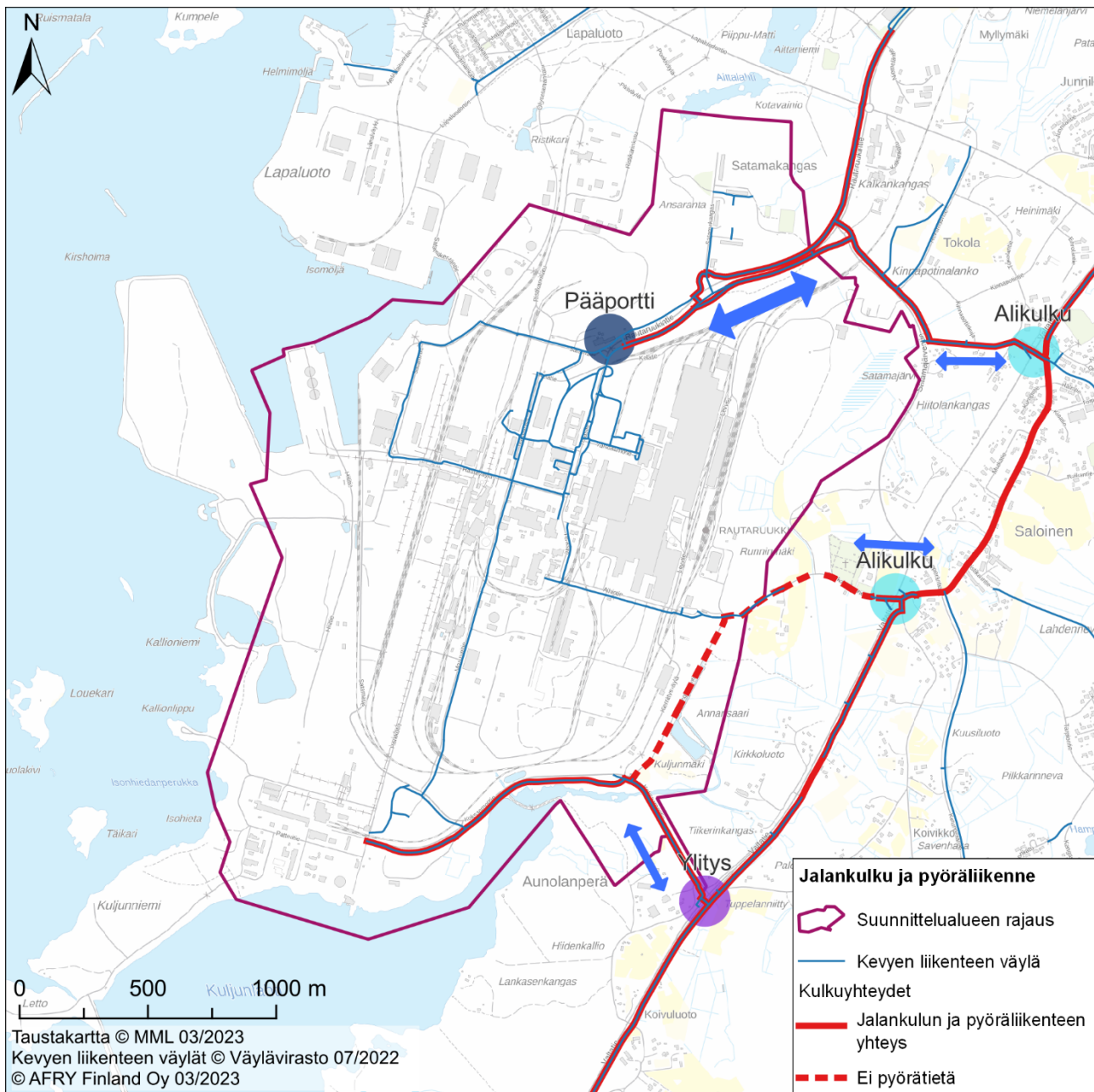
Suunnittelualueella on vuosien 2018–2022 aikana sattunut polkupyöräonnettomuus Reetingin-
ojantiellä sekä yksittäisonnettomuus Kelatiellä. Kumpikaan onnettomuuksista ei johtanut henkilö-
vahinkoihin. Suunnittelualueen ulkopuolella on sattunut yksittäisissä pisteissä muutama liikenne-
onnettomuus. Ainoastaan Saloisten liikennevaloliittymään (Valtatien 8 ja Kantatien 88 risteämi-
nen) on keskittynyt useampi (4 kpl) onnettomuus. Kaava-alueen ulkopuoliset onnettomuudet eivät
ole johtaneet henkilövahinkoihin. Tilastoissa näkyvät ainoastaan poliisin tietoon tulleet liikenneon-
nettomuudet

Valtatien 8 liittymistä Kantatien 88 liittymässä on liikennevalot ja Koksaamontien liittymässä kään-
tymiskaistajärjestelyt. Näissä molemmissa on myös 60 km/h nopeusrajoitus. Satamajärventien liit-
tymässä sen sijaan ei ole kääntymiskaistoja ja nopeusrajoitus on 80 km/h.

Jalankulku ja pyöräily

Kaava-alueelle on hyvät jalankulun ja pyöräliikenteen yhteydet. Valtaosa jalan ja pyörällä alueelle
kulkevista saapuvat pohjoisen eli Raahen keskustan suunnasta Varvintietä tai Rautaruukintietä.
Etäisyys Raahen keskustaan on noin viisi kilometriä ja koko matkalla on pyörätie.

Jonkin verran kulkua on myös Valtatien 8 toiselta puolen; Saloisten, Honganpalon ja Tarpion asuin-
alueilta, joista on noin neljän-viiden kilometrin matka. Valtatien ali on turvalliset alikulut Kirkko-
herrantien ja Tokolantien kohdalla. Koksaamontien kohdalla alikulua ei ole. Etelän suunnasta
Arkkukarin asuinalueelta on noin kuuden kilometrin matka, mikä on vielä hyvä pyöräilymatka. Kul-
kua on kuitenkin vähemmän tästä suunnasta. Nykyiset jalankulun ja pyöräliikenteen yhteydet on
esitetty kuvassa (Kuva 4-7). Pyöräpysäköintipaikkoja on tehdasalueella useita sosiaalitulojen lähei-
syydessä. Tehdasalueen sisäisten jalankulun ja pyöräliikenteen yhteyksien turvallisuus on huomi-
oitu tehtaan turvallisuussuunnitelmassa.

Kuva 4-7. Jalankulun ja pyöräliikenteen yhteydet suunnittelualueella ja -alueelle.

Rautatieliikenne

SSAB:n Raahen terästehtaalle kulkee sähköistetty 31,5 km:n mittainen pistoraideyhteys Helsinki-Oulu pääradalta. Rataosuus on Väyläviraston hallinnoima ja se kiertää kaava-alueella terästehtaan alueen. SSAB:n omistamat yksityisraiteet kulkevat pistoina kiertävältä radalta tehdasalueelle. Rataosuudella kulkee ainoastaan tavaraliikennettä ja SSAB on sen merkittävin hyödyntäjä. Säännöllistä liikennettä on päivittäinen edestakainen junayhteys SSAB:n Raahen ja Hämeenlinnan terästehtaiden välillä, jossa kuljetetaan esimerkiksi teräskeloja Raahen tehtaalta Hämeenlinnaan jatkojalostukseen. SSAB:n tavaraliikenteen saapuvat volyymit rautatiekuljetuksin nykytilanteessa (vuoden 2021 luvut) ovat yhteensä noin 1,1 milj. tonnia ja yhteensä noin 310 tuotetoimitusta. Tavaraliikenteen lähtevät volyymit rautatiekuljetuksin nykytilanteessa (vuoden 2021 luvut) ovat yhteensä noin 1,4 milj. tonnia ja yhteensä noin 5 900 tuotetoimitusta. Rataosalla Tuomioja-Raahen on käynnissä

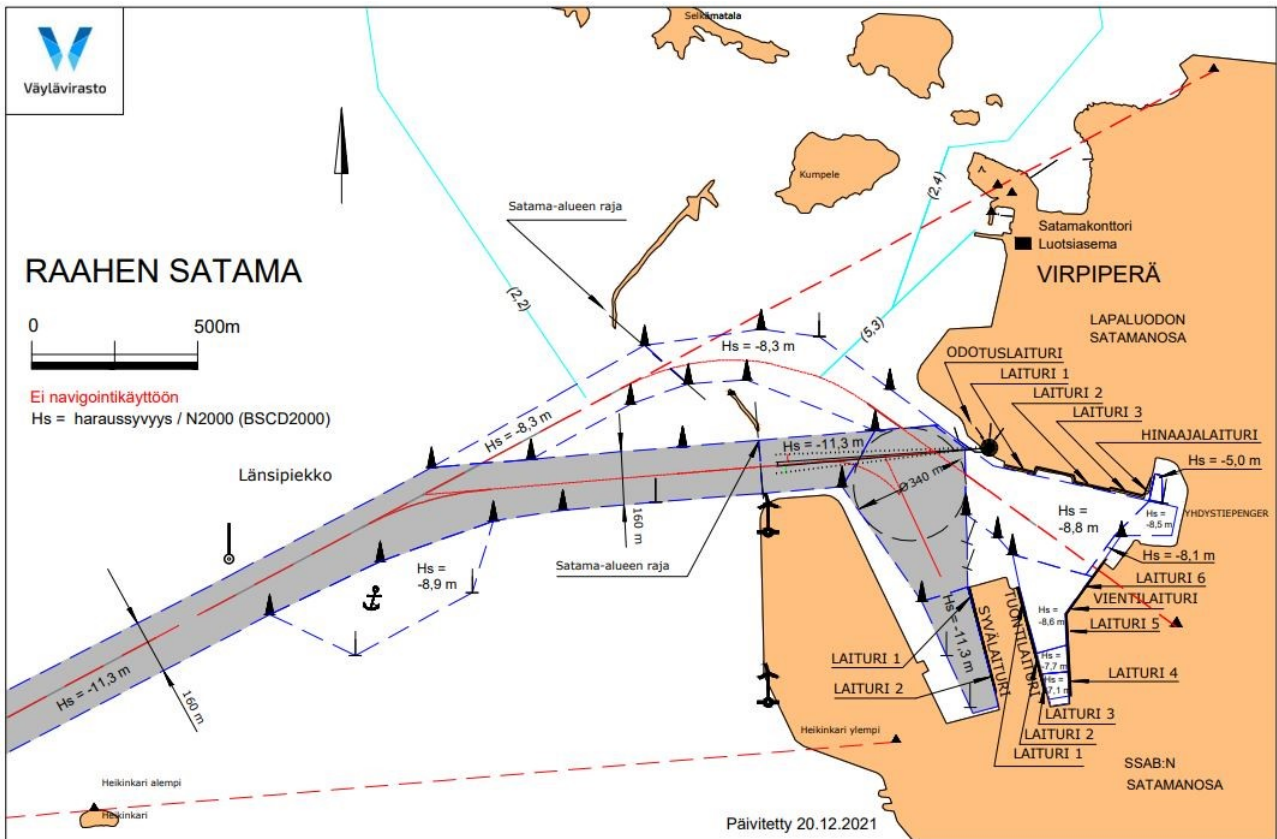
perusparannuksen suunnittelu (Väylävirasto 2022). Lisäksi tulevaisuuden tavoitetilana on jatkaa ratayhteyttä syväsataman alueelle.

Laivaliikenne

Raahen Satama käsittää SSAB Europe Oy:n teollisuussataman ja Raahen Satama Oy:n Lapaluodon sataman. Raahen satama on kuljetusmääriltään (kuljetut tonnit) yksi Suomen suurimmista satamista. Vuonna 2021 Raahen sataman kautta kuljetettiin lähes 5,5 miljoonaa tonnia rahtia. (Tilastokeskus 2022). Raahen satamassa käy vuosittain noin 600 laivaa ja sataman kautta kuljetetaan erilaisia terästuotannon raaka-aineita, kuten hiiltä, sekä esimerkiksi sahatavaraa, kontteja ja terästä. Lisäksi Raahen sataman kautta kuljetetaan merkittävä osa Suomen tuulivoimakomponenteista. Satamasta on säännölliset yhteydet Iso-Britanniaan, keskisen Euroopan tärkeisiin satamiin sekä Välimeren ja Baltian maihin. SSAB:lla on satamassa omat laivapaikat (8 kpl) terästehtaan tarpeisiin ja lisäksi Lapaluodon puolella sijaitsee 3 laivapaikkaa muita merikuljetuksia varten. (Raahen satama 2022) Nykyinen 10 metrin väylän syväsatama on pääosin SSAB:n käytössä ja sinne kuljetaan osittain SSAB:n tehdasalueen kautta.

SSAB:n tavaraliikenteen saapuvat volyymit merikuljetuksin nykytilanteessa (vuoden 2021 luvut) ovat yhteensä noin 4,5 milj. tonnia ja yhteensä noin 270 tuotetoimitusta. Tavaraliikenteen lähtevät volyymit merikuljetuksin nykytilanteessa (vuoden 2021 luvut) ovat yhteensä noin 510 000 tonnia ja yhteensä noin 160 tuotetoimitusta.

Kaava-alueen ulkopuolelle, sen välittömään läheisyyteen, on suunnitteilla syväsatama-alue, joka on tärkeä Raahen sataman laajennusinvestointikohde. Se tullaan rakentamaan 10 m väylän syvyyteen ja laiturerakenteet suunnitellaan 12 m syvyyteen (valmius väylän syventämiseen 12 metriin). Syväsatama-alueelle on suunnitteilla esimerkiksi tuulivoimahubin rakentaminen.

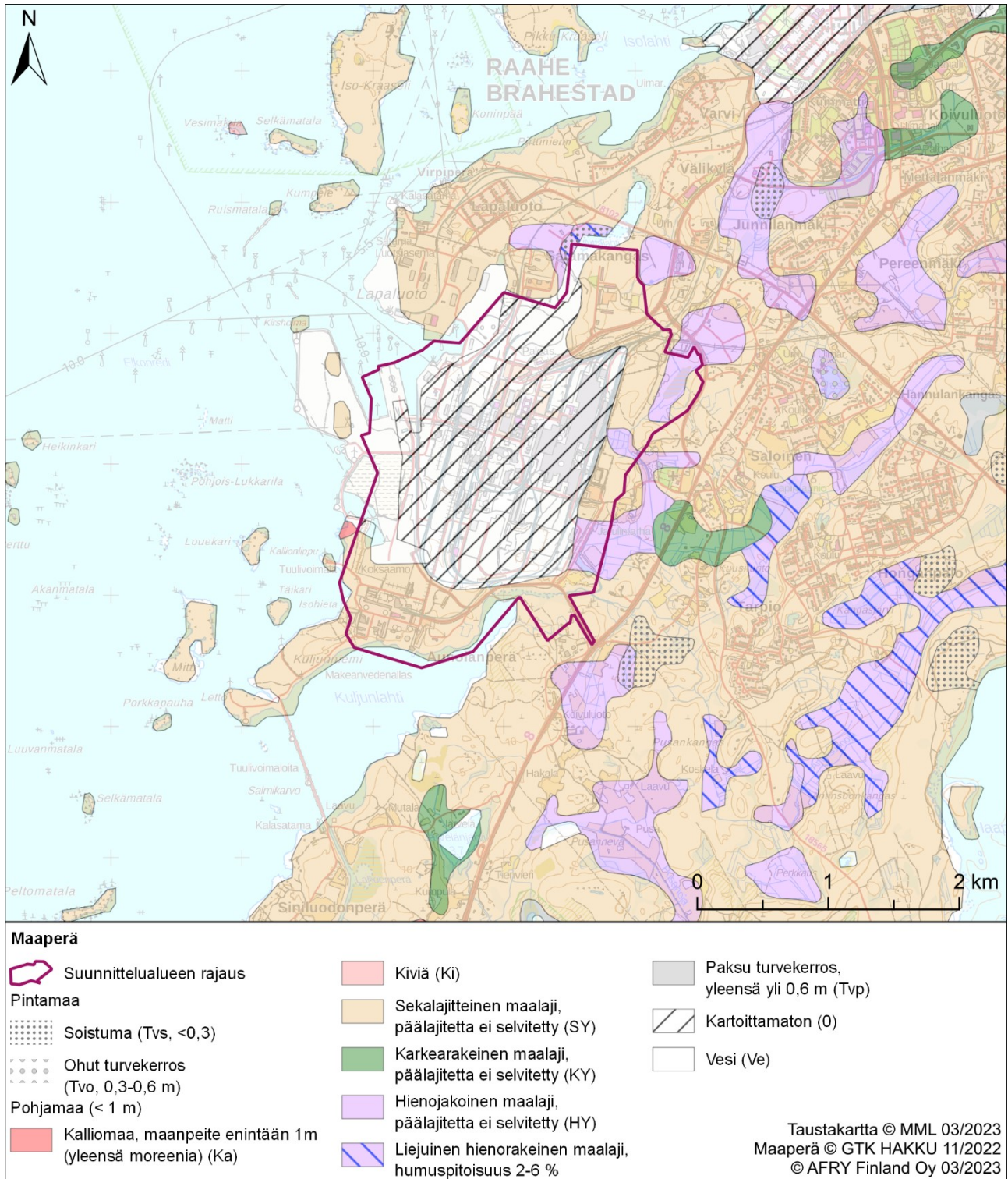

Kuva 4-8. Ote Raahen väylän väyläkortista. Vasemmalla syväsatamanosa, keskellä SSAB:n satamanosa ja oikealla Lapaluodon satamanosa. Lähde: Väylävirasto 2023

4.6 Maa- ja kallioperä

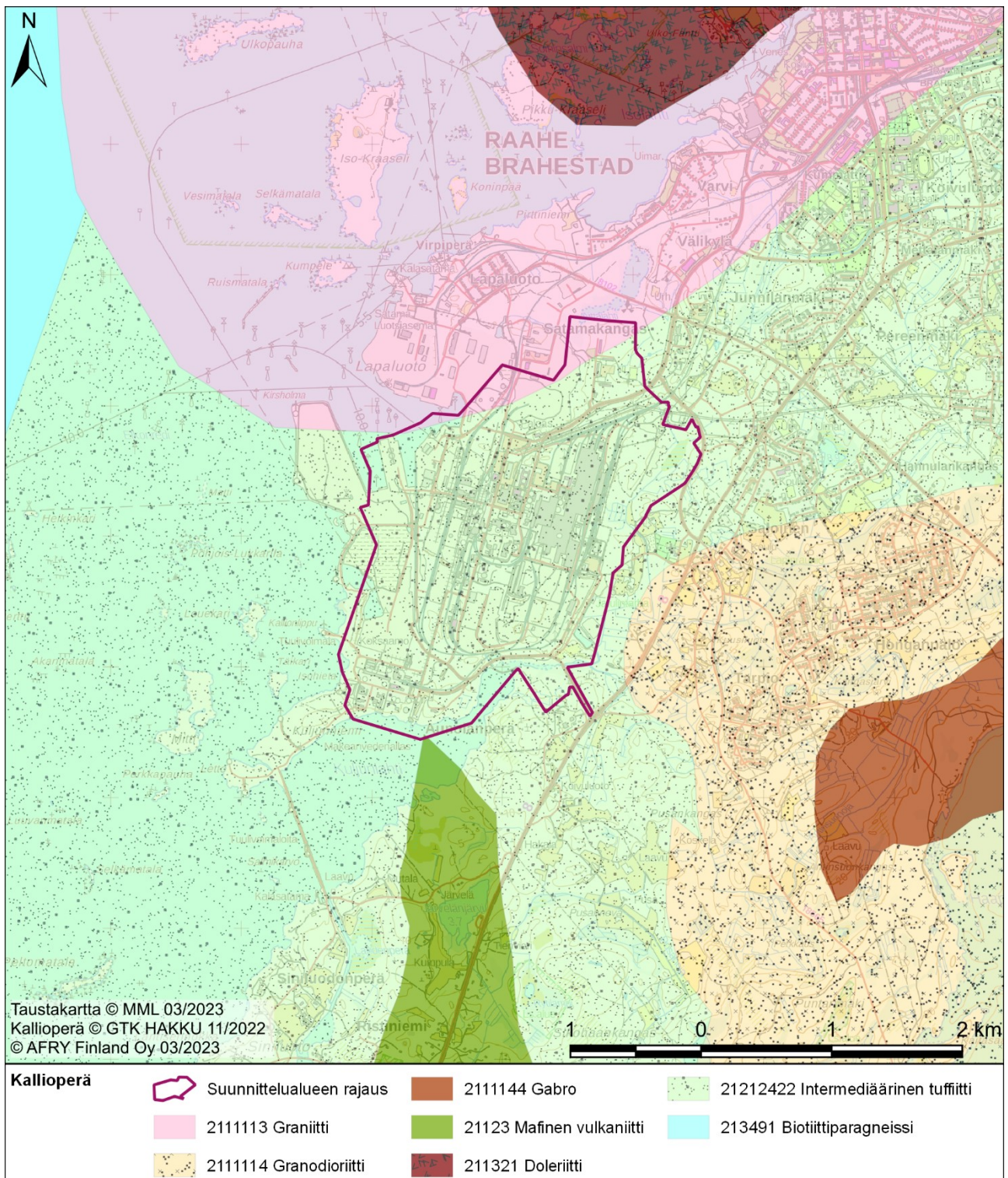
Alueen luonnontilainen maaperä on pääasiassa moreenia. Erityisesti alueen itäosassa on paikoin hietaa ja hiesua. Ennen tehdastoiminnan aloittamista aluetta on tasoitettu täyttömailla. Geobotnia Oy:n selvityksen (2022) mukaan tutkitulla alueella täyte- maata on 0,5...4,5 m paksuudelta. Täyte- maa on pääosin hiekkamoreenia/siltistä hiekkamoreenia, jonka seassa on havaittu kuonaa. Täyte- maa koostuu myös osittain liikennealueiden päällysrakenteista. Pohjaolosuhteet vaihtelevat ja maaperässä esiintyy paikoin kerroksellisuutta. Alueella maaperässä vaihtelevat löyhä ja keskitiivis hiekkamoreeni/silttinen hiekkamoreeni ja paikoin maaperässä esiintyy löyhä hiekkainen siltti/ hiekkainen silttimoreenikerros. Syvemmällä maaperässä esiintyy tiivis moreeni, jonka lajittuneisuus on vaihtelevaa ja moreeni on paikoin kivistä. Kallio sijaitsee pääosin syvällä, noin 9,6...17,6 m syvyydessä nykyisestä maanpinnasta. Alueen lounaisosassa kallio on kalliomaata. Tehtaan tavan- omaisen jätteen kaatopaikka sijaitsee osin suunnittelualueella tehdasalueen länsiosassa. (Ramboll Finland Oy 2018b). Kuvassa (Kuva 4-9) on esitetty suunnittelualueen ja sen lähialueiden maaperän yleispiirteet perustuen GTK:n aineistoon.

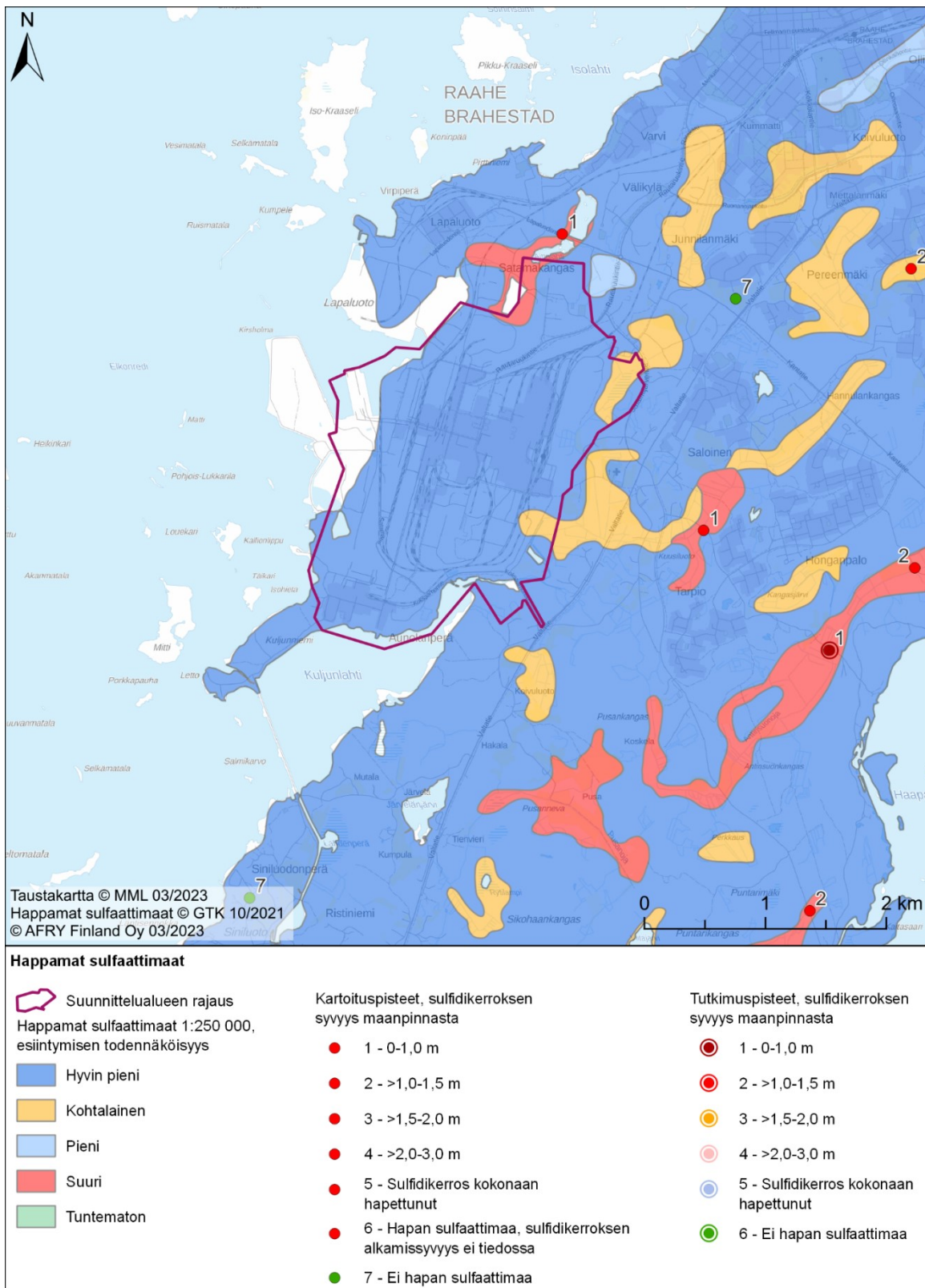
Kuva 4-9. Suunnittelualan ja sen läheisyyden maaperä.

Suunnittelualan kallioperä on pääosin intermediäristä vulkaniklastista tuffiittista hiekkakiveä ja konglomeraattia. Suunnittelualan pohjoisosassa kallioperä on graniittia (GTK 2022) Kuvassa (Kuva 4-10) on esitetty hankealueen ja sen lähialueiden kallioperän yleispiirteet perustuen GTK:n aineistoon.

Kuva 4-10. Suunnittelualan ja sen läheisyyden kallioperä.

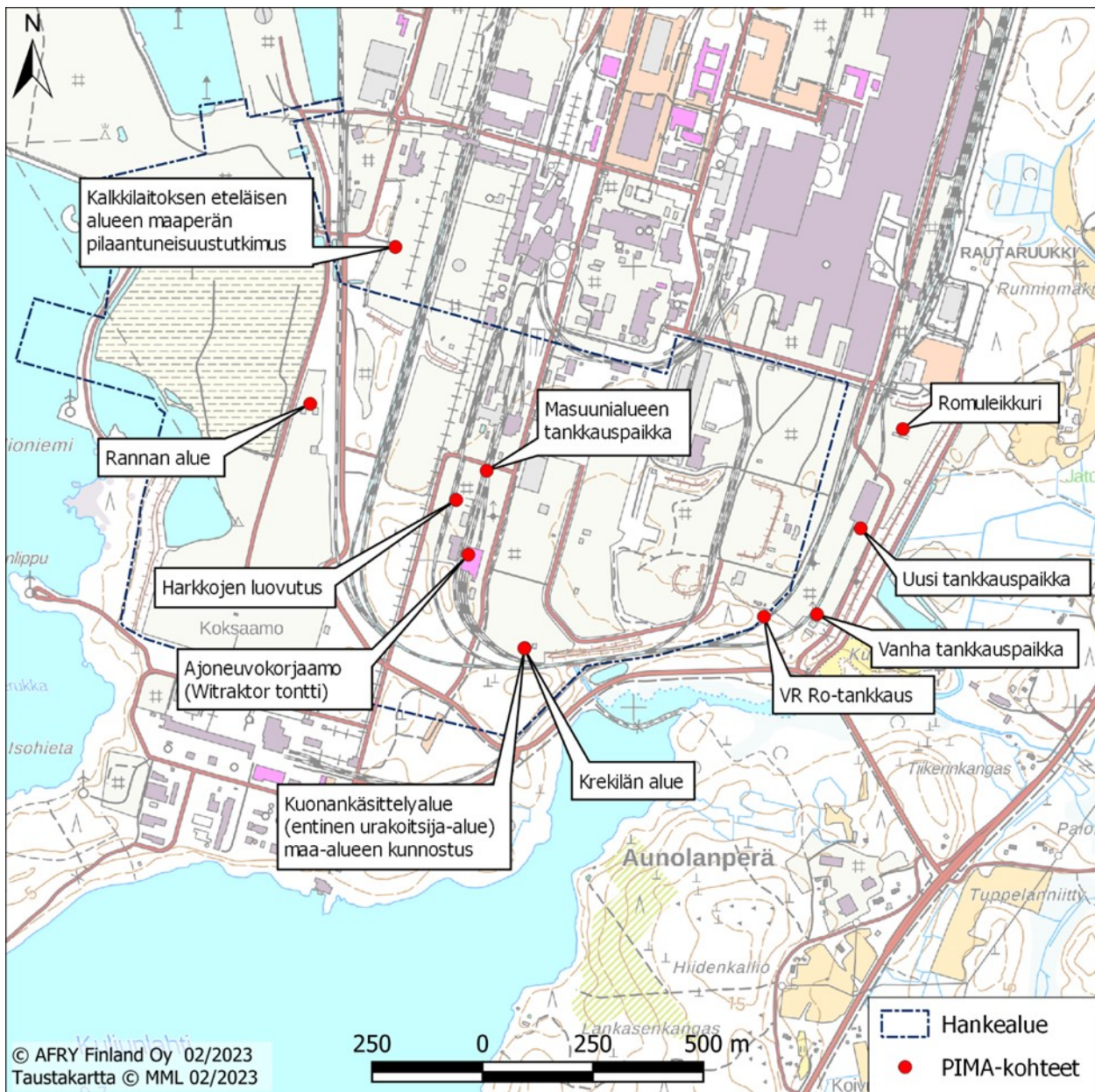
Happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys kaava-alueella on pääosin hyvin pieni. Kaava-alueen itäosassa pienellä alueella esiintymisen todennäköisyys on kohtalainen ja suunnittelualan pohjoisosassa suuri (GTK 2021). Geobotnia Oy:n selvityksen (2022) mukaan osassa kairauspisteitä on havaittu viitteitä happamista sulfaattimaista. Kuvassa (Kuva 4-11) on esitetty hankealueen ja sen lähialueiden sulfaattimaiden esiintyvyyden todennäköisyys perustuen GTK:n aineistoon.

Kuva 4-11. Happamat sulfaattimaat (GTK 2021)

Maaperän haitta-aineet

Tehdasalueen maarakentamisessa on hyödynnetty tehtaan toiminnassa syntyviä metallipitoisia kuonia, joiden käyttö on tehtaan ympäristöluvan mukaan ollut luvallista tehdasalueella. Kuonan käytön vuoksi tehdasalueen maaperässä esiintyy monin paikoin kohonneita raskasmetallien pitoisuuksia. Lisäksi terästehtaan toiminnan seurauksena alueen maaperään on monin paikoin päätynyt haitta-aineita, kuten öljyhiilivetyjä. Alueella on tehty maaperän pilaantuneisuustutkimuksia ja pilaantuneisuuden kunnostusta useissa eri vaiheissa. Tutkimuksia on kuvattu tarkemmin perustilaselvityksessä, joka on laadittu vuonna 2018 (Ramboll Finland Oy 2018b).

Kuva 4-12. Suunnittelualueella olevat kohteet, joissa on tehty pilaantuneisuustutkimuksia ja pilaantuneisuuden kunnostuksia.

Kaava-alue on osin raidealuetta. Raidealueen maaperän öljyhiilivetyypilaantuneisuutta on tutkittu vuosina 2001 ja 2007. Raidealueella ei havaittu merkittävää öljyhiilivetyjen aiheuttamaa pilaantuneisuutta. Kuonatäyttöalueilla raskasmetallien pitoisuudet olivat koholla. (*Ramboll Finland Oy 2018b*)

Kalkkilaitoksen eteläpuolisella alueella on tehty maaperän pilaantuneisuusselvitys vuonna 2009. Tutkimuksissa havaittiin kohonneita öljyhiilivetyjen ja metallien pitoisuuksia, joista ei kuitenkaan riskinarvion perusteella arvioitu aiheutuvan riskiä ympäristölle. (*Ramboll Finland Oy 2018b*)

Öljyisten vesien keräysalue sijaitsee tehdasalueen länsilaidalla tehdaskaatopaikan lähellä (Rannan alue). Vuonna 2015 rannan öljynkeräysalueen alueelta otettiin maanäytteitä kairaamalla 18 pisteestä (Suomen Tiestötieto Oy 2015). Tutkimuksissa todettiin VNA 214/2007 ylemmän ohjearvon ylittäviä hiilivetyypitoisuuksia. Suurimmassa osassa pisteistä todettiin luonnonmaakerroksia (siltti-/sora-/hiekkamoreeni) ja kolmessa pisteessä havaittiin teräskuonaa vaihtelevan paksuisina kerroksina. Tutkimuksissa alueella arvioitiin olevan yhteensä noin 3500 m³ öljyhiilivedyillä pilaantunutta maata. Alueen maaperää ei ole tiettävästi kunnostettu. (*Ramboll Finland Oy 2018b*)

Kaava-alueen eteläosaan sijoittuvan nk. Krekilän alueen maaperän tilaa on selvitetty vuonna 2004. Tutkitulla alueella öljyhiilivetyypitoisuudet olivat yleisesti koholla (300–14 100 mg/kg). (*Geobotnia 2004*)

Ajoneuvokorjaamon alueen (Witractor tontti) pilaantuneisuusselvitys on tehty vuonna 2007. Alueella on ollut pitkään autokorjaamotoimintaa. Tutkimuksissa ei havaittu kohonneita haitta-ainepitoisuuksia lukuun ottamatta yhtä pistettä raiteiden välissä. Kohonneiden pitoisuuksien arvioidaan aiheutuneen pysäköidyistä vetureista. (*Ramboll Finland Oy 2018b*)

Vanhan veturitankkausaseman (Masuunialueen tankkauspaikka) alueella sijaitseva maanalainen öljysäiliö on poistettu käytöstä. Alueella on tehty maaperän ja pohjaveden pilaantumistutkimukset maaliskuussa 2022. Tutkimuksissa haihtuvien öljyhiilivetyjen pitoisuudet maaperässä alittivat kynnyсарvotasot (Vna 214/2007). Keskitisleiden pitoisuus ylitti yhdessä pisteessä ylemmän ja kahdessa pisteessä alemman ohjearvotason. Raskaista öljyhiilivedyistä havaittiin merkkejä maaperässä, mutta pitoisuudet olivat melko pieniä. Haitta-aineiden ei katsota aiheuttavan välitöntä ympäristö- tai terveysriskiä ja pilaantuneeksi todetun alueen maaperä voidaan kunnostaa jakelupisteen purkamisen yhteydessä. (*AFRY Finland Oy 2022*). Pohjaveden öljyhiilivetyjen pitoisuudet olivat koholla (luku 11.5).

Vuosina 2015 ja 2016 tehtiin maaperätutkimuksia ja kunnostuksia tehdasalueella sijaitsevilla vanhoilla kuonankäsittelyalueilla. Vuonna 2015 tutkittiin ja kunnostettiin tehdasalueen eteläosassa sijaitsevaa nk. urakoitsijoiden aluetta. Alueelta kentällä mitatut (PetroFlag) jäännöspitoisuudet sekä laboratoriotulokset alittivat hiilivetyjen osalta kunnostustavoitteena olleen ylemmän ohjearvon. (*Ramboll Finland Oy 2018b*)

Suunnittelualueen itäosassa SSAB Raahen tehtaan kierrätysterästerminaalin urakoitsija-alueen tankkauspaikkojen maaperän pilaantuneisuus selvitettiin lokakuussa 2022. Tutkimus kohdistui kiinteistölle 678-412-33-0 sekä uuden että vanhan tankkauspaikan alueelle. Tutkimuksessa ei todettu alemman tai ylemmän ohjearvon ylittäviä haitta-ainepitoisuuksia (öljyhiilivedyt, PCB, PAH) minkään näytepisteen osalta. Kolmessa näytteessä ylittyi bentso(a)pyreenin kynnysarvo, ja kahdessa näytepisteessä mahdollisesti PCB-yhdisteiden kynnysarvo. Alueen käyttötarkoitus ja kaavoitus huomioiden tarkennettua riskinarviota ei katsottu tarpeelliseksi. Kynnys- ja ohjearvovertailun perusteella maaperä on pilaantumaton, eikä kohteessa katsottu olevan maaperän puhdistamisen ja kunnostamisen tarvetta.

VR Ro-tankkauspaikalla on tehty pilaantuneisuusselvitys v. 2015 (Golder Associates Oy). Näytteitä otettiin kuudesta tutkimuspisteestä ja viidestä määritettiin öljyhiilivetyjen pitoisuudet. Pitoisuudet olivat alle määritysrajojen lukuun ottamatta yhtä näytettä, jossa havaittiin lievästi määritysrajan ylittänyt keskitisleiden pitoisuus (11 mg/kg).

Välittömästi hankealueen ulkopuolella sijaitsevan romuleikkurin alueella on tehty pilaantuneisuustutkimus vuonna 2018 (Ramboll Finland Oy). Romuleikkurin ympäriltä otetuissa näytteissä todettiin laboratorioanalyysien perusteella VNa:n 214/2007 mukaiset alemman ohjearvojen ylitykset raskaissa öljyhiilivetyjakeissa kahdessa tutkimuspisteessä pintamaassa. Kynnysarvojen ylityksiä todettiin muutamien metallien (Cr, V) ja öljyhiilivetyjen (C₁₀ – C₄₀) summapitoisuuksissa muutamissa tutkimuspisteissä. VOC-yhdisteillä tai PAH-yhdisteillä pilaantunutta maa-ainesta ei havaittu tämän tutkimuksen yhteydessä. Raportin mukaan, mikäli kiinteistön kaavoituksessa ja käyttötarkoituksessa tulee muutoksia tai kiinteistöllä tehdään maanrakennustöitä, tulee pilaantuneet alueet huomioida.

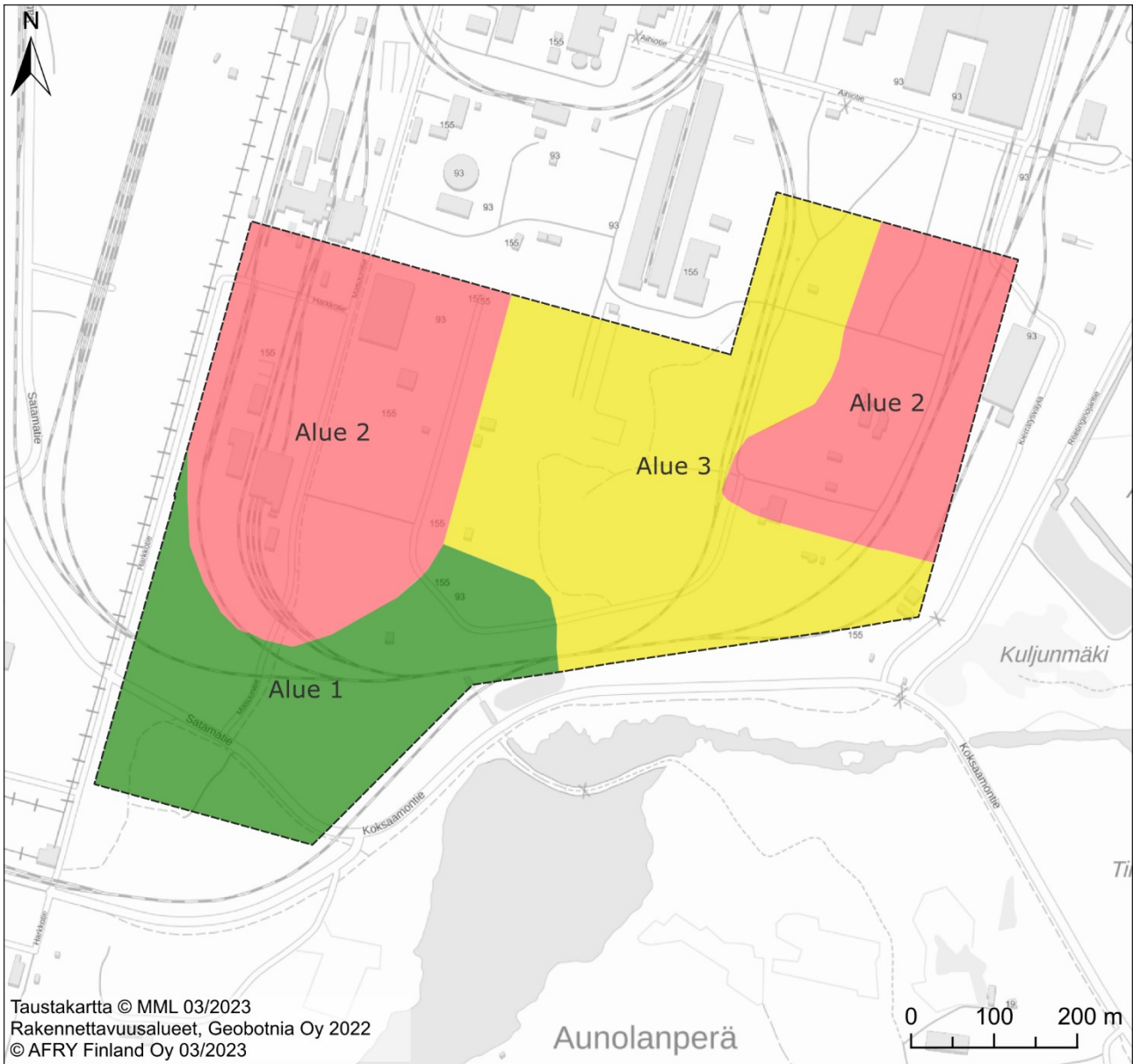
Harkkojen luovutusalueella otetussa näytteessä (S202/0,5 m) todettiin voiteluöljyjä (C₂₂-C₃₉) vastaavia hiilivetyjakeita 120 mg/kg. Myös satamaraiteistolla otetussa näytteessä (S204/2,0m) todettiin voiteluöljyjä vastaavia hiilivetyjakeita 80 mg/kg (Golder Associates Oy 2008).

Rakennettavuus

SSAB Europe Oy:n toimeksiannosta on Geobotnia Oy tehnyt pohjatutkimuksia Raahen kaupungin Rautaruukin tehdasalueella tuotannonmuutoshankkeeseen liittyen. Hankkeen rakennettavuusselvityksen mukaan (Geobotnia Oy 2022) laitoksen rakentamisalueella on täytemaata 0,5...4,5 m paksuudelta. Täytemaa on pääosin hiekkamoreenia/silttistä hiekkamoreenia, jonka seassa on havaittu kuonaa.

Alueella maaperässä vaihtelevat löyhä ja keskitiivis hiekkamoreeni/silttinen hiekkamoreeni ja paikoin maaperässä esiintyy löyhä hiekkainen siltti/ hiekkainen silttimoreenikerros. Syvemmällä maaperässä esiintyy tiivis moreeni, jonka lajittuneisuus on vaihtelevaa ja moreeni on paikoin kivistä. Kallio sijaitsee syvällä, noin 9,6...17,6 m syvyydessä nykyisestä maanpinnasta. Toteutus suunnitellua varten on tehtävä täydentäviä pohjatutkimuksia. Erityisesti selvitettävistä seikoista ovat hienoraakeisen maakerroksen sijainnin, paksuuden ja ominaisuuksien tarkentaminen sekä potentiaalisen sulfidimaan olemassaolo. Lisäksi tulisi täytemaan laatua selvittää esimerkiksi koekuopista, jotta täytemaan poistotarve voidaan tarkemmin määrittää. Alueen käyttöhistorian perusteella on mahdollista, että maaperä on ainakin osittain pilaantunutta. Alueen rakennettavuuteen vaikuttaa voimakkaimmin maan pintaosassa oleva täytemaa sekä sen alla oleva löyhä kerrostuma.

Kuvassa (Kuva 4-13) on esitetty ensimmäisen vaiheen rakentamisalan rakennettavuusselvityksen tuloksia. Geobotnia Oy:n selvityksen (2022) mukaan Alue 1 on rakennettavuudeltaan hyvä. Rakennukset ja rakenteet voidaan todennäköisesti perustaa maanvaraisilla anturaperustuksilla. Alueella 2 mahdollisina perustamistapoina tulevat kyseeseen lähinnä perustaminen massanvaihdon varaan tai paaluperustus. Alueella 3 tehdään massanvaihto täytemaan poistamiseksi. Rakenteiden perustamista riippuu rakenteiden kuormista ja niistä aiheutuvista painumista. Rakennukset voidaan todennäköisesti pääosin perustaa täytemaan massanvaihdon jälkeen massanvaihdonvaraisilla anturaperustuksilla ja alapohjat tehdä massanvaihdon täytön varaan.

Kuva 4-13. Rakennettavuusalueet ensimmäisen vaiheen rakentamisalueella (Geobotnia Oy 2022).

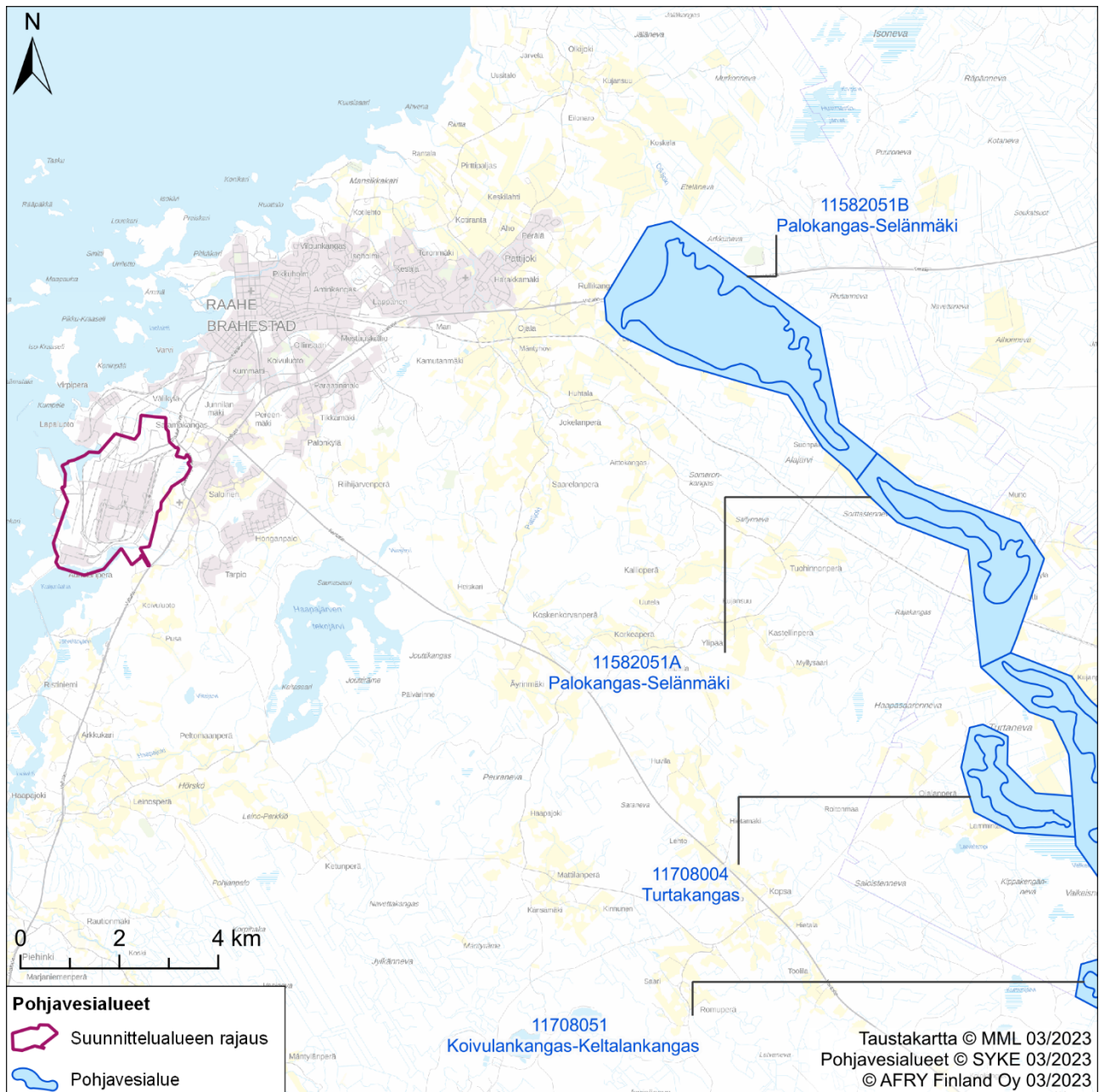
Maaperän nykytila tullaan selvittämään kohdekohtaisesti hankkeen myöhemmissä suunnittelu- ja rakentamisvaiheissa. Pilaantuneet (ylemmän ohjearvon ylittävät haitta-ainepitoiset) maa-ainekset tullaan poistamaan rakentamisalueilta viranomaisen hyväksymällä tavalla ja laajuudessa (Pima-ilmoitusmenettely).

Pohjavesi on hankealueella 2–4 m syvyydellä maapinnasta eli pohjavesipinnan alapuolelle ulottuvat kaivut ovat ainakin osalla alueesta todennäköisiä.

Geobotnia Oy:n selvityksen (2022) mukaan hienorakeisten maakerrosten esiintymisalueella syvien kaivantojen luiskausmahdollisuus on tarkistettava täydentävien tutkimusten perustella.

4.7 Pohjavedet

Kaava-alueella ei sijaitse pohjavesialueella eikä sen läheisyydessä ole pohjavedenottoita. Lähin vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue sijaitsee koillispuolella noin 10 km etäisyydellä (Palo kangas-Selänmäki 11582051B, 1 lk).

Kuva 4-14. Suunnittelualuetta lähimmät luokitellut pohjavesialueet.

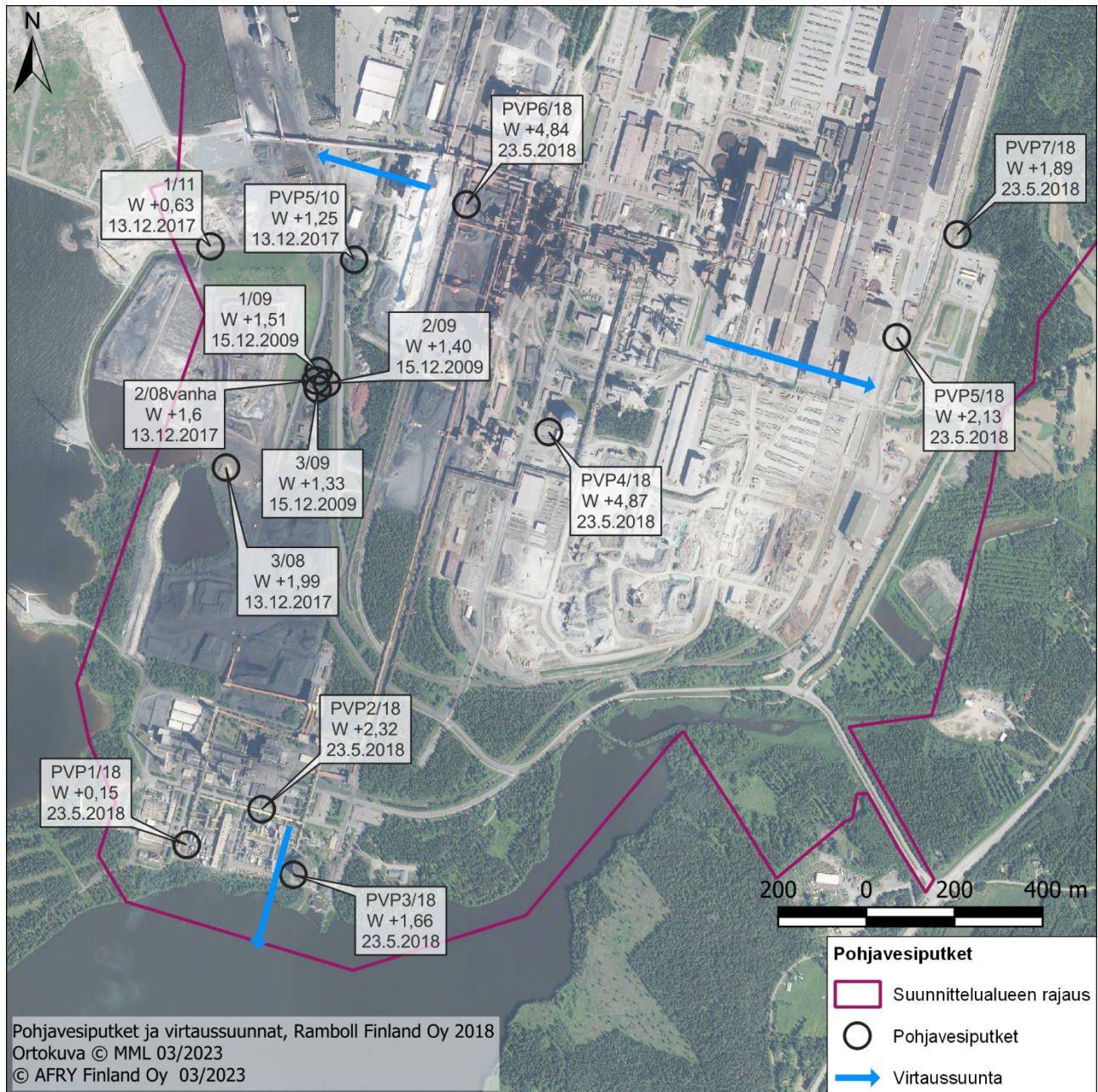
Pohjavesi on kaava-alueella lähellä maanpintaa, pääosin noin 2–4 m syvyydellä maanpinnasta. Esi-merkiksi vuosina 2017 ja 2018 pohjavesinäytteenottojen yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella pohjavesi oli tasolla +0,15...+4,87 m (N2000). (Ramboll Finland Oy 2018b).

Pohjaveden pääasiallinen virtaussuunta on länteen kohti merta. Tehdasalueen itäosalla pohjavedenpinta on alempana kuin alueen keskiosissa, joten itäosalla pohjaveden virtaus voi suuntautua

kohti idässä olevaa painannetta (itäreuna on täyttömaata, joka on ilmeisesti karkeampaa kuin tehdasalueen keskellä oleva luonnon perusmaa). Alueen maakerrokset ovat hyvin tiiviitä ja huonosti vettä johtavia. (Ramboll Finland Oy 2018b)

Pohjaveden korkeuksia ja virtaussuuntia tehdasalueelta on esitetty oheisessa kuvassa (Kuva 4-15).

Kuva 4-15. Pohjaveden pinnankorkeudet ja arvioitu virtaussuunta SSAB:n tehdasalueella (Ramboll Finland Oy 2018b).
Huom! PVP1-PVP7= PP1-PP7 (taulukko 4-1).

Pohjaveden laatu

Terästehtaan alueella pohjavesitarkkailua on tehty tehtaan kaatopaikan ympäristössä ja perustiselvityksen jälkeen sitä on tehty myös muualla tehdasalueella.

Kaatopaikan pohjavesi- ja suotovesien tarkkailunäytteissä (4 pohjavesiputkea) on tarkkailuhistorian aikana todettu kloridia, sulfaattia, kromia, lyijyä, sinkkiä ja öljyhiilivetyjä talousveden laatusuosituksen ylittävinä pitoisuuksina. Tehdasalueella ja sen lähiympäristössä sijaitsevista kaivoista on

tutkittu vesinäytteitä 1990-luvulla. Tällöin näytteissä todettiin vähäisiä pitoisuuksia PAH-yhdisteitä. (Ramboll Finland Oy 2018b)

Vuonna 2018 alueelle asennettiin yhteensä seitsemän pohjavesiputkea, joista kolme sijoitettiin koksaaon säiliöalueen ympärille (PVP1-PVP3), kolme eri puolille tehdasaluetta (PVP4-PVP6) sekä yksi tehdasalueen ulkopuolelle (PVP7) taustapisteeksi (Kuva 4-15).

Perustilaselvityksen aikaisissa pohjavesinäytteissä todettiin vähäisiä määriä PAH-yhdisteitä (PP3). Aromaattisista hiilivedyistä todettiin ainoastaan bentseeniä koksaaon alueelle sijoitetuissa pohjavesiputkissa PP2 ja PP1. Todetut pitoisuudet alittivat kuitenkin pohjaveden laadun vertailuarvon (10 µg/l, YO 6/2014). Halogenoiduista alifaattisista hiilivedyistä todettiin vähäisiä määriä kloroformia pohjavesi putkista PP2 ja PP6 otetuissa näytteissä. Koksaaon alueelle sijoitetun putken PP3 vesinäytteessä todettiin pohjaveden laadun vertailuarvon ylittävät pitoisuudet kobolttia ja vanadiinia. Vanhan masuunin kaasukellon läheisyyteen sijoitetun pohjavesiputken PP4 ja masuunin raaka-ainekentän alueelle sijoitetun pohjavesiputken PP6 näytteissä todettiin myös pohjaveden laadun vertailuarvon ylittävä pitoisuus vanadiinia (Taulukko 4–2). (Ramboll Finland Oy 2018b)

Taulukko 4–2. Pohjaveden havaintoputkista 2018 otettujen vesinäytteiden metallipitoisuudet. Vertailuarvot: (1) talousveden laatuvaatimus; (2) talousveden laatusuositus; (3) pohjaveden laadun vertailuarvo YO 6/2014* (Ramboll Finland Oy 2018b).

Piste	pH	Sb µg/l	As µg/l	Hg µg/l	Cd µg/l	Co µg/l	Cr µg/l	Cu µg/l	Pb µg/l	Ni µg/l	Zn µg/l	V µg/l
(1)	-	5	10	1	5		50	2000	10	20		
(2)	6,5 - 9,5											
(3)		20	10	6	3	5	50	2 000	10	70	1 500	30
PP1	7,98	1,05	3	<0,010	0,119	2,38	0,217	7,1	<1,0	9,5	4,5	9,8
PP2	7,8	2,11	2,2	<0,010	0,097	1,19	<0,200	7	<1,0	10,4	28,8	6,8
PP3	7,01	0,501	1,7	<0,010	0,183	5,96	1,29	48,3	<1,0	8,7	59,4	40,2
PP4	9,3	1,34	4,8	<0,010	<0,020	<0,50	1,01	3,4	<1,0	<3,0	6,8	730
PP5	7,61	0,481	<1,0	<0,010	<0,020	0,72	<0,200	<1,0	<1,0	<3,0	7,1	<5,0
PP6	7,39	0,803	1,3	<0,010	<0,020	1,64	1,22	9,6	<1,0	<3,0	34,4	169

*Huom! Tärkeillä ja muilla vedenhankintaan soveltuvilla pohjavesialueilla käytettäväksi suositellut pohjaveden laadun vertailuarvot. Juomaveden otto-/käyttöpaikoilla (esim. kaivot) pohjaveden tulee lisäksi täyttää voimassa olevat talousveden laatuvaatimukset ja muut juomaveden kannalta olennaiset laatukriteerit (esim. haju ja maku). Vertailuarvot annettu vain aineille, joiden vesiliukoisuus ylittää haitalliseksi arvioidun pitoisuuden ja kulkeutuminen veden mukana liukoisessa muodossa merkittävässä määrin on mahdollista.

Perustilaselvityksen jälkeen on seuranta tehty samoista putkista. Osasta putkista ei ole saatu näytteitä (kuvia tai tukkeutuneita). Öljyhiilivetyjen ja PAH-yhdisteiden pitoisuudet ovat olleet pieniä. Lähinnä arseenin, koboltin, kromin, nikkelin ja vanadiinin osalta on havaittu lievästi koholla olevia pitoisuuksia. (SSAB Europe 2022)

Vanhan veturitankkauspaikan (Masuunialueen tankkauspaikka) alueella pohjavedessä havaittiin keväällä 2022 (AFRY Finland Oy 2022) kohonnut öljyhiilivetyjen (C10-C40) pitoisuus (5,2 mg/l). Pitoisuudet koostuivat pääosin keskitisleistä.

Teollisesta historiasta johtuen kaava-alueella tavataan pohjavedessä paikoin kohonneita haitta-aineiden pitoisuuksia. Pitoisuudet ovat kuitenkin pääosin pieniä. Alue ei ole pohjavesialuetta eikä alueen pohjavettä hyödynnetä. Tarkemmin pohjavesien analyysitulokset ja perustila on kuvattu laaditussa perustilaraportissa (Ramboll Finland Oy 2018b) sekä vuosiyhteenvedoissa (SSAB Europe Oy 2022).

4.8 Vesistö Merialue

Terästehtaalta johdetaan prosessi ja saniteettijätevesiä sekä jäähdytysvesiä satama-altaaseen, Raahen edustan merialueelle. Raahen edustan merialue sijoittuu Perämerelle Pyhäjoen ja Siikajoen väliin. Jokivesien vaikutus on alueella melko vähäinen ja lähialueelle laskee vain pieniä jokia, kuten Pattijoki, Olkijoki ja Piehinginjoki. Raahen kaupungin edustalla on suppea saaristovyöhyke, joka ulottuu vain muutaman kilometrin päähän rannikosta. Yleisesti sekoittumis- ja laimentumisolosuhteet Raahen edustan merialueella ovat hyvät johtuen sen avoimuudesta.

Vesienhoidon suunnittelussa Raahen edustan rannikkovesimuodostuma kuuluu pintavesityypiltään Perämeren sisempiin rannikkovesiin ja vesialue on nimetty ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi. Pääosin vuosien 2007–2021 seurantatuloksiin perustuvassa luokituksessa Raahen edustan rannikkovesimuodostuman fysikaalis-kemiallinen tila on kokonaisravinnepitoisuuksien ja näkösyvyyden perusteella hyvä, mutta biologinen tilaluokka on pohjaeläin- ja kasviplankton tulosten perusteella tyydyttävä. Siten myös ekologisen tilan kokonaisluokitus on tyydyttävä.

SSAB Europe Oy ja Raahen kultakaivos ovat Raahen eteläisen merialueen ja Lapaluodon edustan merkittävimmät kuormittajat. Kaivoksen toiminta on kuitenkin ollut keskeytyksissä keväästä 2022 asti. SSAB:n terästehtaalla käytetty merivesi sekä osa makeasta vedestä poistetaan kahden merivesiviemärin kautta sataman edustan merialueelle. Terästehtaan jätevedet käsittävät erilaisia jäähdytys-, lauhde- ja pesuvesiä, joiden pääasialliset kuormitteet ovat kiintoaine ja rauta sekä sinkki ja öljy. Huomattavin kuormitus merialueelle tulee kierrätetyn meriveden palautuksesta. Eri osaprosesseista tulevia jätevesiä puhdistetaan mekaanisissa selkeyttämöissä ennen mereen johtamista. Koksaamon jätevedet puhdistetaan biologisesti ja johdetaan IV-altaan ja terästehtaan merivesikierron kautta mereen. Mereen päätyvä kuormitus on pienentynyt jätevesien käsittelyn tehostumisen ja veden kierrätysasteen noston seurauksena. Raahen Vesi Oy:n jätevedet johdetaan saaristovyöhykkeen ulkopuolelle kaupungin pohjoiselle merialueelle.

Raahen edustan merialueen tarkkailua toteutetaan yhteistarkkailuna Raahen edustan vesistö- ja kalataloustarkkailun tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Tämänhetkisen suunnitelman (*Ramboll Oy 2017*) mukainen tarkkailu on aloitettu vuonna 2017. Raahen edustan merialueella veden laadun vaihtelu on yleensä suurempaa talvella kuin kesällä, koska vesien sekoittuminen on talvella heikompi johtuen jääpeitteestä. Kesäaikaan vedenlaatu on ollut selvästi tasaisempaa. Tarkkailutulosten perusteella sataman ja tehtaan edustan merialueella selkeitä kuormitusvaikutuksia ole ollut juurikaan havaittavissa (Eurofins Ahma Oy 2021 ja 2022). Happitilanne on ollut merialueella hyvä. Sameusarvot ovat olleet suhteellisen alhaisia ja vesi melko kirkasta. Satama-alueella tehdyt huoltoroppaukset ja läjitykset ovat vaikuttaneet ajoittain veden laatuun alueella. Veden kemiallinen laatu on ollut merivedelle ominaista ja hyvää ja esimerkiksi metallipitoisuudet ovat olleet pieniä.

Ravinnepitoisuudet viittaavat alueella karuun veden laatuun. Epäorgaanisen ravannesuhteen perusteella perustuotanto on merialueella pääosin fosforirajoitteista. Levätuotannon määrää epäsuorasti kuvaavan a-klorofyllin pitoisuudet ovat lievästi reheviä. Raahen edustalla viimeisimmässä kvalitatiivisessa kasviplanktonitutkimuksessa (Eurofins Ahma Oy 2021) biomassaltaan tärkeimmät leväryhmät ovat olleet piilevät, kultalevät ja nielulevät. Sinileviä on esiintynyt pääasiassa vähän.

Raahen edustalla on tehty pohjaeläintarkkailua viimeksi vuonna 2020 (Eurofins Ahma Oy 2021). Vuoden 2020 näytteissä pohjaeläimistöissä vallitsivat nivelmatoihin kuuluvat monisukasmadot (*Polychaeta*). Aiemmin vallitsevina esiintyneiden surviaissäskien suhteellinen osuus laski. BBI-pohjaeläinindeksin perusteella alueen ekologinen tila näyttäisi pitkällä aikavälillä pääsääntöisesti parantuneen.

Kuljunlahti

Suunnittelualueen eteläosaan ja eteläpuolelle sijoittuu Kuljunlahti, jota SSAB:n tehdas käyttää ma-keavesialtaana. Kuljunlahti on merestä padottu lahti, jonne johdetaan makeaa vettä Haapajoesta, Piehinginjoesta ja Pattijoesta Haapajärven tekoaltaan kautta. Kuljunlahti on yhdistetty Siniluodonlahteen avokanavalla, jossa on takaisinvirtauksen estävä venttiili. Lisäksi Piehinkijoen suulla on pato, jonka avulla säädellään Siniluodonlahden pintaa. Kuljunlahden pinta pyritään säännöstelyn avulla pitämään noin tasossa +0,8 – +1,0 m:ssä (N43). Veden pinnan korkeus vaihtelee Kuljunlahdessa yleensä välillä +0,4 – +0,9 m. Säännöstelyn yläraja on +1 ja alaraja -2 m (N43). Siniluodonlahden ja Kuljunlahden yhteinen säännöstelytilavuus on noin 5 milj.m³.

Tehtaalta makeaa vettä poistetaan takaisin Kuljunlahteen Reetinginojaa ja Erkinlammenojaa pitkin. Erkinlammenojaan vesiä tulee mm. voimalaitokselta, happilaitokselta, raakaraudan rikinpoistolaitokselta ja joitain valumavesiä. Lisäksi vesiä voi tulla Erkinlammenojaan häiriötilanteissa eteläiseltä kuonan käsittelyalueelta. Reetinginojaa vesiä tulee mm. happilaitokselta, nauha- ja levyvalssaamojen vedenkäsittelylaitoksilta ja jäähdytysvesiä nauha- ja levyvalssaamolta, terässulaton välipumppaamolta sekä joitain valumavesiä. Kuljunlahden vedenlaatuun vaikuttaa tehtaan vedenoton ja kuormituksen lisäksi säännöstely sekä valuma-alueen muu hajakuormitus.

Kuljunlahdessa suoritetaan tarkkailua erillisen ohjelman (*SSAB Europe Oy 2017*) mukaisesti. Kuljunlahti on matala eikä yleensä kerrostu voimakkaasti. Happitilanne on ollut yleensä hyvä, vaikka viime vuosina on todettu yksittäisiä heikentyneitä happitilanteita (*AFRY Finland OY2022*). Kuljunlahden ja Siniluodonlahden vesi on yleensä sameaa ja rautapitoista. Kokonaisravinnepitoisuudet kuvastavat pääosin rehevyyttä, joskin pitoisuus vaihtelu on melko suurta. Keskimäärin a-klorofyllin pitoisuudet kuvaavat Kuljunlahdella rehevyyttä ja ajoittain on mitattu erittäin suuria klorofyllimääriä. Kasviplanktonitutkimusten perusteella Kuljunlahdella on esiintynyt runsaasti sinilevää. Osa havaituista lajeista voi muodostaa sopivissa olosuhteissa näkyviä kukintoja ja mahdollisesti myös myrkyllisiä yhdisteitä (*AFRY Finland Oy 2021*). Leväkukinnat ovat aiheuttaneet ongelmia tehtaan raakaveden käytölle.

Kuljunlahden vedestä on mitattu myös raskasmetalleja (Ni, Pb, Ni, Hg), joiden pitoisuudet ovat olleet pieniä tai alle määrittämissä rajan (*AFRY Finland Oy 2022*). Myös Kuljunlahden sedimentin haitta-ainepitoisuuksia seurataan ja viimeisimmän tutkimuksen (*AFRY Finland Oy 2023*) perusteella kuparin, nikkelin, elohopean, kromin ja öljyhiilivetyjen pitoisuudet olivat korkeita ja sedimentti luokitellaan pilaantuneeksi.

Kuljunlahden pohjaeläimistö koostuu lähinnä makean veden lajeista ollen verrattain yksipuolista, reheviä olosuhteita suosivia lajeja ilmentäen huonokuntoista sedimenttiä. Rannikkoalueille kehitetty BBI-indeksi ilmensi viimeisimmässä pohjaeläintutkimuksessa 2020 välttävää tilaa (*AFRY Finland Oy 2021*).

Suunnittelualueen pohjoispuolella sijaitsevaan Aittalahden (aiemmin Someronlahti) johdetaan hulevesiä pohjoiselta kuonan varastointi- ja käsittelyalueelta. Lapaluotoon tuleva tie jakaa Aittalahden kahteen osaan, joiden välissä pengertiessä on betonirumpu. Aittalahti on ollut aikoinaan merenlahti, mutta maannousu on katkaissut yhteyden mereen ja nykyisin lahden pinta on noin puolisen metriä merenpintaa korkeammalla. Aittalahden on kunnostettu vuonna 2007 ruoppaamalla ja sinne rakennettiin myös kolme tekosaarta (Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto 2006). Myös lahden laskusuunta muutettiin, uusi laskuoja avattiin pohjoiseen Riipakkaan. Ojassa on myös pohjapato ja se toimii samalla kalaväylänä. Riipakkaan on rakennettu myös pumppaamo, joka ottaa merestä vettä ja pumppaa sitä tarvittaessa Aittalahden eteläosaan. Aittalahden valuma-alue on vain 1,6 neliökilometriä, joten lisäveden pumppaaminen on välttämätöntä.

4.9 Kalasto ja kalastus

Raahen edustan merialueella kaupalliset kalastajat käyttävät siika- ja maivarysiä sekä verkkoja. (Eurofins Ahma Oy 2021). Kaupallisten kalastajien kokonaissaalisarvio on tehdyn kalastustiedustelun perusteella noin 34,4 tonnia. Raahen edustan merialueella rekisteröityneitä kaupallisia kalastajia oli vuoden 2020 tiedustelun perusteella 54 kappaletta. Kaupallisten kalastajien saalis koostuu pääasiassa pikkusiiasta sekä ahvenesta. Isosiian osuus saaliista on noin 10 %. Kaupallisten kalastajien kalastus on ympärivuotista. (Eurofins Ahma Oy 2021)

Raahen edustan merialueen vapaa-ajankalastus on pääasiassa verkkokalastusta, erityisesti pikku- ja isosiikaverkoilla tapahtuvaa kalastusta. Tiheiden siika- ja maiva(muikku)verkkojen sekä harvojen lohiverkkojen käyttö on vähäisempää. Verkkopyynnin lisäksi harjoitetaan heittokalastusta, ongintaa sekä pilkkimistä. Vapaa-ajankalastuksen saalis oli pääasiassa ahventa sekä siikaa, mutta myös särkikalaja saatiin runsaasti. Kalastusta harjoitetaan ympärivuotisesti. Tiedustelun perusteella 227 kotitaloutta harjoitti kalastusta vuonna 2020. Kokonaissaalis vuonna 2020 oli noin 21,7 tonnia. (Eurofins Ahma Oy 2021)

Lisäksi Raahen sataman ruoppauksiin ja täyttötöihin liittyvien lupahakemusselvitysten yhteydessä on vuonna 2019 selvitetty Lapaluodon lähialueen kalastusta (*Pöyry Finland Oy 2018*). Kalastus satama-alueella on kielletty. Satama-aluetta lähinnä olevat rysäpyyntipaikat ovat satama-alueen pohjoispuolella Iso-Kraaselin ja Ulkopauhan alueella eli noin 2–3 km etäisyydellä kaava-alueesta. Satama-aluetta lähinnä olevat merkittävät verkkokalastusalueet olivat Lukkarilanmatalan alueella ja Elkonredin syvännealueella eli lähimmillään noin 0,5–1,0 km etäisyydellä satama-alueesta. Tärkeitä verkkokalastusalueita oli myös ulompana Heikinkarin länsipuolisella alueella väylän molemmilla puolilla. Satama-alueen lähimmillä Lukkarilanmatalan ja Elkonredin alueilla kalasti ainakin satunnaisesti noin 10 kaupallista kalastajaa verkoilla sekä vajaa 10 kotitarvekalastajaa verkoilla ja vetoustelemalla. Verkkokalastuksen saalis näiltä alueilta on käytännössä pelkkää siikaa. Siika on sekä paikallista karisiikaa että vaellussiikaa. Tehtyjen verkkokalastusten perusteella Raahen edustan kalasto on monipuolinen eikä kärsi lajiston perusteella arvioituna rehevöitymisestä (*Latvasilmu 2018*).

Kuljunlahden kalasto on särkikalavaltainen ja alueella esiintyy runsaasti pientä lahnaa sekä särkiä. Ahventen osuus on vähentynyt. Kuljunlahden kalastoon kuuluu ahventen, lahnojen ja särkien lisäksi mm. hauki, kiiski, salakka. Myös rapuja on saatu saaliiksi verkkokalastuksessa (Pro Agria Oulu 2018).

4.10 Luonnonympäristö

Kaava-alue sijaitsee keskiborealisella Pohjanmaan metsäkasvillisuusvyöhykkeellä (3a). Suovyöhykealuejaossa alue kuuluu Pohjanmaan aapasoiden (Suomenselän ja Pohjois-Karjalan aapasuot) ja viettokeitaiden (Pohjanmaan vietto- ja rahkakeitaat) alueiden rajalle (Maanmittauslaitos 2022). Alue sijoittuu Suomen luontotyyppien uhanalaisuustarkastelussa Etelä-Suomen osa-alueelle (Kontula & Raunio 2018).

Suunnittelualue on keskeisiltä osin rakennettua tehdastoimintojen aluetta. Tehdasalueella on lähinnä hoidettuja nurmialueita tai pieniä metsiköitä. Luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaisia alueita on suunnittelualueen reunamilla. Alueilla on kivennäismaan kangasmetsiä, merenrantaniittyjä ja rantaluhtia. Alueen metsät eivät ole luonnontilaisia, vaan niissä on nähtävillä ihmisvaikutus. Ranta-alueilla esiintyvät luontotyypit kuten rantaniityt ja avoluhdat ovat suurelta osin luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia.

Merenranta on matalakasvuista rantaniittyä, pääosin vihvilä-, heinä- ja saramerenrantaniittyä. Niitty on paikoin hyvin kapea kaistale ennen puustovyöhykettä. Lajistossa esiintyy mm. rönsyrölli,

luhtakastikka, suolavihvilä, ketohanhikki, isolaukku, rantamatara, lehtovirmajuuri, perämerensilmäruoho ja monin paikoin ruijannuokkuesikkoa. Vesirajassa kasvaa mm. rantaluikka ja sinikaisla. Matalakasvuisen rantaniityn ja pensaiston / puuston välissä on paikoin korkeakasvuista rantaniityä, jossa esiintyy mm. mesiangervo, myrkkyykeiso, rantatädyke ja rantanätkelmä. Pensastovyöhyke koostuu kiiltopajusta ja harmaalepstä.

Vieraslajeista ei ole tehty havaintoja alueelta. Selvitysalueelta havaittiin partaohraa mm. teiden varsilta ja Kallioniemen kallioalueelta. Partaohra on tulokaslaji, niukasti viljelyperäinen ja koriste-kasvina käytetty yksivuotinen ruoho.

Kaavaselostuksen selvityksenä 3 olevassa luontoselvityksessä on kuvattu yksityiskohtaisemmin aluekuvaukset alueittain.

Arvokkaat kasvillisuus ja luontotyypit

Suunnittelualueella ei esiinny vesilain 2:11 §:n tarkoittamia luonnontilaisina säilytettäviä vesiluontotyyppisiä tai Metsäkeskuksen rajaamia metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (Suomen metsäkeskus 2022). Alueella havaitut merenrantaniityt voidaan katsoa kuuluvan luonnonsuojelulain 4:29 §:n nojalla suojeltaviin luontotyyppisiin. ELY-keskus ei ole vielä tehnyt alueelle LSL 30 § mukaista rajauspäätöstä.

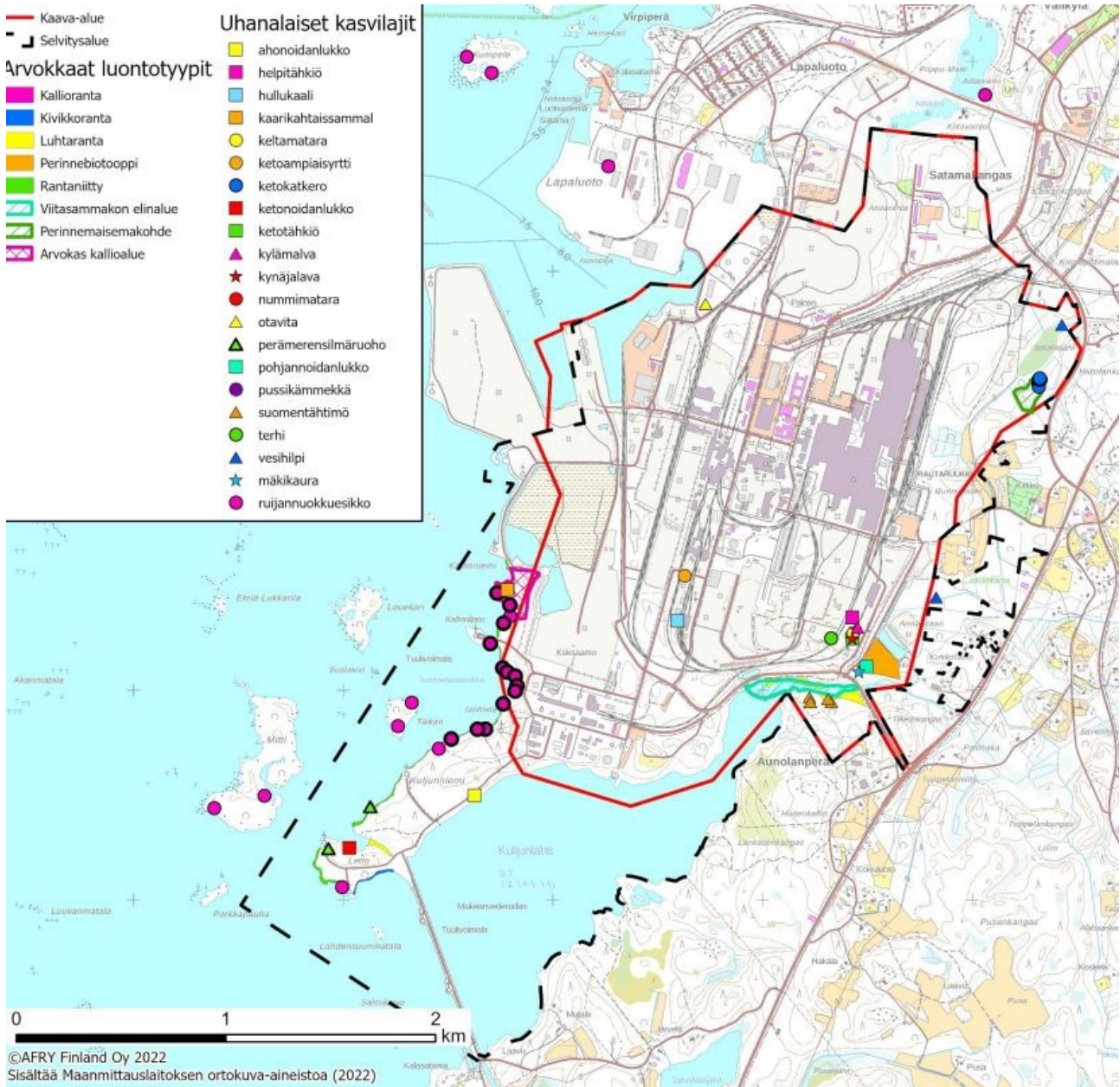
Suomen Lajitietokeskuksen (2022) havaintotietokannan ja maastaselvitysten mukaan suunnittelualueella esiintyy suojelullisesti huomioitavia kasvilajeja, jotka on esitetty kaavaselostuksen aineistossa 3 olevassa luontoselvityksessä. Useimpia aiemmin alueelta havaittuja lajeja ei havaittu maastaselvityksen yhteydessä. Erityisesti rakennetussa ympäristössä sijaitsevat lajiesiintymät ovat voineet hävitä. Lisäksi monen esiintymän tiedossa on maininta, että lajia on havaittu vain yksi yksilö.

Huomionarvoisin kasvilaji alueella, on ruijannuokkuesikko, jota esiintyy useassa paikassa tehdasalueen edustan rantaniityillä. Kaavoitettavalla alueella lajia esiintyy Isohiedan merenrantaniityillä. Ruijannuokkuesikko on luontodirektiivin liitteiden II ja IV (b) laji (Lsl. 49 §), koko maassa rauhoitettu (LSA 521/2021) ja sen nykyinen uhanalaisuusstatus on silmälläpidettävä (NT) (Hyvärinen ym. 2019). Lajin esiintyminen keskittyy Suomessa Perämeren rannikolle Kokkola-Tornio välille. Se kasvaa matalakasvuisilla rantaniityillä, joiden umpeenkasvu on vähentänyt lajin kasvupaikkoja. Myös maankohoaminen muuttaa lajien kasvupaikkoja sopimattomaksi. Ruijannuokkuesikkoa esiintyy useassa paikassa Kuljunniemen ja Leton rantaniityillä. Laji kukkii alkukesästä. Pienen kokonsa vuoksi sen esiintymä voi jäädä kukkimattomana huomaamatta, varsinkin korkeampikasvuisten lajien joukosta.

Selvitysalueella havaitut luonnon monimuotoisuuden kannalta huomioitavat kohteet on esitetty taulukossa (Taulukko 4–3). Kohteiden rajaukset on esitetty kartalla (). Kohteiden luontotyyppien uhanalaisuus on tuotu esille taulukossa. Huomioitaville kohteelle on annettu arvoluokitus Suomen ympäristökeskuksen oppaan (Mäkelä & Salo 2021) mukaan.

Taulukko 4–3. SSAB:n selvitysalueelta kesällä 2022 kartoitetut luontotyyppi. Uhanalaisten luontotyyppien IUCN-luokitus: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, ei uhanalainen, LC = säilyvä ja DD = puutteellisesti tunnettu. Arvoluokitus (Mäkelä & Salo 2021): luokka 1 = Lainsäädännöllä turvattu kohde, luokka 2 = Erityisen tärkeä kohde, luokka 3 = Monimuotoisuutta turvaava kohde, luokka 4 = Monimuotoisuutta tukeva kohde.

Kohde	Arvo	Arvoluokka	Merkintä kaavassa
Kuljunmäen niitty	Kuljunmäen niitty Natura-alue (SAC, FI1104602). Valtakunnallisesti arvokas perinnemaisema. Tuoreet niityt CR. Mäkikaurakedot CR.	1	Natura-verkostoon kuuluva alue
Kallioniemen kallioalue	Valtakunnallisesti arvokas Kallioniemen kallioalue (KAO110023). Keskiravinteiset merenrantakalliot NT.	2	ge-1
Isohiedan merenrantaniityt	Luonnonsuojelulain 29 § luontotyyppi, ei rajattu esiintymä. Matalakasvuiset merenrantaniityt CR. Korkeakasvuiset merenrantaniityt CR. Itämeren sora- ja somerikkorannat LC. Alueella esiintyy ruijannuokkuesikkoa (EU, rauh, NT).	2	luo-1
Kuljunlahden pohjoisosa ja luhtarannat	Avoluhat LC. Kuljunlahden luhta-alueella esiintyy viitasammakkoa. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka, joka nostaa arvoluokan.	1	luo-2
Satamajärven niitty	Paikallisesti arvokas perinnemaisema. Tuoreet niityt CR. Alueella esiintyy ketokatkeroa (erityisesti suojeltava, EN).	3	ma

Kuva 4-16. Kartalla on esitetty selvitysalueen arvokkaat luontotyypit, suojelualueet, arvokas kallioalue ja uhanalaiset luontotyypit.

Natura-alueet, suojelualueet ja suojeluohjelmien alueet

Kaava-alueen kaakkoisosassa sijaitsee Natura-alue Kuljunmäen niitty (SAC, FI1104602). Noin 2,1 hehtaarin kokoinen alue koostuu kahdesta pyöreäläkisestä kumpareesta. Kumpareita reunustavat kuusi- ja koivumetsiköt. Alueelta löytyvät perinnemaisematyypit ovat ketoa ja niittyä. Alue on vanha asuinpaikka. Kuljunmäki on arvotettu valtakunnallisessa perinnebiotooppi-inventoinnissa valtakunnallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi. Kuljunmäen mäkikauraketo on ainoa tunnettu tyyppinsä edustaja Pohjois-Pohjanmaalla. (Ympäristöministeriö 2019). Natura-alueelle ei ole perustettu suojelualuetta. Kuljunmäen niitty on inventoitu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimesta viimeksi vuonna 2017, tuolloin aluetta on laidunnettu. Niityn alue on luokiteltu Natura luontotyyppiin runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (6270) ja kasvillisuustyyppiin kuivat heinä- ja ruohonniityt (mäkikauraniitty). Puustoisemmat alueet on luokiteltu Natura luontotyyppiin hakamaat ja

kaskilaitumet sekä kasvillisuustyyppeihin havumetsä- ja lehtimetsälaitumet. Inventoinnin perusteella alueen arvoluokka laskisi valtakunnallisesti arvokkaasta (V) maakunnallisesti arvokkaaksi (M+). Arvoluokkaa ei ole vielä virallisesti vahvistettu. (Pohjois-Pohjanmaan ELY 2023).

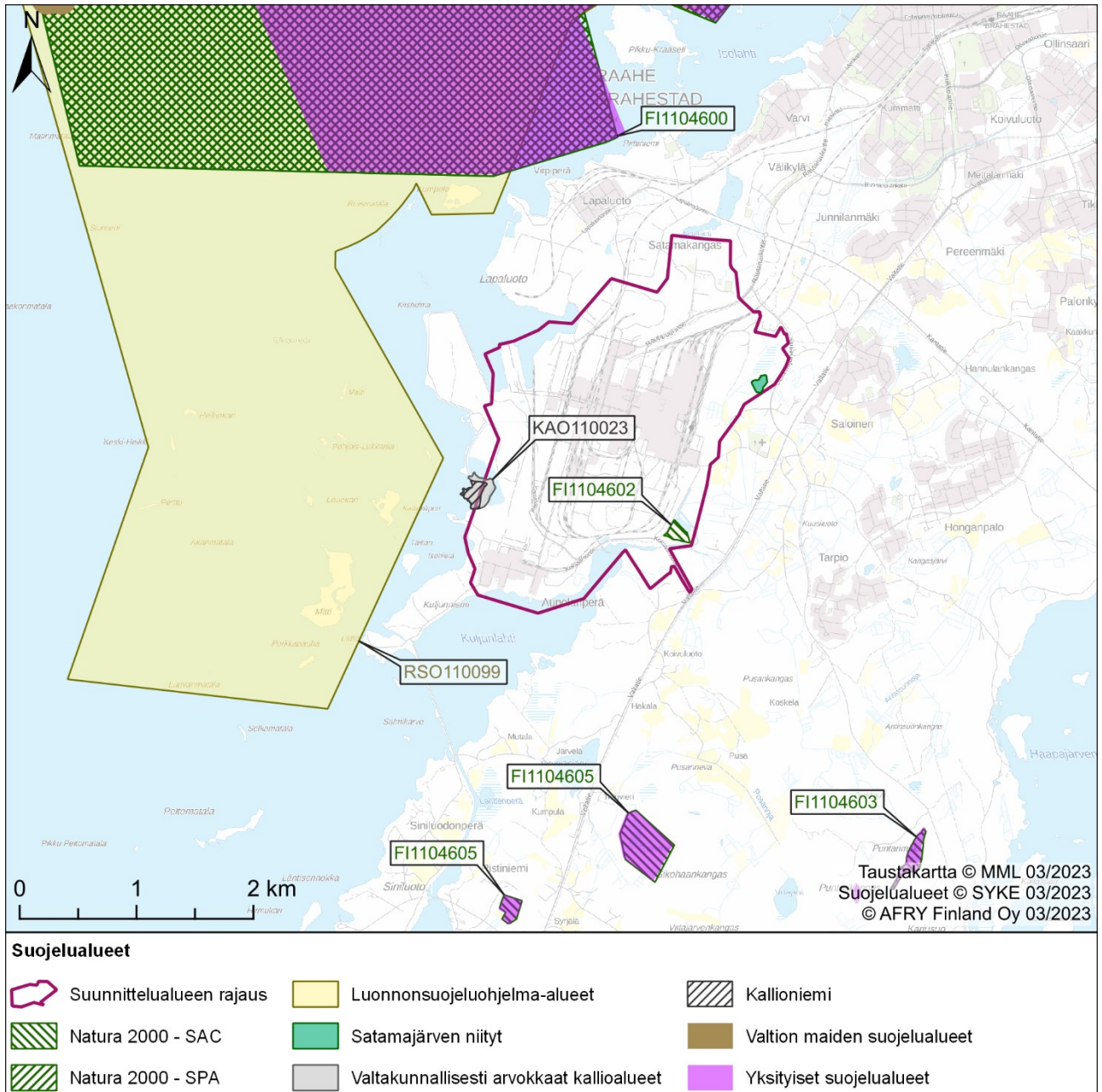
Kaava-alueen koillisosassa sijaitsee Satamajärven niityt, joka on paikallisesti arvokas perinnemaisemakohde (Vainio & Kekäläinen 1997). Pieniä niittyaukioita ympäröivät koivuvaltaiset metsät. Alue on pääosin entistä peltoa. Vanhasta asutuksesta kielivät rakennusten perustusten jäänteet ja ko-meat yksittäiset hieskoivut ja pihlajat, pihlajarivistöt sekä koristepensaat. Pohjoisosassa on vanhoja kiviaitoja. Pääosin alue on tuoretta, paikoin runsasruohoista heinävaltaista niittyä, jota horsma-, nokkos- ja vadelmatiheiköt ovat vallanneet. Koillispään kumpareen kuivimmalla osalla on mäkikauran vallitsemaa niittyä. Alueella esiintyy erittäin uhanalaista ja erityisesti suojeltavaa ketokatkeroa. Paikalta on aiemmin löydetty harvinaisia poimulehtilajeja. Alueelle on suositeltu hoitoimenpiteeksi niittoa kerran vuodessa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on inventoinut alueen vuonna 2019 (Pohjois-Pohjanmaan ELY 2023).

Valtakunnallisesti arvokas Kallioniemen kallioalue (KAO110023) sijaitsee kaava-alueen länsireunalla. Kohde kuuluu arvoluokkaan 4 = arvokas kallioalue (asteikolla 1–7). Noin 5 hehtaarin kokoinen Perämereen rajautuvan Kallioniemen muutaman metrin korkuiset kallionokat näkyvät merelle ja lähirannoille. Kalliopaljastuma-alueen pääkivilaji on svekofennialaisin liuskeisiin kuuluva tummanharmaa, hienorakeinen grauvakka, jossa esiintyy konglomeraattia välikerroksina. Länsireunalla esiintyy tiivistä fylliittiä, jossa näkyy kaunis kerrallinen rakenne tummien ja vaaleiden raitojen vuorotteluna. Alueen kasvillisuuden luonne on muuttunut, kallioilta puuttuvat poronjäkälät sekä monet muut yleiset lajit. Ranta-alue on luonnontilaisempaa. (Husa ym. 2001). Kallioalue on itä- ja pohjoisosaltaan muuttunut rajauksen jälkeen 2000-luvulla. Alueella on tie, meluvalli sekä osin koksaamon jätevesien vara-allas. Kuvassa (Kuva 4-17) on esitetty myös alueen nykyinen tilanne.

Kuva 4-17. Kallioniemen valtakunnallisesti arvokkaan kallioalueen rajausta sekä esitetty nykytilanteen mukainen aluerajausta.

Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuu Raahen saariston Natura-alue (SAC/SPA, FI1104600), joka sijaitsee lähimmillään noin kilometrin etäisyydellä pohjoispuolella. Saaristossa on kaksi yksityismaiden luonnonsuojelualuetta, Rääpäkkä (YSA111439) ja Raahen saariston suojelualue (YSA118317), joka kattaa valtaosan koko Natura-alueesta. Lisäksi Natura-alueen länsilaidalla sijaitseva Jyrin saari kuuluu valtion omistamiin suojelualueisiin (ESA110018). Suurin osa Natura-alueesta sisältyy Raahen saariston rantojensuojeluohjelmaan (RSO110099), joka ulottuu selvitysalueen länsipuolelle.

Kuva 4-18. Natura-alueiden, suojeluohjelmien alueiden, suojelualueiden ja arvoitettujen kallioalueiden sijoittuminen suunnittelualueelle ja sen läheisyyteen.

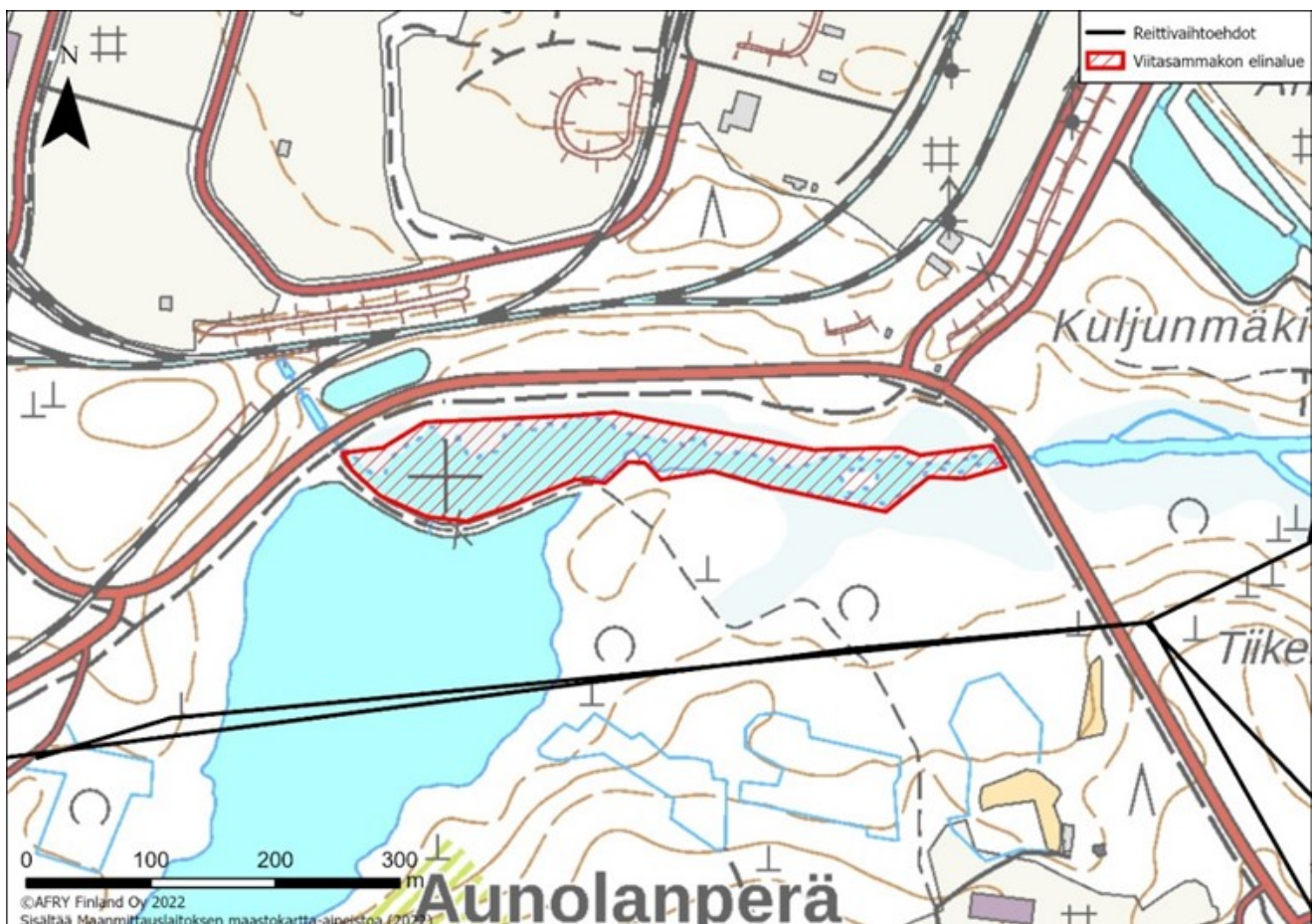
Eläimistö

Eläimistöä havainnointiin alueelle tehdyn kasvillisuusselvityksen yhteydessä. Lisäksi selvitysalueelle on tehty SSAB:n 400 kV voimajohdon YVA-menettelyyn liittyen keväällä 2022 viitasammakkoselvitys ja liito-oravaselvitys (AFRY Finland Oy 2022).

EU:n luontodirektiivin lajit

Viitasammakko

Viitasammakko (luontodirektiivin liite IV, rauhoitettu) on luokiteltu Suomessa elinvoimaiseksi (LC) lajiksi (Hyvärinen ym. 2019). Kuljunlahden pohjoisosassa havaittiin viitasammakkoita äänessä 3 kappaletta. Alueelta ei löytynyt viitasammakon tai sammakon kutua. Myöhäisen kevään takia kudun huippu voi olla ajoittunut myöhäisemmälle ajankohdalle, ja on mahdollista, että viitasammakkoita esiintyy alueella havaittua suurempi määrä. Koksaaumontien ja Kuljunlahden pohjoisosan yli sijoituvan patosillan välinen suojaisa ja reheväkasvuinen lahdelma on kokonaisuudessaan viitasammakolle potentiaalinen elinympäristö (). Ranta-alue on luhtaista. Muualla Kuljunlahdella ranta-alue on kivikkoista, eikä se ole lajille potentiaalista elinympäristöä.

Kuva 4-19. Kuljunlahden viitasammakkohavainnot sijoittuvat lahden pohjoisosaan, jossa on lajille potentiaalista elinympäristöä.

Muita lajille potentiaalisia alueita on itäosassa sijaitseva Satamajärvi, joka on lähes umpeenkasvanut avoluhta, jossa kasvaa osmankäämiä, järviruokoa ja saroja. Keskellä on pieni avovesialue. Alue voi periaatteessa olla viitasammakolle potentiaalinen alue, mutta havainnot lajista ei keväällä 2022 tehty. Pääosin selvitysalueen pohjoispuolelle sijoittuva Aittalahti on myös viitasammakolle potentiaalinen alue. Aittalahden alueelta on vanha havaintotieto (v.2009) viitasammakosta (Suomen Lajitietokeskus 2022). Selvitysalueelle sijoittuva Aittalahden eteläosa kasvaa pääosin tiheästi

järviruokoa eikä se ole viitasammakolle potentiaalista. Lajille potentiaalinen luhtarantainen avovesialue sijoittuu pääosin selvitysalueen ulkopuolelle. Aittalahden alueelle on ohjelmoitu tehtäväksi täydentävä viitasammakkoselvitys maastokaudella 2023.

Liito-orava

Liito-orava (luontodirektiivin liitteet II ja IV, rauhoitettu) on luokiteltu Suomessa vaarantuneeksi (VU) lajiksi (Hyvärinen ym. 2019). Liito-oravaa ja lajille potentiaalisia elinympäristöjä selvitettiin maastossa keväällä 23.5.2022, jolloin selvitykset keskittyivät alueen itäosiin. Lisäksi kesällä 2022 tehdyn kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin keskittyvän selvityksen yhteydessä arvioitiin selvitysalueen soveltuvuutta liito-oravan elinympäristöksi. Liito-oravasta ei tehty havaintoja selvitysalueella. Lajille potentiaalisia elinympäristöjä voisi olla kaava-alueen ulkopuolella Kuljunniemen alueen kuusivaltaisissa rantametsissä, jossa on vanhempaa puustoa sekä lehtipuita. Lajin esiintyminen asemakaava-alueella on epätodennäköistä puuttuvien potentiaalisten elinympäristöjen vuoksi.

Pohjanlepakko (LC, luontodirektiivin liite IV, rauhoitettu) on yleisin selvitysalueen korkeudella esiintyvistä lepakoista. Laji saalistaa monenlaisissa ympäristöissä metsäteiden yllä, pihapiireissä, vesistöjen varsilla ja hakkuiden laitamilla. Suomen Lajitietokeskuksen (2022) mukaan lähimmät pohjanleppakohavainnot on tehty Raahen keskusta-alueelta. Lepakoille potentiaalisia päiväpiiloja, lisääntymispaikkoja tai talvehtimispaikkoja ovat rakennusten ullakot ja kattorakenteet, puunkolot, kalliokolot ja kiviröykkiöt. Lepakoiden esiintyminen suunnittelualueella on mahdollista.

Saukosta (LC, luontodirektiivin liitteet II ja IV) on tehty havainto Isohiedan edustan rantaniityltä (suullinen tieto Taavetti, FCG). Saukot elävät erilaisissa vesiympäristöissä: jokien, järvien, lampien ja purojen ääriillä. Niiden elinpiiri on laaja ja ne voivat kulkea pitkiä matkoja etsiessään ruokaa. Selvitysalueella tavattu sauikko on todennäköisesti etsimässä ruokaa ranta-alueelta. Saukot uivat myös meressä, edellyttäen että ne saavat samana päivän myös makeaa vettä turkissaan olevan suolaveden huuhtelemiseen. Selvitysalueella ei ole lajin lisääntymispaikaksi sopia elinympäristöjä.

Suunnittelualueella ei ole havaintoja sudenkorennoista (Suomen Lajitietokeskus 2022). Satamajärvi voi periaatteessa olla direktiivilajeihin kuuluvalla sirolampikorennoille sopiva elinympäristö. Sirolampikorento elää umpeen kasvavilla suureunaisilla lammilla ja runsaskasvustoisilla järvenlahdilla, joissa on kelluslehtikasvillisuutta. Satamajärvi on umpeen kasvava lampi, jonka keskellä on hyvin pieni avovesialue, jonka koko vaihtelee vuoden ajan ja eri vuosien välillä.

Luontodirektiivin lajeihin kuuluvista perhosista voi levinneisyyden perusteella selvitysalueella esiintyä luhtakultasiiپی. Laji viihtyy kosteilla metsäniityillä, vaarojen rinneniityillä, purojen varsilla ja jokien tulvarannoilla, jossa sitä näkee mm. niittyleinikin kukilla. Lajin ravintokasvi on nurmitatar, jota kasvaa mm. Satamajärven niityillä.

Suurpedoista (susi, karhu, ahma, ilves) ei ole tehty havaintoja suunnittelualueella tai välittömässä läheisyydessä (Luonnonvarakeskus 2022). Lajien esiintyminen suunnittelualueella on epätodennäköistä alueen teollisen rakennetun luonteen vuoksi.

EU:n luontodirektiivin liitteen lajien tahallinen tappaminen, pyydystäminen ja häiritseminen erityisesti lisääntymiskauden aikana sekä kaupallinen käyttö ilman poikkeuslupaa on kielletty. Lisäksi lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Kiellosta voi hakea poikkeusta ELY-keskukselta luontodirektiivin 16 (1) artiklan mukaisin perustein.

Muu eläimistö

Selvitysalueen metsissä esiintyy rakennettujen ympäristöjen läheisyydessä eläviä eläimiä kuten orava, metsäjänis ja pikkunisäkäslajit.

Linnusto

Alueelta laaditaan linnustaselvitys maastokaudella 2023 ennen kaavan ehdotusvaihetta. Suunnittelualan läheisyydestä on tiedossa petolinnun pesä. Alueen pesimälinnusto koostuu todennäköisesti ihmistoimintaan tottuneesta avo- ja joutomaa alueilla pesivistä lajeista, osin metsälajistosta ja merenrannan lajistosta. Lähialueen linnustollisesti arvokkaita alueita ovat Raahen saaristo, jossa esiintyy useita suojelullisesti arvokkaita lajeja. Linnustollisesti saariston arvokkaimpia paikkoja ovat vähäkasvuiset ja puuttomat riutat, kuten Selkämatala ja Kallanriutta. Vesi- ja lokkilintuja tavataan saaristoalueella läpi avovesikauden ja lokkeja vielä jäiden tultua. Kevät- ja syysmuuton sekä sulkimiskauden aikana lintuja esiintyy isojakin määriä.

Selvitysalueen pohjoispuolelle sijoittuva Aittalahden–Someronlahden ja Ansarannan muodostama kosteikkoalue on alueellisesti arvokas vesi- ja rantalintujen elinympäristökokonaisuus. Alueen lajistossa esiintyy useita arvokkaita ja uhanalaisia lintulajeja ja alueen lintuvesiarvo onkin varsin korkea. Pesimälinnustoa täydentää vielä vesi- ja rantalintujen lisäksi alueen rantametsien monipuolinen varpuslintulajisto. Alueen arvokkaimpia pesimälajeja ovat laulujoutsen, harmaasorsa, kaulushaikara, ruskosuohaukka, nokikana sekä naurulokki. (FCG 2010)

Luontoselvitysraportti on esitetty tämän selostuksen selvityksenä 3.

4.11 Maisema

Maisemamaakuntajaossa suunnittelualue kuuluu ympäristöministeriön maisema-alue työryhmän mietinnön mukaan Pohjanmaan maisemamaakunnan Pohjois-Pohjanmaan jokiseutuun ja rannikkoon. (Ympäristöministeriön maisema-alue työryhmän mietintö 1, 1993)

Maasto on Pohjois-Pohjanmaan laajalla alangolla ehkä tasaisempaa kuin missään muualla maassamme. Rannikko on avointa ja siinä näkyvät maankohoamisen myötä muodostuneet kasvillisuusvyöhykkeet. Tyypillisiä ovat erilaiset laidunnetut rantaniityt. Rannikon kasvillisuus on muutenkin omaleimaista ja lajistossa on näihin olosuhteisiin sopeutuneita endeemisiä eli kotoperäisiä kasveja.

Ilmakuvasta (Kuva 4-20) näkyy, miten kaava-alue sijoittuu Raahen kaupunkirakenteeseen. Kaava-alueen länsipuolella on laajoja satama- ja teollisuus- sekä varastorakennusten alueita. Kaava-alueen pohjois- ja itäpuolella on taajama- ja haja-asutusalueita, joiden yhteydessä on myös avoimia peltoaukeita. Teollisuusalue rajautuu näiden suuntaan pääosin metsäisillä vyöhykkeillä, joita hoidetaan puistometsinä, suojametsinä ja osittain myös talousmetsinä. Kaava-alueen eteläpuoleiset metsät ovat pääosin talousmetsäkäytössä. Kaava-alue rajoittuu lännessä ja etelässä osittain avoimiin vesistöihin.

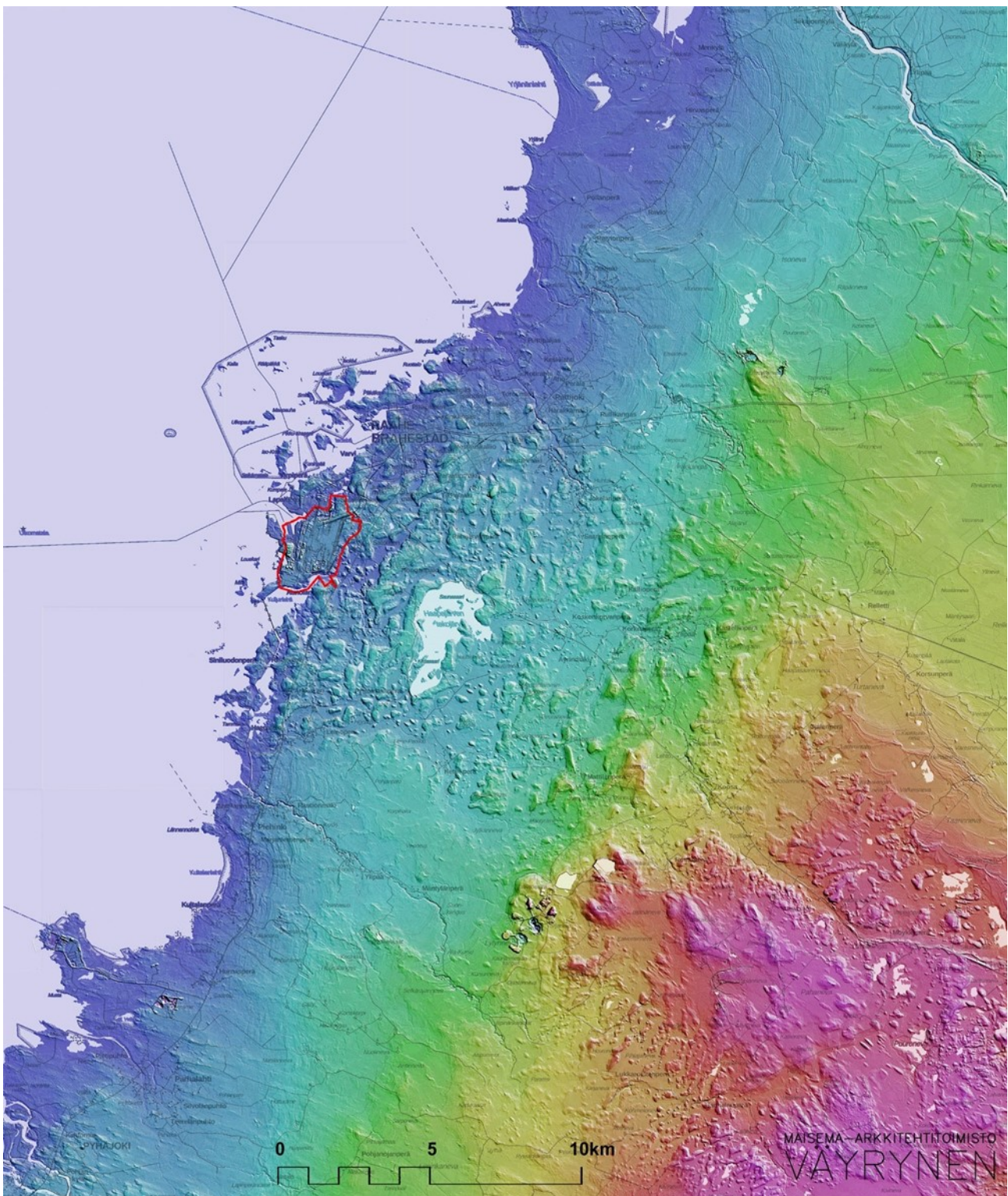
Kuvassa (Kuva 4-21) ja (Kuva 4-22) erottuvat alueen rinnemuodostelmat varjostettuina. Kaava-alueen lähiympäristössä sisämaan suuntaan on kumpumainen vyöhyke, jonka pohjois- ja eteläpuolelle sijoittuvat laajat tasaiset hiekkaiset alueet, joiden rantamuodostelmat erottuvat kaarevina maanmuotoina. Maastonmuodot kumpumaisessa vyöhykkeessä ovat vaihtelevat ja monimuotoiset, mutta pienipiirteiset. Maastonmuotojen pienipiirteisyyttä osoittaa kumpareiden keskimääräinen noin 10 metrin korkeus.

Kaava-alueen maisema on tyypillistä suurteollisuusalueen maisemaa, jota hallitsevat laajat ja suuri kokoiset teollisuusrakennukset ja laajat sivutuotteiden varstoalueet. Suurin osa rakennuksista on horisontaalisia, mutta keskellä teollisuusaluetta on muutama korkeampi rakennus. Teollisuusalueen savupiiput nousevat muun rakennuskannan yläpuolelle. Ilmakuvista (Kuva 4-23) ja (Kuva 4-24) näkyy teollisuusalueen lähiympäristön metsäisyys. Teollisuusalueen rakennuskanta on väriltään vaihteleva, sisältäen punertavia, kellertäviä, sinisiä, vihreitä, rusehtavan harmaita ja valkoisia

rakennuksia. Rannikkoalueen maisemaa hallitsee tuulivoimaloiden rivistö, joiden kokonaiskorkeus on noin 120 metriä. Tehdasalueen sisällä olevat rakennetut maastonmuodot ovat koostuvat laajoista täyttöalueista ja sivutuotteiden läjitysalueista kuvan (Kuva 4-22) mukaisesti.

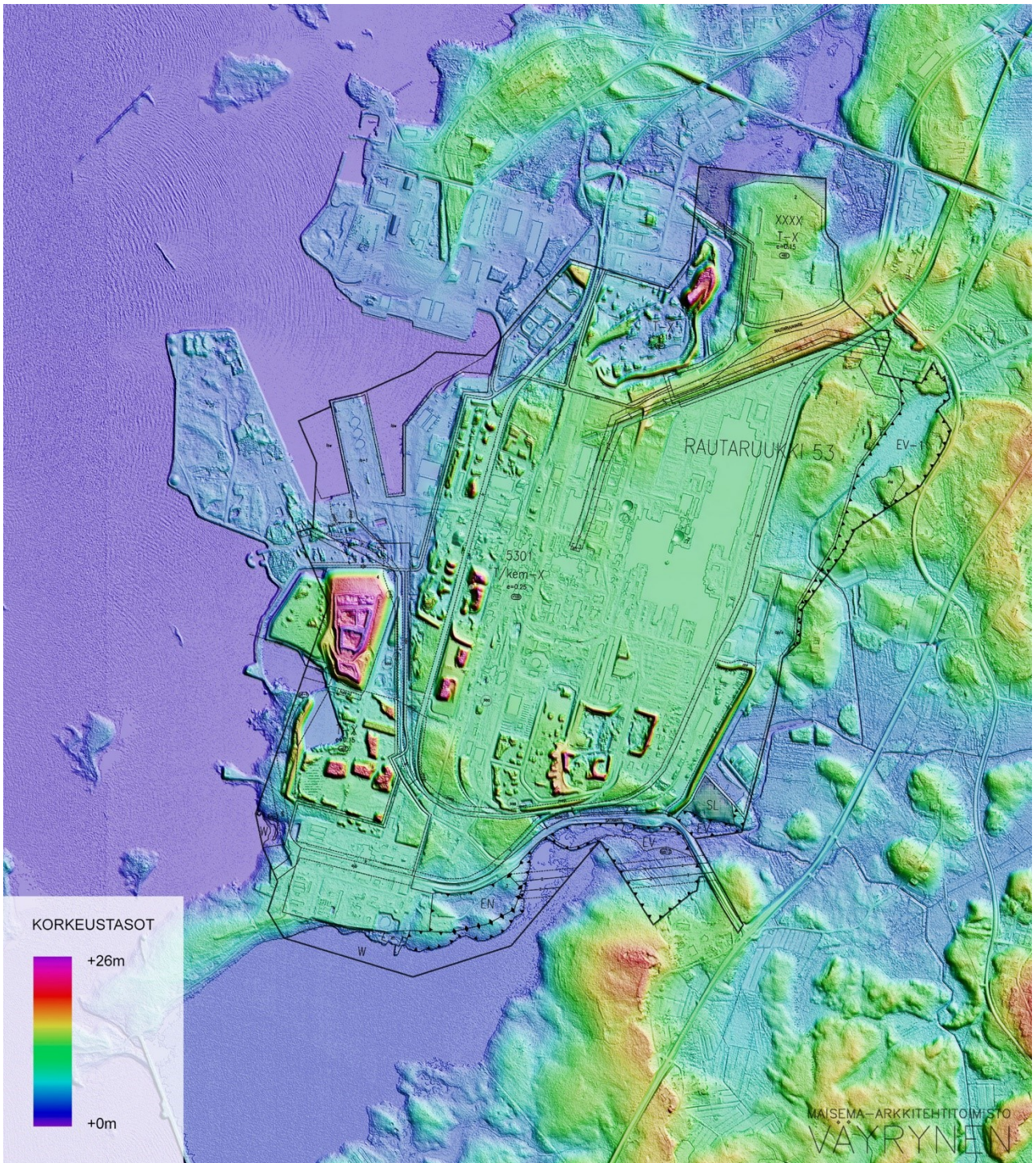

Kuva 4-20. Suunnittelualue ilmakuvasa.

Kuva 4-21. Alueen maaston korkotasot. Maanpinta nousee sinisestä väristä kohti punaista.

Kuva 4-22. Suunnittelualueen maastonmuodot.

Kuva 4-23. Ilmakuva teollisuusalueelle koillisesta. Oikealla näkyy teollisuusalueelle johtava rata.

Kuva 4-24. Ilmakuva teollisuusalueelle kaakosta, Koksamotien suunasta. Kuvassa keskellä näkyy uuden rakentamisen alue.

4.12 Rakennettu kulttuuriympäristö

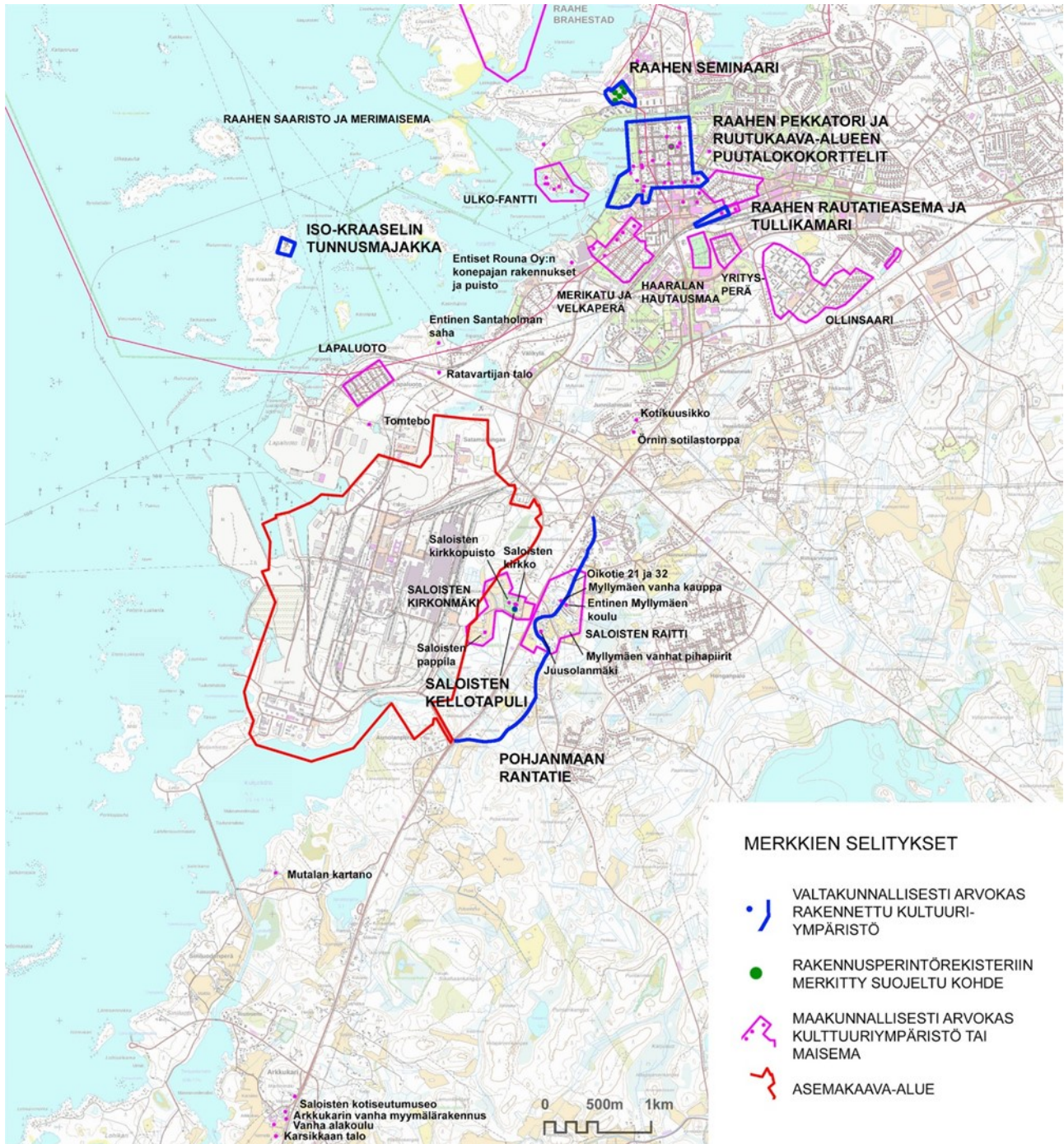
Kaava-alueen lähialueilla on inventoituja valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja maakunnallisesti arvokkaita inventoituja kulttuuriympäristöjä tai maisemia.

Lähin valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö sijaitsee kaava-alueen kaakkoisreunassa Koksamotien ja Valtatien risteyksessä, jonne saapuu itäpuolelta Haaksiluodonmäentie. Haaksiluodonmäentie on osa valtakunnallisesti arvokasta Pohjanmaan rantatietä. Pohjanmaan rantatie on yksi Suomen tärkeistä historiallisista tielinjoista. Ratsupolusta 1600-luvulla kehittynyt maantie on kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri. Rantatie on ollut Pohjanmaan tärkein tie ja Lapin läänin alueella pitkään ainoa maantie. Pohjanmaan rantatie on merkitty myös maakunnallisesti arvokkaiksi kohteiksi.

Noin 300 metrin etäisyydellä kaava-alueen itäpuolella sijaitsee valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, Saloisten kellotapuli. Seuraavaksi lähin kohde on Iso-Kraaselin tunnusmajakka, joka sijaitsee kahden kilometrin etäisyydellä kaava-alueen pohjoispuolella. Kaava-alueen koillispuolella noin kahden ja puolen kilometrin etäisyydellä sijaitsevat myös Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit ja Raahen rautatieasema ja tullikamari. Lähin rakennusperintörekisteriin merkitty suojeltu kohde on Saloisten tapuli noin 300 metrin etäisyydellä.

Maakunnallisesti arvokas Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö on kaava-alueen itäreunassa, ja osittain kaava-alueen sisällä, sijaitseva Saloisten kirkonmäen alue, jonka sisällä on Saloisten pappila, kirkkopuisto, tapuli ja kirkko. Saloisten kirkonmäki on arvokas ja idyllinen, eri-ikäisistä kirkollisista rakennuksista muodostuva kokonaisuus, joka kertoo seurakunnan pitkästä historiasta. Aluekokonaisuuteen kuuluvat Saloisten kirkko- ja pappilarakennukset. Kirkkoa ympäröivä kirkkopuisto sekä kirkkopuistoa ja pappilan pihapiiriä ympäröivät pienialaiset viljelyalueet ovat olennainen osa miljöökokonaisuutta.

Seuraavaksi lähimmät maakunnallisesti arvokkaat pohjanmaan rakennetut kulttuuriympäristöt ovat noin 300 metrin etäisyydellä sijaitseva Tomtebo, kirkonmäen itäpuolella noin 350 metrin etäisyydellä sijaitseva Saloisten raitin alue sekä noin 400 ja 500 metrin etäisyydellä pohjoispuolella sijaitsevat Ratakartijan talo ja Lapaluoto.

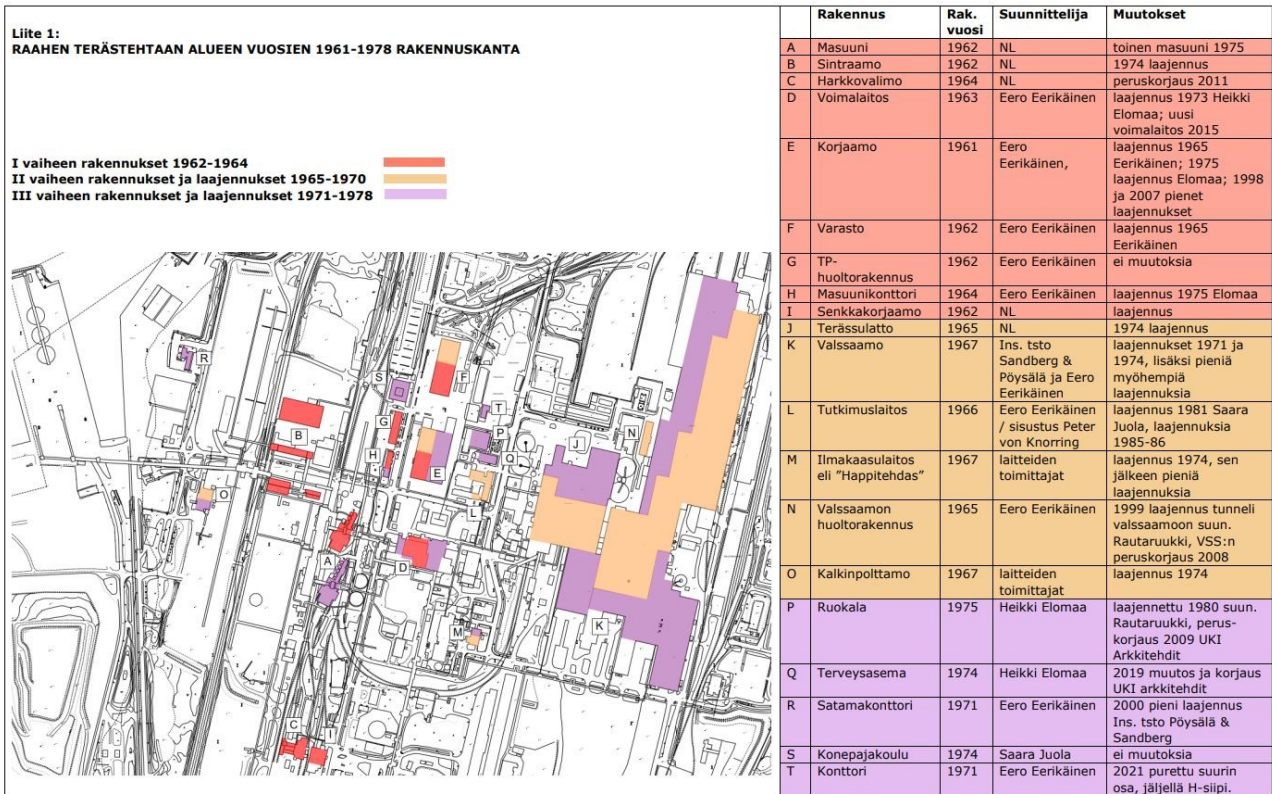
Kuva 4-25. Suunnittelualueen lähialueiden inventoidut kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön arvokohteet.

4.13 Rakennuskanta

Ominaispiirteet

Raahen terästehtaan alue on moderni teollisuusympäristö, joka on alkanut rakentua 1960-luvulla. Alueen rakennuskanta ja rakenteet ovat suurelta osin peräisin 1960- ja 1970-luvuilta, mutta alueella on myös uudempia kerrostumia.

Teollisuusympäristön yksi erityispiirre on, että alueen rakennetussa ympäristössä on vaikea vetää rajaa siihen, milloin jokin rakennelma on kone tai laitos, jolla on sääsuoja ja milloin kyseessä on rakennus. Karkeasti voidaan rajata, että koneita sääsuojien sisällä ovat varsinaisista tuotantolaitoksista masuuni, harkkovalimo, terässulatto ja valssaamo sekä apurakennuksista kalkkiuuni ja happitehdas. Tuotantolaitoksista sintraamo on oikeastaan ainoa rakennusta muistuttava kohde, joka sekin on suunniteltu täysin tiettyä toimintaa palvelemaan ja sen osista murskaamo ja annostelulaitos ovat enemmän laitteita sääsuojineen. Lisäksi voimalaitos on selkeästi rakennus.

Kuva 4-26. Alueen vuosien 1961–1978 rakennuskanta. Kartta on esitetty suurempana rakennuskantaportissa.

Toinen erityispiirre on, että rakennuksia ei ole suunnitellut tunnettu arkkitehti, eikä rakennuksia ole suunniteltu osana yrityskuvaa kuten usein on tehty. Raahen tuotantolaitosten suunnitelmien nimiöissä tai muussa yhteydessä ei ole yleensä mainittu suunnittelijaa lukuun ottamatta voimalaitoksen ja valssaamon julkisivuja, joiden ensimmäisen vaiheen arkkitehti on Eero Eerikäinen. Tehdasalueen apurakennukset ovat prosessia tukevia laitoksia kuten ilmakaasutehdas ja kalkinpolttamo tai muuten pääasiassa sosiaalituloja ja varastorakennuksia. Apurakennukset ilmakaasutehdasta ja kalkinpolttamoa lukuun ottamatta ovat rakennuksia, jotka on suunniteltu ja tehty mahdollisimman tarkoituksenmukaisiksi ja rakennettu edullisesti aikakaudelle tyypillisiä materiaaleja ja rakennetyyppejä käyttäen. Ne ovat hyvää käyttörakentamista, mutta niiden suunnittelijat eivät ole olleet erityisen tunnettuja arkkitehteja.

Raahen terästehtaan historiassa on havaittavissa muutamia olennaisia piirteitä, jotka eivät suoraan liity rakennuksiin, vaan tehtaan ja alueen kehittämiseen kokonaisuutena. Tärkein piirre on, että suunnitelmat ovat koko ajan ulottuneet pitkälle tulevaisuuteen ja tehtaan eri rakennusvaiheissa on jo ennakoitu tulevia vaiheita. Esimerkiksi kun rautatehdas valmistui, oli jo tiedossa, että sitä tullaan laajentamaan terästehtaaksi. Ja kun karkealevyvalssaamo suunniteltiin, tiedettiin, että sen jatkeeksi tullaan tekemään ohutlevyvalssaamo. Laitosten sijoittelussa sekä suunnittelussa

otettiin huomioon aina tulevat tarpeet. Osattiin ennakoida asiat ja sijoittaa toimintoja siten, että niitä on mahdollista laajentaa tulevaisuudessa ilman aiempien vaiheiden purkamista.

Toinen tärkeä tehdasaluetta muokannut tavoite oli eräänlainen omavaraisuus, jossa suuri osa tuotannon tarvitsemista materiaaleista ja aineista tuotettiin tehtaan alueella. Tätä ajattelua edustavat mm. happitehdas, kalkkiuuni, koksamo ja viimeisimpänä brikettitehdas. Omavaraisuuteen liittyy myös materiaalien kierrätys tehdasalueella. Tuotannosta on alusta saakka kerätty ja hyödynnetty kaikki sivutuotteet, jotka on ollut mahdollista ottaa käyttöön. Esimerkkejä tästä ovat höyryvoimala, joka käyttää polttoaineenaan masuunista ja koksamolta saatavaa kaasua sekä aluksi sint-raamo ja nyt brikettitehdas, joissa sivutuotteista muokataan masuuniin sopivia raaka-aineita. Eräs piirre tehtaan kehityksessä on myös ollut, että toimintaa on koko ajan kehitetty paremman jalostusasteen tuotteiden aikaansaamiseksi.

Kuva 4-27. Ilmakuvarinnastus, jossa ylemmässä on tehdasalue 1960–70-lukujen vaihteessa ja alemmassa kuvassa alue vuonna 2016. Kuvat SSAB:n arkisto. (Lähde: AFRY Buildings Finland Oy 2023)

Rakennetun ympäristön ominaispiireet

Alun perin tehdasalue raivattiin osin metsään, osin pelloille. Metsää ja puita pyrittiin säilyttämään niin paljon kuin mahdollista. Edelleen tehdasalue on metsän ympäröimä ja tehtaan alueellakin on muutamia puita jäljellä, vaikka niiden määrä on selkeästi vähentynyt tehtaan alkuvaiheista. Erittäin olennainen ominaispiirre alueella ovat rakenteiden eri tasot: maan pinnalla on runsaasti raiteita, joita pitkin tehtaan raskaat materiaalit on helppo kuljettaa, maasta kohoavat rakennukset ja laitokset ovat eräänlaisia maamerkkejä ja niiden lomassa ovat korkeiden ”jalkojen” varassa kuljettimet, jotka laskeutuvat paikoin maahan tai liittyvät johonkin rakennukseen tai laitokseen. Kuljettimien kanssa samassa tasossa ovat lisäksi kaasua voimalaitokseen kuljettavat putkistot. Juuri kuljetimet ja kaasuputket antavat alueelle erityisen luonteen.

Alueen rakennusten sijoittelu perustuu toiminnallisuuteen ja tehtaan prosessiin.

Tehdasalueen ja rakennusten arvo

Raahen terästehtaan alueella rakennusinventoinnin aikana tunnistetut arvot ovat pääosin aineettomia ja liittyvät toimintaan ja toimintatapoihin. Rakennettuun ympäristöön sitoutuneita arvoja tunnistettiin hyvin vähän. Tehdasalueen eräs aineeton arvo on sen merkityksessä Raahen seudulle. Tehtaan tulo on aikanaan saanut seudulla aikaan paljon positiivisia kerrannaisvaikutuksia kuten parantanut työllisyyttä ja alueen palvelutarjontaa. Tehtaan tulon voidaan katsoa ehkä jossain määrin vauhdittaneet myös Raahen puukaupunginosan suojelua. Tehtaan oman konepajakoulun perustaminen todennäköisesti osaltaan edisti myös ammattikoulun perustamista Raahen.

Erityinen arvo Raahen tehtaalla on ensimmäisenä länsimaihin rakennettuna, neuvostoliittolaisena terästehtaan. Syyt siihen ovat toki historiassamme ja Suomen sodanjälkeisissä suhteissa Neuvostoliittoon. Tämä on silti voinut olla osaltaan vauhdittamassa terästeollisuuden kehitystä sekä neuvostoliittolaisen osaamisen leviämistä länsimaihin, koska 1960-luvulla rauta- ja terästeollisuusosaaminen oli Neuvostoliitossa korkeatasoista.

Alkuvaiheen neuvostoliittolaista suunnittelua olevista rakennuksista tai laitteista ovat jäljellä sintraamon rakennukset ja harkkovalimon laitteisto, terässulatossa on jossain määrin säilyneitä rakenteita ja laitteita. Valsaamon eri vaiheiden rakenteet ovat pääosin säilyneet, vaikka julkisivut on uusittu. Rakenteissa erottuvat ensimmäisen vaiheen brittiläiset osat niitatus teräsrakenteen ansiosta. Rakennuksista tai laitoksista vain masuunit ovat jossain määrin ainutlaatuisia, koska ne ovat ainoat Suomessa toiminnassa olevat nykyaikaiset masuunit. Itse masuunit rakenteina on uusittu jo useaan kertaan.

Vaikka fyysiseen ympäristöön kiinnittyviä arvoja ei selvityksen aikana juurikaan noussut esille, voidaan tehtaan toiminnan säilymisen, sekä kehittämisen paremmin tulevaisuuden tarpeisiin ja vaatimuksiin vastaavaksi, todeta olevan arvo itsessään

Rakennusinventointiraportti on kokonaisuudessaan esitetty tämän selostuksen selvityksenä 7.

4.14 Arkeologinen kulttuuriperintö

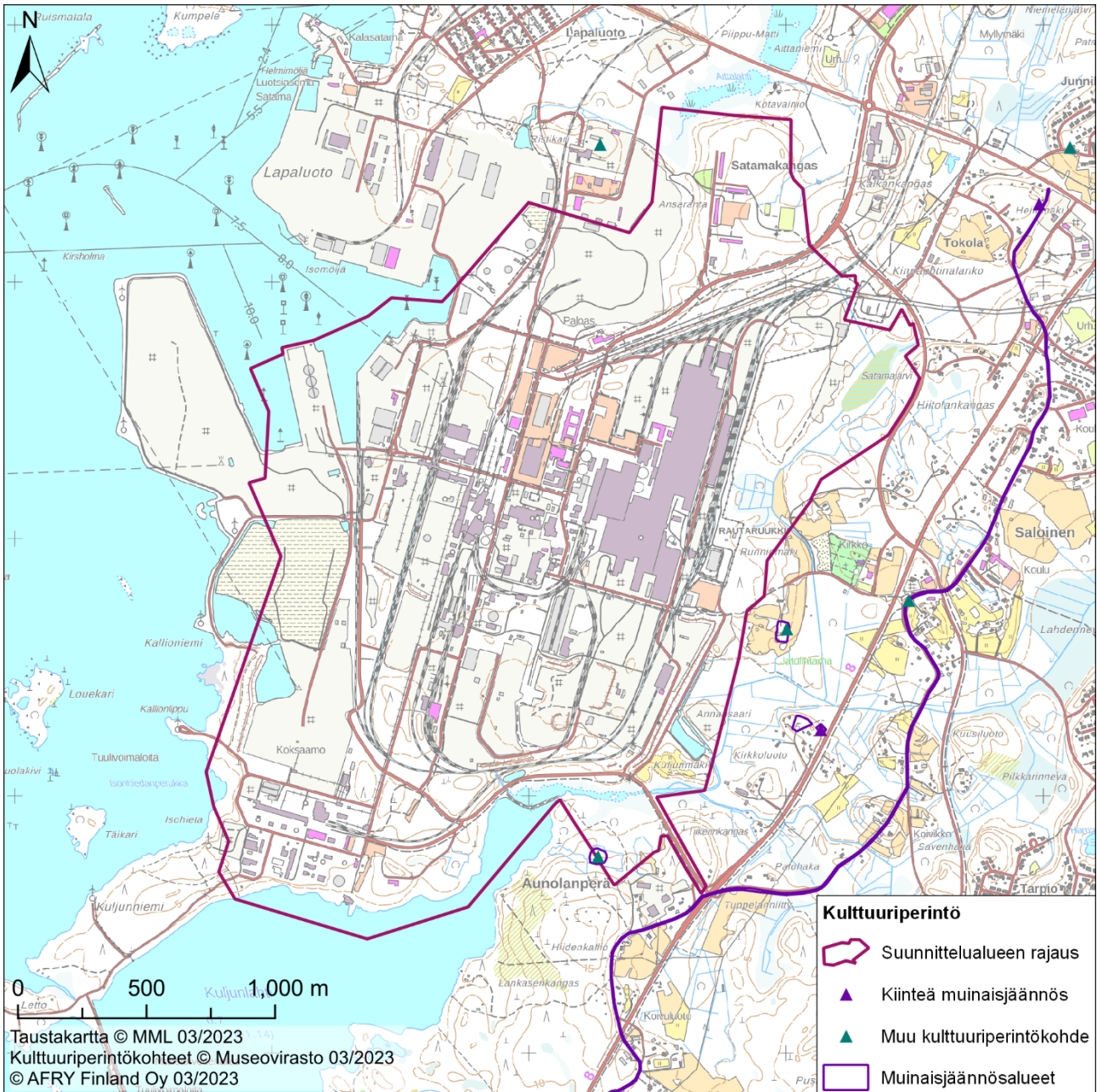
Kaavoitettavalta alueelta ja sen lähiympäristöstä on laadittu muinaisjäänneinventointi vuonna 2022 (Mikroliitti 2022). Kiinteät muinaisjäännekohteet on Suomessa rauhoitettu muinaismuistolailalla (295/1963). Sen mukaan kiinteät muinaisjäännekohteet ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännekohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Muinaismuistolaki rauhoittaa automaattisesti ilman eri toimenpiteitä lain piiriin kuuluvat kiinteät muinaisjäännekohteet ja kieltää sellaiset toimenpiteet, jotka saattavat olla vaaraksi muinaisjäännekohteen säilymiselle.

Selvitysalueelta tunnettiin aiemmin yksi tunnettu muinaisjäännösrekisterissä oleva kohde, 1000029356 Kirkkoluoto, joka on suojeltu kohde (kiinteä muinaisjäännös). Kohde tarkastettiin ja sen todettiin olevan aiempien kuvausten mukaisessa kunnossa. Sen tietoihin, suojelustatukseen ja rajaukseen ei inventoinnin perusteella ole syytä tehdä muutoksia. Selvitysalueelta ei löytynyt muita rauhoitettuja muinaisjäännöksiä eikä muitakaan kohteita, jotka tulisi merkitä muinaisjäännösrekisteriin. Kaavoitettavalta alueelta Satamajärven lounaispää, Satamajärventien ja Väinölän tien välisellä alueella havaittiin joitakin myöhäisiä asutus- ja viljelyjäännöksiä. Nämä kohteet eivät ole Muinaismuistolailta suojeltuja tai maankäyttö- ja rakennuslailla suojeltavia arkeologisia suojelukohteita.

Kirkkoluoto sijoittuu noin 400 metrin etäisyydelle kaava-alueesta itään. Kaava-alueesta noin 700 metriä koilliseen sijoittuu kiinteä muinaisjäännös Heinimäki 1000026689. Muut lähimmät kiinteät muinaisjäännösobjektit sijoittuvat yli kilometrin etäisyydelle kaava-alueesta.

Osin kaava-alueelle sijoittuu muu kulttuuriperintökohte Salmela 1000046098. Lisäksi alle kilometrin etäisyydelle kaava-alueesta sijoittuvat muut kulttuuriperintökohteet Saloisten pappila 1000029356 noin 150 metrin etäisyydelle suunnittelualueesta itään, Ristikari 1000020962 noin 250 metrin etäisyydelle suunnittelualueesta luoteeseen ja Junnila 1000030100 noin 900 metrin etäisyydelle suunnittelualueesta koilliseen.

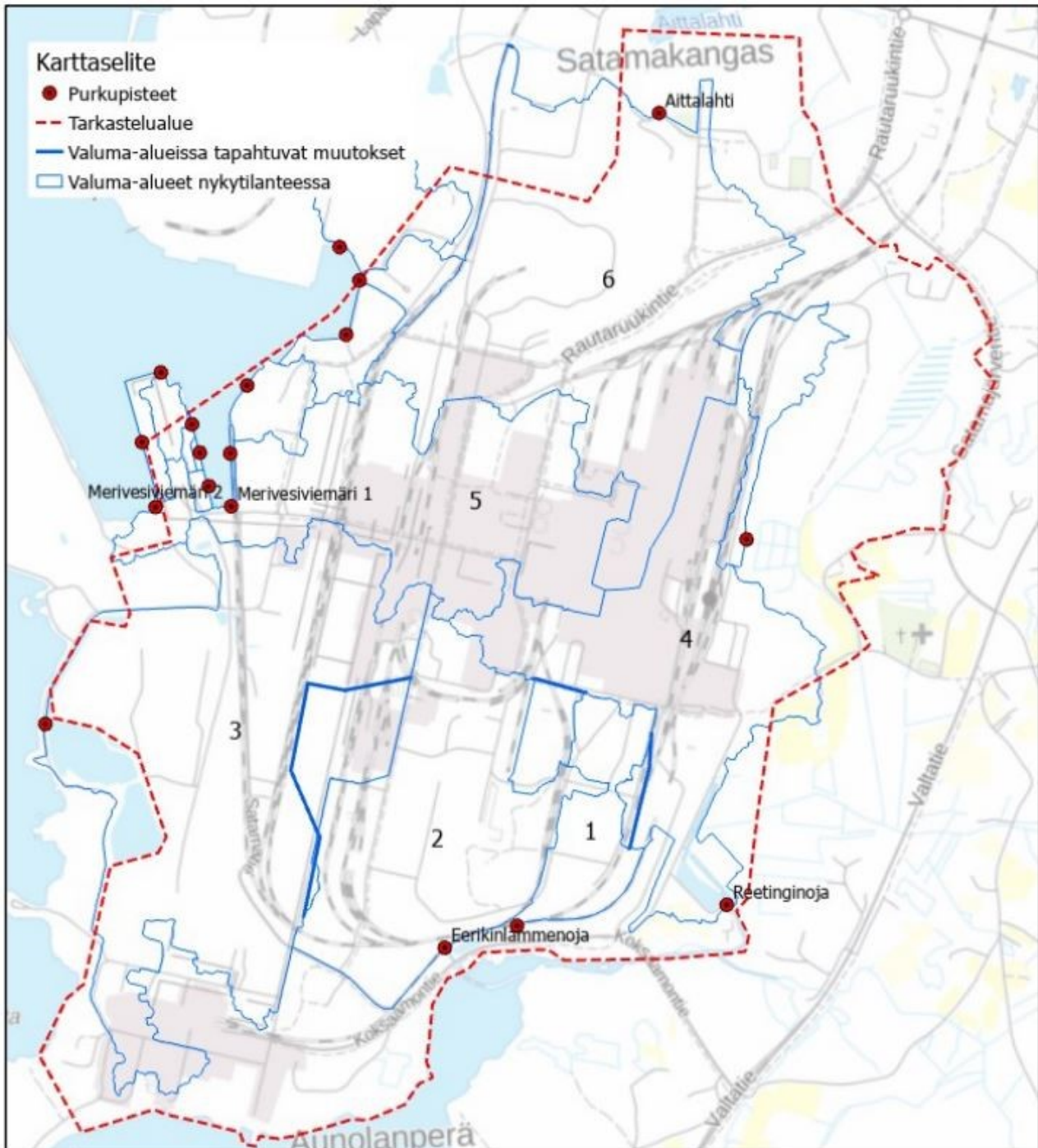
Kuva 4-28. Suunnittelualueella ja sen läheisyydessä sijaitsevat kiinteät muinaisjäänökset ja muut kulttuuriperintökohdet.

Muinaisjäänösinventointiraportti on esitetty tämän selostuksen selvityksenä 4.

4.15 Hulevedet

Kaava-alueelle on laadittu osana asemakaavatyötä hulevesiselvitys. Hulevesiselvityksessä on tarkasteltu SSAB:n tehdasalueen hulevesien hallinnan nykytilannetta, maankäytönmuutosten vaikutusta hulevesien määrään ja laatuun sekä laadittu asemaakaavasoinen hulevesien hallinnan yleissuunnitelma. Alueen nykyiset hulevesien hallintarakenteet on esitetty hulevesiselvityksen (selvitys 5) liitteessä 1. Nykyinen hulevesijärjestelmä koostuu viemäreistä, ojista, rummuista, altaista sekä salaojista. Hulevesiviemäreiden lisäksi hulevesien johtamisessa hyödynnetään kahta merive-siviemäriä, joita pitkin hulevedet päätyvät satama-altaaseen sekä makean veden poistoviemäreitä,

joita pitkin hulevedet päätyvät Reetinginojan ja Eerikinlammenojan kautta Kuljunlahteen. Hulevesiverkostossa ei ole havaittu kapasiteettiongelmia. Nykyisen hulevesijärjestelmän pääpurkupisteet Reetinginoja, Eerikinlammenoja, Merivesiviemärit 1 ja 2 sekä Aittalahti sekä valuma-alueen on esitetty kuvassa ().

Kuva 4-29. Hulevesien purkupisteiden nykytilanne ja valuma-alueet.

Hulevesilinjoissa ei ole sulkuventtiilejä ennen purkupisteitä. Merivesiviemäriin päätyvät hulevedet johdetaan hiekan- ja lietteen erottimien kautta. Käsittely on toteutettu hiekanerotuskaivojen sekä kaivojen sakkapesien avulla.

Hulevesien laatu

Huleveden oletetaan olevan laadullisesti tyypillistä teollisuusalueen hulevettä. Teiltä ja paikoitusalueilta päätyy hulevesiin polttoaineperäisiä PAH-yhdisteitä, öljyä, rasvoja, hiilivetyjä sekä raskasmetalleja. Lisäksi tiepäällysteiden kulumisesta aiheutuu kiintoainekuormitusta. Tarkastelualueen hulevedenlaadun pääongelmana on todettu olevan korkea pH. Hulevesien pH nousee kalkkipitoisen kuonan jäähtymyksessä, mutta pH tasautuu hulevesien sekoittuessa muihin kierrossa oleviin vesiin. Huleveden pH nousee myös sadetapahtumien alussa alueella olevan kalkkipitoisen pölyn takia. Valssaamon alueella on hulevesien pH:n mittaus.

Hulevesiselvitys, jossa on esitetty hulevesienhallinnan yleissuunnitelma esitetty tämän selostuksen selvityksenä 5.

4.16 Tekninen huolto

Suunnittelualueella kulkee SSAB:n omistamat Raahe-Rautaruukki A ja B 110 kV voimajohdot. Asemakaava-aluekaava-alue rajautuu Fingrid Oyj:n Raahen sähköasemaan, josta lähtee itään 110 kV voimajohdot Pyhänselkä-Raahe (1123) ja Siikajoki-Raahe A (1372). Fingrid on laatinut yleissuunnitelman 110 kV voimajohdon Siikajoki-Raahe C toteuttamisesta vuonna 2019. Fingridin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta annetun lausunnon mukaan asemakaava-aluetta sivuavan johtoreitin osuuden Olkijärvi-Raahe edistäminen ei ole tällä hetkellä näköpiirissä. Kaavaratkaisu mahdollistaa ko. reitin toteuttamisen. Kaavassa ei ole osoitettu johtoalueelle rakennusala.

Suunnittelualue kuuluu vesi- ja viemäriverkoston toiminta-alueeseen.

4.17 Lentoesteet

Lentoliikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta voivat hankaloittaa lentoesteet, joita voivat olla mitkä tahansa kohteet; esimerkiksi masto, tuulivoimalat, savupiiput, nosturit, voimajohtolinjat, rakennukset, puusto jne. Lentoesteen asettamiseen tarvitaan ilmailulain mukaan lentoestelupa, jonka tarve määritellään Ilmailulain 864/2014 158 §:ssä. Käytännössä kaikki yli 60 metriä (lentoasemien lähellä 30 metriä) korkeat rakennelmat kaikkialla Suomessa vaativat lentoesteluvan, jota haetaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta. Ilmailulain mukaan mastoa, tuulivoimalaa, nosturia, valaistus-, radio- tai muuta laitetta, rakennusta, rakennelmaa tai merkkiä ei saa asettaa, järjestää tai kohdistaa siten, että sitä voidaan erehdyksessä pitää ilmailua palvelevana laitteena tai merkinä. Rakennelma tai laite ei saa myöskään häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle.

4.18 Erityistoiminnot

Kaava-alueen ulkopuolella, mutta välittömässä läheisyydessä on tuotannossa olevia tuulivoimaloita. Syväsataman alueella on Raahen Tuulienergian Oy:n kaksi tuulivoimalaa ja Suomen Hyötytuulen Kuljunniemen tuulipuistossa on yhdeksän voimalaa. Hyötytuulen tuulivoimalat sijaitsevat meren rannalla ja Kuljunniemeen johtavalla patotiellä.

Syväsataman alueelle sijoittuvien tuulivoimaloiden nimellisteho on 3 MW. Pohjoisimman tuulivoimalan napakorkeus on 90 metriä ja eteläisen voimalan 120 metriä. Tuulivoimaloiden roottoreiden halkaisija on 117 metriä. Suomen Hyötytuuli Oy:n tuulivoimaloiden nimellisteho on 2,3 MW, napakorkeus 80 metriä ja roottorin halkaisija 82–101 metriä.

Kuva 4-30. Kuva Kuljunnimen tuulipuistoista. Lähde: Suomen Hyötytuuli Oy.

SSAB:n tehtaan toiminta luokitellaan suuronnettomuusvaaralliseksi toiminnaksi ja alueelle on osoitettu Tukesin 1,5 km konsultointivyöhyke. Konsultointivyöhykkeellä tapahtuvista kaavoitusmuutoksista tai merkittävämmästä rakentamisesta on pyydettävä lausunto Tukesilta ja pelastusviranomaiselta.

4.19 Maanomistus

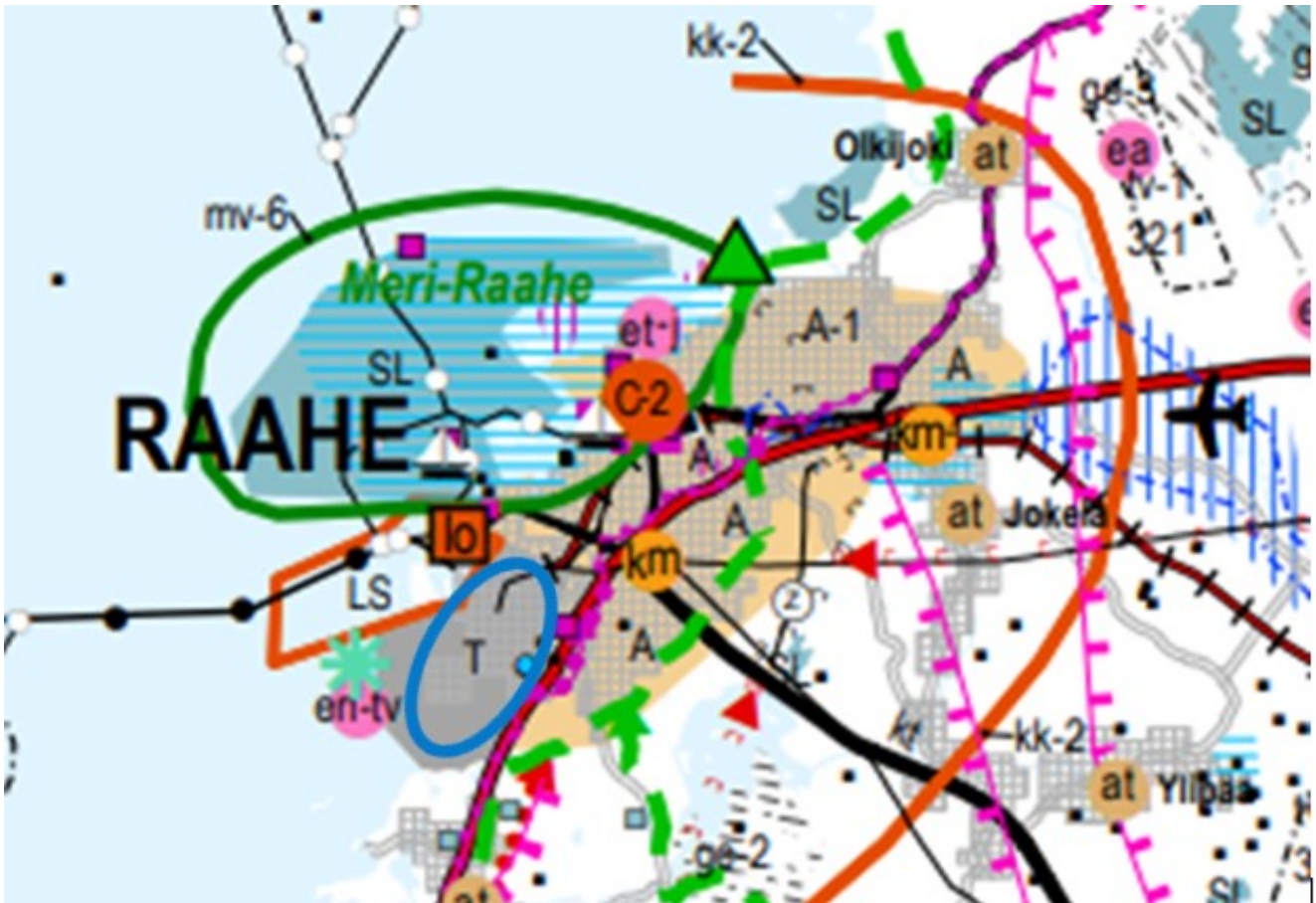
Suunnittelualue on pääosin yksityisessä SSAB:n omistuksessa. Yleiset alueet ovat Raahen kaupungin omistuksessa.

5. SUUNNITTELUTILANNE

5.2 Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavaa on uudistettu vaihemaakuntakaavoituksen periaatteella (MRL 27 §) vuosina 2009–2018, uudistamistyö sai lainvoiman tammikuussa 2022. Kaava-alueella on voimassa seuraavat maakuntakaavat **Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan** 2.12.2013, **Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan** 7.12.2016 ja **Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan** 11.6.2018. Maakuntakaavat on koottu informatiiviseen yhdistelmäkarttaan (18.1.2022). Maakuntakaavojen viralliset kaava-aineistot löytyvät Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulta.

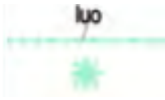

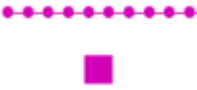

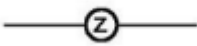

Suunnittelualue sijoittuu maakuntakaavan **teollisuus- ja varastoalueelle T** ja pieneltä osin **satama-alueelle LS**. Suunnittelualueelle sijoittuu **pääsähköjohto** sekä **päärata**. Suunnittelualueen kaakkoisosaan sijoittuu **perinnemaisemakohde**.

Kuva 5-6. Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan yhdistelmäkartasta. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti on osoitettu sinisellä renkaalla. (© Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2022.)

Taulukko 5–1. Suunnittelualueelle tai sen läheisyyteen osoitetut maakuntakaavamerkinnot.

Merkintä	Kaavamääräys
T	TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullista merkitystä omaavia, lähinnä perinteisen teollisuuden tuotanto- ja varastoalueita, jotka eivät sisälly taajamatoimintojen aluevaraukseen ja jotka halutaan turvata muulta maankäytöltä.
LS	SATAMA-ALUE (1.vmk) Suunnittelumääräys: Sataman keskeisten ydintoimintojen kehittämismahdollisuuksille tulee varata yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa riittävät aluevaraukset. (1.vmk)
en-tv	TUULIVOIMALOIDEN ALUE 1.vmk (merkkien yhteydessä): Merkinnällä osoitetaan tuulivoimaloiden rakentamiseen soveltuvia satama- ja teollisuusalueita.

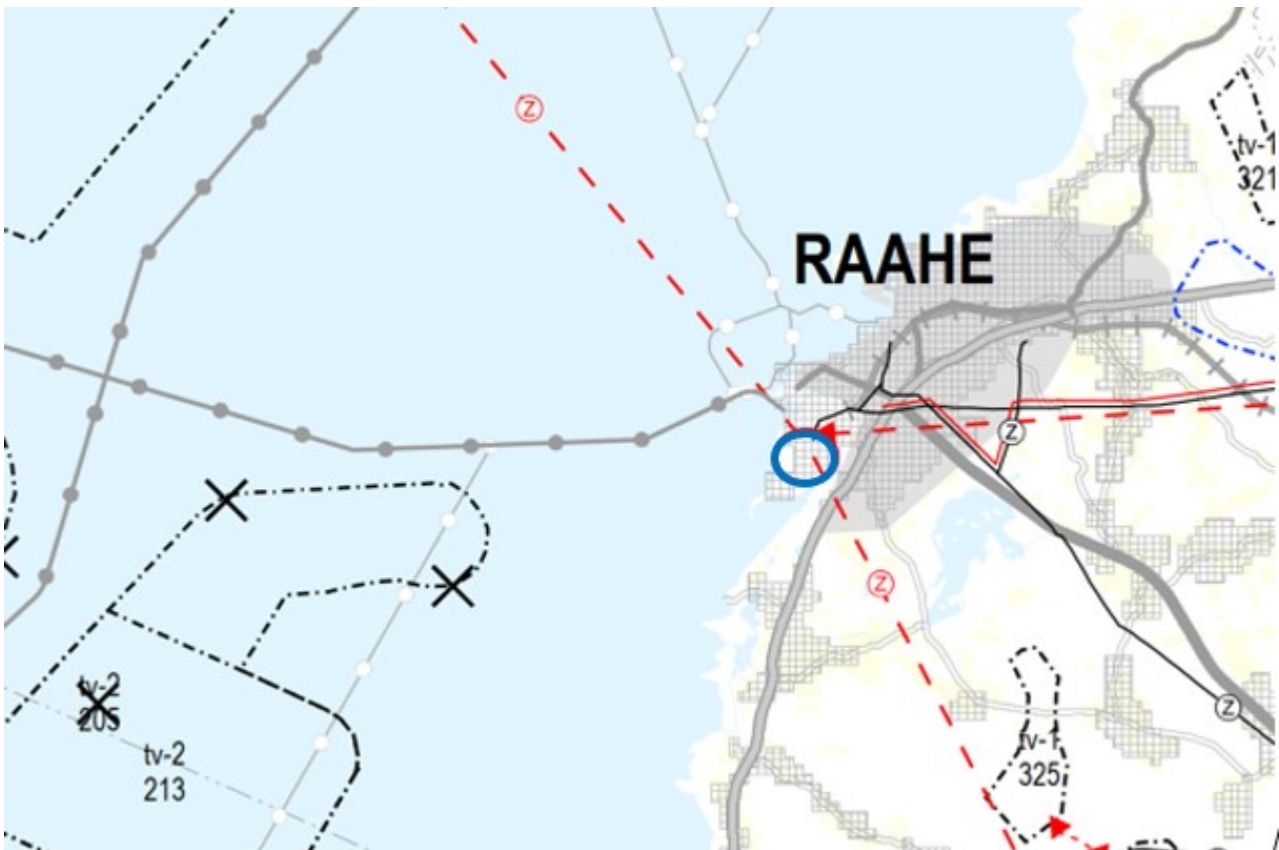
	Suunnittelumääräykset: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvitettävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota tuulivoimarakentamisen ja alueella olevien muiden toimintojen yhteensovittamiseen.
	LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE Merkinnällä osoitetaan suojelualueiden ulkopuolella olevia tärkeitä lintualueita sekä muita luontoarvoiltaan merkittäviä alueita. Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden liittyvät arvot ja niiden säilymisen edistäminen.
	PERINNEMAISEMAKOHDE (3.vmkk) Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä perinnemaisema- ja perinnebiotooppikohteita. Suunnittelumääräykset: Alueiden suunnittelussa ja käytössä tulee edistää kohteen kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä. Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa on varattava ao. viranomaiselle tilaisuus antaa lausunto.
	VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ (2. ja 3.vmkk) Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009). Osa kohteista ei näy kaavakartalla; luettelo valtakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä ja -kohteista on esitetty 2. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteissä 4 ja 5 sekä 3. vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteessä 5 a. Suunnittelumääräykset: Alueiden käytön suunnittelussa tulee edistää kulttuuriympäristön valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaispiirteet. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota RKY 2009 -inventoinnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 -selvityksessä kirjattuihin arvoihin ja ominaispiirteisiin.
	MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA PÄÄRATA (1. ja 3.vmkk) Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava tasoristeysten poistamiseen ja liikenteen kapasiteetin lisäämiseen.
	PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV (1. ja 3.vmkk)
	LAIVAVÄYLÄ (1.vmkk)

	LOGISTIIKKA-ALUE (1. ja 3.vmkk) Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät eri liikennemuotoja yhdistävät tavaraliikenteen terminaalialueet Suunnittelumääräykset: Raahen ja Kalajoen satama-alueisiin liittyen on varattava riittävä alue meriliikenteen tavarankäsittelyä ja yritystoimintaa varten ja sujuva pääsy alueelle yleiseltä tie- ja rataverkolta.

Vireillä oleva maakuntakaavoitus

Suunnittelualueella on vireillä Pohjois-Pohjanmaan ilmasto- ja energiavaihekaava. Kaava käsittelee koko maakunnan alueidenkäyttöä ja sen suunnitellut pääteemat ovat: aluerakenne ja saavutettavuus, liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet, energiantuotanto, varastointi ja siirto ja viherrakenne ja ekosysteemipalveluiden tarkastelu. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnosvaiheen aineiston on ollut nähtävillä 8.8.-23.9.2022.

Kaavaluonnoksessa suunnittelualueen halki on osoitettu pääsähköjohdon yhteystarve. Merkinnällä on osoitettu sähköverkon pitkän aikavälin kehittämistarpeet sekä kaavan laatimisvaiheessa toteutumiseltaan epävarmojen tuulivoima-alueiden sähkönsiirtoyhteydet.

Kuva 5-7. Ote Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti on osoitettu sinisellä renkaalla. (© Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2022)

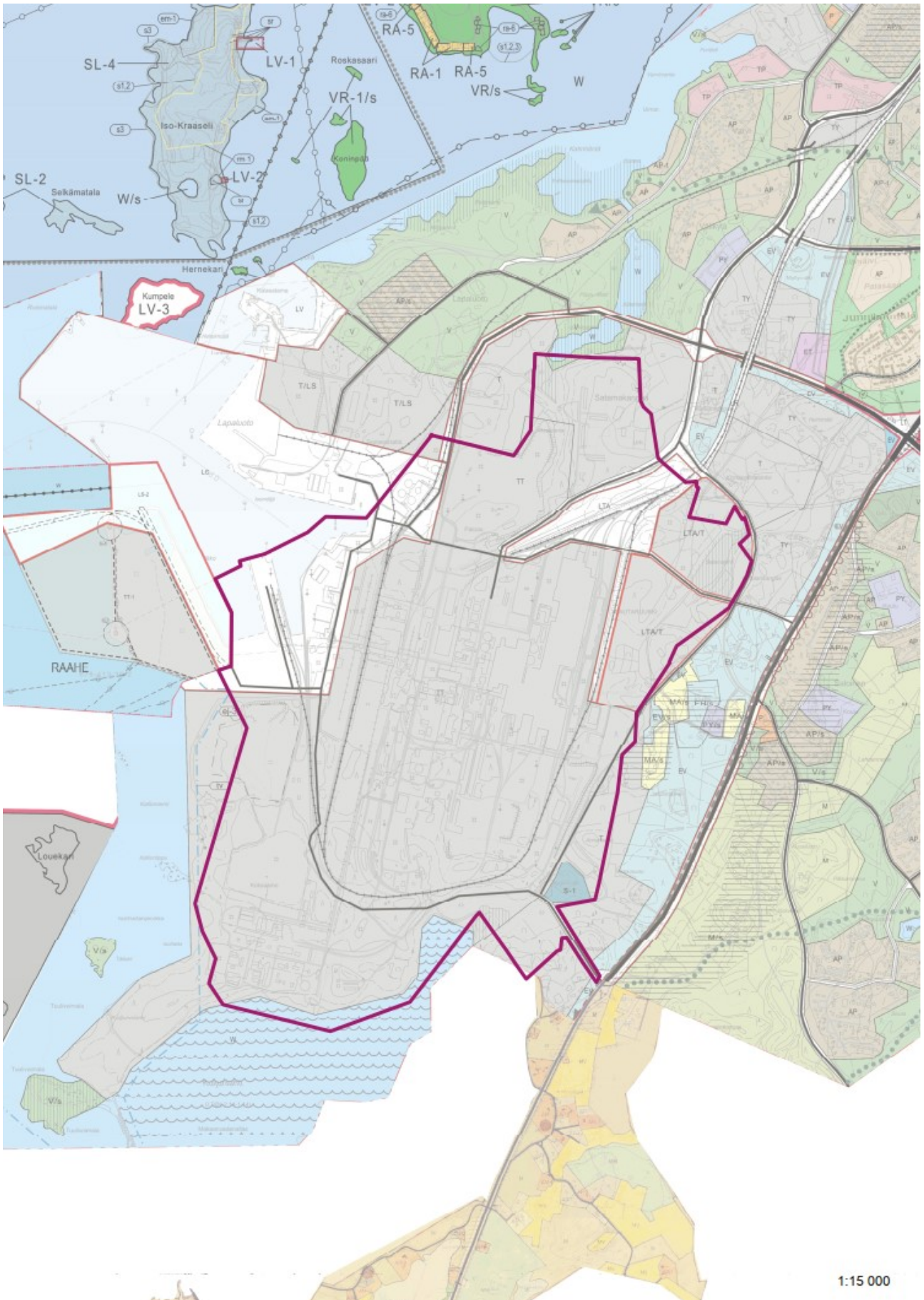
5.3 Yleiskaava

Suunnittelualueella on voimassa *Raaha 2030, keskeisten taajama-alueiden osayleiskaava*. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt yleiskaavan 11.4.2007 § 20. Yleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu aluevarausmerkinnöillä **TT = ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue**, **T = teollisuus- ja varastoalue**, **LTA = tavaraliikenteen terminaali-alue**, **LTA/T = terminaali/teollisuusalue**, **W = vesialue**, **S-1 = suojelualue** ja **V = virkistysalue**.

Voimassa olevaa osayleiskaavaa kuvaamaan on laadittu karttalehdet **kartta 1, Tavoitteellinen yhdyskuntarakenne, liikenneverkko ja virkistysalueet** sekä **kartta 2, Luonnon ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta arvokkaat kohteet**.

Luonnon ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta arvokkaista kohteista suunnittelualueen kaakkoisosaan sijoittuvat uhanalaisten pohjannoidanlukon ja suomentähtimön esiintymät sekä valtakunnallisesti merkittävä perinnebiotooppi Kuljunmäki.

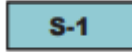
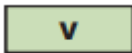

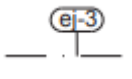

Suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuvat Sulaton osayleiskaava-alue ja Raahen pohjoisen saariston osayleiskaava-alue, jotka molemmat ovat oikeusvaikutteisia. Kuljunlahden itäpuolelle on laadittu Raahen eteläisen ranta-alueen osayleiskaava. Raahen eteläisen ranta-alueen osayleiskaava on kuulutettu lainvoimaiseksi 3.6.2022 niiltä osin, joihin valitusten ei voida katsoa kohdistuvan. Suunnittelualue sijoittuu pieneltä osin eteläisen ranta-alueen osayleiskaavan alueelle. Kaavassa suunnittelualueelle on osoitettu pieneltä alueelta maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-3).

1:15 000

Kuva 5-8. Ote osayleiskaavayhdistelmä. (© Raahen kaupunki, 2022)

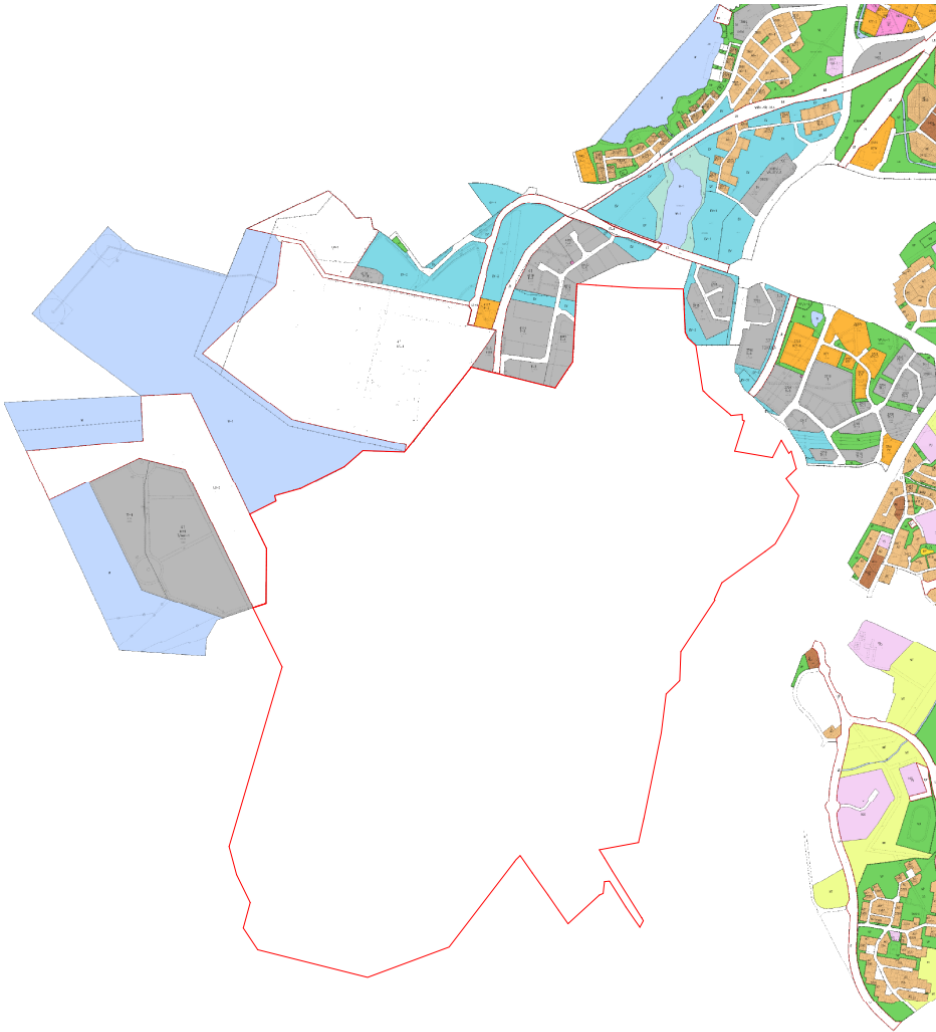
Taulukko 5–2. Suunnittelualueelle osoitetut kaavamerkinnot.

Merkintä	Kaavamääräys
	YMPÄRISTÖVAIKUTUKSILTAAN MERKITTÄVIEN TEOLLISUUSTOIMINTOJEN ALUE. Alueelle voidaan sijoittaa teollisuustoimintoja, jotka tarvitsevat YSL:n 28 §:n mukaisen ympäristöluvan.
	TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE Alue varataan teollisuustoiminnalle ja siihen liittyvälle varastoinnille. Lisäksi alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia muita tiloja, kuten toimisto- ja terminaali-tiloja.
	SATAMA-ALUE. Alue varataan satamatoimintaan ja siihen liittyville terminaaleille ja varastoille.
	Sataman vesialue.
	TAVARALIIKENTEN TERMINAALIALUE
	TERMINAALI/ TEOLLISUUSALUE. Alueen sisäinen maankäyttö ratkaistaan asemakaavoituksella.
	SUOJELUALUE. Valtakunnallisesti arvokas perinnemaisema, Kuljunmäen ketoalue. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen perinnemaiseman suojelevarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi.
	VIRKISTYSALUE. Alue varataan yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Alueella on sallittua virkistystä ja ulkoilua palveleva rakentaminen. Maisemaa muuttavaan toimenpiteeseen on saatava MRL 128:§ mukainen maisematyöluva.
	VESIALUE.
	ALUE, JOLLA ON SÄILYTETTÄVIÄ YMPÄRISTÖARVOJA. Alue pidetään maisemalliset ja luontoarvot turvaavassa käytössä. Aluetta muutettaessa huolehditaan sen erityisten arvojen säilymisestä.
	Teollisuusjätteiden loppusijoitusalue. Alueen käyttöönotto edellyttää ympäristölupamenettelyä.
	Yhdystie, kulkuoikeus rajoitettu
	Rautatie.

5.5 Asemakaavat

Suunnittelualueella ei ole asemakaavoitettua aluetta.

Suunnittelualue rajautuu seuraaviin asemakaavoihin: Akm-235 (Raahen Syväsataman teollisuusalueen asemakaava ja asemakaavan muutos, hyväksymispäivämäärä: 29.5.2017), Akm-208 (Raahen sataman Lapaluodon satamanosan asemakaavan muutos ja laajennus, hyväksymispäivämäärä 28.1.2013), Ak 148 (Länsi-Kalkan teollisuusalueen asemakaava, hyväksymispäivämäärä 22.4.1998) ja Akm 236, (Aittalahden teollisuusalueen asemakaavan muutos, hyväksymispäivämäärä 23.4.2018).

1:15 000

Kuva 5-9. Ote Raahen kaupungin ajantasa-asemakaavasta. (© Raahen kaupunki, 2022)

5.6 Vireillä olevat yleis- ja asemakaavat

Raahen kaupungin kaavoitusohjelmassa 2023 on kerrottu Raahen sataman teollisuusalueen osayleiskaavan käynnistämisestä. Suunnittelualue rajautuu asemakaavoitettavaan alueeseen idässä ja pohjoisessa. Suunnittelualue käsittää Lapaluodon satama-alueen, syväsataman alueen, Kuljunniemen sekä lähialueen saaristoa ja merialuetta. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 1 600 hehtaaria, josta vesipinta-alaa noin 1 390 hehtaaria. Alue on osittain Raahen kaupungin, Suomen valtion (Metsähallitus), Saloisten jakokunnan ja SSAB:n omistuksessa.

Suunnittelun tavoitteena on laatia osayleiskaava maakuntakaavan ohjaustavoitteiden mukaan, jossa selvitetään alueen soveltuvuus satamatoiminnoille sekä teollisuustoiminnoille, energiahuololle ja logistiikalle. Osayleiskaavassa tutkitaan alueen liikenneyhteydet raskaalle liikenteelle, raide-liikenteelle sekä laivaliikenteelle mukaan luettuna syväväylä. Suunnittelussa kartoitetaan tuulivoiman, LNG terminaalin sekä vihreän vedyn tuotannon ja varastoinnin edellytykset alueella ja määritetään eri suojeleuhjelmien kannalta merkittävät kohteet.

Kuva 5-1. Raahen sataman teollisuusalueen osayleiskaavan alue. (Lähde: Raahen kaupungin kaavoitusohjelma 2023)

5.7 Rakennusjärjestys

Raahen kaupunginvaltuuston 25.1.2021 § 10 ja Siikajoen valtuuston 28.1.2021 4 § hyväksymä rakennusjärjestys on saavuttanut lainvoiman Raahessa 11.3.2021 ja Siikajoella 7.4.2021. Rakennusjärjestys on kuulutettu voimaan 22.4.2021.

5.8 Pohjakartta

Pohjakartan on laatinut Origo Oy ja sen on hyväksynyt Raahen kaupungin teknisen palvelukeskuk-
sen maankäyttö- ja mittausyksikkö. Pohjakartta on valmistunut 19.1.2023.

5.9 Rakennuskiellot

Suunnittelualueetta ei ole asetettu rakennuskieltoon.

5.10 Päätökset ja sopimukset

Suunnitteluprosessin aikana laaditaan tarvittaessa maankäyttösopimus alueen toteutuksesta kau-
pungin ja SSAB:n välille.

6. ASEMAKAAVALUONNOS

6.2 Asemakaavan rakenne

Asemakaavaluonnoksessa on osoitettu nykyiselle teollisuusalueelle teollisuus- ja varastorakennus-
ten korttelialue, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan
laitoksen (T/kem-X) sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueet (T-X).

Suunnittelualue on kooltaan noin 534 ha ja se on asemakaavoittamatonta. Kokonaisrakennusoi-
keutta muodostuu 1 079 750 k-m².

Kaavaluonnoksessa on huomioitu suunnittelualueen nykytilanne, johon kuuluvat mm. olemassa
olevat teollisuustoiminnot, ajo- ja raideyhteydet sekä sähkölinjat. Asemakaavaluonnoksessa on va-
rattu riittävät alueet teollisuustoimintaa ja satamatoimintaa varten sekä näihin liittyville kulkuyh-
teyksille. Kaavaluonnoksella on varauduttu tällä hetkellä suunniteltavien toimintojen tarpeeseen
kuin myös tulevaisuuden osalta alueen kehittämisedellytyksiin. Kaavaluonnoksessa on osoitettu
suunnitellun merivesiputken sekä voimajohdon ja sähköaseman sijoittuminen. Kaava-alueelle ei
osoiteta asumista. Kaavaluonnoksessa on huomioitu kaava-alueen kytkeytyminen Kuljunnien
alueeseen, satama-alueen kehittämisedellytyksiin sekä alueen kytkeytyminen muuhun yhdyskun-
tarakenteeseen.

Kaavaluonnoksessa on huomioitu alueen inventoidut luontoarvot tarkoituksenmukaisin kaavamää-
räyksiin.

Korttelialueille laaditaan tarvittaessa erillinen tonttijako (MRL 80).

Kuva 6-1. Asemakaavaratkaisu ilmakuvalla.

6.3 Mitoitus

Kaava-alueen pinta-alat maankäyttömuodoittain ovat seuraavat:

Aluevaraus	Merkinnän selitys	Pinta-ala (ha)	Rakennusoikeus (ha)
T/kem-X	Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen.	373,9	93,5 ha

	Alueelle saa rakentaa myös prosessiteollisuuteen liittyviä materiaalien käsittely- ja varastointialueita. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesiensuojeluun siten, että rakennusten, jätealueiden pinnoitettujen alueiden käsittely- ja hulevedet kerätään ja käsitellään ympäristölupaehtojen mukaisesti.		
T-X	Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue. Alueelle saa sijoittaa sen pääkäyttötarkoitukseen liittyviä teollisuus-, varasto-, huolto-, ja toimistorakennuksia sekä toiminnan edellyttämiä laitteita ja rakenteita.	96,9 ha	14,5 ha
EN	Energiahuollon alue.	5,1 ha	
EV	Suojaviheralue.	16,8 ha	
EV-1	Suojaviheralue.	14,4 ha	
SL	Luonnonsuojelualue.	2 ha	
W	Vesialue.	12,7 ha	
Kadut		12,2 ha	

6.4 Yleiset määräykset

1. Rakennussuunnitteluvaiheessa tulee tehdä riittävät maaperä- ja pohjatutkimukset rakennusten perustamistavan määrittämiseksi. Maaperän mahdolliset kohonneet pitoisuudet tulee huomioida kaivuiden yhteydessä niillä alueilla, jolla niitä esiintyy. Pois kaivettuja haitta-ainepitoisia maita koskee toimenpidetarve.
2. Kosteudelle alttiiden rakennusosien alin rakentamiskorkeus on N2000 +2,60.
3. Maanalaisten johtoreittien yläpuolisille korttelialueille rakennettaessa on tarkistettava ja otettava huomioon maanalaisten johtoreittien sijainti ja niiden suojaetäisyydet siten, etteivät ne aiheuta haittaa maanalaisille rakenteille.
4. Teollisuuden lastaus- ja purkualueet sekä ajoneuvoliikenteeseen ja pysäköintiin käytettävät alueet on päällystettävä vettä läpäisemättömillä materiaaleilla. Alueelta kertyvät sade- ja sulamisvedet on johdettava sadevesiviemäriin.
5. Teollisuuden haitalliset aineet tulee varastoida tiivispohjaisella, vettä läpäisemättömällä materiaalilla päällystetyllä alueella.
6. Rakennuksia ja teitä suunniteltaessa on selvitettävä ja huomioitava tärinän vaikutukset rakenteisiin ja niiden kestävyys.

7. Korttelialueille saa rakentaa asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi väestönsuoja-, huolto-, ilmanvaihto- ja muita vastaavia teknisiä tiloja. Nämä tilat on sovittava osaksi rakennusten arkkitehtonista kokonaisuutta.

8. Pysäköintialueet on jäseneltävä pintamateriaaleilla, istutuksilla ja valaisimilla.

9. Rakennuslupaun tulee liittää hulevesien hallintasuunnitelma, joka kattaa myös rakentamisen aikaisen hulevesien hallinnan. Mikäli alueella on öljyvuodon riski, tulee alueen hulevedet käsitellä I-luokan öljynerottimella. Hulevedet tulee johtaa rakenteen kautta, joka mahdollistaa hienon hiedan ja sitä karkeamman kiintoaineen laskeutumisen. Hulevesien pääsy purkuvesistöön on tarvittaessa voitava estää sulkulaitteella ja riittävällä varastotilavuudella esimerkiksi tulipalo- tai vuotoilanteissa

6.5 Nimistö

Suunnittelualueelle muodostuvat katualueet Satamatie ja Rautaruukintie. Alueelle muodostuu uusia kaupunginosa numero 53, Rautaruukki.

7. KAAVAN VAIKUTUKSET

Työn kuluessa arvioidaan maankäyttö- ja rakennuslain 9 § ja -asetuksen 1 § mukaisella tavalla asemakaavan toteuttamisen välittömiä ja välillisiä vaikutuksia:

- ”ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.” (MRA 1§.)

Kaavan toteuttamisen vaikutuksia selvitetessä painopiste asetetaan merkittäviksi arvioituihin vaikutuksiin (MRL 9 §). Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Tässä kaavaprosessissa laadittaessa ensimmäistä asemakaavaa alueelle, jolla on jo laajamittakaavaista teollista toimintaa, joten vaikutusten osalta on myös kuvattu vaikutusten muutosta alueen nykyisiin vaikutuksiin verrattuna. Koska suunnittelualue sijoittuu jo rakennettuun teollisuus- ja satamaympäristöön ja sen välittömään läheisyyteen, vain osan vaikutuksista voidaan katsoa ulottuvan luonnontilaiselle tai sen kaltaiselle alueelle.

Asemakaavan keskeisimmät arvioinnin kohteet liittyvät liikenteellisiin vaikutuksiin, ihmisten elinympäristöön kohdistuviin vaikutuksiin (mm. melu), ilmastoon ja vesistöön sekä elinkeinoelämään kohdistuviin vaikutuksiin. Terästehtaan kehittämisen osalta toimintojen tarkoituksenmukainen suunnittelu jatkuu kaavoituksen rinnalla kulkevassa ympäristö- ja vesilupamenettelyissä.

7.2 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja kaavoitukseen

Suunnittelualue on asemakaavoittamatonta ja alueen rakennuskannan luvittaminen on tapahtunut suunnittelutarveratkaisuilla. Kyseessä on alueen ensimmäinen asemakaava alueelle, jonne on jo rakennettua suurimittakaavaista teollisuusaluetta ja jossa on vähäisesti luonnontilassa säilyneitä alueita. Alueella maankäyttöä ja rakentamista ohjaa tällä hetkellä yleiskaavat. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Suunnittelualueella on pääosin voimassa Raahen keskeisten taajama-alueiden yleiskaava, yleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu aluevarausmerkinnöillä TT = ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen alue, T = teollisuus- ja varastoalue, LTA = tavaraliikenteen terminaali-alue ja LTA/T = terminaali/teollisuusalue. Kaava-alueen länsireunan ulkopuolelle on yleiskaavassa osoitettu tuulivoimapuiston alue (tv). Kaavamääräyksen mukaan alueen käyttöönotto edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyn harkintaa. Tuulivoimapuiston alueelle sijoittuu tuotannossa olevia tuulivoimaloita. Suunnittelualueen eteläosassa on alle hehtaarin alueella voimassa Raahen eteläisten alueiden osayleiskaava. Yleiskaavassa alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on ulkoiluun ohjaamistarvetta ja/tai ympäristöarvoja. Asemakaavassa alue on osoitettu suojaviheralueena.

Asemakaavan mahdollistama alueen kehittäminen ei ole ristiriidassa maakunta- tai yleiskaavoituksen kanssa. Asemakaavalla tarkennetaan voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettuja teollisuus- ja liikennealueiden aluevarauksia. Kaavalla tiivistetään rakentuneen teollisuusalueen yhdyskuntarakennetta, jolloin alueen infrastruktuuri tulee tehokkaampaan käyttöön ja samalla tiivistetään yhdyskuntarakennetta. Asemakaavalla on huomioitu tehtaan tuotannon toimintamuutoksen vaatima tilantarve ja alueen kehittämisen edellytykset, turvattu syväsataman liikenneyhteydet ja varauduttu suunnittelualueen välittömän lähiympäristön kehittämistarpeisiin.

Kaavan toteuttamisesta ei aiheudu merkittäviä alue- ja yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvia vaikutuksia alueen tukeutuessa olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen sekä olemassa oleviin tie-, raide- ja väyläyhteyksiin. Alueen maankäyttömuodot säilyvät vastaavina kuin tällä hetkellä, joten myöskään laadullisia muutoksia ei muodostu yhdyskuntarakenteeseen. Alue- ja yhdyskuntarakennettava vahvistava merkitys on asemakaavan toteuttamisen kautta mahdollistettavalla alueen kehittämismahdollisuuksilla. Kaavan toteuttaminen mahdollistaa suunnittelualueelle kohdistuvien SSAB:n tehtaan tuotantotapojen uudistamisen ja osoitettavan rakennusoikeuden kautta alueen toiminnan laajentamisen sekä kehittämisen. Kaavaratkaisulla on myös varauduttu suunnittelualueeseen kytkeytyvien Kuljunniemen, syväsataman ja Lapaluodon sataman kehittämissuunnitelmiin, joustavalla kaavaratkaisulla.

Alueen toteuttaminen ja kehittäminen tulee tapahtumaan vaiheittain. Alueen rakentamisen ohjaus pohjautuu alueen prosessien ja toiminnallisuuden huomioimiseen. Kuten aiemminkin tehtaan historiassa, niin suunnitelmat tehtaan ja alueen kehittämisessä ovat suuntautuneet pitkälle tulevaisuuteen ja suunnitelmissa on ennakoitu tulevia vaiheita. Ensimmäisen vaiheen osalta rakentamistoimet ja purkutoimenpiteet tulevat kohdistumaan suunnittelualueen keski- ja eteläosiin. Mutta koska koko suunnittelualue on samaan toiminnallista kokonaisuutta ja alueilla on erilaisia funktioita, kohdistuu kaavan toteuttamisen muutoksia koko kaava alueelle. Kaavan sisällöllinen ratkaisu tukee tehtaan historian osalta tunnistettua piirrettä tehtaan ja alueen kehittämisestä kokonaisuutena. Kaavaratkaisussa on pyritty ottamaan huomioon tulevat tarpeet mm. ajoyhteyksien kehittämisessä ja kytkeytymisessä suunnittelualueen ulkopuolisiin alueisiin kuin myös toimintojen laajentamisenmahdollisuudet.

Tällä hetkellä tehtaan toiminta luokitellaan suuronnettomuusvaaralliseksi toiminnaksi ja alueelle on osoitettu 1,5 km konsultointivyöhyke. Konsultointivyöhykkeellä tapahtuvista kaavoitusmuutoksista tai merkittävämmästä rakentamisesta on pyydetty lausunto Tukesilta ja pelastusviranomaiselta. Suuronnettomuusvaaran mukaista tuotantolaitosta ei saa sijoittaa tärkeälle pohjavesialueelle tai muulle vedenhankintaan soveltuvalle pohjavesialueelle ilman erityistä perusteltua syytä. Suunnittelualue ei sijaitse pohjavesialueella. Tukesin edustaja on osallistunut kaavoitusta koskeviin viranomaisneuvotteluihin ja heiltä pyydetään lausunnot kaavoituksen eri vaiheissa. Tukesin mää-

rittämän konsultointivöhykkeen sisälle kaavoitettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota riskeihin ja suuronnettomuusvaaran torjuntaan. Kaavoituksessa on huolehdittava siitä, ettei riskille alttiita kohteita sijoiteta liian lähelle vaaraa aiheuttavia laitoksia ja varastoja. Kaavalla ei ole osoitettu aluevarauksia riskialttiille kohteille.

7.3 Vaikutukset maisemaan

Kaavan toteuttamisen suurimmat maisemalliset vaikutukset muodostuvat uudesta rakentamisesta ja purettavasta rakentamisesta sekä teollisuusalueen laajenemisesta. Tässä arviossa keskitytään uuteen rakentamiseen, koska purettavasta rakentamisesta on tällä hetkellä vähemmän tietoja käytettävissä ja rakennuksille pyritään etsimään uusiokäyttöä.

Tuotannon uudistushankkeen ensimmäisen vaiheen rakentaminen keskittyy kuvan (Kuva 7-2) uuden rakentamisen alueelle, satamaan ja uusiin voimajohtoihin. Kuvassa (Kuva 7-2) on merkitty sinisellä uusia rakennuksia ja rakenteita. Kuten tyypillistä uudesta teollisuusalueen rakentamisesta ei ole vielä tarkkaa käytettävissä, johtuen mm. laitetoimittajan myöhemmästä valinnasta, jolloin mallinnus lähtee nykyisenkaltaisen teollisuusalueen laajentumisesta uuden rakentamisen alueelle. Myös satamatoimintojen osalta uusi rakentaminen on mallinuksissa oletettu olevan samantyyppistä kuin olemassa olevat rakenteet ja rakennukset.

Näkymisen alueet

Hankkeen maisemalliset vaikutukset muodostuvat hankkeen rakennusten ja rakenteiden näkymisen mukaisesti. Näkymäalueanalyysi kuvassa (Kuva 7-1) antaa viitteitä minne uudella teollisuusalueen rakentamisen maisemalliset vaikutukset todennäköisesti kohdistuvat. Analyysissä on koko uuden rakentamisen alue täytetty 70 mpy korkeilla rakennuksilla. Rakennuskorkeus on määritelty alueen nykyisten korkeimpien teollisuusrakennusten tasolle. Analyysissä on tutkittu teoreettisesti pahin mahdollinen skenaario, jolloin alue täyttyy korkeimmilla rakennuksilla, mutta se edustaa myös tilannetta, jossa korkeimmat rakennukset voivat sijoittua minne tahansa alueen sisällä.

Näkymäyhteyden suurin rajoittava tekijä on metsät, jotka tehokkaasti peittävät näkymistä. Ilmakuva (Kuva 4-20, Kuva 4-23, Kuva 4-24) näkyy teollisuusalueen ympäristön metsäisyys. Näkymäalueanalyysissä kuvasta (Kuva 7-1) näkyy, että uuden rakentamisen maisemalliset vaikutukset kohdistuvat pääosin avomerelle ja avoimien vesistöjen yhteyteen. Sisämaan suuntaan teoreettisia näkymisen alueita muodostuu peltojen, järvien, soiden ja avohakkuiden yhteyksissä huomattavasti vähemmän. Näkymiä uuteen rakentamiseen avautuu, mikäli uusi 70 mpy korkea rakennus sijoittuu avoimelle näkymäakselille tehtaan suuntaan.

Maisemavaikutukset

Uusi rakentaminen

Teollisuusalue koostuu nykyisin kahdesta kokonaisuudesta: terästehtaasta ja sen eteläpuolelle sijaitsevasta koksaaamosta. Tuotannon muutoksen edellyttämä rakentaminen sijoittuu pääosin näiden kahden teollisuusalueen välille kuvien (Kuva 7-3) ja (Kuva 7-4) mukaisesti.

Uuden rakentamisen maisemalliset vaikutukset kohdistuvat pääosin meren suuntaan. Kuvan (Kuva 7-5) julkisivukuvasta länteen näkyy teollisuusalueen profiili. Maisemallisesti voimakkaimpana elementtinä nousevat esille rannan noin 120 metriä korkeat tuulivoimalat, joiden pyörivät lavat kiinnittävät huomioita. Mereltä päin katsottaessa nykyinen kaksiosainen teollisuusalue muuttuu uuden rakentamisen myötä enemmän yhdeksi jatkuvaksi teollisuusalueeksi (Kuva 7-5). Meren suunnasta katsottuna, nykyisen teollisuusalueen rakentumisella keskeltä käsin ei aiheuta merkittäviä maisemallisia vaikutuksia.

Mantereen suuntaan eli itään avautuu vain vähän teoreettisia näkymäyhteyksiä uusiin teollisiin rakennuksiin, jolloin maisemalliset vaikutukset ovat sen takia vähäiset.

Pohjoisen suuntaan avautuu teoreettisia näkymisen alueita vesistön yli saariston suuntaan. Kuvassa (Kuva 7-5) näkyy teollisuusalueen aluejulkisivu pohjoiseen. Kuvan mukaisesti uudet rakennukset sijoittuvat pohjoisesta katsottuna nykyisten terästehtaan rakennusten taakse. Tämän takia uuden teollisuusrakentamisen maisemalliset vaikutukset pohjoisen suuntaan ovat vähäiset.

Uuden rakentamisen maisemalliset vaikutukset etelän suuntaan sen lähialueille ovat suurimmat (Kuva 7-2). Uuden rakentamisen alue laajentaa suurten teollisuusrakennusten aluetta noin 400 metriä Koksaaotien suuntaan teollisuusalueen sisällä. Rakentaminen näkyy erityisesti Kuljunlahden yli Ainolanperän rantaan ja siellä sijaitsevalle loma-asunto paikalle sekä sen avohakatulle länsirinteen metsäaukiolle. Rakentaminen voi teoriassa näkyä myös Kirkkoluodon eteläreunan teollisuusalueelle. Mikäli korkea rakennus sijoittuu Koksaaotien linjaukselle se voi näkyä aina Valtatien risteykseen asti. Maisemalliset vaikutukset eivät ole kuitenkaan etelän suuntaan merkittävät, koska etäisyyttä uudenrakentamisen alueelta lähimpään loma-asuinpaikkaan on yli puoli kilometriä eikä teollisuusalue laajene etelän suuntaan.

Voimajohdot

Uudet voimajohdot lähtevät uuden rakentamisen alueen eteläpuolelta, ylittävät Kuljunlahden ja jatkavat Koksaaotien viera pitkin Valtatien yli. Voimajohdot pylväineen on havaittavissa johtokäytävältä, Kuljunlahdelta, Koksaaotieltä ja Valtatien ylityskohdasta. Voimajohdon maisemalliset vaikutukset ovat voimakkaimmillaan johtokäytävällä, Koksaaotiellä ja Valtatien ylityskohdan risteyksessä. Voimajohdon maisemalliset vaikutukset jäävät pääosin paikallisiksi eivätkä siksi ole kokonaisuudessaan merkittäviä.

Poistuvat toiminnot tai rakennukset

Maisemallisesti merkittävimmät poistuvat toiminnot ovat koksaaamo, masuunit, voimalaitos ja nauhavalssaamo. Näistä mahdollisesti koksaaamon ja masuunin rakennuksille ja rakenteille ei löydy uusiokäyttöä. Koksaaamo on osittain erillinen teollisuusrakennuksista koostuva teollisuusalue, jonka mahdollisella purkamisella on maisemallisia vaikutuksia etelän ja lännen suuntaan. Etelästä katsottaessa teollinen rakentaminen vetäytyy puoli kilometriä pohjoisemmaksi. Lännen suunnasta eli mereltä katsottaessa teollisuusalue pienenee vastaavasti puoli kilometriä.

Masuunit ovat korkeita rakennuksia, joiden purkaminen vaikuttaa meren suuntaan teollisuuslaitoksen profiiliin. Myös mahdollisen terässulaton ja voimalaitoksen purkaminen vaikuttaisi samalla tavalla teollisuusalueen profiiliin maisemassa. Nauhavalssaamo on matalampi rakennus eikä sen mahdollinen purkaminen vaikuta teollisuusalueen maisemaan kauempaa katsottaessa. Sen purkamisen maisemalliset vaikutukset ovat enemmän paikallisia lähialueilla. Koillisen suunnasta sen purkaminen siirtää teollisuusrakennusten aluetta kauemmaksi noin puoli kilometriä. Laajemmassa maisemassa lähialueiden metsät peittävät kuitenkin tehokkaasti nykyisin rakennuksen näkyvyyttä.

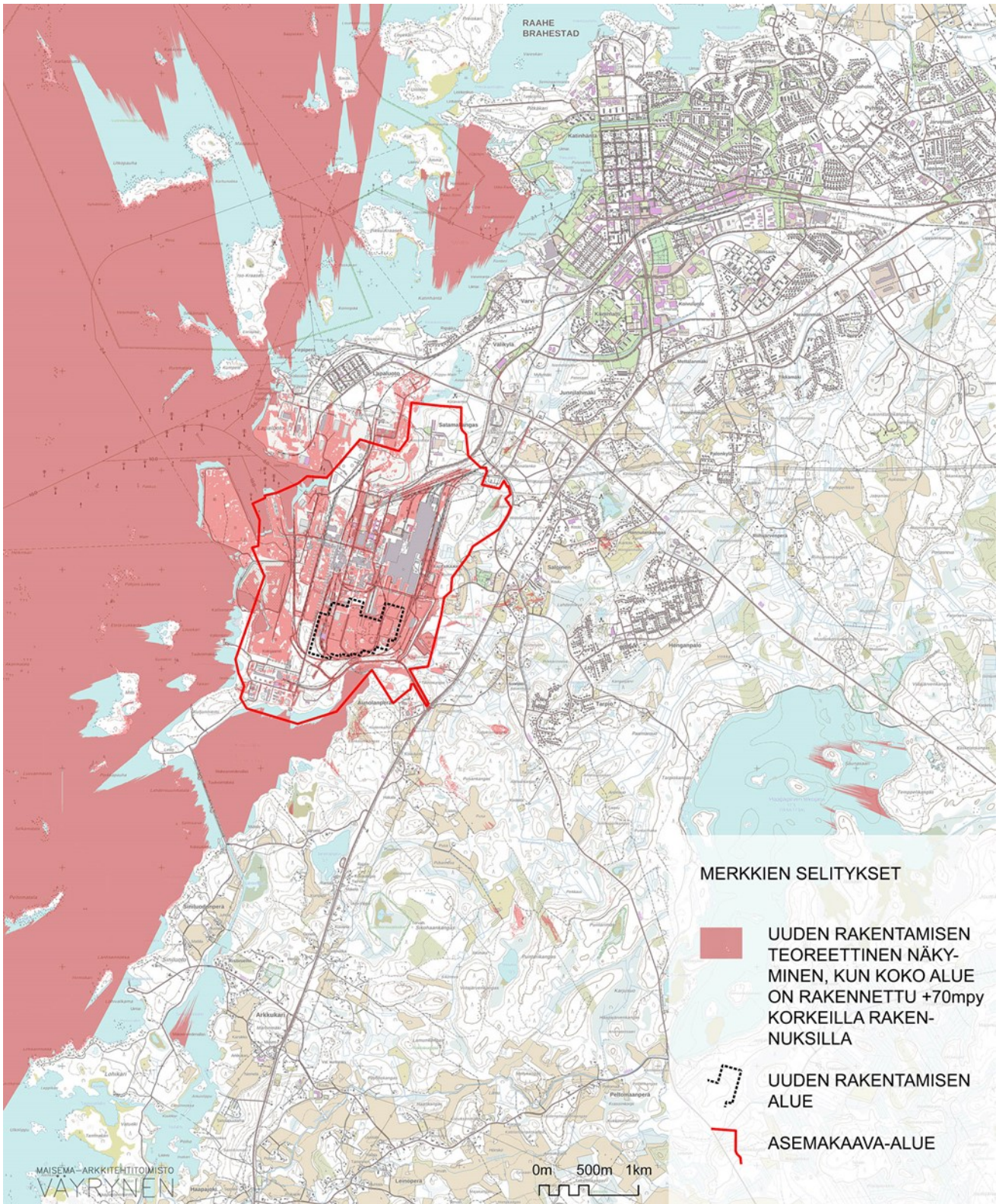
Mikäli hankkeen myötä eteläreunassa sijaitseva osittain erillinen koksaaamon teollisuusalue poistuu, sillä on maisemallisia vaikutuksia etelän ja lännen suuntaan. Etelästä katsottaessa teollinen rakentaminen vetäytyy puoli kilometriä pohjoisemmaksi. Lännen suunnasta eli mereltä katsottaessa teollisuusalue pienenee vastaavasti puoli kilometriä.

Teollisuusalueen suuren mittakaavan takia yksittäisten rakennusten tai rakenteiden purkamisen maisemalliset vaikutukset ovat vähäiset ja kohdistuvat lähinnä lähialueille.

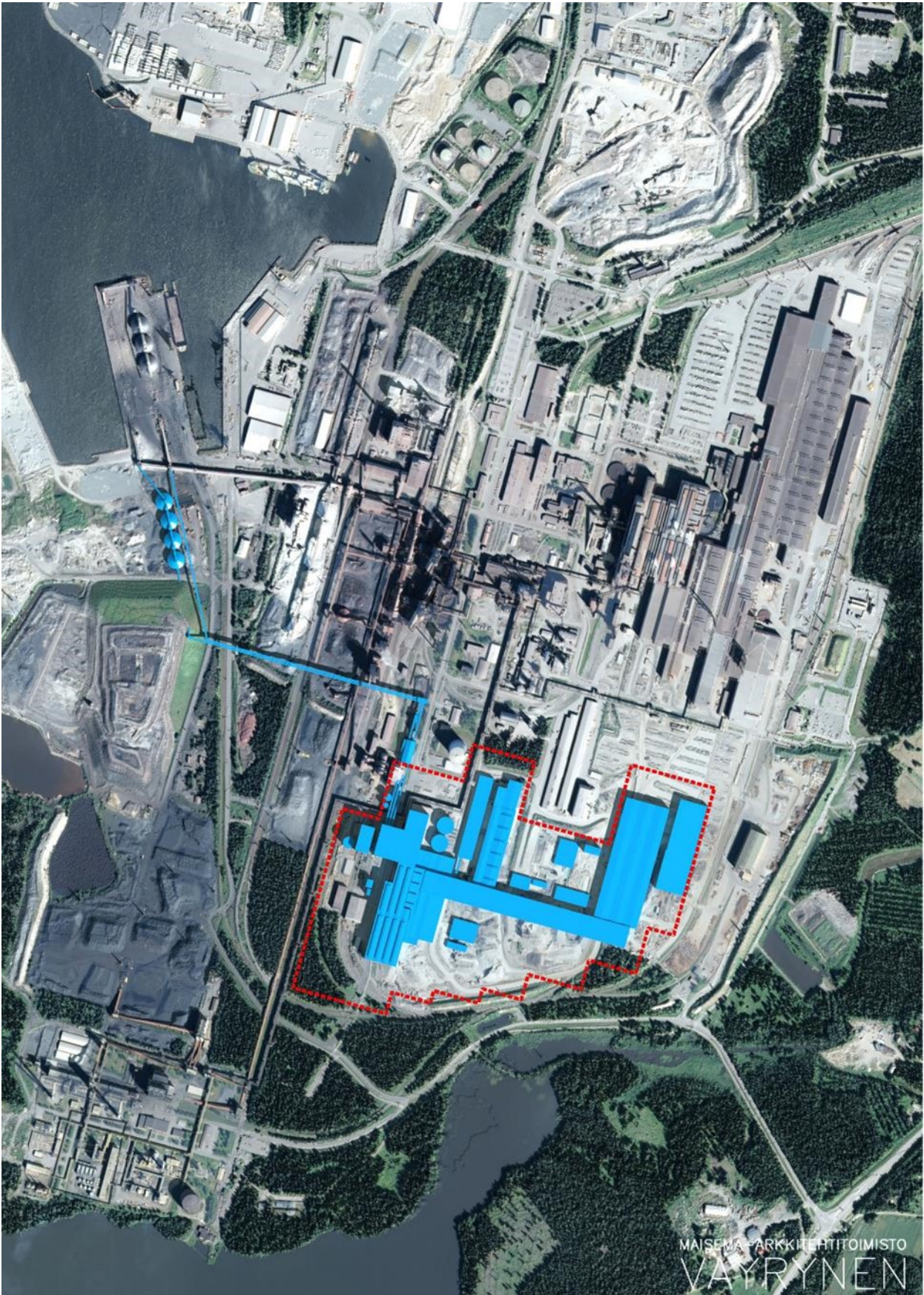
Teollisuusalueen laajeneminen

Teollisuusalueen laajeneminen yleiskaavan mukaisesti aiheuttaa mahdollisesti paikallisia maisemallisia vaikutuksia. Alueille ei välttämättä tällä hetkellä ole hankkeita tai suoraa teollista käyttöä, joten aluelaajennukset voivat käytännössä toteutua suojaviheralueina, jolloin metsäalueelle ei tehdä mitään toimenpiteitä. Alue voi myös toteutua teollisuusalueen kenttänä, jolloin sitä käytetään esimerkiksi väliaikaisena varastoalueena tai alueelle rakentuu teollista toimintaa rakenteiden ja rakennuksineen.

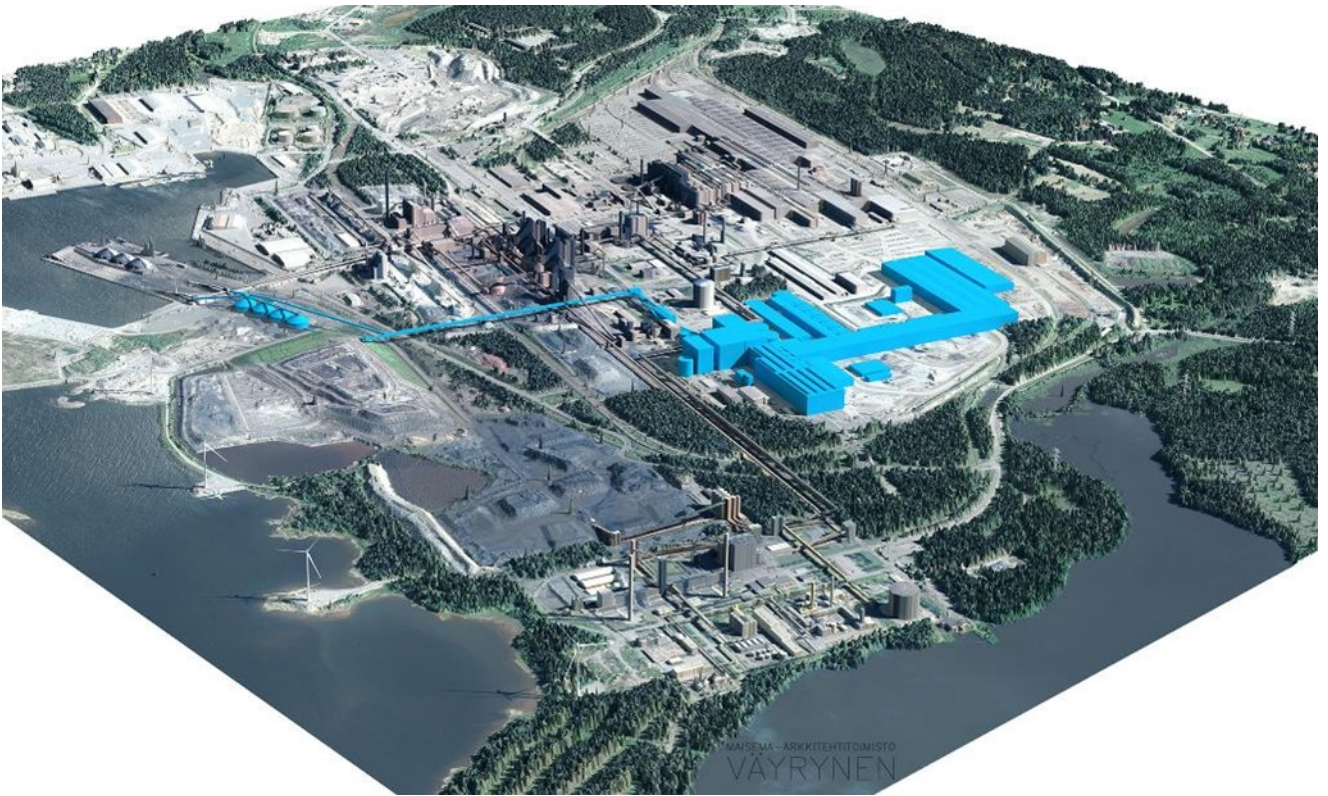
Asemakaavan teollisuuskortteleiden korttelialueiden laajeneminen Hiitolankankaan ja Saloisten kirkonsuuntaan aiheuttaa potentiaalisesti maisemallisia vaikutuksia. Teollisuusalue levittäytyy Satamajärven lähelle ja Saloisten kirkon suuntaan. Näille alueille voi muodostua paikallisia maisemallisia vaikutuksia teollisesta toiminnasta. Teollisuusalueen reunaan on merkitty suojaviheralue, joka toimii puskurivyöhykkeenä muun maankäytön suhteen. Kaavan teollisuuskortteleiden laajenemisen maisemalliset vaikutukset jäävät pääosin paikallisiksi.

Kuva 7-1. Tuotannonmuutoshankkeen rakentamisen muodostama viitteellinen teoreettinen näkymäalue.

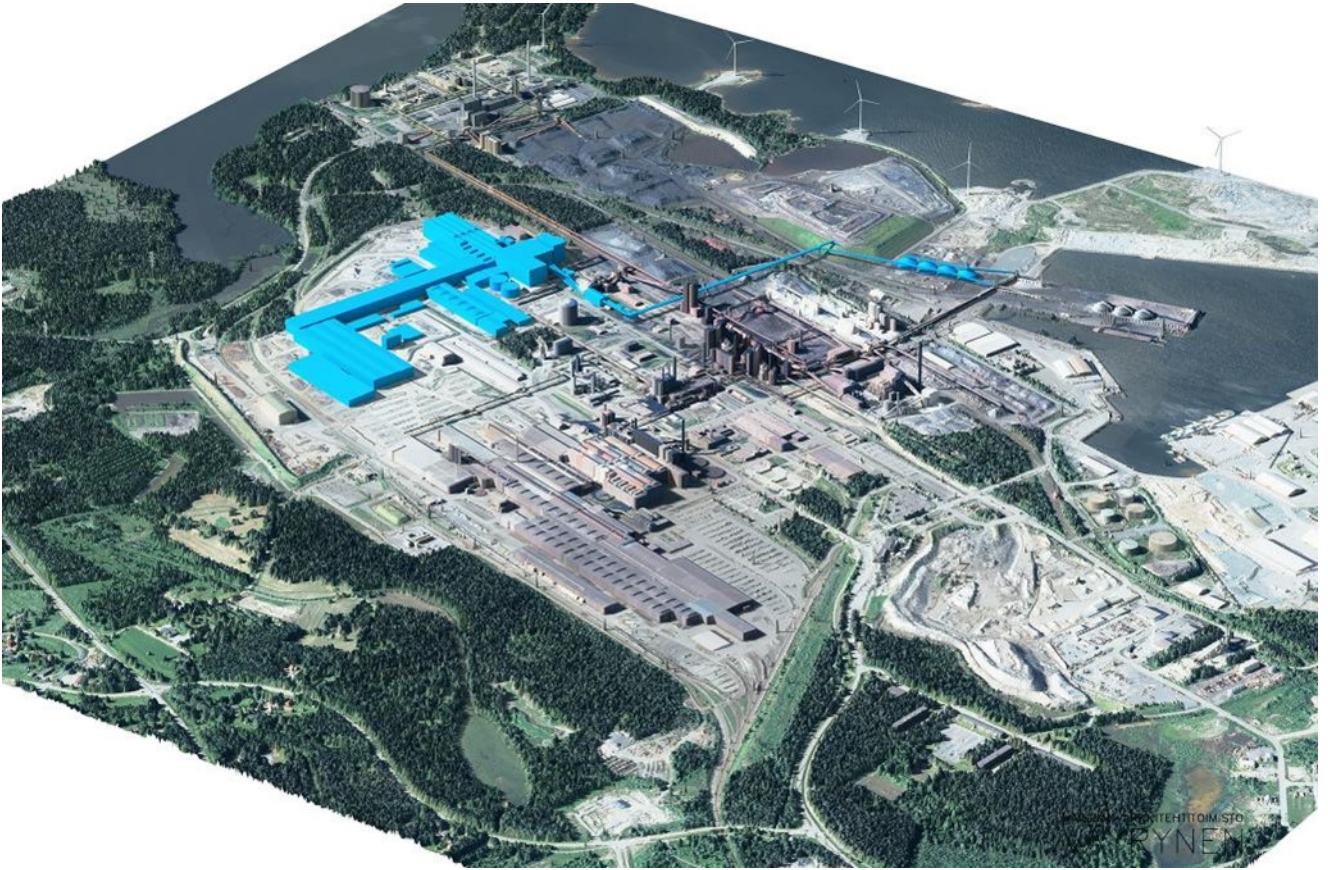

Kuva 7-2. Tuotannonmuutosohjelman uuden rakentamisen ensisijainen alue. Uudet viitteelliset rakennukset ja rakenteet on merkitty sinisellä.

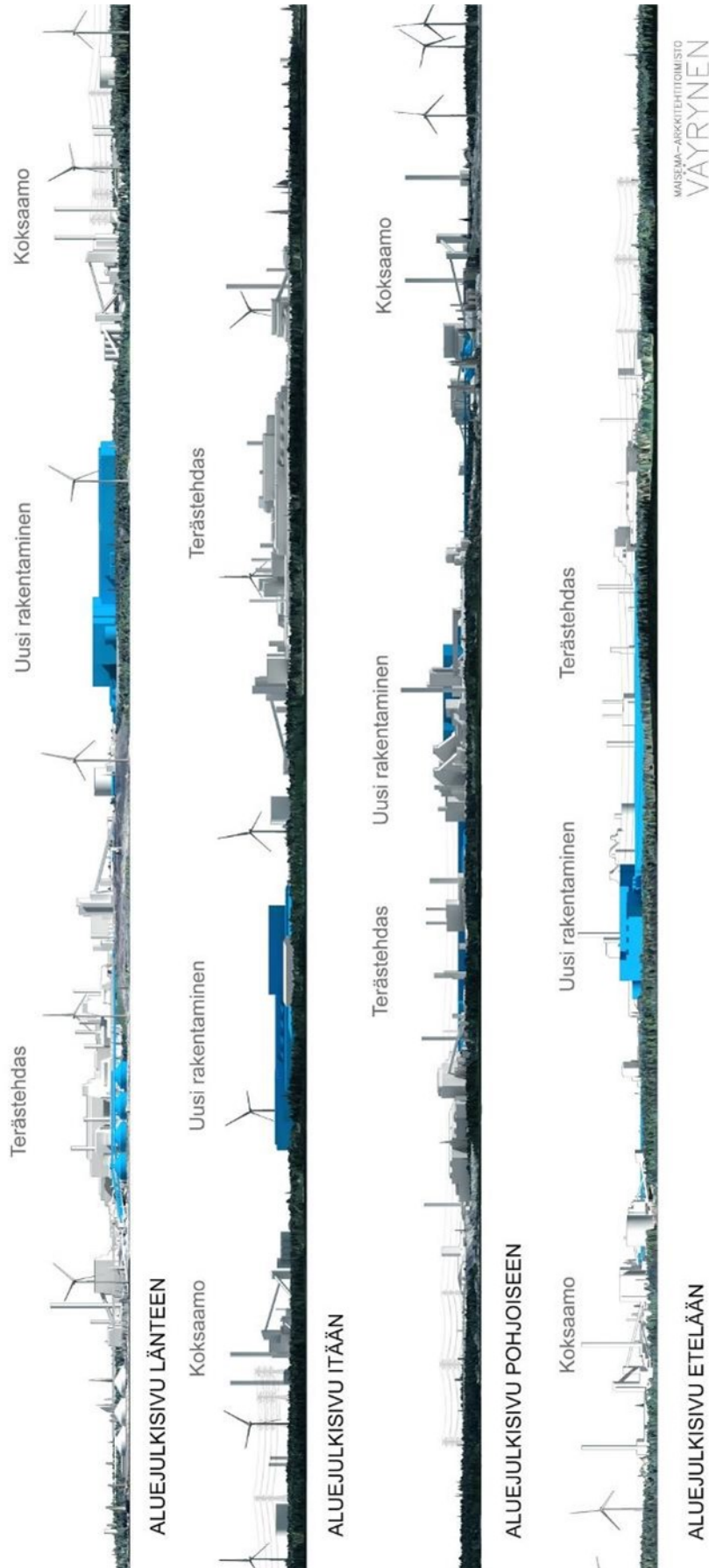

Kuva 7-3. Tietokonemallinnettu ilmakuva lounaasta kohti teollisuusaluetta.

Kuva 7-4. Tietokonemallinnettu ilmakuva koillisesta kohti teollisuusaluetta.

Kuva 7-5. Teollisuusalueen viitteelliset aluejulkisivut.

7.4 Vaikutukset kulttuuriympäristöön

Kaava-alueen lähialueilla on inventoituja valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja maakunnallisesti arvokkaita inventoituja kulttuuriympäristöjä tai maisemia.

Lähin valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö sijaitsee kaava-alueen kaakkoisreunassa Koksamotien ja Valtatien risteyksessä, jonne saapuu itäpuolelta Haaksiluodonmäentie. Haaksiluodonmäentie on osa valtakunnallisesti arvokasta Pohjanmaan rantatietä. Kuvan (Kuva 7-6) yläkuvassa on risteys nykyisellään. Haaksiluodonmäentie lähtee kuvassa pysäkin kohdalta oikealle. Alemmassa kuvassa on mallinnettu SSAB voimajohtojen YVA-menettelyssä tarkasteltu voimajohtolinjaus, joissa on toteutettu kaksi 400 kV:n voimajohtoa pylväsmalliseen yhteispylväiseen alakuvan mukaisesti.

Historiallisen Pohjanmaan rantatien kannalta Valtatien risteysalue on nykyisellään voimakkaasti muuttunut Valtatien ja Koksamotien rakentamisen johdosta. Voimajohdon rakentamisen maisemalliset vaikutukset historialliselle Pohjanmaan rantatielle ja sen linjaukselle ovat vähäiset.

Kaavan toteuttamisesta voi muodostua maisemallisia vaikutuksia myös valtakunnallisesti arvokkaalle rakennetulle kulttuuriympäristölle Saloisten Kellotapulille. Kellotapulista on havaittavissa nykyisin lehdettömään vuodenaikaan lähinnä teollisuusalueen piiput. Lehdelliseen aikaan näkymä teollisuusalueelle ja asemakaava-alueen reunaan on peittynyt. Kellotapulista on heikko näkymäyhteys lehdettömään vuodenaikaan asemakaava-alueen reunaan ja uuden rakentamisen alueelle kuvan 7.3.7. mukaisesti, mikä takia asemakaavan maisemalliset vaikutukset kellotapulille eivät ole merkittävät.

Maakunnallisesti arvokkaalle rakennetulle kulttuuriympäristölle Saloisten kirkonmäen alueelle kaavalla on mahdollisesti merkittävämmät vaikutukset, mikäli kaavassa esitetty teollinen toiminta tulee korttelialueen reunaan. Kaavassa avoin peltoalue rajautuu kuitenkin länsireunasta kapeaan suojavihervyöhykkeeseen, joka metsäisenä voi peittää tehokkaasti näkymiä teollisuusalueen suuntaan. Kuvan 7.3.7 ilmakuvasista näkyy nykyisen reunametsään sijainti teollisuusalueen suuntaan. Kuvassa 7.3.7 näkyy kuinka kyseinen reunametsä nykyisin peittää näkymäyhteyden tehokkaasti teollisuusalueen suuntaan. Maakunnallisesti arvokkaalle kokonaisuudelle asemakaavalla voi olla kohtalaiset vaikutukset.

Aluerajauksen sisällä olevalle maakunnallisesti arvokkaalle Saloisten pappilalle muodostuu myös maisemallisia vaikutuksia, kun teollisuusalueen reuna tulee pappilan länsipuoleisen peltoaukean reunaan noin 50 metrin matkalta. Teollisuusalueen reunasta on pappilarakennukseen noin 150 metriä. Pappilaan tulee kohtalaisia maisemallisia vaikutuksia asemakaavasta. SSAB on alkuvuodesta 2023 ostanut Saloisten pappilan maat ja vanhat rakennukset on tarkoitus siirtää kirkon viereen. Siirrosta on keskusteltu maakuntamuseon kanssa. Rajauksen sisäpuolella on myös Saloisten kirkkopuisto, joka on lähimmillään noin 130 metrin etäisyydellä teollisuusalueen reunasta. Kirkkopuistoa osittain suojaa teollisuusalueen reunan suuntaan länsireunan kuusiaita. Kuusiaidan kasvamisen myötä maisemalliset vaikutukset vähenevät. Asemakaavan maisemalliset vaikutukset kirkkopuistolle voivat olla kohtalaiset.

Maakunnallisesti arvokkaalle ja rakennusperintörekisteriin merkitylle Saloisten kirkolle kaavalla ja uudella rakentamisella voi olla vaikutuksia. Kirkolta lehdelliseen aikaan ei ole näkymäyhteyttä asemakaavan lähimpään korttelinreunaan eikä uusi rakentaminen myöskään näy kirkolle. Lehdettömään vuodenaikaan uuden rakentamisen korkeimmat rakennuksen ja rakenteet voivat näkyä samoin kuin nykyiset rakennukset ja rakenteet. Nykyisin kirkolle näkyy lehdettömään vuodenaikaan lähinnä tehtaan piiput kuvan 7.3.7 mukaisesti. Asemakaavan aiheuttama muutos maisemassa ei ole kirkon kannalta merkittävä.

Asemakaavan mahdollistamalla meluvallilla voi olla vaikutuksia avautuviin Saloisten kirkonmäen alueelta avautuviin näkymiin teollisuusalueen suuntaan. Meluvalli on noin 10 metriä korkea, eli se on noin 20 metriä korkeata metsää matalampi. Ilman ympäröivän metsän peittävää vaikutusta meluvallin rakentaminen voi avata näkymiä teollisuusalueen suuntaan. Mikäli meluvallin ympärille voidaan jättää riittävästi metsää ja meluvallin annetaan myös metsittyä, meluvallilla voi olla maisemavaikutuksia vähentävä rooli.

Kauempana sijaitseviin kohteisiin kuten Lapaluotoon tai Raahen Pekkatoriin ja ruutukaava-alueen puutalokortteleihin, Iso-Kraaselin tunnusmajakkaan tai Raahen rautatieaseman ja tullikamarin ei uudesta rakentamisesta ole näkymäyhteyttä tai ne sijaitsevat niin kaukana, että niille ei muodostu asemakaavasta merkittäviä maisemallisia vaikutuksia.

Kuva 7-6. Yläkuvassa Koksaamotien ja Valtatien risteys nykytilassa ja alakuvassa on mallinnettu uusi voimajohto.

Kuva 7-7. Kuvassa vasemmalla näkyy Saloisten kellotapuli ja oikealla Saloisten kirkko.

Kuva 7-8. Ilmakuvasa Saloisten kirkkomäen alue.

7.5 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Arkeologisen inventoinnin mukaan suunnittelualueella ei ole suojeltuja muinaisjäänöksiä, joten kaavalla ole vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön.

SSAB:n 400 kV voimajohdin YVA-menettelyn yhteydessä laaditussa arkeologisessa inventoinnissa (Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu 2022) löydettiin Aunolanperän alueelta muu kulttuuriperintökohde johtolinjan läheisyydestä osittain kaava-alueelta. Kohde sijoittuu kaavassa osoitetulle suojaviheralueelle ja kohde voidaan huomioida sekä turvata voimajohtolinjan tarkemmassa pylväs-suunnittelussa.

7.6 Vaikutukset rakennuskantaan

Tehdasalue on tunnistettu maakunnallisissa inventoinneissa lähtökohtaisesti maakunnallisesti arvokkaaksi, mutta aluetta ei ole osoitettu maakuntakaavassa maakunnallisesti arvokkaana kulttuuriympäristönä eikä alueelta oltu tehty aikaisemmin rakennuskannan inventointia. Tehdasalueelta on laadittu osana asemakaavatyötä rajattu rakennushistoria ja rakennusinventointi -selvitys. Selvityksen perusteella alueelta ei tunnistettu rakennuksiin sitoutuneita kulttuurihistoriallisia arvoja. Tunnistetut arvot ovat pääosin aineettomia ja ne liittyvät toimintaan ja toimintatapoihin. Kaavassa ei ole esitetty suojelumerkintöjä tai -määräyksiä rakennuksille tai rakenteille. Joten kaavan toteuttamisella ole vaikutuksia suojeltuun tai suojeltavaksi tarkoitettuun rakennuskantaan. Alue tulee jatkamaan kehitystään historiallisesti kerroksellisena teollisuusalueena. Uusien teollisuus- ja varastorakennusten myötä alueen rakennuskanta saa uuden kerrostuman. Rakentamisen mittakaava tulee olemaan jatkossakin alueella massiivista, ja siinä tulee edelleen olemaan vaikeaa vetää rajaa siihen, milloin jokin rakennelma on kone tai laitos, jolla on sääsuoja ja milloin kyseessä on rakennus.

Tarvittaville purkutöille haetaan purkulupa Raahen kaupungin rakennusvalvonnalta.

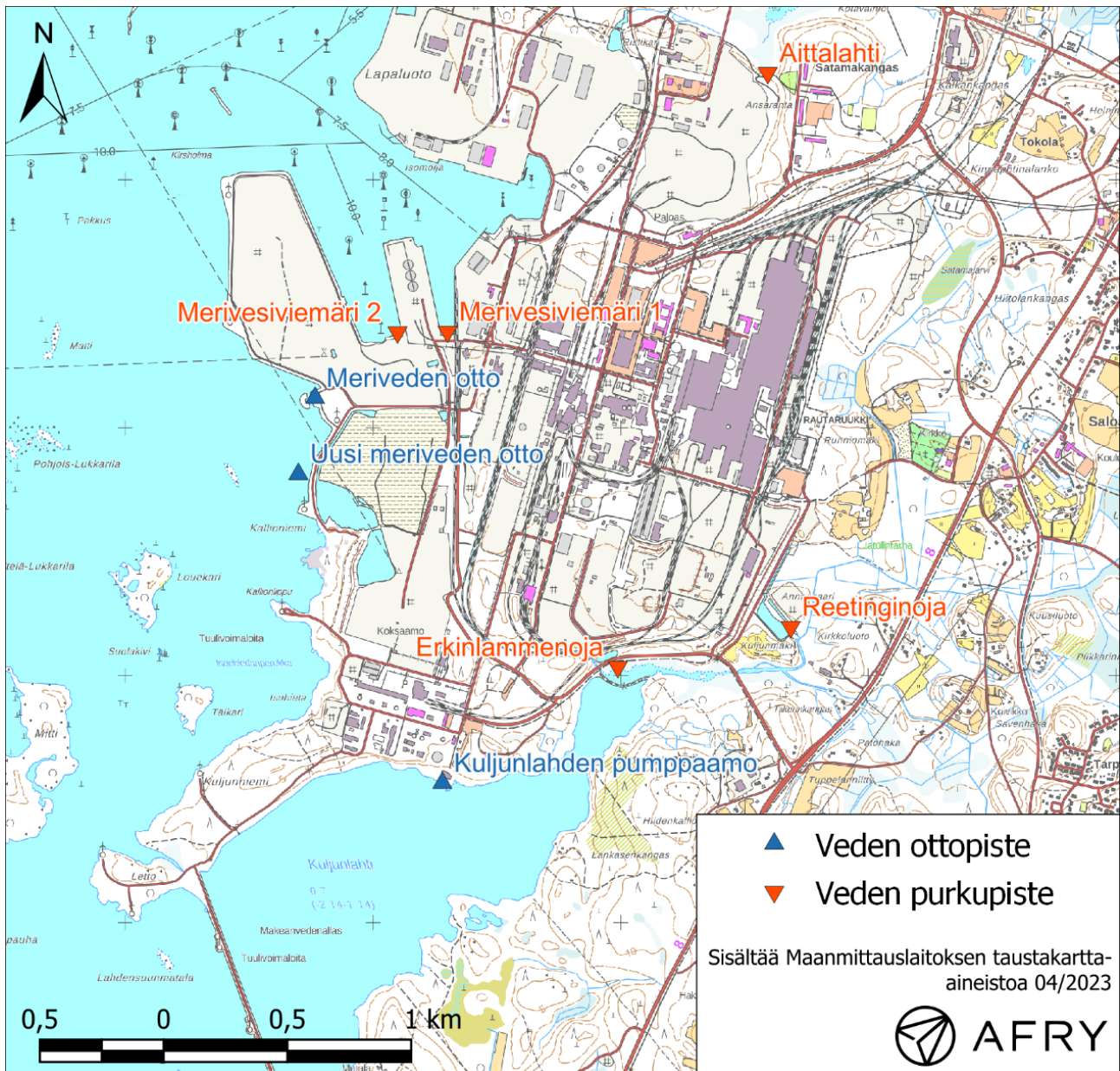
7.7 Vaikutukset vesistöihin

Terästehtaalta merialueelle johdettava kuormitus tulee pienentymään johtuen etenkin terässulaton, koksaamon, masuunien ja harkkovalimon jätevesien muodostumisen loppuessa. Muutoksen jälkeen terästehtaalta arvioidaan tulevan vähäisessä määrin kiintoaine-, metalli- ja ravinnekuormitusta sekä pieniä määriä öljyä. Lisäksi jäähdytys- ja prosessijätevedet aiheuttavat edelleen lämpökuormitusta mereen, mutta lämpökuorman arvioidaan pienenevän verrattuna aiempaan keskimääräiseen tasoon. Tehtaan jäähdytys- ja jätevedet tullaan johtamaan aiempaan tapaan merivesiviemäreitä pitkin mereen satama-altaaseen. Lämpökuormasta on hyötyä talvella, koska se vähentää jäänmurtotarvetta satamassa. Tehtaan merivedenottoa siirryy nykyiseltä paikalta noin 400 metriä etelään tehtaan rannassa.

Tehtaan makeavesialtaana toimivaan Kuljunlahteen tulee kohdistumaan edelleen kuormitusta mm. levyvalssaamolta ja aihiovalusta, mutta esimerkiksi nauhavalssaamon ja terässulaton aiheuttama kuormitus loppuu. Kuljunlahteen tullaan johtamaan edelleen myös ilmakaasutehtaan jäähdytysvesiä ja alueen hulevesiä. Tehtaalta poistetaan jatkossa pelkästään Reetinginojaa pitkin jäähdytys- ja jätevesiä takaisin Kuljunlahteen (Kuva 7-9). Erkinlammenojaan johdetaan jatkossa vain hulevesiä. Kuljunlahteen tuleva kuormitus on lähinnä kiintoainetta, metalleja ja hiilivetyjä. Makean veden käyttö tulee vähenemään arviolta noin 10 % tämänhetkisestä tasosta, mikä vähentää myös Kuljunlahteen kohdistuvaa vedenottoa.

Toiminnan aikaisia vaikutuksia pintavesiin on arvioitu kolmiulotteisen virtaus- ja vedenlaatumallin (YVA3d-laskentamalli) avulla, joka tehtiin osana ympäristö- ja vesilupahakemuksen päivittämistä (AFRY Finland Oy 2023d). Raahen edustan rannikkoalueelle ja Kuljunlahdelle laadittiin erilliset mallit. Merialueen mallilla laskettiin jäähdytysvesien lämpökuormituksen sekä jätevesien

typpi- ja kiintoainekuormituksen muutosten vaikutusta Raahen edustan merialueen lämpötiloihin ja pitoisuuksiin. Myös Kuljunlahdelle laskettiin tehtaan jäte- ja jäähdytysvesien lämpö- ja ravinne-päästöjen vaikutuksia. Tehdyn vesistövaikutusarvion perusteella on edelleen arvioitu vaikutuksia kalastoon, kalastukseen ja vedenalaiseen luontoon.

Kuva 7-9. Tehtaan vedenotto- ja purkupaikat.

Merialue

Jäähdytysvesien lämpökuormaksi arvioidaan uudessa toiminnassa noin 5000 TJ/a. Tehtaan aiempi lämpökuorma mereen oli vuosina 2017–2021 keskimäärin 5440 TJ/a, mutta vuosittainen vaihtelu on ollut melko suurta. Myös jäähdytysveden virtaamat muuttuvat. Mallinnusten perusteella jäähdytysvesien vaikutus ja yli yhden asteen keskimääräinen lämpötilan nousu rajoittuu pääosin satama-altaaseen ja sen edustalle. Talvella lämpötilan nousu näkyy selvimmin pintakerrosta syvemmissä vesikerroksessa (Kuva 7-10). Kesätilanteessa lämmön nousu pysyy enimmäkseen veden pintakerroksessa ja vaikutusalueen suuntautuminen riippuu tuulesta (Kuva 7-11). Etelätuulilla lämmön nousun aluetta ulottuu sataman pohjoispuolelle Raahen saariston alueelle ja pohjoistuulilla

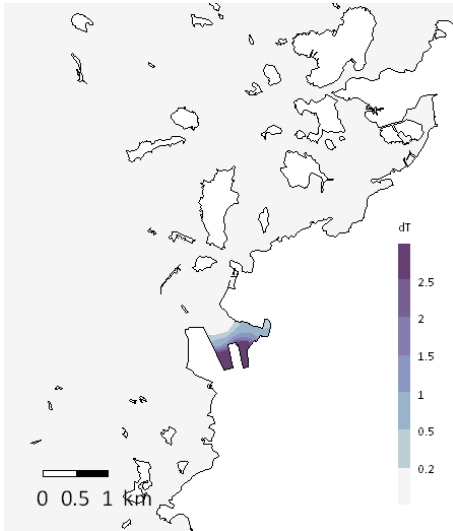

satama-alueen eteläpuolelle. Vuonna 2018 tehtaan toteutunut lämpökuormitus oli suurimmillaan 6620 TJ/a. Mallinnuksen mukaan yli yhden asteen lämpötilanousu ulottui pohjalla tammikuussa 2018 noin kilometrin etäisyydelle sataman suulta (Kuva 7-10). Heinäkuussa 2018 pinnan vaikutus-alue jäi talvea pienemmäksi johtuen tehokkaammasta sekoittumisesta (Kuva 7-11). Lämpöpäästö merialueelle tulee jatkossa pienemmään verrattuna aiempaan keskimääräiseen, ja erityisesti maksimitasoon.

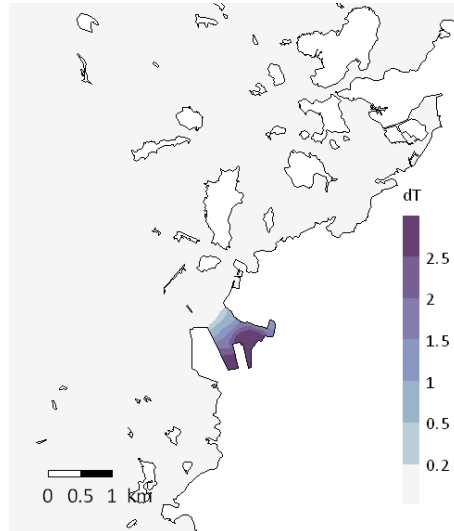
Lämpötilan nousu nopeuttaa biologisia toimintoja ja siten jäähdytysvesien lämpökuorma voi lisätä perustuotantoa purkualueen läheisyydessä satamassa. Kokonaisuutena jäähdytysvesien vaikutus-alue tulee pienemmään eikä tehtaan lämpökuormituksella arvioida olevan merkitystä laajemmin merialueella. Kalastoon tai kalastukseen tai alueen vedenalaiseen luontoon ei näin ollen kohdistu merkittäviä vaikutuksia.

Ravinteista typen kuormitusta tulee tehdasprosesseista koksaaamolta ja fosforia lähinnä vesijärjestelmissä käytettävistä kemikaaleista. Ravinnekuormitusta tulee myös tehtaan saniteettijätevesistä, joiden käsittelyyn ei ole odotettavissa muutoksia. Typpikuormitus vesistöön tulee olemaan tehtaan muutoksen jälkeen keskimäärin 18 kg/d eli muutos pienentää kuormitusta vuosien 2017–2021 tasoon (206 kg/d) nähden huomattavasti, jopa 90 %. Fosforikuormitus tulee olemaan tehtaan muutoksen jälkeen keskimäärin 1 kg/d eli muutos pienentää kuormitusta vuosien 2017–2021 tasoon (1,6 kg/l) nähden noin 40 %.

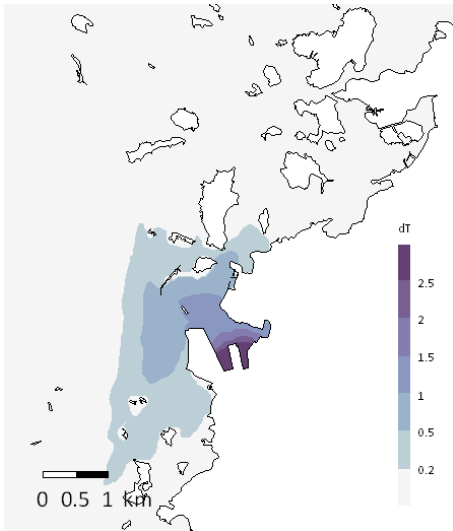
Mallinnettu tehtaan muutoksen jälkeinen typen pitoisuusnousu jää pieneksi, keskimäärin alle 20 µg/l tason satama-altaassa ja noin 10 µg/l tasolle sataman edustalla (AFRY Finland Oy 2023d). Kuvassa 7-12 on esitetty keskimääräinen pitoisuusnousu heinä- ja elokuun 2018 olosuhteissa. Talvella jääpeite hidastaa veden vaihtumista, jolloin pitoisuusnousu on kesätilannetta suurempi. Talvella typpi myös kulkeutuu purkuveden mukana pintakerrosta syvemmälle, kun kesällä se pysyy pääosin pintakerroksessa. Nykytilanteessa tehtaan typpikuormituksen aiheuttamat laskennalliset pitoisuusvaikutukset ovat selvästi suurempia, mallinnusten perusteella vaikutus on keskimäärin satama-alueella noin 200 µg/l ja sen edustalla noin 50–100 µg/l (AFRY Finland Oy 2023d). Raahan ja sataman edustan merialueella vedenvaihtuvuus on yleisesti hyvä, eikä tarkkailutulosten perusteella ole ollut juurikaan havaittavissa selkeitä kuormitusvaikutuksia. Tehtaan ravinnekuormituksen pienentymisen voidaan arvioida kuitenkin parantavan veden laatua etenkin sataman läheisellä merialueella hieman. Merialue on fosforirajoitteinen, joten typpikuormituksen pienentyminen ei suoraan vaikuta merialueen rehevyytasoon. Lämpökuorman sekä molempien pääravinteiden kuormituksen arvioidaan vaikuttavan myös perustuotantoa vähentävästi, millä on positiivinen vaikutus myös alueen kalastoa, muuta vesieliöstöä sekä vedenalaista luontoa ajatellen. Tehtaan muutoshankkeen arvioidaan edistävän Raahan edustan merialueen hyvän ekologisen tilan saavuttamista ja olevan siten yhteneväinen vesienhoidon tavoitteiden kanssa, vaikka muutos ei todennäköisesti yksinään riitä parantamaan koko vesimuodostuman tilaa.

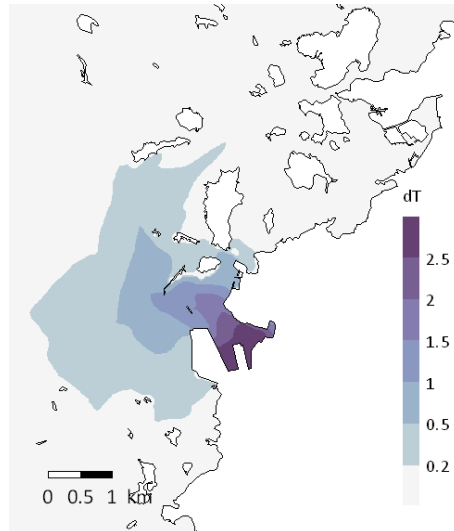
Uusi tilanne 01/2018 pinta

Nykytilanne 01/2018 pinta

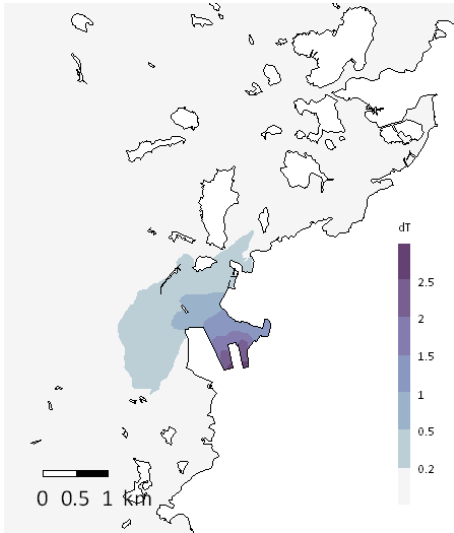

Uusi tilanne 01/2018 pohja (2,5 m)

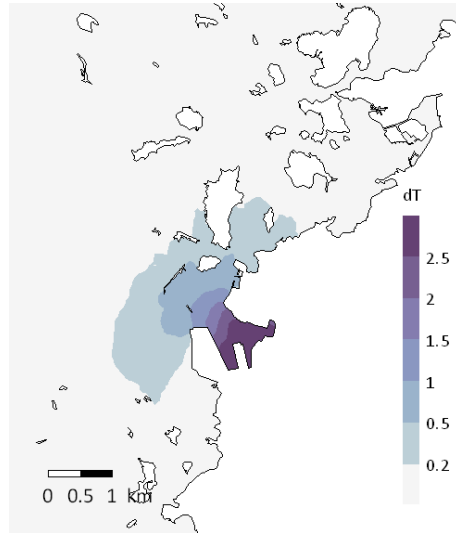

Nykytilanne 01/2018 pohja (2,5 m)

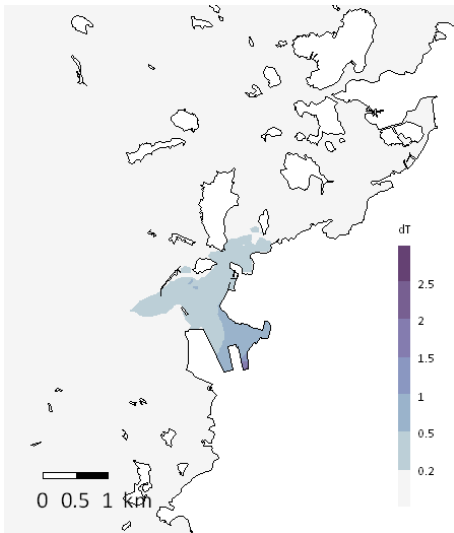
Kuva 7-10. Tehtaan muutoksen jälkeisen lämpöpäästön (V2-V0) sekä nykyisen toiminnan (V1-V0)- aiheuttama meriveden lämpötilan nousu tammikuun 2018 ja 2019 olosuhteissa keskimäärin. Yläkuivissa pintakerros ja alakuivissa pohjan läheinen kerros (2,5 m).

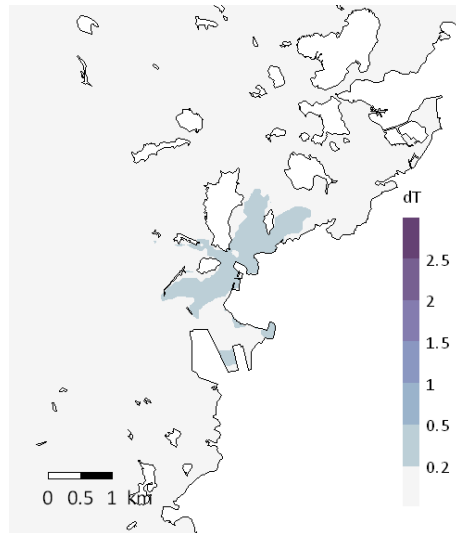
Uusi tilanne 07/2018 pinta

Nykytilanne 07/2018 pinta

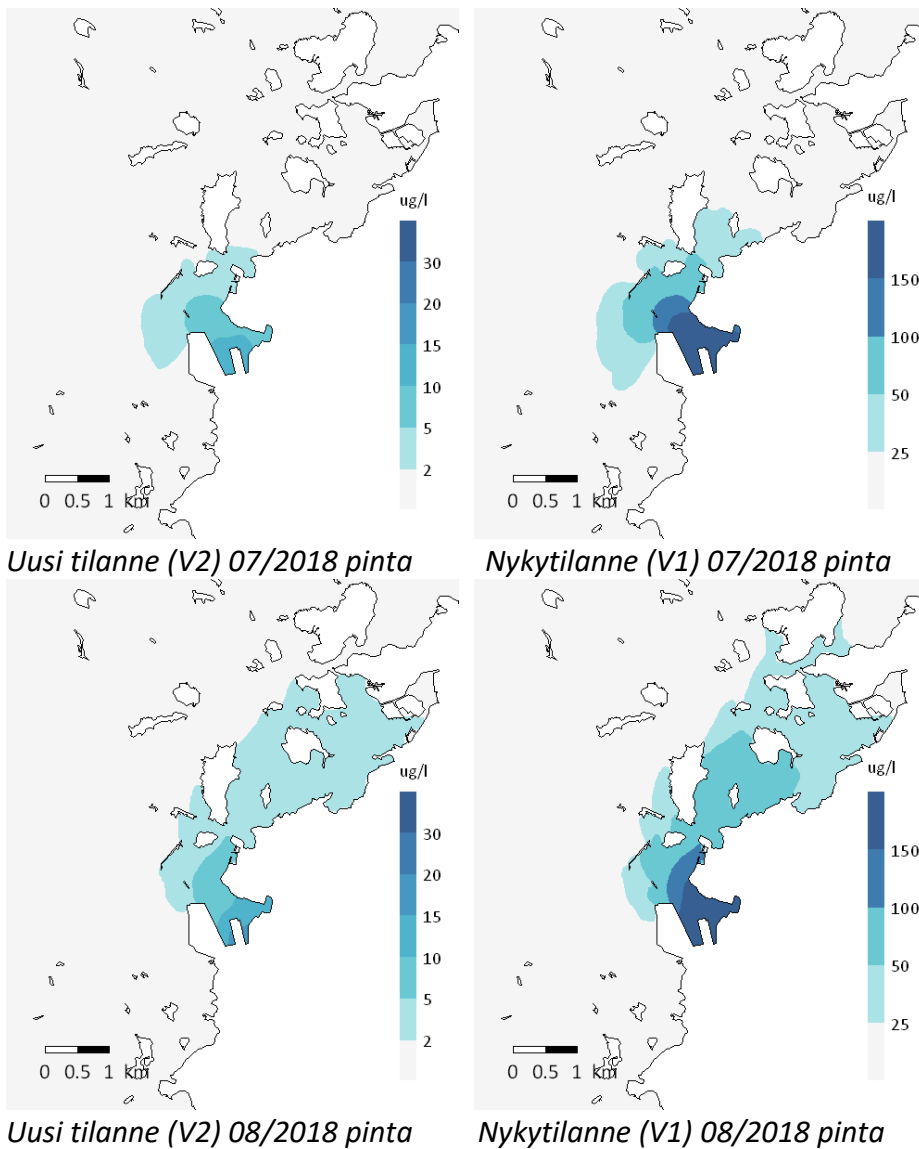

Uusi tilanne 07/2018 pohja (2,5 m)

Nykytilanne 07/2018 pohja (2,5 m)

Kuva 7-11. Tehtaan muutoksen jälkeisen lämpöpäästön (V2-V0) sekä nykyisen toiminnan (V1-V0) aiheuttama meriveden lämpötilan nousu heinäkuun 2018 ja 2019 olosuhteissa keskimäärin. Yläkuivissa pintakerros ja alakuivissa pohjan läheinen kerros (2,5 m).

Kuva 7-12. Tehtaan muutoksen jälkeisen typpikuormituksen (V2-V0) sekä nykyisen toiminnan (V1-V0) aiheuttama meriveden typpipitoisuuden keskimääräinen nousu pintakerroksessa heinäkuun ja elokuun 2018 olosuhteissa.

Kiintoainekuormitusta muodostuu nykyisin lähinnä terässluton lietteestä, hulevesien kuormasta sekä merestä raakaveden mukana tulevasta kuormasta. Tehtaan muutoksen jälkeiseksi kiintoaineen nettokuormaksi on arvioitu 90 kg/d, mikä on noin neljäsosa nykytilan 2017-2021 kiintoainekuormasta (373 kg/d). Mallinnuksen perusteella kiintoaineen keskimääräinen pitoisuusnousu jää alle 0,1 mg/l tasolle (AFRY Finland Oy 2023d). Talviolosuhteissa jääpeitteen hidastaessa veden vaihtumista, pitoisuusnousu voi ylittää tason 0,1 mg/l ollen silti edelleen vähäinen. Talvella jääpeite hidastaa veden vaihtumista, jolloin pitoisuusnousu on kesätilannetta suurempi, joskin edelleen vähäinen. Kiintoainekuormituksen vaikutukset ovat merialueella kaiken kaikkiaan nykytilassaakin vähäiset ja vaikutus tulee edelleen pienentymään tehtaan muutoksen jälkeen.

Tehtaan jätevedet ja merivesiviemäriin myös johdettavat kaatopaikan suotovedet sisältävät jonkin verran myös haitallisia aineita, kuten metalleja ja öljyjä. Kaatopaikan suotovesissä on myös sulfaattia (SO₄), joka ei ole alueen vesiliöstölle haitallista, koska sitä on murtovedessä luonnostaan. Eri laitosten BAT-ylätasojenperusteella tehtyjen laskelmien perusteella aineiden pitoisuudet jäävät

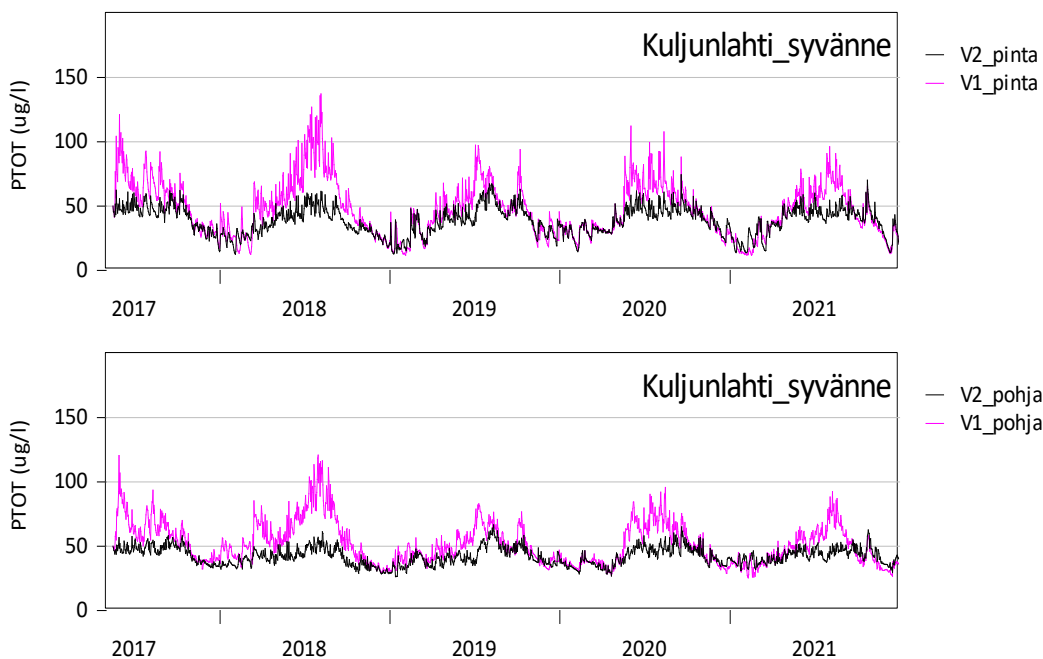
jo purkuiemärissä pääosin niin pieniksi, ettei niistä aiheudu haittaa meriympäristölle. Arvioitu sinkkipitoisuus kuitenkin ylittää talvikuukausina (noin 15 µg/l) uudessa vesiympäristölle haitallisten ja vaarallisten aineiden asetusehdotuksessa (Suomen ympäristökeskus 2022) sinkille esitetyn laatu normin (7,2 µg/l). Pitoisuuden arvioidaan kuitenkin laimentuvan nopeasti satama-altaassa haittattomalle tasolle. Lisäksi raja-arvo koskee liukoista sinkkipitoisuutta, kun tehtaan sinkkikuormitus on osin kiintoaineeseen sitoutunut. IV-altaan pohjalietteestä voi liueta myös pieniä määriä syanidia, vaikka lietteen syanidipitoisuus on todettu alhaiseksi. Koksauksen toiminnan loppuessa tehdään syanidikuormitus kuitenkin vähenee.

Uudesta merivedenottorakenteesta ei valmiina arvioida aiheutuvan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia veden laatuun, vesieliöstöön tai kalastoon. Vähäisiä vaikutuksia aiheutuu rannan läheisiin virtauksiin rakenteen välittömällä lähialueella. Myös johdettavien jäähdytysvesien virtaamamuutoksista aiheutuu vähäistä virtaamamuutosta alueelle. Pysyvä otto- ja poistovirtaama korostuu muihin virtaamiin verrattuna, sillä se pysyy vakiona muun alueen virtauksen vaihdellessa tuulen suunnan mukaisesti.

Kuljunlahti

Kuljunlahden kuormituksen arvioidaan vähentyvän 15–20 % riippuen päästökomponeentista. Fosforin nettokuormitus vähenee kuitenkin jopa 60 %. Kuljunlahden tuleva lämpökuorma oli 2017–2021 keskimäärin noin 1348 TJ. Tehtaan muutoksen myötä lämpökuorma muuttuu vain hyvin vähän (1340 TJ) eikä vaikutukset juurikaan eroa nykyisestä tilanteesta (AFRY Finland Oy 2023d).

Tehtaan päästöistä Kuljunlahden aiheutuva fosforikuormitus vähenee alle puoleen nykyisestä, millä on selvästi fosforipitoisuuksia laskeva vaikutus. Mallitulosten mukaan kuormituksen vähennys vähentäisi etenkin kesäaikaista fosforin maksimipitoisuuksia noin puoleen tai alle (Kuva 7-13). Keskimääräinen kokonaisfosforipitoisuus on ollut Kuljunlahdessa tasoa 50 µg/l ja mallinnuksen perusteella taso tulisi tehtaan muutoksen jälkeen olemaan noin 40 µg/l. Fosforikuormituksen vähentyminen voi merkittävästikin vähentää leväkukintojen esiintymistä. Levämäärän hajoamisesta aiheutuvan happivajeen ja edelleen sisäisen kuormituksen vähentyminen voi mahdollisesti laskea Kuljunlahden fosforipitoisuutta suhteellisesti vielä enemmän kuin suora kuormitusvähennys.

Kuva 7-13. Veden fosforipitoisuus Kuljunlahden syvänteessä nykytilanteessa v1 ja muutoksen jälkeen v2.

Tehtaalta ei käytännössä tule typpikuormitusta Kuljunlahteen, vaikka pieniä eroja voi olla ottoveden ja Reetinginajan kautta Kuljunlahteen laskevan veden typpipitoisuuksissa. Myös kiintoaine- ja rautakuormitus Kuljunlahteen laskee tehtaan muutoksen myötä noin 10 %, millä on lievä positiivinen vaikutus Kuljunlahden veden laatuun. Myös Kuljunlahteen tulee vähäisessä määrin metalli- ja öljykuormitusta, mikä kuitenkin vähenee aiempaan tasoon nähden. Vedenoton vähentyminen Kuljunlahdesta voi kasvattaa hieman lahden viipymää, mutta vedenvaihdon kannalta vielä merkittävämpi vaikutus on säännöstelyllä. Meneillään on laajempi alueen säännöstelyn kehittämishanke, jonka tavoitteena on myös Siniluodon- ja Kuljunlahden tilan parantaminen (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2019, Ramboll Oy 2021).

Kokonaisuutena tehtaan muutoshanke ja erityisesti fosforikuormituksen vähentyminen parantaa myös Kuljunlahden tilaa ja edistää siten vesienhoidon tavoitteiden toteutumista. Kuljunlahden hyvän tilan saavuttaminen edellyttää kuitenkin myös hajakuormituksen vähentymistä ja säännöstelyn kehittämistä.

Sataman pohjoispuolisen Aittalahden kuormituksen ei arvioida muuttuvan eikä sen tilassa siten arvioida tapahtuvan muutoksia tehtaan muutoksesta tai kaavan toteuttamisesta johtuen. Hulevesien käsittelyllä pyritään minimoimaan Aittalahden kohdistuvaa kuormitusta.

7.8 Vaikutukset hulevesiin

Kaavan mukainen rakentaminen tulee tiivistämään teollisuusalueen maankäyttöä, minkä seurauksena alueella muodostuvien hulevesien määrä tulee kasvamaan. Hulevesien määrä ja virtaamahuiput kasvavat erityisesti valuma-alueilla, joille tulee uutta kattopintaa ja vettä läpäisemättömiä piha-alueita. Kasvava valunta lisää mahdollisesti eroosiota ja sen seurauksena kiintoainekuormitusta.

Purkuvesistöön johdettavan huleveden laadun voidaan kuitenkin olettaa paranevan uusien toimintojen myötä, koska muutosalueen nykyisiä hulevesiä kuormittavia toimintoja jää pois käytöstä ja uusien toimintojen hulevedet käsitellään laadun parantamiseksi. Laatua parannetaan öljynerotinjärjestelmillä sekä altailla, jotka mahdollistavat kiintoaineen laskeutumisen ja sammutusjätevesien talteenoton.

Teollisuusalue sijaitsee meren rannalla, joten hulevesien viivyttämislle tulvatilanteiden vähentämiseksi ei ole tarvetta, vaan hulevesien käsittelyssä pyritään ensisijaisesti laadulliseen hallintaan. Piha-alueilla muodostuvat hulevedet johdetaan altaiden kautta, jotka mahdollistavat kiintoaineen laskeutumisen ja sammutusjätevesien talteen ottamisen. Hulevedet johdetaan I-luokan öljynerotimen kautta, mikäli alueella on öljyvuodon riski esim. raskaanliikenteen pysäköintialueet tai laskeutusalueet. Puhtaat kattovedet ovat suositeltavaa johtaa erillisillä hulevesiviemäreillä purkuvesistöön siten, etteivät kattovedet kuormita käsittelyrakenteita. Rakentamisen aikainen vesistökuormitus kiintoaineen osalta voi olla runsasta, mikä vuoksi rakentamisen aikaiseen hulevesien hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kaavassa on osoitettu hulevesien hallintasuunnitelman mukaisesti kaksi ohjeellista hulevesien johtamista varten varattua alueen osaa / laskeutus- ja sammutusjätevesiallasta. Lisäksi kaavassa on annettu yleismääräyksiä hulevesien hallintaa liittyen. Yleismääräyksen mukaan hulevedet tulee johtaa rakenteen kautta ja rakennusluvan yhteyteen tulee liittää hulevesien hallintasuunnitelma.

Kaavatyön aikana laadittu asemakaavatasoinen hulevesien hallintasuunnitelma on esitetty selvityksessä 3.

7.9 Vaikutukset pohjavesiin

Rakentamistoimet aiheuttavat aina muutoksia maan vesitaloudessa sekä maaperän fysikaalisissa, kemiallisissa ja mikrobiologisissa ominaisuuksissa. Esimerkiksi maanpinnan käsittely, kasvillisuuden

raivaaminen, peittäminen, tiivistäminen, viemärointi estävät tai vähentävät sadeveden suotautumista pohjavedeksi. Myös pohjaveden paikalliset virtaussuunnat voivat muuttua. Alue on jo nykyisellään pääosin tiiviisti rakennettua teollisuusaluetta.

Arvion mukaan kaavan mukaisella rakentamisella ei ole vaikutuksia alueen pohjaveden laadulliseen tilaan. Esimerkiksi kaavaillun tulevan toiminnan muutoksen johdosta alueelta poistuu kuormittavaa toimintaa mm. koksamo ja masuunit. Lisäksi tehdään tarvittavilta osin haitta-aineiden kartoitusta suunnittelu- ja rakentamisvaiheissa ja mahdolliset pilaantuneet maa-ainekset tullaan poistamaan rakentamisalueilta viranomaisen hyväksymällä tavalla ja laajuudessa (Pima-ilmoitusmenettely). Siten voidaan myös arvioida, että pohjaveden tila jopa parantuu toiminnan muutoksen johdosta. Pohjaveden määrällisen tilaan voi olla vähäisiä vaikutuksia rakentamisesta johtuen edellisessä kappaleessa ja luvussa 7.8 kerrotun vuoksi. Kaava-alueella eikä sen läheisyydessä ei ole pohjavesialueita eikä alueen pohjavettä hyödynnetä millään tavoin.

Kaavan mukaisesta rakentamisesta ja normaalitoiminnasta ei synny päästöjä pohjaveteen. Poikkeustilanteiden varalle alueella on käytännöt ja menettelyohjeet esim. mahdollisten kemikaali- ja öljyvahinkojen varalle. Tehdasalueella toimii oma tehdaspalokunta, mikä on tärkeä osa riskien hallintaa ja jolla on tärkeä rooli vahinkojen torjunnassa. Kemikaalien käyttöä ja varastointia valvoo Tukes. Kemikaalien varastoinnissa, käytössä, siirroissa ja kuljetuksissa noudatetaan niitä koskevaa lainsäädäntöä ja niitä koskevia turvallisuusohjeita ja -määräyksiä. Rakennettavat uudet kemikaalivarastot ja -säiliöt rakennetaan kemikaalilainsäädännön ja sen nojalla annettujen määräysten sekä SFS-standardien vaatimusten mukaan.

7.10 Vaikutukset maa- ja kallioperään

Vaikutukset maa- ja kallioperään muodostuvat maa-aineksen kaivamisesta, louhimisesta, poistamisesta ja täyttöjen tekemisestä. Vaikutukset ovat paikallisia ja kohdistuvat rakennettaville alueille kaavoitettavan alueen sisäpuolelle. Tehdasalueen maarakentamisessa on hyödynnetty tehtaan toiminnassa syntyviä metallipitoisia kuonia, joiden käyttö on tehtaan ympäristöluvan mukaan luvallista tehdasalueella. Kuonan käytön vuoksi tehdasalueen maaperässä esiintyy monin paikoin kohonneita raskasmetallien pitoisuuksia. Lisäksi terästehtaan toiminnan seurauksena alueen maaperään on monin paikoin päätenyt haitta-aineita, kuten öljyhiilivetyjä. Alueella on tehty maaperän pilaantuneisuustutkimuksia ja pilaantuneisuuden kunnostusta useissa eri vaiheissa. Kaavassa on osoitettu kolmella saa -merkinnällä (puhdistettava/kunnostettava maa-alue) alueet, joilla on todettu teollisuusalueella sovellettavan ylemmän ohjearvon ylityksiä. Näiden lisäksi kaavassa on annettu yleismääräys, siitä, että rakennussuunnitteluvaiheessa tarvitsee tehdä riittävät maaperä- ja pohjatutkimukset perustamistavan määrittämiseksi. Lisäksi kaavamääräyksen mukaan kohonneet pitoisuudet tulee huomioida kaivuiden yhteydessä niillä alueilla, joilla niitä esiintyy. Pois kaivettuja haitta-ainepitoisia maita koskee toimenpidetarve.

Tehtaan normaalitoiminnasta ei synny päästöjä maaperään. Poikkeustilanteiden varalle tehtaalla on käytännöt ja menettelyohjeet esim. mahdollisten kemikaali- ja öljyvahinkojen varalle. Tehdasalueella toimii oma tehdaspalokunta, mikä on tärkeä osa riskien hallintaa ja jolla on tärkeä rooli vahinkojen torjunnassa. Kemikaalien käyttöä ja varastointia valvoo Tukes.

Kohdekohtaisten rakennettavuustutkimusten yhteydessä selvitetään happamien sulfaattimaiden olemassaolo. Happamista sulfaattimaista voi aiheutua haittaa niin eliöstölle, infrastruktuurirakenteille kuin vesistöille. Happamien sulfaattimaiden haittojen hallintaa voidaan tehdä erilaisilla keinoilla rakentamishankkeiden aikana, jos riskiä ei ole pystytty minimoimaan jo maankäytön suunnittelussa. Rakennushankkeilla haittavaikutusten hallinta perustuu happamien sulfaattimaiden haittumuutoksen minimointiin ja muodostuvan happamuuden neutralointiin (Ympäristöministeriö

2022). Eli mikäli hankkeen toteutusvaiheessa todetaan happamia sulfaattimaita, laaditaan suunnitelmat / toimenpiteet happoa tuottavan maa-aineksen käsittelemiseksi Ympäristöhallinnon ajantasaisen ohjeistuksen mukaisesti. Kaavassa on annettu määräys happamien sulfaattimaiden huomiomisesta.

7.11 Vaikutukset Natura-alueisiin, luonnonsuojeluun ja luonnonarvoihin

Vaikutukset Natura-alueisiin

Natura 2000 -verkosto on Euroopan yhteisön kattava ekologinen verkosto. Luonnonsuojelulain (1996/1096) 65 §:ssä säädetään, että jos hanke tai suunnitelma yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on verkostoon sisällytetty, on hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan arvioitava nämä vaikutukset asianmukaisella tavalla.

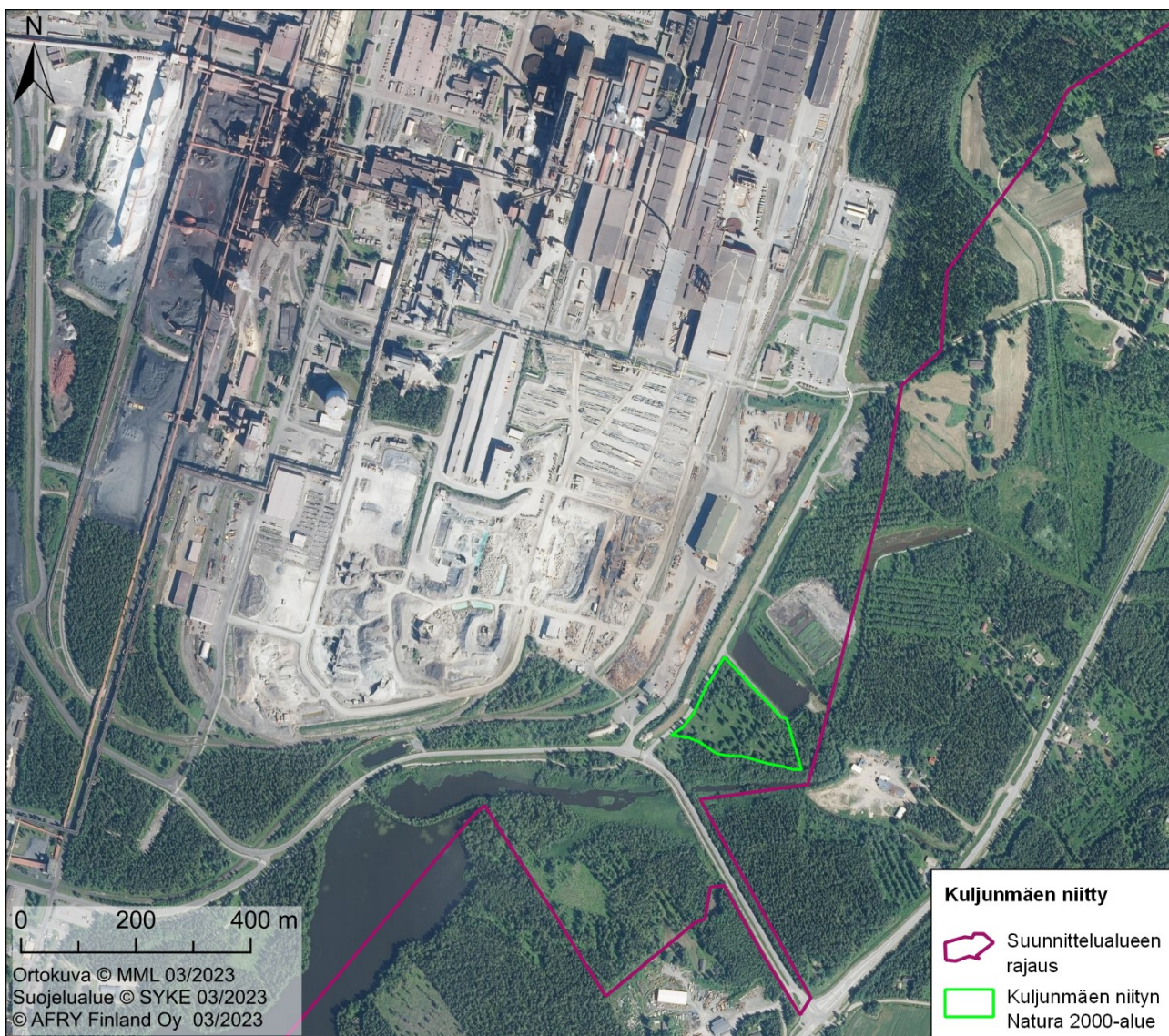
Suunnittelualueelle sijoittuu Kuljunmäen niityn Natura-alue. Lisäksi Raahen saariston Natura-alue sijoittuu noin kilometrin etäisyydelle. Asemakaavaan liittyen on laadittu Natura tarveselvitykset edellä mainituille Natura-alueille. Natura-arvioinnin tarveselvityksissä arvioidaan aiheuttaako hanke suoria tai epäsuoria vaikutuksia Natura-alueelle. Suoria vaikutuksia voi aiheutua, jos rakentamistoimet kohdistuvat itse Natura-alueelle ja aiheuttavat haittaa alueen suojeluperusteena oleville luontoarvoille. Epäsuoria vaikutuksia voi aiheutua, jos Natura-alueen ulkopuolella tehdyt toimet vaikuttavat haitallisesti Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin. Natura tarveselvityksen tarkoituksena on selvittää, onko varsinaisen Natura-arvioinnin laatimiselle tarvetta.

Tässä Natura tarveselvityksessä on käytetty Natura-alueiden tietoina niitä suojeluperusteita, jotka on lueteltu Valtioneuvoston 5.12.2018 päätöksessä koskien Natura 2000 -verkoston tietojen täydentämistä (Ympäristöministeriö 2019).

Natura-tarveselvitys Kuljunmäen niityn Natura-alueelle

Suunnittelualueen kaakkoisosassa sijaitseva Natura-alue Kuljunmäen niitty (SAC, FI1104602) on noin 2,1 hehtaarin kokoinen. Natura-alueen suojeluperusteena on kaksi luontodirektiivin luontotyyppiä: runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (6270, 1,53 ha) sekä hakamaat ja kaskilaitumet (9070, 0,57 ha). Natura-alueelle ei ole perustettu suojelualuetta. Kuljunmäki on arvotettu valtakunnallisessa perinnebiotooppi-inventoinnissa valtakunnallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi. Kuljunmäen aluetta on aiemmin hoidettu mm. laiduntamalla. Natura-alue rajautuu kahdelta sivultaan tiehen (Kuva 7-14). Natura-alueen pohjoispuolella on vesienkäsittelyallas ja siitä lähtevä jätevesikanava kiertää alueen sen itä- ja eteläpuolelta. Tehdastoimintojen alueen ja Natura-alueen välissä on meluvalli.

Kuva 7-14. Kuljunmäen niityn Natura-alue ortokuvalla.

Kuljunmäen niityn Natura-alueelle ei kohdistu kaavaan liittyvää rakentamista tai muuta suoraa maankäyttöä. Natura-alue osoitetaan kaavassa suojelualuemerkinnällä. Kaava ei haittaa tai rajoita mahdollisia Natura-alueella toteutettavia hoitotoimia (niitto, laidunnus).

Tehdasalueen asemakaavoitus liittyy tehtaalla käynnissä olevaan konversiohankkeeseen, jonka tavoitteena on siirtyä vaiheittain kohti teräksen valmistusta käytännössä ilman fossiilisia hiilidioksidipäästöjä. Hankkeeseen liittyen tehdasalueen toiminnot tulevat muuttumaan joiltakin osin nykyisestä. Kuvassa (Kuva 7-15) on esitetty tehdastoimintojen asemapiirros tehdasalueen eteläosasta.

Kuljunmäen niittyä kiertää nykyisellään terästehtaan jätevesikanava. Siihen ei ole tulossa sellaisia rakenteellisia tai sijoitukseen liittyviä muutoksia, jotka vaikuttaisivat Kuljunmäen niityn alueeseen. Tehtaan toimintaan ei liity sellaisia vesistövaikutusten muutoksia, joilla olisi vaikutuksia Kuljunmäen niityn alueeseen.

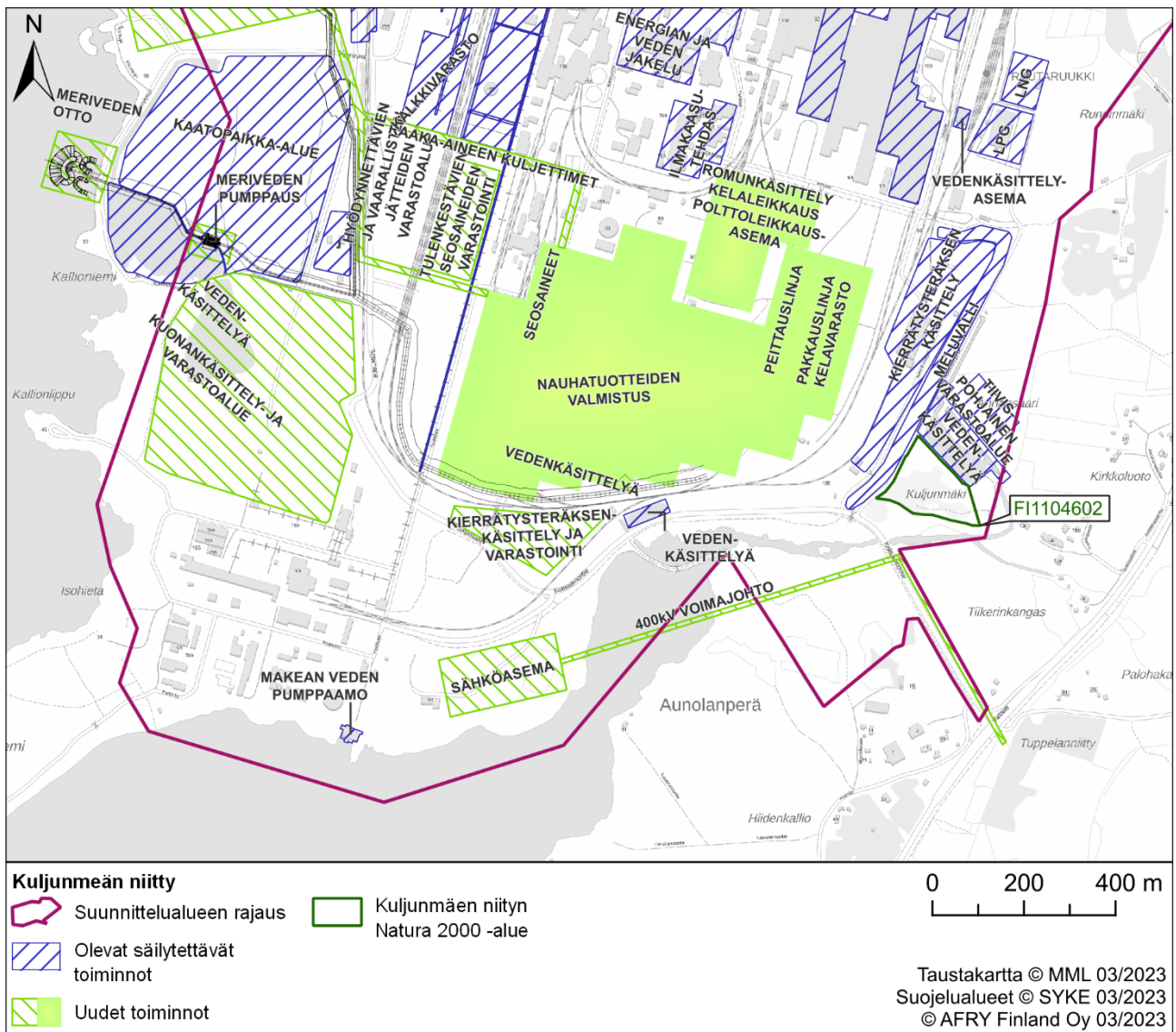
Muutoksia toimintoihin on suunniteltu lähimmillään noin 180 metrin etäisyydelle Natura-alueelta luoteeseen sijoittuvalle alueelle. Nykyään kyseinen alue on avointa kenttää, jossa on mm. hajapölyä aiheuttavia toimintoja (sulan teräskuonan kippauspaikka, kuonankäsittelyä ja varastointia, polttoleikkausta). Toimintojen muutosten johdosta, alueelle tulevat toiminnot sijoittuvat sisätiloihin, ja

suurin osa hajapölyjä aiheuttavista toiminnoista siirtyy kauemmas Natura-alueesta. Prosessimuutosten jälkeen toimintojen hajapölyämisen arvioidaan lisäksi vähenevän merkittävästi mm. kivihiilen käytön loppumisen takia.

Keskeinen muutos hankkeessa on nykyään päästöjä alueella aiheuttavan kokaamon poistuminen. Kokaamojen toiminnasta tiedetään vapautuvan PAH-yhdisteitä ilmaan.

Olennaisten ilmapäästöjen (hiukkaset, SO₂, NO_x) kokonaispäästöt laskevat. Ilmapäästöt eivät hankkeeseen laadittujen leviämismallinnusten (Enwin Oy 2022) perusteella ylitä kasvillisuuden suojelemiseksi määritettyjä raja-arvoja. Toiminnan muutosten vaikutuksesta alueen ilmanlaatu paranee.

Suojeluperusteena ei ole eliölajeja, jotka voisivat häiriintyä rakentamisen tai toiminnan melusta. Alueella mahdollisesti toteutettavat hoitotoimenpiteet voivat sisältää laidunnusta. Tehtyjen melumallinnusten (Efterklang 2022) mukaan toiminnan muutoksen meluvaikutus Natura-alueelle ei muutu nykyisestä.

Kuva 7-15. Asemapiirros Kuljunmäen niitty Natura-alueen läheisyydestä. Vihreällä värillä on kuvattu ne alueet, joihin on tulossa muutoksia nykyisiin toimintoihin tai alueisiin. Sinisellä on alueet, jossa nykyiset toiminnot säilyvät.

Tehtaan muutostoinnin johtuva rakentaminen tapahtuu kokonaisuudessaan Natura-alueen ulkopuolella, joten hankkeesta ei kohdistu suoria vaikutuksia Natura-alueelle. Muutoshankkeen johdosta alueen ilmanlaatu paranee koksaaon poistumisen myötä ja pölyvien toimintojen siirtymässä sisätiloihin. Näin ollen toiminnot eivät aiheuta myöskään välillisiä vaikutuksia Natura-alueelle. Suunnitelmat eivät aiheuta vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppihin tai niille tyyppilliseen lajistoon, joten luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin laatimista ei katsota tarpeelliseksi.

Natura-tarveselvitys Raahan saariston Natura-alueelle

Raahan saariston Natura-alue (SAC/SPA, FI1104600) sijaitsee lähimmillään noin kilometrin etäisyydellä kaava-alueen luoteispuolella (Kuva 4-18). Noin 2 240 ha kokoinen Natura-alue koostuu useasta saaresta ja luodosta, ja jonka maisemaa luonnehtii voimakas maankohoaminen. Saaristossa on kaksi yksityismaiden luonnonsuojelualuetta, Rääpäkkä ja Raahan saariston suojelualue, joka kattaa valtaosan koko Natura-alueesta. Lisäksi Natura-alueen länsilaidalla sijaitseva Jyryn saari kuuluu valtion omistamiin suojelualueisiin.

Natura-alueen suojeluperusteina on 15 luontodirektiivin luontotyyppiä (rannikon laguunit, riutat, kivikkorannat, ulkosaariston saaret ja luodot, merenrantaniityt, Itämeren hiekkarannat, liikkuvat alkiovaiheen dyynit, liikkuvat rantakauradyynit, kuivat nummet, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, vaihettumissuot ja rantasuot, lähteet ja lähdesuot, maankohoamisrannikon primäärisukessio-vaiheen luonnontilaiset metsät, lehdot sekä hakamaat ja kaskilaitumet), joista neljä on priorisoitua luontotyyppiä. Lisäksi suojeluperusteena on 64 lintudirektiivin liitteen I lajia sekä yksi luontodirektiivin liitteen II laji (ruijannuokkuesikko) (Ympäristöministeriö 2019).

Asemakaavaan liittyen Natura-alueelle ei kohdistu suoria vaikutuksia. Tehtaan muutoshankkeeseen liittyvä rakentaminen tapahtuu lyhyimmilläänkin yli 1,5 kilometrin etäisyydellä.

Muutoshankkeeseen liittyvä rakentaminen tai toiminta ei aiheuta vesialueella sellaisia muutoksia, joilla olisi vaikutuksia Natura-alueelle. Kokonaisuutena jäähdytysvesien lämpökuorman vaikutus-alue merialueella tulee pienemmään eikä tehtaan lämpökuormituksella arvioida olevan merkitystä laajemmin merialueella. Mallinnusten perusteella yli yhden asteen keskimääräinen lämpötilan nousu rajoittuu pääosin satama-altaaseen ja sen edustalle. Uudesta merivedenottorakenteesta ei valmiina arvioida aiheutuvan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia veden laatuun, vesieliöstöön tai kalastoon. Vähäisiä vaikutuksia aiheutuu rannan läheisiin virtauksiin. Myös johdettavien jäähdytysvesien virtaamamuutoksista aiheutuu vähäistä virtaamamuutosta alueelle.

Tehtaan muutoshankkeen johdosta alueen ilmanpäästöt laskevat tai pysyvät lähellä nykyistä tasoa (viittaus oikeaan lukuun / liitteeseen). Tehtyjen melumallinnusten (viittaus oikeaan lukuun / liitteeseen) mukaan toiminnan muutoksen meluvaikutus Natura-alueelle ei muutu nykyisestä. Pitkästä etäisyydestä Natura-alueen ja tehdasalueen välillä, myöskään välillisiä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppihin tai lajeihin ei aiheudu.

Suunnitelmat eivät aiheuta vaikutuksia Raahan saariston Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppihin tai lajeihin, joten luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin laatimista ei katsota tarpeelliseksi.

Vaikutukset suojelualueisiin ja suojeluohjelma-alueisiin

Lähimmät luonnonsuojelualueet sijoittuvat suunnittelualueen ulkopuolelle Raahan saariston Natura-alueelle noin kilometrin etäisyydelle. Raahan saariston rantojen suojeluohjelma-alue ulottuu lähimmillään 450 metrin etäisyydelle suunnittelualueen länsipuolelle.

Tehtaan muutostoiminnoista ei aiheudu suoria vaikutuksia ympäristön luonnonsuojelualueille, koska alueet sijaitsevat kaava-alueen ulkopuolella. Myöskään välillisiä vaikutuksia luonnonsuojelu-kohteille ei aiheudu. Toiminnan muutoksen johdosta mm. ilmapäästöt laskevat. Merialueelle johdettava kuormitus tulee pienentymään johtuen etenkin terässulaton, koksaaamon, masuunien ja harkkovalimon jätevesien muodostumisen loppuessa. Lämpökuorman mereen arvioidaan pienenevän verrattuna nykytilanteen keskimääräiseen tasoon. Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppiin

Suunnittelualueen kasvillisuuden ja luontotyyppien arvokohteet keskittyvät ranta-alueelle sekä perinnemaisemakohteille. Rantaniityillä useassa kohdassa runsaana esiintyvä ruijannuokkuesikko on alueen huomionarvoisin kasvilaji. Luontoarvoja omaaville kohteille ei ole kaavassa osoitettu muutuvaa maankäyttöä. Toiminnan muutoksesta johtuva rakentaminen ei aiheuta suoria vaikutuksia näille luontoarvoille. Muuttuvat toiminnot sijoittuvat nykyiselle tehdasalueelle, jossa ei ole jäljellä erityisiä luontoarvoja. Alueella aiemmin havaitut huomioitavat tai uhanalaiset kasvilajit ovat hävinneet.

Hankkeen toimintavaiheesta ei aiheudu suoria tai välillisiä vaikutuksia luontoarvoille. Toiminnasta aiheutuvien ilmapäästöjen (hiukkaset, SO₂, NO_x) kokonaispäästöt laskevat, joten haitallisia vaikutuksia kasvillisuuteen ja ekosysteemeihin ei aiheudu.

7.12 Vaikutukset linnustoon ja eläimistöön

Suunnittelualueelta ei ole kattavaa tietoa pesimälinnustosta. Alueelle laaditaan linnustaselvitys maastokaudella 2023 ennen kaavan ehdotusvaihetta. Tämä vaikutusarviointi on tehty yleisen tietämyksen ja vastaavien kohteiden kokemusten perusteella.

Tehtaan toiminnan muutokseen liittyvä rakentaminen ja toiminta voi aiheuttaa häiriötä alueen lintujen pesinnälle. Muutoksen myötä tehdasalueen melua aiheuttavien toimintojen sijainnit muuttuvat jonkun verran. Tämä voi vaikuttaa hieman melun leviämiseen eri alueille. Muutokset ovat kuitenkin pieniä. Nykyiselläänkin alueella aiheutuu melua ja häiriötä terästehtaan toiminnoista, joten alueen linnusto on tottunut häiriöön.

Lähistöllä sijaitseville arvokkaille linnustokohteille (Raahan saaristo ja Aittalahden–Someronlahden kosteikkoalue) ei kohdistu muutoksia rakentamisvaiheesta. Toiminnan aikainen meluhaitta lievenee näillä kohteilla.

Suunnittelualueella Kuljunlahdella havaittu luontodirektiivin liitteen IV lajeihin kuuluvan viitasammakon elinympäristö on osa tehtaan makeavesijärjestelmää. Kyseisen alueen läpi johdetaan tehtaan prosessi- ja jäähdytysvesiä. Kuljunlahteen johdettavien vesien laatu tai määrä ei juurikaan muutu nykyisestä, joten hankkeella ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia viitasammakoihin tai niiden elinympäristöön. Viitasammakon elinympäristön alueelle ei ole kaavassa osoitettu maakäyttöä muuttavia toimintoja. Toiminnasta aiheutuvien ilmapäästöjen (hiukkaset, SO₂, NO_x) kokonaispäästöt laskevat, joten haitallisia vaikutuksia elinympäristöihin ei aiheudu. Suunnittelualueella ei ole muita EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien elinympäristöjä.

Suunnittelualueella ja sen lähistöllä esiintyvä linnusto ja eläimistö ovat tottuneet häiriöön. Kaavan vaikutukset linnustoon ja eläimistöön arvioidaan tässä vaiheessa kokonaisuudessaan vähäisiksi.

7.13 Vaikutukset luonnonvarojen käyttöön

Alueelta ei tarvitse kaataa merkittäviä määriä puustoa, koska alue on jo nyt teollisessa käytössä. Hankealueen rakentaminen ei myöskään todennäköisesti vaadi mittavia louhintoja.

Rakentamisessa pyritään edistämään rakennus- ja mahdollisissa purkutöissä syntyvien jättemateriaalien uudelleenkäyttöä, jolloin tarvittavien neitseellisten materiaalien tarve pienenee.

Teräksentuotanto kuluttaa luonnonvaroja, kuten raaka-aineita, vettä, energiaa ja kemikaaleja. Kierrätysteräs on prosessin tärkeä raaka-aine, joka vähentää luonnonvarojen käyttöä. Tuotettu teräs voidaan kierrättää lähes loputtomiin ilman, että sen ominaisuudet heikkenevät. Tuotantoprosesseissa syntyvä sisäinen kierrätysteräs palautetaan takaisin prosessiin.

Prosessissa syntyviä sivutuotteita ja jätteitä, joita ei voida kierrättää teräksen prosessissa, voidaan jalostaa ja myydä sellaisenaan hyödynnettäviksi korvaamaan luonnonvarojen käyttöä.

Teräksen valmistus uudella tuotantotekniikka ja -prosesseilla on resurssi- ja energiatehokasta. Tavoitteena on maksimoida vihreän sähköenergian käyttöä.

Kestävyytensä ansiosta terästuotteilla on pitkä käyttöikä, ja ne voidaan usein kierrättää ja käyttää muissa käyttökohteissa resursseja säästämällä.

7.14 Vaikutukset liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen

Kaavaratkaisun liikenteellisenä periaatteena on ollut kulun turvaaminen Syväsatama-alueelle tehdasalueen molemmista suunnista. Kaavassa on osoitettu sitovana nykyinen alueen keskeisin raideyhteys sekä ajoyhteydet pohjoisen ja etelän suunnasta. Ohjeellisina on osoitettu raideyhteys satama-alueelle ja ajoyhteys satama-alueen ja Kuljunniemen suuntaan. Liikenneselvityksessä (selvitys 6) on esitetty pitkän aikavälin tavoitetila, jossa tehdasalueen ja satamaliikenne eriyttäisiin toistaan osin kaava-alueen ulkopuolelle sijoituvalla kehätiellä, jonka yhteyteen olisi mahdollisuuksien mukaan toteutettavissa myös raideyhteys.

Liikenne rakennusvaiheessa

Alue tulee kehittymään useammassa eri vaiheessa, mikä aiheuttaa vaihtelua eri ajanjaksojen liikennevaikutuksiin. Ensimmäisessä rakennusvaiheessa SSAB:n kaikki nykyinen tuotantotoiminta on toiminnassa, mikä tarkoittaa nykyisten kuljetuksien volyymin säilymistä ennallaan. Vasta toisessa vaiheessa uuden tuotannon ollessa täydessä tuotantokapasiteetissaan, koksaamo ja osa muista toiminnoista poistuu käytöstä. Lisäksi erikseen tarkentuva alueen tulevaisuuden liikennesuunniteluun vaikuttava tekijä on Kuljunniemen kehittyminen ja yhteydet sinne.

Rakennusaikaiset tiekuljetukset toteutuvat pääosin Koksaamontien kautta. Yksi rakennusaikainen kuljetusreitti on suunniteltu pääportin kautta tehdasalueen läpi (satamanpuoleinen tieyhteys), mutta sen kulku tulee olemaan rajoitettua ja vaatii kulkuluvan. Tulevan syväsataman kautta kuljetetaan huomattava määrä projektikuormia rakennusprojektia varten. Näiden vaikutukset eivät kuitenkaan kohdistu yleiselle tieverkolle.

Rakennustyömaa-aikainen henkilöliikenteen kulku toteutetaan rakennusalueen itäpuolelta. Työmaa-alueen pääportin läheisyyteen tulee pysäköintialueet Reetinginjantien varrelle.

Liikennemäärät tulevat väistämättä kasvamaan rakentamisen aikana merkittävästi kaava-alueen läheisillä pääväylillä, sillä kaikki nykyinen terästehtaan tuotantotoiminta pysyy projektin aikana käynnissä. Lisäys liikennemääriin on kuitenkin väliaikainen. Ruuhka-aikoina liikenteessä saattaa esiintyä viiveitä liittymien läheisyydessä. Tärkeimmät turvallisuutta edistävät parannustoimet ovat Valtatie 8:n ja Satamajärventien liittymän kanavoiminen sekä nopeusrajoituksen lasku 60 km/h:n liittymän kohdalla. Valtatie 8:n ja Koksaamontien liittymässä sujuvuutta voidaan tarvittaessa parantaa vielä oikealle kääntyvien kaistalla Koksaamontieltä kohti etelää. Tämän lisäksi väliaikaiset nopeusrajoitusten laskut esimerkiksi Koksaamontielle voivat tulla kysymykseen liikennemäärien noustessa.

Tieliikenne

Tilanteessa, jossa koksaamo on poistunut ja uusi tehdas on tuotannossa, painottuvat suurimmat henkilöliikenteen virrat entistä enemmän pääportille. Näin ollen henkilöliikenteen pääsuunta on pohjoisesta Rautaruukintien kautta jatkossakin. Henkilöliikenteen liikennemäärä pysyy ennallaan tai vähenee. Tehdasalueen koillisten ja pohjoisten laajennusalueiden liikennetuotos tulee riippumaan toiminnan rakenteesta.

Tavaraliikenteen määrä ei uuden tehtaan tuotantotavan muutoshankkeen myötä kasva. Sen sijaan kuljetuksia siirtyy yhä enemmän raiteille, mikä tarkoittaa tiekuljetusten vähenemistä. Huoltoon liittyvän liikenteen ennakoitaan jatkuvan ennallaan. Jatkossa tavaraliikenteen tiekuljetukset painottuu enemmän Koksaamontien liittymään. Levytuotteet ja leikatut nauhatuotteet kuljetetaan kuitenkin jatkossakin nykyisen pohjoisen pääportin kautta. Nykyisen tuotantolaitoksen alue pysyy jatkossakin teollisuuskäytössä ja siten pohjoinen kuljetussuunta on edelleen myös tärkeä, mutta kuljetusmäärät tätä kautta todennäköisesti vähenevät.

Asemakaavassa osoitetussa ratkaisussa etelän suuntainen yhteys Syväsatamaan kulkee nykyisiä yhteyksiä pitkin, osin SSAB:n omistaman alueen läpi: Koksaamontie – Harkkotie – Satamatie. Yhteyden varrella on joitakin 90 asteen kääntymisiä, radan ylityksiä ja kuljettimien alituksia, jotka vaikeuttavat isoja erikoiskuljetuksia. Näiden osalta tulee huomioida liittymien riittävä tila TEN-T sataman kuljetusten mahdollistamiseksi.

Henkilöliikenteen yhteystarpeita on syväsatamaan ja tulevaisuudessa mahdollisesti Kuljunniemen alueelle, mikäli käynnistyvässä yleiskaavatyössä alueelle osoitetaan liikenneintensiivisiä toimintoja. Syväsataman henkilöliikenneyhteys voidaan sijoittaa samaan liikennekäytävään varsinaisen tieyhteyden kanssa.

Alueella tapahtuvien muutosten myötä on mahdollisuus erottaa henkilöliikenteen ja raskaan liikenteen virrat nykyistä paremmin toisistaan, mikä parantaa liikenneturvallisuutta ja mahdollisesti myös sujuvuutta. Pääportilla painottuvat henkilöliikenteen yhteydet ja eteläsuunnasta tavaraliikenne. Eteläsuunnasta Koksaamontie saattaa vaatia Valtatien 8 alikulun rakentamista tavaraliikenteen huomattavan kasvun seurauksena.

Pidemmän tähtäimen tavoitetilanteessa etelän suunnan tieyhteys syväsataman alueelle kulkee ranta-alueella erillään tehtaan toiminnoista ja materiaalivirroista muodostaen selkeän satamayhteyden kaupalliseen yleissatamaan. Yhteys kiertäisi radan ylitykset ja kuljettimien alitukset ja mahdollistaisi hyvän erikoiskuljetusreitit rakentamiseen syväsatamaan. Yhteyden toteuttaminen vaatii yleiskaavamuutoksen ja tarkemman suunnittelun, mutta siihen on alustavasti varauduttu laadittavalla kaavalla.

Jalankulku ja pyöräliikenne

Jatkossa Koksaamoon ja Koksaamontielle suuntautuva liikenne vähenee ja painotus siirtyy yhä enemmän pääportille. Jalankulun ja pyöräliikenteen näkökulmasta pääportille yhteydet ovat jo nykyisin sujuvat ja turvalliset, joten tilanne paranee entisestään. Koksaamontien kohdalta Valtatie 8:n ylitystarve vähenee. Jalankulku ja pyöräliikenne tulisi ohjata alikulujen kautta kulkeväksi, sillä Koksaamontien kohdalla raskaan liikenteen määrä kasvaa ja siten yhteys muuttuu turvattomammaksi etenkin rakentamisaikana. Koksaamontien kohdalla valtatiellä on vain ylityspaikka, jossa näkemät ovat hyvät. Reetinginoajantietä pitkin yhteys ei ole suositeltava väylän kapeuden ja heikkojen näkemien vuoksi. Yhteyden parantamista on syytä harkita tai vaihtoehtoisesti toteuttaa alikulku Valtatielle 8 Koksaamontien liittymän kohdalle.

Kestävän liikkumisen kasvuun on syytä varautua tulevaisuudessa. Pyöräilyn osuus tulee todennäköisesti kasvamaan, mikä tulee huomioida SSAB:n ja alueen muiden toimijoiden pyöräpysäköinnin ja sosiaalitulojen kehittämisessä. Samoin myös tehdasalueen kulkuväylien kehittäminen ja opastus kannattaa tarkastella kestävästä ja turvallista liikkumista tukevasti. Tärkeimmät kulkuväylät tulisi valaista ja varustaa erillisellä jalankulku- ja pyörätiellä. Ylitykset varsinkin tavaraliikenteen risteämiskohdissa tulee olla turvalliset.

Meriliikenne

SSAB:n suurimmat tavaravirrat tulevat nykyisin laivakuljetuksina ja näin tulee olemaan myös jatkossa. Tilanteessa, jossa vanha ja uusi tuotantolaitos ovat toiminnassa samaan aikaan, on raaka-ainekuljetuksia merikuljetuksina noin 3,5 milj. tonnia. Tilanteessa, jossa uusi tuotantolaitos on täydessä käytössä ja vanha poistunut, on raaka-ainekuljetuksia 1,5 milj. tonnia ja lopputuotekuljetuksia laivakuljetuksina noin 500 000 tonnia.

Syväsataman alue on Raahen sataman laajennusinvestointikohde, joka tullaan rakentamaan 10 m väylän syvyyteen ja laiturirakenteet suunnitellaan 12 m syvyyteen, joten valmius tulee olemaan väylän syventämiseen 12 metriin. Syväsatama-alueelle on suunnitteilla tuulivoimahubin rakentaminen. Laivakuljetukset syväsatamaan tulevat kasvamaan, jolla on myös vaikutuksia tieliikenteeseen ja erikoiskuljetuksiin. Syväsatamaan on suunnitelmien mukaan osoitettu kaavassa ohjeellinen raideyhteys.

Rautatieliikenne

SSAB:n päivittäinen rautatiekuljetus Hämeenlinnan tuotantoon jatkuu myös tulevaisuudessa ennallaan. Lähtevissä kuljetusvirroissa rautatiekuljetus on osuudeltaan suurin ja loppuosa jakautuu laiva- ja tiekuljetuksiin. Tavaraliikenteen tiekuljetuksia siirretään yhä enemmän rautatiekuljetuksiin, joka on ympäristöystävällisempää.

Tilanteessa, jossa vanha ja uusi tuotantolaitos ovat toiminnassa samaan aikaan, on raaka-ainekuljetuksia rautatietä pitkin noin 1 milj. tonnia. Tilanteessa, jossa uusi tuotantolaitos on täydessä käytössä ja vanha poistunut, on raaka-ainekuljetuksia sama määrä ja lopputuotekuljetuksia rautateitä pitkin noin 1,4 milj. tonnia. Raideliikenteen operoinnissa ei ennakoita olevan haasteita, vaikka uuteen syväsatamaan tulisi rautateitse operoitavia kuljetuksia. SSAB:n kuormat (1–2 junaa/päivä) lähtevät omalta teollisuusraiteeltaan. Oleellista toimivuuden osalta on, että syväsatamaan toteutetaan raiteisto, jossa voidaan käsitellä vaunuja vähintään kahdella raiteella.

7.15 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön sekä virkistyskäyttöön

Selvityksiin perustuvan tiedon perusteella kaavan toteuttamisesta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin tai viihtyvyyteen.

Rakentamisen aikana ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen voivat suoraan tai välillisesti vaikuttaa mm. lisääntyvä liikenne, pölyäminen, melutason nousu ja tärinä. Suunnittelualueella ei ole asutusta tai loma-asutusta. Yksittäisten asuinrakennusten lisäksi lähimmät lähinnä pientalovaltaiset asuinalueet sijoittuvat lähimmillään noin 500 metrin etäisyydelle suunnittelualueesta itään, pohjoispuolelle noin kilometrin etäisyydelle sekä koilliseen noin kilometrin etäisyydelle.

Suunnittelualueelle tai sen läheisyyteen ei sijoitu herkkiä toimintoja (päiväkodit, koulut, sairaalat). Lähimmät päiväkodit sijoittuvat Saloisten alueelle noin 1,5 kilometrin etäisyydelle alueesta itään sekä Kummatin alueelle noin 2,5 kilometrin etäisyydelle alueesta koilliseen. Lähimmät koulut sijoittuvat Honganpalon alueelle noin 2 kilometrin etäisyydelle alueesta itään sekä Kummatin alueelle noin 2,5 kilometrin etäisyydelle alueesta koilliseen.

Rakentamisvaiheessa raskaan liikenteen lisäys voi olla hetkellisesti suurta, mutta rakentamisesta aiheutuvan liikenteen määrän lisäys verrattuna valtatie 8:n nykyisiin liikennemääriin on suhteellisen vähäinen. Rakentamisaikaiset reitit eivät kulje herkkien kohteiden (päiväkodit, koulut, virkistysalueet) kautta, joten merkittäviä vaikutuksia asutukselle tai herkkiin kohteisiin ei arvioida aiheutuvan. Rakentamisesta aiheutuvan pölyämisen arvioidaan jäävän vähäiseksi ja rajoitettavan kaava-alueelle, jossa ei ole asutusta ja loma-asutusta.

Aluetta ei käytetä virkistyskäyttöön, joten siihen kohdistuvia muutoksia ei aiheudu.

Tehtaan ulkopuolelta on tullut kevään ja kesän 2021 aikana yhteydenottoja erityisesti meluun liittyen. Kesän 2021 aikana on toteutettu kysely, jolla kartoitettiin lisätietoja lähialueiden asukkaiden kokemuksista melusta ja sen laadusta. Vastauksissa korostuivat etenkin kierrätysterästerminaalien äänet, mutta muitakin äänilähteitä mainittiin, kuten aihoiden käsittely ja koneiden peruutussummit. Lisäksi useissa vastauksissa mainittiin tehdasalueen tuottama jatkuva tasainen ääni. (SSAB Europe Oy 2021). Nykyisen toiminnan aiheuttama vuorokausimelutaso ($LA_{eq,24h}$) ei ylitä ympäristölupapäätöksen määräyksessä 49 annettua tasoa 55 dB. Vuorokausimelutaso on lähimpien asuin-kiinteistöjen piha-alueilla määräyksen tasalla, kun huomioidaan melulaskennan epävarmuus. Mallinnuksen perusteella toiminnassa tapahtuvien muutosten takia ei aiheudu merkittävää meluhaittojen lisääntymistä. Käsiteltävän romun määrä tehtaalla lisääntyy, mutta lisääntyvä käsittely sijoittuu kauemmas asutuksesta kuin nykyinen kierrätysterästerminaalit.

Kaavan toteuttamisella ei arvioida olevan merkittäviä toiminnan aikaisia suoria terveysvaikutuksia. Tehtaan normaalitoiminnan päästöt eivät aiheuta terveydellistä riskiä lähialueen asukkaille, sillä terveyden suojelemiseksi annetut ilmanlaadun ohje- ja raja-arvot alittuivat selvästi.

7.16 Meluvaikutukset

Kaavoitettavan alueen pääkäyttömuotona on teollisuusalue, jolloin kaavan toteuttamisesta aiheutuu mm. teollisuuslaitosten ja liikenteen meluvaikutuksia. Teollisen toiminnan melunhallintakeinoja ja vaikutusten merkittävyttä tarkastellaan tarkemmin yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja ympäristölupamenettelyssä. Tehtaan tuotannon muutosten mukaisista meluvaikutuksista on laadittu melumallinnus, joka on esitetty kaavaselostuksen selvityksenä 10.

Valtioneuvosto on antanut päätöksen melutason ohjearvoista (VNP 993/92) meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyvyyden turvaamiseksi. Sen mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LA_{eq}) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB ja yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla A-painotetun keskiäänitason LA_{eq} ohjearvot ovat 45 dB(A) päivällä sekä 40 dB(A) yöllä. Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä. Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista edellä mainittuihin ohjearvoihin.

Vuonna 2019 tehtyjen laskennallisten tarkastelujen perusteella Raahan terästehtaan toiminnan aiheuttama vuorokausimelutaso ($LA_{eq,24h}$) ei ylitä ympäristölupapäätöksen määräyksessä 49 annettua tasoa 55 dB. Vuorokausimelutaso on lähimpien asuin-kiinteistöjen piha-alueilla määräyksen tasalla, kun huomioidaan melulaskennan epävarmuus. Myöskään vuonna 2019 suoritettujen melumittausten perusteella Raahan terästehtaan toiminnan aiheuttama vuorokausimelutaso ($LA_{eq,24h}$) ei ylitä ympäristölupapäätöksen määräyksessä 49 annettua tasoa 55 dB, kun huomioidaan mittausten epävarmuus. (WSP Finland Oy, 2019)

Tehdasalueen kierrätysteräksen käsittelyalueen ulkona tapahtuvat toiminnot sekä sulaton kattotasojen melupäästöt ovat tarkastelujen perusteella suurimmat melulähteen aiheuttajat. (WSP Finland Oy, 2019) Vuosien 2021 ja 2022 aikana on modernisoitu kierrätysteräksen mekaaninen leikkuri, jonka melupäästöjen muutosta seurattiin mittaamalla melu ennen modernisoinnin aloittamista ja modernisoinnin valmistuttua. (SSAB Europe Oy 2022)

Päivitetyssä mallinnuksessa tarkasteltiin nykyisistä toiminnoista käyttöön jäävien ja suunniteltujen uusien terässäulaton ja nauhavalssaamon aiheuttamia ympäristömelutasoja. Käyttöön jäävien melulähteiden äänipäästötietoina on vuonna 2019 tehdyssä meluselvityksessä (WSP Finland Oy 2019) raportoituja äänitehotasoja. Uusien toimintojen lähtötietoina käytettiin laitetoimittajan niille raportoimia kokonaisäänitasoja tietyllä etäisyydellä, joiden perusteella niille määritettiin kokonaisääniteho samalla etäisyydellä. Osalle uusista melulähteistä on tehty lukumääräarvio piirustusten perusteella. (Efterklang 2022) Tuotantoprosessien lisäksi melua aiheutuu mm. romun käsittelystä, jo lisääntyy alueella uuden tuotantomuodon myötä.

Meluselvityksessä tarkasteltiin uuden tuotantomuodon mukaisen toiminnan vaikutuksia tehtaan läheisille asuinalueille sekä melutasoja suhteessa tehtaan nykyisen ympäristöluvan määräyksiin ja Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) päivä- ja yöajan ohjearvoihin. Toiminnasta aiheutuvat melutasot eivät ylitä ympäristöluvan lupamääräyksen 53 vaatimusarvoa LAeq,24h 55 dB eivätkä yöajan tavoitetasoa LAeq,22-07 50 dB tehdasalueen läheisimmillä asuinalueilla, eteläpuolella Aunolanperän alueella eikä itäpuolella Saloisen alueella. Sekä Aunolanperän että Saloisen alueella tehdas melutasot eivät ylitä Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) päivä- ja yöajan keskiäänitasojen ohjearvoja ulkoalueille. (Efterklang 2022)

Tehtaan nykyisen ympäristöluvan mukaisesti toiminnasta ei saa aiheutua lähimpien asuinalueiden piha-alueilla ekvivalenttitason LAeq,24h 55 dB(A) ylitystä. Yöajan (klo 22–7) tavoitearvona on melutaso LAeq 50 dB(A) (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2016a). Ulkoalueille asetetut ohjearvot on esitetty taulukossa (Taulukko 7–1).

Taulukko 7–1. Melutasojen ohjearvot ulkoalueilla (Vnp 993/1992).

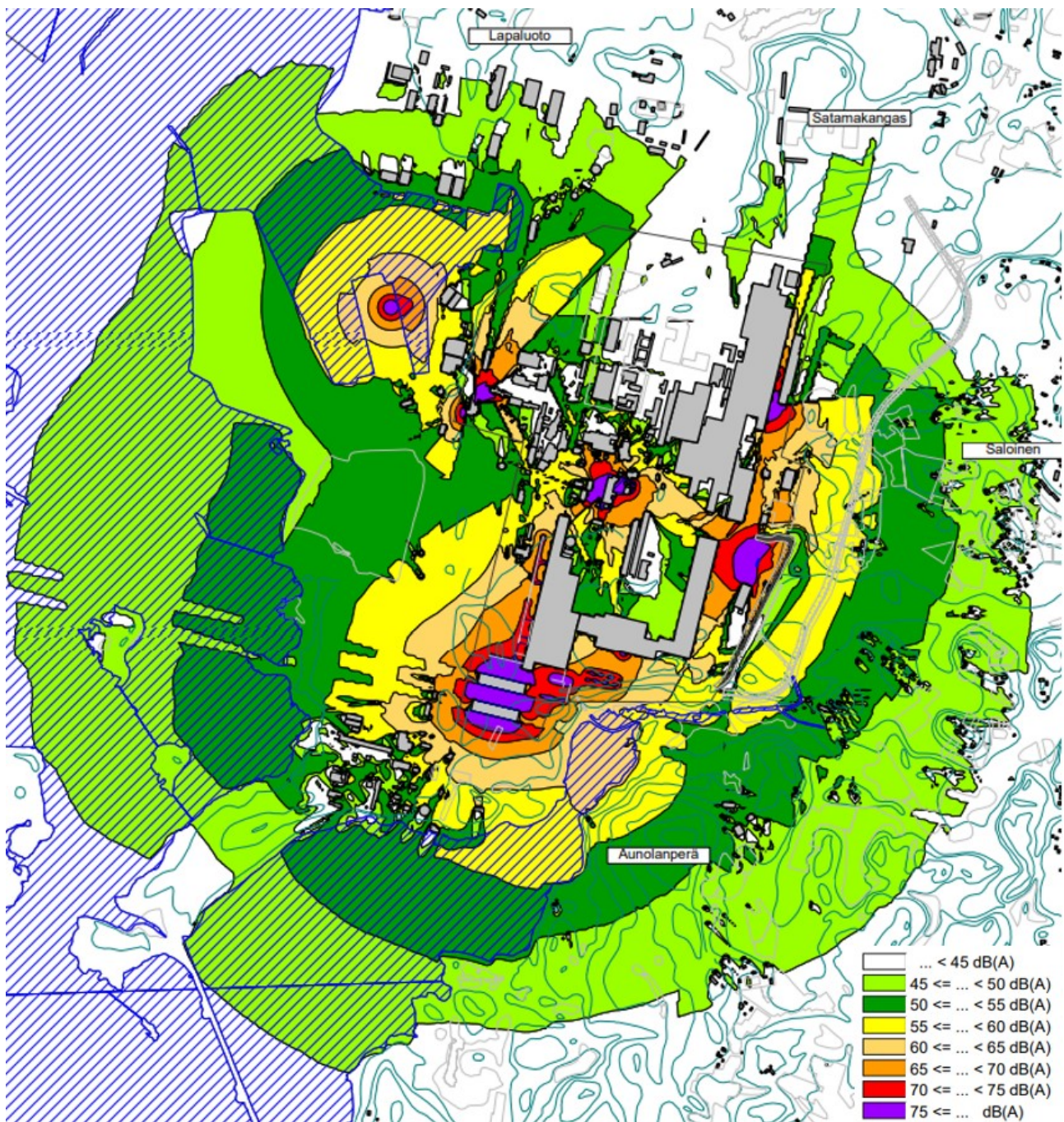
Alueen kuvaus	Päiväajan keskiäänitason ohjearvot LAeq 07–22	Yöajan keskiäänitason ohjearvot LAeq 22–07
Ulkona		
Asumiseen käytettävät alueet, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50 dB ^{1) 2)}
Loma-asumiseen käytettävät alueet, leirintäalueet, taajamien ulkopuolella olevat virkistysalueet ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB ^{3) 4)}
Sisällä		
Asuin-, potilas- ja majoitushuoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

1) Uusilla alueilla melutason yöohjearvo on 45 dB

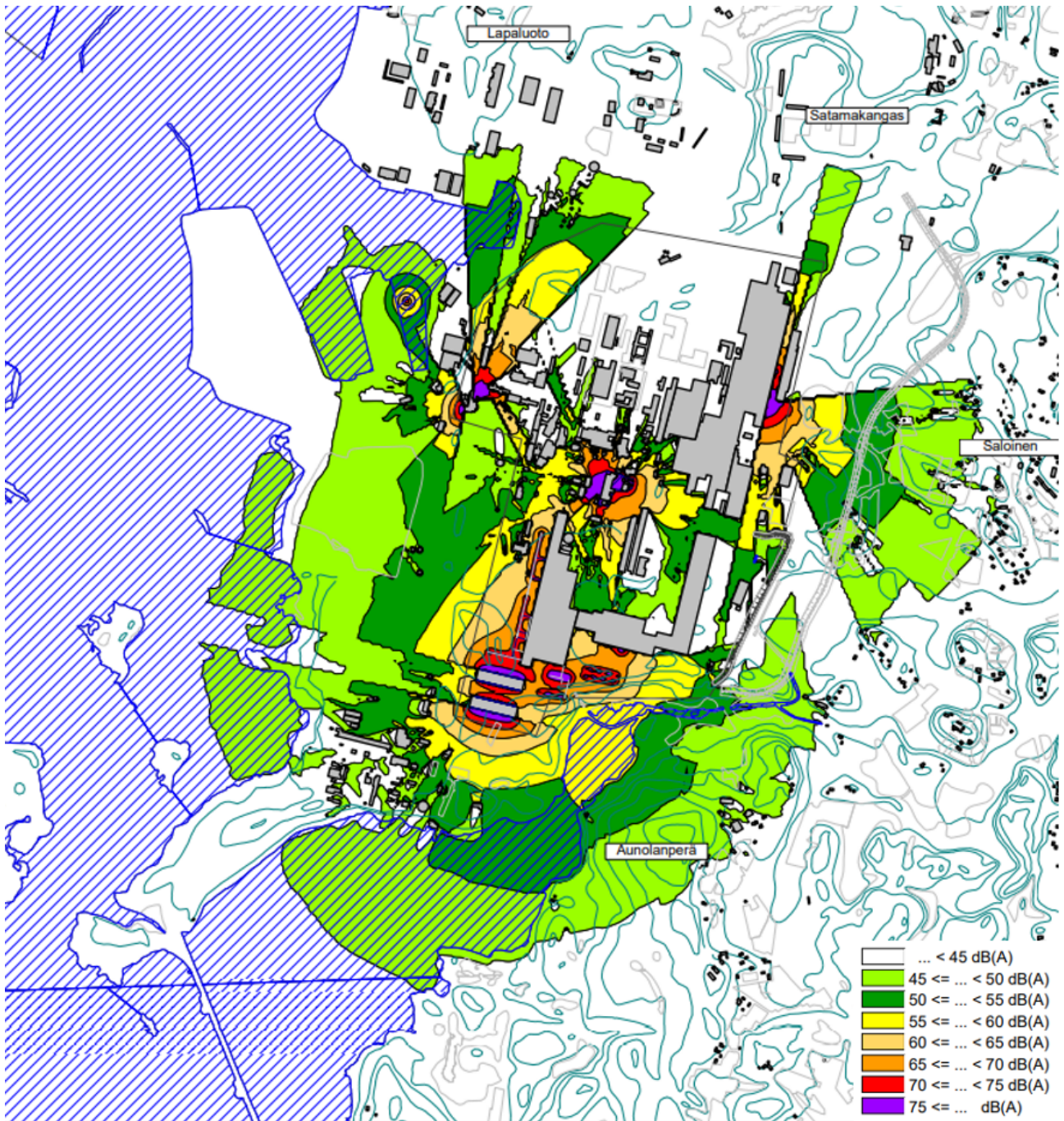
2) Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei sovelleta yöohjearvoja.

- 3) Loma-asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan kuitenkin soveltaa asumiseen käytettävien alueiden ohjearvoja (taulukon 3 ensimmäinen rivi).
- 4) Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

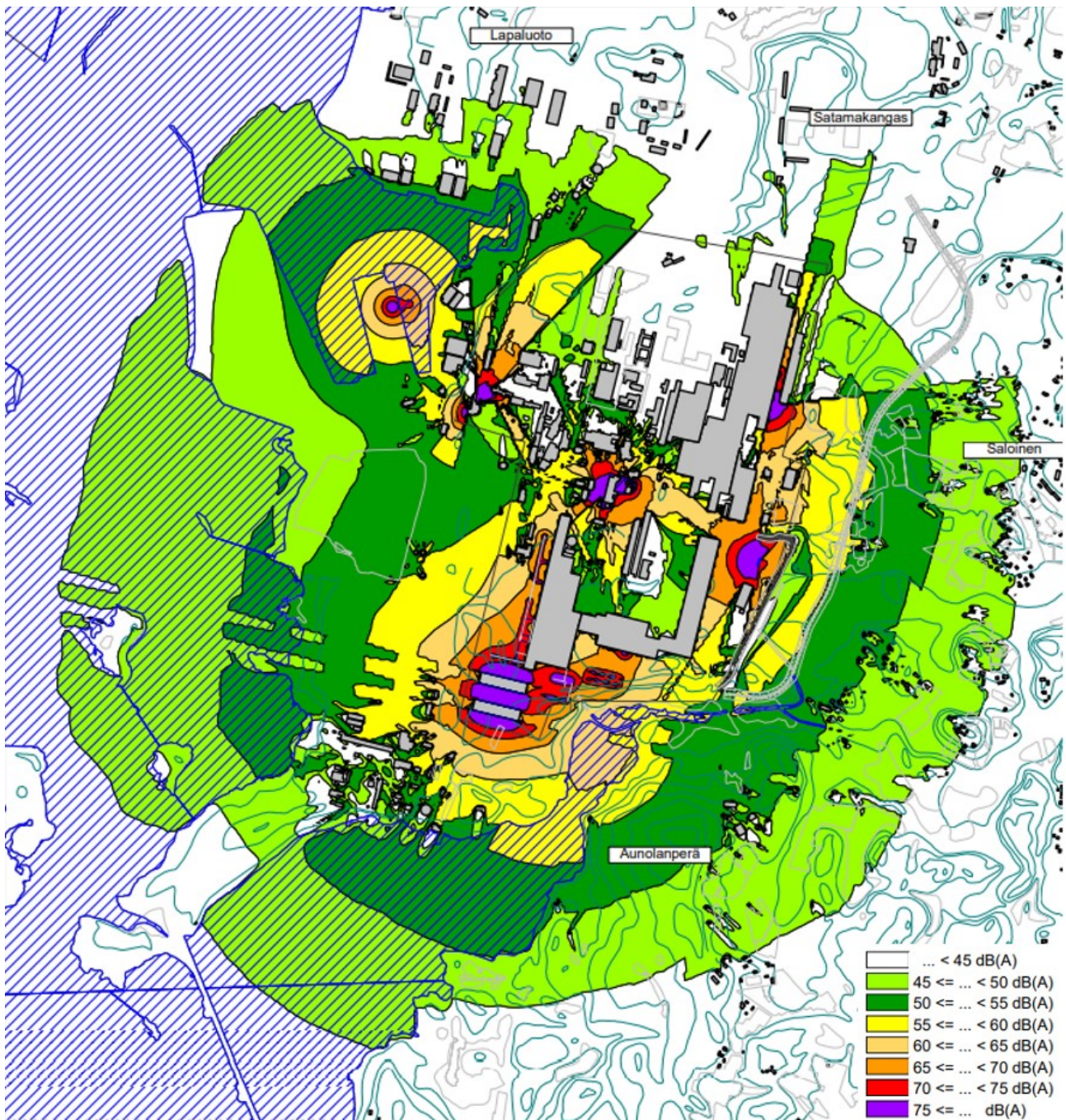
Mallinnuksen tulokset on esitetty alla olevissa karttakuvissa. Ensimmäisessä kuvassa (Kuva 7-16) keltaisella merkitty alue kuvaa päiväajan keskiäänitasoa ≥ 55 dB. Yöajan keskiäänitasoa kuvaavassa kuvassa (Kuva 7-17) tumman vihreä alue kuvaa ≥ 50 dB tasoa. Viimeisessä karttakuvassa (Kuva 7-18) keltaisella merkitty alue kuvaa sitä äänitasoa, mikä ei ympäristöluvan määräyksen mukaan saa ylittyä lähimpien asunkeinteistöjen piha-alueilla.

Kuva 7-16. Mallinnettu päiväajan (klo 07–22) keskiäänitaso (Efterklang 2022).

Kuva 7-17. Mallinnettu yöajan (klo 22–07) keskiäänitaso (Efterklang 2022).

Kuva 7-18. Mallinnettu vuorokauden keskiäänitaso (Efterklang 2022).

Rakentamisen aikana melua aiheuttaa työkoneiden, nostureiden, maansiirron ja kuljetusten melusta. Melutaso vaihtelee ajallisesti merkittävästi rakennusaktiivisuuden ja eri työvaiheiden mukaan. Melussa saattaa esiintyä impulssimaisuutta. Tasaisen melun osuus ja sen taso on todennäköisesti kuitenkin alhainen. Tieliikennemelua aiheuttaa rakennusten ja laitteiden kuljetuksista sekä henkilöliikenteestä.

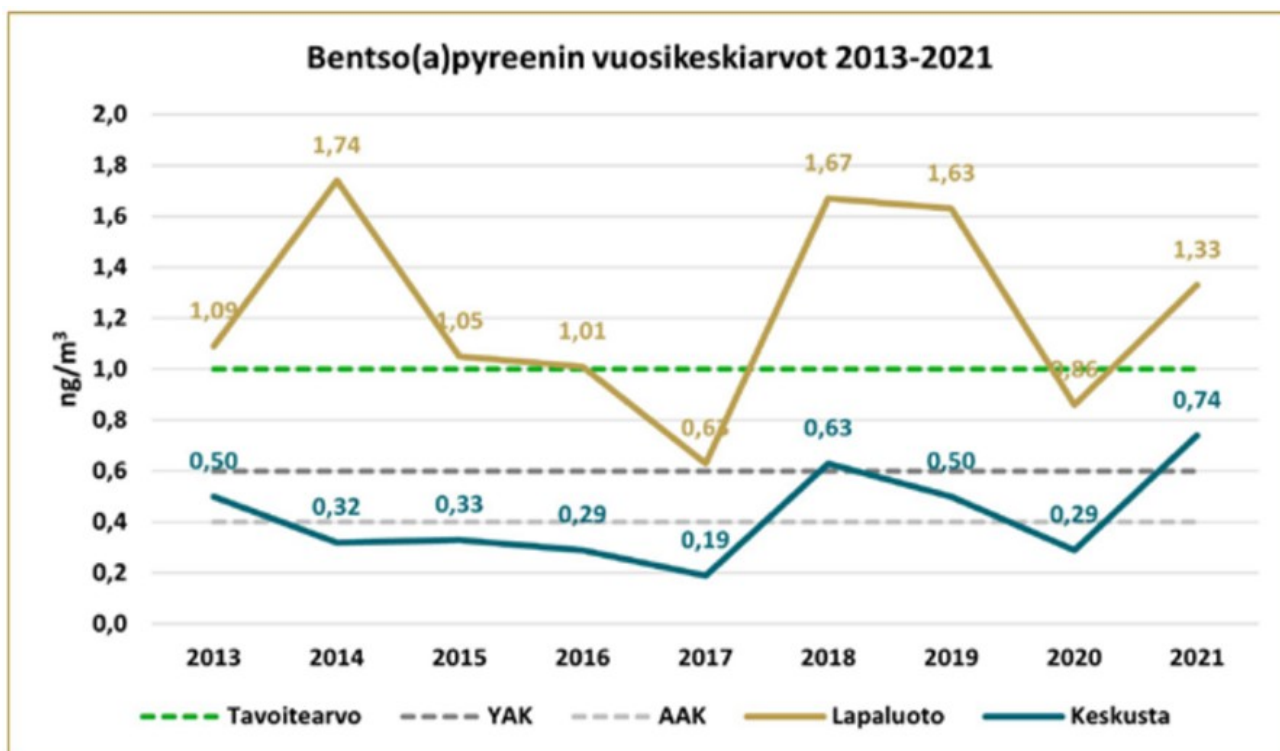
SSAB Europe Oy:n Raahen tehdasalueen rajalle on rakennettu masuunikuonasta kuusi metriä korkeita suojavalleja ympäristöön kohdistuvan melun rajoittamiseksi. Suunnitteilla on jatkaa meluvallia nykyisen valsaamon itäpuolelle. Kaavassa kaava-alueen itäosa on osoitettu osin suojaviheralueeksi, jonne voidaan sijoittaa meluvalli. Meluvalli toimii osittain myös maisemallisena suojana tehdasalueelle.

7.17 Vaikutukset ilmanlaatuun ja ilmastoon

Raahen ilmanlaatua tarkkaillaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Raahen kaupungin kesken sovittuun menettelyyn mukaisesti. Raahen ilmanlaadun seurannan toteuttamisesta vastaa Raahen kaupunki ja ilmanlaaturaportit julkaistaan vuosittain. Merkittävimmät päästöjen aiheuttajat Raahen alueella ovat SSAB Europe Oy:n Raahen terästehdas, liikenne, energiantuotanto, yksittäiset metallialan pienyritykset ja kauempaa ilman kautta tuleva kaukokulkeuma. Paikallisesti merkittäviä päästöjä voi tapahtua myös kiinteistöissä tapahtuvasta pienpoltosta. Raahessa on kaksi mittausasemaa, jotka sijaitsevat Raahen keskustassa ja Lapaluodossa. (Raahen kaupunki 2023)

Raahen ilmalaatu 2021-raportin mukaan ilmanlaatu oli hyvä Keskustan mittausasemalla 89,8 % vuodesta ja Lapaluodon mittausasemalla 88,6 % vuodesta. Ilmanlaatu oli hyvä tai tyydyttävä molemmilla mittausasemilla yli 97 % vuodesta. Ilmanlaadulla voi olla hetkellisesti vaikutuksia herkeemmille väestöryhmille, esim. keväisin katupölyaikaan. Raahessa tällaisia ajanjaksoja oli ilmanlaatuindeksinä tarkasteltuna koko vuonna Keskustassa yhteensä 14 ja Lapaluodossa yhteensä 20 tunnin aikana (Raahen kaupunki 2021)

Tehdasalueen toimintojen muutosten myötä alueelta poistuu ympäristöä kuormittavaa toimintaa, joka vaikuttaa positiivisesti erityisesti ilmanlaatuun. Raahessa ilmanlaadun pitkän aikavälin kehitys seurattavien päästökomponenttien osalta pääosin laskevaa. PAH-yhdisteiden osalta merkkinäineenä käytettävää bentso(a)pyreeniä seurataan Lapaluodossa ja keskustan mittausasemalla. Bentso(a)pyreenille on lainsäädännössä määritelty tavoitearvo 1 ng/m³, jonka ylityksiä on Lapaluodon mittausasemalla ollut useina vuosina (Kuva 7-19).

Kuva 7-19. Bentso(a)pyreenin vuosikeskiarvo 2013–2021, jolloin vuosikeskiarvon tavoitearvo (1 ng/m³) on ollut voimassa. Käyrien päällä oleva lukuarvo kuvaa kunkin vuoden mitattua vuosikeskiarvoa. YAK = Ylempi arviointikynnys (0,6 ng/m³) ja AAK = alempi arviointikynnys (0,4 ng/m³). (Raahen kaupunki 2022)

On yleisesti tiedossa, että koksaaot aiheuttavat PAH-yhdisteiden päästöjä. Vuonna 2021 tehdystä bentso(a)pyreenin lähdeanalyysissä todettiin, että terästehtas ja puun pienpoltto ovat alueella merkittävimmät PAH-päästöjen lähteet. Teollisuus edusti 76 % lähdeanalyysissä todetuista päästöistä. Tämän perusteella voidaan todeta, että koksaaon toiminnan loppumisella on alueen ilmanlaatua selvästi parantava vaikutus.

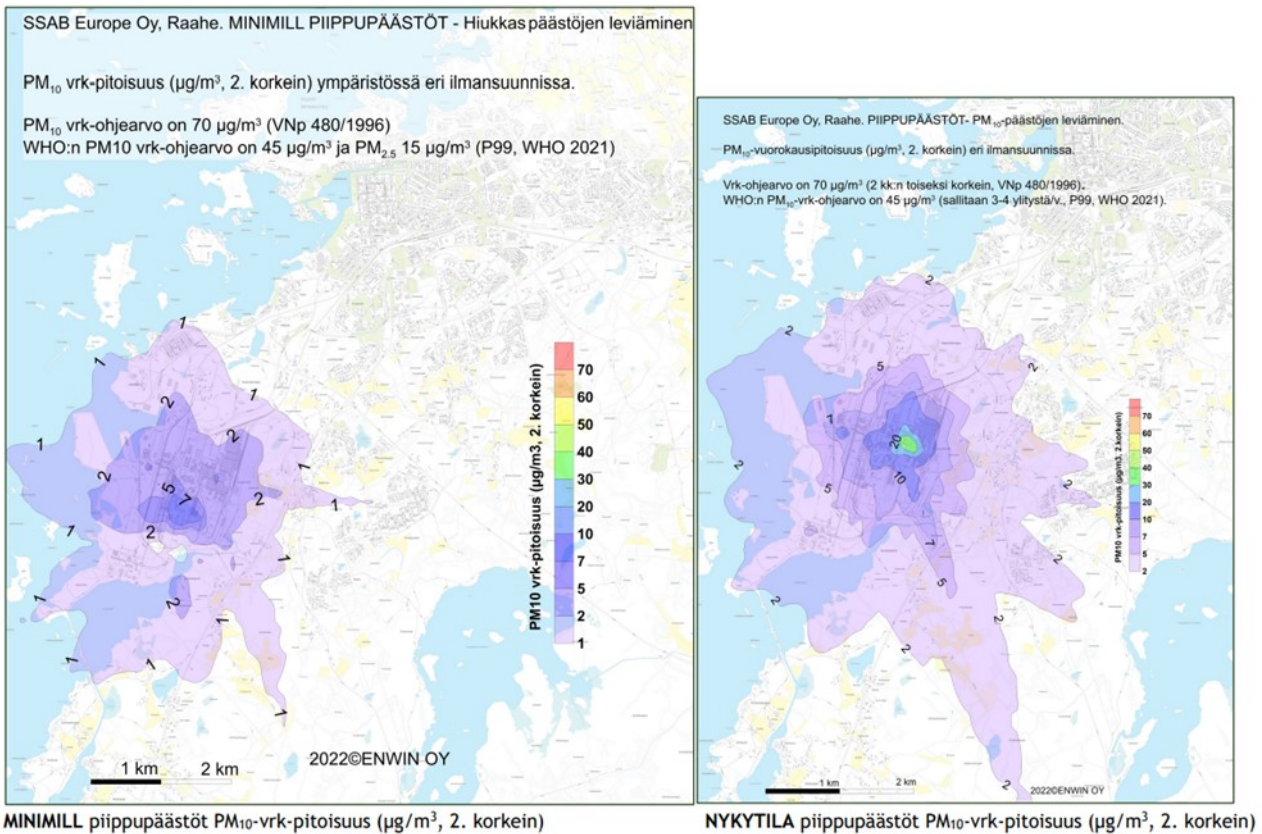
Toiminnan muutoksen ilmanlaatuvaikutusten arvioimiseksi on mallinnettu tehtaan uuden toiminnan mukaisten hiukkaspäästöjen, typen oksidien, rikkidioksidin ja elohopeapäästöjen leviäminen ja arvioitiin epäpuhtauksien vaikutuksia ympäristössä. Samalla tarkasteltiin teräksen valmistuksen suodatinlaitosten piippujen pituuden riittävyttä. (Enwin 2022c)

Kokonaisuutena hiukkaspäästöjen, rikkidioksidin ja typenoksidipäästöjen osalta uuden prosessin myötä piippulähteiden määrä tehdasalueella likimain puolittuu. Mallinnukset on tehty uuden prosessin BAT-päästötason ylärajapäästöillä tai laitetoimittajan ilmoittamassa maksimipäästötasossa. Tehdasalueelle jäävien olemassa olevien piippujen päästöt perustuivat mitattuihin päästöihin. (Enwin 2022c)

Hiukkaspäästöjen, rikkidioksidi- ja typenoksidipäästöjen ilmanlaatuvaikutukset olivat korkeimmillaan tehdasalueella sijoittuen uusien tuotantorakennusten pohjoispuolelle. Hiukkasten, rikkidioksidin tai typpidioksidin ilmanlaadun ohje- ja/tai raja-arvojen (VNp 480/1996 ja 79/2017) ylityksiä ei tehdasalueen ympäristössä esiintynyt.

Selvityksessä on uuden prosessin päästövaikutuksia verrattu myös Raahan terästehtaan nykytilanteen ilmanlaatuvaikutuksiin. Hiukkasten, rikkidioksidin ja typpidioksidin pitoisuuksien aluejakaumat ympäristössä supistuvat, kun piippulähteiden lukumäärät tehtaalla vähenevät ja suurin osa päästöistä muodostuu suodatinlaitosten kahdesta piipusta. (Enwin 2022c)

Hiukkaspäästölähteiden lukumäärä terästehtaan alueella pienentyy noin puoleen. Hiukkaspäästöjen aluejakaumakuvista (Kuva 7-20) on nähtävissä, että tehtaan hiukkaspäästöjen ilmanlaatuvaikutus pienenee. Hiukkaspitoisuudet alenevat myös tehdasalueella.

Kuva 7-20. Hiukkasten (PM₁₀) vuosipitoisuus ympäristössä tulevassa toiminnassa (vasen) ja nykyisessä toiminnassa (oikea) (Enwin 2022c).

Rikkidioksidin (SO₂) vuosipitoisuudet nykytilanteeseen verrattuna laskevat ympäröivillä asuinalueilla. Uudessa tuotantotilanteessa SO₂-päästöjä muodostuu 10 piipusta nykytilanteen 20 piipun sijaan. Rikkidioksidin korkeimmat vuorokausipitoisuustasot eivät merkittävästi muutu, mutta vuorokausipitoisuuksien aluejakaumat (Kuva 7-20) pienenevät sekä teollisuusalueella että sen ympäristössä uuden prosessin ja päästölähteiden vähenemisen myötä.

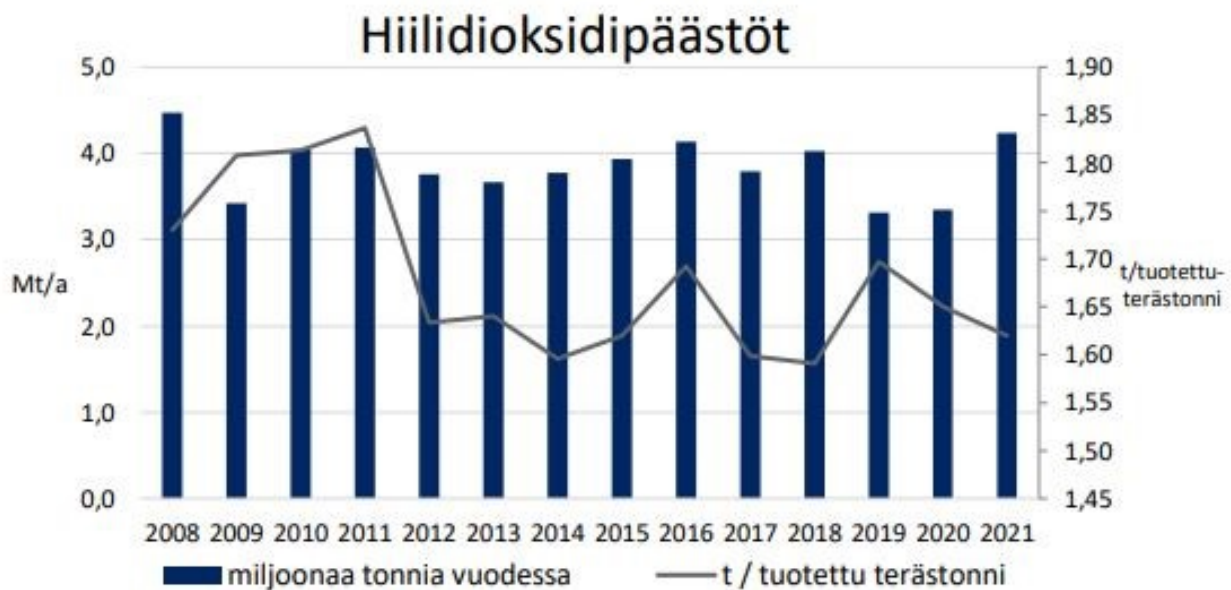
Typenoksidien vuosipitoisuudet ovat samaa tasoa verrattuna nykytilanteeseen ympäröivillä asuinalueilla, mutta pitoisuusalueet ovat hieman suppeammat.

Vuorokausipitoisuuksien aluejakaumissa tehtaan ympäristössä on jonkin verran eroja, mutta pitoisuustasot ovat samaa suuruusluokkaa. Erot johtuvat piippulähteiden muutoksista ja uusien päästölähteiden sijainnista.

Toiminnassa käytettävistä työkoneista ja kuljetuskalustosta syntyy pakokaasupäästöjä, jotka sisältävät mm. typen oksideja, hiilidioksidia ja hiukkasia. Päästöihin vaikuttavat mm. käytettävän kaluston määrä, ikä, kunto ja käyttömäärät. Tehtaan sisäisen liikenteen ja työkoneiden päästöjä on laskettu säännöllisesti. Viimein laskenta perustuu vuoden 2017 liikennetietoihin, mutta sen jälkeen ei sisäisessä liikenteessä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuodesta 2010 vuoteen 2017 typen oksidit laskivat -73 %, hiukkaset -54 %, rikkidioksidi -44 % ja hiilidioksidi -35 %. Toiminnan muuttuessa sisäisen logistiikan päästöjen arvioidaan pysyvän lyhyellä aikavälillä nykyisellä tasolla. Pidemmällä aikavälillä päästöt tulevat laskemaan. SSAB on mukana First Movers Coalition -ilmastoaloitteessa ja on sitoutunut ostamaan keskiraskaita ja raskaita ajoneuvoja käyttävät kuljetuksensa päästöttöminä vaihtoehtoina vuoteen 2030 mennessä, mikäli sellaisia on tarjolla markkinoilla. Tehtaan rakennustyöt aiheuttavat pölyämistä aiheuttavia maanrakennustöitä, kuten tasaus- ja kaivutöitä. Räjätys- tai louhintatöille ei ole tunnistettu tarvetta. Rakentamisen aikaisia ilmanlaatuun

vaikuttavia vaikutuksia ovat työkoneiden aiheuttama ilmaan leviävä pöly sekä kuljetusten ja työkoneiden pakokaasupäästöt. Pölypäästöjen leviäminen ympäristöön riippuu päästön suuruudesta ja hiukkaskokojakaumasta sekä sääolosuhteista ja ympäristön pinnanmuodoista. Vaikutukset ja suurimmat pitoisuudet rajoittuvat työmaa-alueelle. Pölyn leviäminen avomerelle ja saaristoon päin on merkityksetöntä. Pölypäästöjen aiheuttama haitta on luonteeltaan ympäristön likaantumista ja viihtyvyyshaittaa. Lähialueen muu toiminta huomioiden (teollisuusalue) rakennusaikaisen pölyn muodostuminen voidaan arvioida merkityksettömäksi. Toiminnassa käytettävistä työkoneista ja kuljetuskalustosta syntyy pakokaasupäästöjä, jotka sisältävät mm. typen oksideja, hiilidioksidia ja hiukkasia. Päästöihin vaikuttavat mm. käytettävän kaluston määrä, ikä, kunto ja käyttömäärät.

Tehtaan merkittävä ympäristöä kuormittava tekijä ja ilmastonmuutosta kiihdyttävä tekijä on hiilidioksidipäästöt. Hiilidioksidipäästöistä merkittävin osa, noin 90 %, aiheutuu masuuniprosessista, sillä Raahan tehtaalla käytetystä energiasta pääosa muodostuu rautatuotannon pelkistysaineena käytetystä hiilestä. Kansainvälisten vertailujen mukaan Raahan tehtaan masuunit ovat hyvin hiilidioksiditehokkaita, ja hiiliraaka-aineen käyttö ja energiankulutus ovat lähellä prosessitekniistä miniä. Tehtaan energiatehokkuutta kehitetään ETJ+ -energiatehokkuusjärjestelmällä. Vuonna 2021 hiilidioksidipäästöt olivat reilut 4 miljoona tonnia. Hiilidioksidipäästöjen määrä nousi edellisvuoteen verrattuna, mutta ominaispäästöt laskivat aiempaan verrattuna. Tehtaan vuotuisten hiilidioksidipäästöjen suuruus riippuu muun muassa toteutuneesta tuotannosta ja varastomuutoksista.

Kuva 7-21. Hiilidioksidipäästöt Raahan tehtaalla vuosina 2008–2021. (Lähde: SSAB 2021)

SSAB:n Raahan terästehtaan hiilidioksidipäästöt ovat merkittävä osa Suomen päästökaupan piiriin kuuluvien laitosten päästöistä ja noin 7 % koko Suomen päästöistä. Tuotannon muutoshankkeen myötä tavoitteena päästä suurelta osin eroon hiilidioksidipäästöistä noin vuoteen 2030 mennessä. Tällä olisi merkittävät positiiviset vaikutukset eurooppalaisen ilmastolain kasvihuonepäästöjä, Suomen ilmastolain, Suomen 2035 hiilineutraaliustavoitteen, Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan ja Raahan kaupungin hiilineutraalisuus tavoitteiden kanssa.

Raahen kaupunki kuuluu Hinku-verkostoon. Hinku verkostoon kuuluvilla kunnilla on tavoitteena vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 %:lla vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Raahen kaupunki on liittynyt Hinku-verkostoon syyskuussa 2018 kaupunginvaltuuston yksimielisellä päätöksellä.

7.18 Vaikutukset jätteiden käsittelyyn ja loppusijoitukseen

Toiminnan muutokseen liittyvän rakentamisen aikana syntyvät jätteet ovat pääosin rakentamisen vuoksi kaivettavia massoja sekä vähäisiä määriä purkujätettä. Muutokseen liittyen on tarkoitus purkaa kevytrakenteisia varistorakennuksia, jotka ovat pääosin 1970-luvulta. Purettavat rakennukset ovat yksikerroksisia, pääosin keveitä varasto- ja tuotantorakennuksia ja niiden yhteenlaskettu kerrosala on noin 10 000 m², mistä noin 75 prosenttia on kylmiä tiloja. Alueella olevat prosessilaitteet ja niihin liittyvät rakennukset voidaan myös siirtää uuteen sijaintiin.

Purkujätteet lajitellaan ja toimitetaan lupavaraiselle vastaanottajalle. Purkujätteistä asbesti, villa ja kipsilevy voidaan loppusijoittaa tehtaan omalle kaatopaikalle ja tiilet ja betoni käyttää kaatopaikan rakenteissa. Teräsrakenteet kierrätetään sisäisenä kierrätysteräksenä. Purkuasvaltti toimitetaan hyödynnettäväksi. Purkubetoni- ja tiili voidaan MARA-asetuksen (843/2017) mukaisesti hyödyntää mahdollisesti myös kohteessa toteutettavassa maarakentamisessa.

Rakentamisessa syntyvät maamassat pyritään hyödyntämään tehdasalueen maarakenteissa tai tehdasalueen muissa rakennuskohteissa, joissa niillä voidaan korvata luonnonmateriaaleja. Alueen rakentamisessa on käytetty tehtaalla tuotettuja kuonia. Maarakentamiseen käytetään massoja, jotka alittavat haitta-ainepitoisuuksien osalta PIMA-asetuksen 214/2007 ylemmät ohjearvot. Massoja syntyy arviolta 1 miljoonaa m³.

Rakentamisen aikana voi syntyä jonkin verran pilaantuneita maa-aineksia, jotka tullaan poistamaan rakentamisalueilta viranomaisen hyväksymällä tavalla ja laajuudessa (Pima-ilmoitusmenettely). Uusi kuonankäsittelyalue rakennetaan osittain nykyisen kivihilientän alueelle sekä koksaa-
mon jätevesien vara-altaan paikalle. Koksaa-
mon vara-altaan pohjalla oleva liete on tämänhetkisen arvion mukaan vaarallista jätettä. Uusi merivedenottoputki puolestaan rakennetaan osin IV-altaan alueella, josta poistetaan rakentamisen yhteydessä lietettä. Myös tämä liete luokitellaan tämänhetkisen arvion mukaan vaaralliseksi jätteeksi. Ennen koksaa-
mon altaan tyhjentämistä ja IV-altaan liittäviä töitä altaiden pohjalla olevasta lietteestä otetaan lisää näytteitä, joista analysoidaan lietteen koostumusta. Lopullisesti lietteen loppusijoittaminen tehdään siinä yhteydessä tehtävien analyysien perusteella. Jos jäte osoittautuu vaaralliseksi jätteeksi, se toimitetaan asianmukaisen luvan omaavaan vaarallisten jätteiden käsittelyyn.

Raaka-aineista tehtaan ulkopuolelta ostettu kierrätysteräs saapuu tehtaalle joko EEJ-tuotteena (EEJ = ei enää jätettä) tai jätteenä. Euroopan neuvoston asetuksessa (EU) N:o 333/2011 on määritellyt kriteerit (ns. EEJ-kriteerit), joiden perusteella rauta- ja teräsromu lakkaa olemasta jätettä. Kriteerit perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston jätedirektiiviin. Lisäksi jätelain (646/2011) 5 b §:ssä säädetään jätteeksi luokittelun päättymisen kriteereistä ja tapauskohtaisesta harkinnasta asiassa. Jos romu on kyseistä toimintaa koskevissa ympäristöluvista todettu sivutuotteeksi, se on Raahen tehtaalle toimitettuna sivutuote.

Jatkossa kierrätysterästä tulee saapumaan tehtaalle nykyistä enemmän laivattuna. Jos kierrätysterästä tuodaan jätteenä ja kansainvälisenä jätteensirtona, on se asetuksen (EU) n:o 1013/2006 mukaista liitteen III mukaista ns. vihreän jäteluettelon jätettä.

Tehtaan toiminnassa syntyvät jätteet ovat tyypillisiä terästeollisuuden sivutuotteita ja jätteitä. Raahen tehtaalla ja SSAB:llä on pitkä historia ja paljon osaamista prosessijätteiden tuotteistamisesta ja hyödyntämisestä. Merkittävimpiä prosessien sivujakeita ovat kuonat, hilse ja uudenpölynpoistolaitoksen suodinpöly. Jätehierarkian mukaisesti kaikki hyötykäyttöön kelpaava materiaali pyritään kierrättämään. Teräksen valmistuksen muuttuessa valokaariuunipohjaiseksi, sivutuotteiden ominaisuudet ja koostumus muuttuu nykyisistä. Jätteiden tuotteistamista tutkitaan ja niitä pyritään tuotteistamaan mm. sivutuote- ja EEJ-menettelyjä hyödyntämällä. Jätteen ja sivutuotteen määrittely vaikuttavat kiertotalouden toteutumiseen ja vaikuttavat myös jätelain hierarkian toteutumiseen. Jätelain 8 §:ssä mainitun etusijajärjestyksen mukaisesti ensisijaisesti on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Jos jätettä kuitenkin syntyy, jätteen haltijan on ensisijaisesti valmistettava jäte uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrätettävä se. Jos kierrätys ei ole mahdollista, jätteen haltijan on hyödynnettävä jäte muulla tavoin, mukaan lukien hyödyntäminen energiana. Jos hyödyntäminen ei ole mahdollista, jäte on loppukäsiteltävä.

Prosessissa syntyvät sivutuotteet ovat jatkossa valokaariuunikuona, senkkakuona ja muut kuonat, hilse sekä käytetty peittaushappo. Nykyisin syntyviä kokaamon sivutuotteita kivihilitervaa, bentseeniä ja rikkiä ei enää synny. Lisäksi masuuniprosessin päättymisen myös masuunikuonan tuotanto loppuu.

Merkittävimmät prosessijätteet ovat jatkossa valokaariuuni- ja vakuumpöly sekä käytetyt tulenkestävät materiaalit. Näistä pölynpoistolaitteistojen pölyjen oletetaan tässä vaiheessa olevan vaarallisia jätteistä. Prosessissa tuotettavien sivutuotteiden ja jätteiden lopullinen koostumus voidaan varmistaa tuotantoprosessin käynnistymisen jälkeen.

Toiminnan muutoksen yhteydessä tuotantoprosesseissa syntyvien jätteiden määrän arvioidaan vähentyvän nykyisestä. Tehtaan ominaisjättemäärän arvioidaan pysyvän samalla tasolla tai hieman pienenevän, sillä jätteeksi luokiteltavien materiaalien määrä vähenee.

Teräksen valmistuksessa muodostuville jätteille on valmistunut vuonna 2007 tavanomaisen jätteen kaatopaikka, joka on merkitty kaavaan. Tämänhetkinen arvio on, että nykyisellä kaatopaikalla on tilaa vuoteen 2034 saakka. Kaatopaikalle sijoitettavien jätteiden määrä tulee toiminnan muuttuessa kuitenkin vähenemään nykyisestä, ja näin ollen täyttötilavuuden arvioidaan riittävän nykytoiminnan mukaiseen toimintaan verrattuna pidemmälle.

7.19 Luonnonympäristön vaikutukset rakentamiseen

Suunnittelualue sijaitsee Perämeren ranta-alueella, jossa luonnonympäristön erityispiirteinä on maankohoaminen. Maankohoaminen kompensoi lähes kokonaan merenpinnan yleisestä noususta aiheutuvan vedenkorkeuden muutoksen. Alueelle rakennettaessa noudatetaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen määräämää alinta suositeltavaa rakentamiskorkeutta, joka on määrätty kaavassa.

Toiminta ei sijoitu merkittävälle tulvariskialueelle. Toiminnan muutos sijoittuu jo teollisuuskäytössä olevalle alueelle. Muutoksen yhteydessä ei juurikaan oteta käyttöön uusia alueita, jotka olisivat tällä hetkellä luonnontilaisia. Muutos ei lisää tulva- tai kuivuusriskiä alueella eikä muutoksen liity lisääntyvää alttiutta sään ääri-ilmiöille.

7.20 Turvallisuuteen kohdistuvat vaikutukset

SSAB:n Raahen terästehdas on nykyisellään turvallisuusselvityslaitos. Tehdasalueella varastoidaan ja käsitellään kemikaaleja laajamittaisesti. SSAB:n terästehdasta, Raahen Voima Oy:tä ja Air Liquide Finland Oy:tä koskee asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista 685/2015 ja Euroopan Unionin direktiivi vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta (2012/18/EU, Seveso III -direktiivi). Suunnittelun alueen sijoittumista TUKES:in määrittämälle konsultointivyyöhykkeelle ja Seveso III-direktiivin mukaista kaavamerkintäohjeistusta ko. toiminnalle on käsitelty luvussa 7.2.

TUKES valvoo terästehtaan kemikaalien käyttöä, myönnettyjen kemikaalilupien noudattamista ja kemikaaliturvallisuusmääräysten noudattamista. Tehtaalle noudatetaan vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen (Vna 856/2012) asettamia vaatimuksia.

Tehtaan turvallisuusselvitys ja turvallisuuteen sekä kemikaalien käyttöön liittyvät luvat päivitetään ennen toiminnan muutoksen mukaisen tuotannon aloittamista.

Tehtaalla on käytössä kattavat riskienhallintamenettelyt, jotka koostuvat mm. operatiivisten riskien, kyberriskien ja megariskien arvioinnista sekä jatkuvuuden hallinnasta. Riskien hallinnan menettelyt perustuvat SSAB Europe Oy:n riskien hallinnan politiikkaan, vuosi- ja pitkántähtäimen suunnitteluun sekä katselmointikäytäntöihin. Riskien hallinnan tehtävät on määritelty ja vastuutettu. Riskien hallinnassa noudatetaan ISO 31000 periaatteita ja työturvallisuudessa ISO 45001 periaatteita ja ne ovat integroitu olemassa olevaan toimintajärjestelmään.

Terästehtaan tehdasturvallisuus rakentuu sekä osastojen että keskitetyn turvallisuusorganisaation valmiudesta, varautumisesta ja osaamisesta. Turvallisuus- ja työsuojeluorganisaation tehtävänä on vastata SSAB:n Raahen tehtaan yritysturvallisuuden toteutumisesta lakien, asetusten ja viranomaismääräysten mukaisesti. Tavoitteena on henkilöstön ja omaisuuden suojaaminen, tuotannon keskeytymisen rajoittaminen sekä ympäristövahinkojen torjunta niin normaali- kuin poikkeusolojen aikana. Toiminnan painopiste on ennakoivassa turvallisuustyössä. Osastot vastaavat omista pelastussuunnitelmistaan ja riittävästä omien pelastusresurssien määrästä, koulutuksesta ja harjoituksista.

Tehtaalle on laadittu ympäristönsuojelulain (527/2014) 15 §:n mukainen ennaltavarautumissuunnitelma, joka kattaa toimet onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden terveydelle ja ympäristölle haitallisten seurausten rajoittamiseksi. Suunnitelmaa ylläpidetään ja se on päivitetty viimeksi marraskuussa 2022.

Tulipalo- ja räjähdysriskit

Käsiteltävistä ja varastoitavista vaarallisista kemikaaleista merkittävimpiä ovat helposti syttyvät kaasut. Tehtaalla käytetään polttoaineina nesteytettyä maakaasua ja nestekaasua. Muita alueella tuotettavia (Air Liquide Finland Oy) ja käytettäviä kaasuja ovat happi, typpi ja argon.

Nesteytetty maakaasu on metaania, joka vuototilanteessa haihtuu ja on helposti syttyvää. Tehtaan itäpuolelle sijaitsee kaksi 750 m³:n nesteytetyn maakaasun (LNG) säiliötä. Varastoalueelle rakennetaan toiminnan muutoksen yhteydessä yksi uusi varastosäiliö (750 m³), uusi purkupaikka ja höyrystin. Kolmanteen säiliöön on varauduttu maakaasun varastoalueen alkuperäisessä suunnittelussa. Säiliöiden suunnittelun yhteydessä on laadittu LNG-vuotojen seuraustarkastelu, joka on huomioitu kaavaratkaisussa.

Nestekaasu on erittäin helposti syttyvää. Se varastoidaan tehdasalueella nesteytettynä paineenkestävissä maapeitteisissä säiliöissä (2 x 1200 m³). Vuotava nestekaasu voi muodostaa syttyvän kaasupilven.

Happi ylläpitää ja kiihdyttää palamista. Tuotantoprosessissa happia käytetään kaasumaisen ja li-säksi sitä varastoidaan tehdasalueella nesteytettynä. Sekoittuessaan palaviin aineisiin happi aiheuttaa räjähdysvaaraa. Argon ja typpi ovat palamattomia kaasuja, mutta vuototilanteessa ne voi syrjäyttää ilman hapen.

Sulan teräksen käsittely voi aiheuttaa tulipaloja, jos vuotamaan pääsevä sula joutuu kosketuksiin palavan materiaalin kanssa. Tulipaloihin on varauduttu tehtaalla olevalla tehdaspalokunnalla ja riittävällä sammutuskalustolla sekä henkilöstön osaamisella. Teollisuuspalokunta osallistuu kaikkiin tehdasalueella tapahtuviin tehtäviin ja toimii ensivasteena tehdasalueella. Tulipalotilanteessa päästöjä aiheutuu ilmaan sekä sammutusvesien kautta aiheutuvat päästöt maaperään ja vesistöön ovat mahdollisia.

Toiminnan muuttuessa tehtaalla tällä hetkellä käsiteltävistä kaasuista koksikaasun ja masuunikaasun käyttö ja niihin liittyvät vaarat loppuvat. Koksikaasun sivutuotteena syntyvää raakabentseeniä ei myöskään enää synny. Nämä kaikki sivutuotteet ovat syttyviä ja tulipalovaaraa aiheuttavia.

Säteilyriskit

Säteilylähteen päätyminen valokaariuuniin voisi aiheuttaa säteilyriskin ensisijaisesti tuotanto-osaston alueelle. SSAB velvoittaa toimittajia valvomaan tehtaalle toimitettavia kierrätysteräseriä niin, että tehtaalle ei toimiteta eriä, joissa on mukana orpoja säteilylähteitä tai jonka säteilyn aktiivisuus ylittää sallitun tason. Tehtaalle tuleva ulkoinen ja sisäinen kierrätysteräs ajetaan säteilymitausporttien kautta kierrätysteräksen varastopaikoille. Kierrätysteräksen varastopaikoilta lastattaessa romun säteilyä valvotaan säteilylähteiden varalta mahdollisimman monessa vaiheessa (mm. lastauskuormaaja), jotta säteilylähteiden havaita ennen sen toimitusta valokaariuuniprosessiin. Mikäli säteilyä havaitaan, säteilevät kierrätysteräserät poistetaan prosessista ja eristetään selvitystyön ajaksi. Mahdollisten säteilylähteiden löytyessä ilmoitetaan siitä viranomaiselle ja toimitaan yhteistyössä säteilyturvallisuusviranomaisen kanssa parhaaksi katsotulla tavalla.

Toiminnan muuttumisen jälkeen valokaariuunista sekä myöhemmin sulaprosessista otetuista teräsnäytteistä analysoidaan muiden analyysien lisäksi myös ionisoiva säteily. Tämän lisäksi säteilyä tullaan mittaamaan valokaariuunin kuonasta (alfasäteily) jokaisen sulatuksen jälkeen. Mikäli havaitaan epänormaalin korkeita säteilyaktiivisuuksia sulatuksen jälkeen, prosessi keskeytetään, ilmoitetaan poikkeamasta viranomaiselle ja toimitaan yhteistyössä viranomaisen kanssa. Mahdollisesti kontaminoituneet materiaalit (teräs, kuonat, pölyt) eristetään muusta materiaalista ja läjitetään väliaikaisesti tehdasalueella sivutuotteiden käsittelyalueella.

Myös mahdollisten ulkopuolelta tulevien aihoiden säteilyä mitataan ennen aihoiden toimittamista valssausprosessiin.

Kuljetusonnettomuudet

Prosessikemikaalit sekä nestekaasu ja nesteytetty maakaasu toimitetaan tehtaalle pääosin auto-kuljetuksina. Kemikaalien kuljetuskaluston onnettomuudet ovat harvinaisia. Vaarallisten kemikaalien kuljetuskaluston ja kuljettajan pätevyysvaatimukset ovat lakisääteisiä. Vaatimusten tarkoitus on lisätä kemikaalikuljetusten turvallisuutta.

Kuljetusonnettomuuksia estetään kuljetusreittien suunnittelulla. Asfaltoidut tiealueet vähentävät riskiä kemikaalien imeytymisestä maahan tai kulkeutumisesta vesistöön.

Toiminnan muuttuessa koksikaasun sivutuotteena syntyvien kemikaalien (kivihiiliterva, raakabentseeni ja rikki) kuljetukset päättyvät, samoin kevyen polttoöljyn ja ammoniakiveden. Muuten kemikaalikuljetukset jatkuvat pääosin ennallaan. Kokonaisuutena kemikaalikuljetukset tie-, rautatie-

ja laivakuljetuksin vähenevät. Merkittävimmät nestemäisten kemikaalien kuljetukset ovat tuoreen, käytetyn ja elvytetyn suolahapon, lipeän, rikkihapon ja saostuskemikaalien kuljetukset. Lisäksi tehdään kautta viedään satamaan laivoille polttoaineita.

Tehdaspalokunnalla on tärkeä rooli myös ympäristövahinkojen torjunnassa.

Tehtaan satama-alueelle on laadittu pelastuslain (379/2011 § 22c) mukaisesti öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntasuunnitelma vuonna 2021. Suunnitelmassa on kuvattu öljy- ja kemikaalivahinkojen ehkäisy, niihin varautuminen, käytettävissä oleva välineistö ja ensitoimenpiteet öljyvahinkotapauksessa. Öljy- ja kemikaalivahinkoihin on varauduttu myös tehtaan tason menettelyohjeilla, ulkoisessa pelastussuunnitelmassa ja osastojen sisäisissä pelastussuunnitelmissa, joissa on kuvattu käytettävissä oleva öljyntorjuntakalusto sekä varautuminen merkittäviin ympäristövahinkotilanteisiin.

Laitevauriot ja -häiriöt

Laitevauriot kemikaalien varastointiin ja siirtoihin liittyvien voivat aiheuttaa vuotoriskejä. Tehtaalla on laadittu Valtioneuvoston asetuksen 856/2012 mukainen selvitys vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista ja toteutettu sen perusteella vaadittuja toimenpiteitä. Uudet kemikaalisäiliöt ja täyttö- ja tyhjennyspaikat rakennetaan aina kulloisenkin lainsäädännön vaatimusten mukaisina.

Poikkeuksellisia päästöjä ilmaan voi syntyä tilanteissa, joissa jokin päästöjen käsittelylaitteisto vikaantuu. Tämän tyyppiin riskeihin varaudutaan ennakkokuullolla, sekä varaamalla riittävästi suodatinmateriaaleja ja kriittisiä varaosia varastoon.

Häiriöt jätevedenpuhdistuksessa voivat aiheuttaa poikkeuksellisia päästöjä vesistöön. Häiriö- tai poikkeustilanteen aiheuttamat vesistövaikutukset riippuvat suuresti päästön suuruudesta ja kestosta sekä ajankohdasta.

Toiminnan muutoksen myötä tehtaan prosessit muuttuvat nykyisistä osin jatkuvatoimisista, ja ei pysäytettävissä olevista, panosprosesseiksi. Näin ollen ympäristönsuojelulaitteiden häiriötilanteissa tuotannollinen toiminta voidaan keskeyttää nykyistä nopeammin ja näin pienentää häiriötilanteesta aiheutuvia ympäristöhaittoja.

Muut ympäristöriskit

Tehtaan merkittävimmät ympäristöriskit liittyvät erilaisiin öljy- ja kemikaalivuotoihin, ilmapäästöjen hallinnan laitteistojen vikaantumisiin, kierrätysteräksen käytön kautta aiheutuvaan säteilyriskiin, hajapölypäästöihin ja meluun. Näistä suurin osa on kuvattu edellä.

Hajapölyriskejä liittyy mm. kuonatuotteiden tuotantoon ja muiden hienojakoisten materiaalien käsittelyyn ja varastointiin. Materiaalien pölyäminen on merkittävä riski myös niiden siirroissa. Pääosion pölyäminen rajautuu tehdasalueelle. Kuonankäsittelyalue siirtyy toiminnan muuttuessa kauemmas asutusalueista ja pysäköintialueista, mikä voi osaltaan vähentää haittaa. Haittaa voidaan estää myös noudattamalla siivoukseen ja laitteiden kunnossapitoon liittyviä työohjeita ja kouluttamalla henkilökuntaa. Toiminnan muuttuessa kuonien käsittelymäärät kuitenkin vähenevät nykyisestä, joten mahdollinen haitta on nykyistä pienempi. Prosessimuutosten jälkeen toimintojen hajapölyämisen arvioidaan kokonaisuutena vähenevän merkittävästi mm. kivihiilen käytön loppumisen takia.

7.21 Vaikutukset elinkeinoelämään ja työllisyyteen

SSAB on laatinut strategisen tiekartan tavoitteenaan olla maailman ensimmäinen fossiilivapaan teräksen tuottaja. Ohutlevytuotannon uudistamisen ensimmäisestä investoinnista kilpailevat Raahen ja Luulajan tehtaat. Kaavan laadinnalla ja kaavan toteuttamisella mahdollistetaan tehtaan toiminnan kehittäminen ja uusien teollisten toimintojen sijoittuminen alueelle. Kaavalla mahdollistetaan tehtaan toiminnan kehittämisen edellyttämät investoinnit, joilla on positiivinen vaikutus alueen talouteen ja elinkeinotoimintaan ja työpaikkojen luomiseen sekä turvaamiseen. Kaavalla mahdollistetaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksien kehittäminen Raahessa ja Raahen seudulla.

7.22 Tehtaan tuotantotavan muutoksen vaikutusten yhteenveto

Raahen terästehtaan toimintaa tullaan muuttamaan niin, että nykyinen tehtaan ohutnauhatuotantojärjestelmä korvataan valokaariuuniteknologiaan perustuvalla nauhatuotannolla. Alla olevassa taulukossa on kuvattu tahtaan tuotantotavan muutoksen vaikutusta eri vaikutustyypeille.

Tämän lisäksi on syytä huomioida, että kaavalla osoitettu rakennusoikeus mahdollistaa tehtaan tuotantotavan muutoksen lisäksi muun teollisen toiminnan kehittämisen kaava-alueella.

Taulukko 7–2. Tehtaan tuotantotavan muutoksen vaikutusten yhteenveto.

Vaikutustyyppi	Tehtaan tuotantotavan muutoksen vaikutukset
Yhdyskuntarakenne	Tuotantotavan muutoksella ei ole vaikutusta yhdyskuntarakenteeseen. Alueen maankäyttö pysyy vastaavana kuin se on ollut vuosikymmenien ajan.
Maisema ja kulttuuriympäristö	Muutoksen myötä alueen rakennusmassan sijainti muuttuu, alueelle toteutetaan uusia voimajohtoja ja osa rakennuksista puretaan. Maisemaan ja kulttuuriympäristön arvottuihin kohteisiin aiheutuu vaikutuksia maiseman muutoksesta. Vaikutuksia on pyritty lieventämään kaava-alueen itäosaan osoitetun suojaviheralueen osoittamisella, meluvallilla ja puuston säilyttämiseen tähtäävillä kaavamerkinnöillä.
Arkeologinen kulttuuriperintö	Arkeologisessa inventoinnissa alueelta ei löydetty muinaismuistolailla suojeltuja kohteita. Tuotantotavan muutoksella ei ole vaikutusta arkeologiseen kulttuuriperintöön.
Rakennuskanta	Tuotantotavan muutos aiheuttaa muutoksia alueen rakennuskantaan. Osa vanhasta rakennuskannasta puretaan ja rakennetaan tilalle uusia rakennuksia ja rakenteita. Alueelta laaditun rakennusinventoinnin perustella alueella ei ole rakennuksiin sidottuja kulttuurihistoriallisia arvoja. Alueen rakennushistoriallisten arvojen on todettu olevan pääosin aineettomia ja liittyvän toimintaan ja toimintatapoihin.
Vesistö	Merialueelle johdettava kuormitus tulee pienentymään, kun terässulaton, kokaamon, masuunien ja harkkovalimon jätevesiä ei enää muodostu. Kuonan käsittelyn tehostamisen arvioidaan myös vähentävän vesistö päästöjä. Toiminnan muutoksen myötä mereen johdettavan jäähdytys- ja prosessijätevesien lämpökuorman arvioidaan pienenevän verrattuna aiempaan.
Hulevedet	Toiminnan muutokset tulevat tiivistämään teollisuusalueen maankäyttöä, minkä seurauksena alueella muodostuvien hulevesien määrä tu-

	lee kasvamaan. Hulevesien määrä ja virtaamahuiput kasvavat erityisesti valuma-alueilla, joille tulee uutta kattopintaa ja vettä läpäisemättömiä piha-alueita. Purkuvesistöön johdettavan huleveden laadun voidaan kuitenkin olettaa paranevan uusien toimintojen myötä, koska muutosalueen nykyisiä hulevesiä kuormittavia toimintoja jää pois käytöstä ja uusien toimintojen hulevedet käsitellään laadun parantamiseksi.
Pohjavedet ja maaperä	Toiminnan muutoksen johdosta alueelta poistuu kuormittavaa toimintaa mm. koksamo ja masuunit. Alueelta tehdään haitta-aineiden kartoitusta suunnittelu- ja rakentamisvaiheissa, jolloin mahdolliset pilaantuneet maa-ainekset tullaan poistamaan rakentamisalueilta viranomaisen hyväksymällä tavalla ja laajuudessa. Maaperän ja pohjaveden tilan arvioidaan parantuvan toiminnan muutoksen ja kaavan toteuttamisen johdosta.
Luontovaikutukset	Toimintojen muutosten myötä alueelta poistuu ympäristöä kuormittavaa toimintaa, joka vaikuttaa positiivisesti erityisesti ilmanlaatuun ja ilmastoon ja sitä kautta myös luontoarvioihin. Muutoshankkeen uudet toiminnot sijoittuvat pääosin nykyiselle luonnonympäristöstään muuttuneelle tehdasalueelle, jossa ei ole jäljellä erityisiä luontoarvoja. Kuljunmäen niityn Natura-alueelle ei kohdistu suoria maankäyttövaihtokuituksia eikä välillisiä vaikutuksia, jotka vaikuttaisivat suoraan Kuljunmäen niityn suojeluperusteisiin. Kaavassa Natura-alue on osoitettu ja kaavamääräyksellä kielletty alueen suojeluarvojen heikentäminen. Lisäksi kaavalla on turvattu alueen hoitotoimenpiteiden suorittaminen. Asemakaavoituksen yhteydessä alueelta on laadittu luontoselvitys, jota kautta on saatu ajantasainen käsitys alueen luontoarvoista. Luontoselvityksessä on tunnistettu alueen luontoarvokohteet ja annettu suositukset maankäytön suunnittelulle. Arvotetut kohteet on osoitettu kaavassa ja jätetty muuttuvan maankäytön ulkopuolelle. Arvotettujen kohteiden kaavallinen osoittaminen ja kaavamääräykset turvaavat kohteiden suojelua.
Luonnonvarojen käyttö	Pääraaka-aineena teräksen valmistuksessa käytetään rautasientä ja kierrätysterästä. Tehtaan nykyisistä raaka-aineista muun muassa rautapelletit ja kivihiili jäävät pois. Muutoshankkeella on näin positiivinen vaikutus luonnonvarojen käyttöön.
Liikenne ja liikenneturvallisuus	Muutosten jälkeiset liikennevaikutukset jäävät vähäisiksi, koska kokonaisliikennemääriin kohdistuvat muutokset ovat vähäisiä. Liikenne Koksamontiellä vähenee kemikaalikuljetusten osalta. Sataman kautta kulkevat vaarallisten kemikaalien kuljetukset vähenevät.
Elinkeinoelämä ja työllisyys	Tehtaan tuotantotavan muutos vastaa kuluttajien ympäristöystävällisten ratkaisujen kysyntään. Tuotantotavan muutoksella varmistetaan tulevaisuuden kysyntään vastaaminen, kilpailukyvyyn turvaaminen ja

	sitä kautta työpaikkojen säilyminen. Tuotantotavan muutos mahdollistaa paremman kustannusasetaman lisäksi myös uusien palvelujen ja tuotteiden kysynnän mahdollistamisen, jolla on positiivisia vaikutuksia elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksiin Raahen seudulla.
Imago	Liiketoiminnan ympäristövastuullisuus, vastuullisuus ja ilmastomuutoksen hidastamiseen liittyvät toimenpiteet parantavat yrityksen imagoa.
Melu	Toiminnan muutoksen myötä tehdasalueen melua aiheuttavien toimintojen sijainnit muuttuvat jonkun verran. Tämä voi vaikuttaa melun leviämiseen eri alueille. Muutokset ovat kuitenkin pieniä. Tehtaalta kuuluva melu ja äänet voivat hieman muuttua toiminnan muuttuessa, mutta säilyvät terveellisuudelle ja teollisuudelle yleisesti tyypillisinä. Mallinnuksen perusteella toiminnasta aiheutuvat melutasot eivät ylitä ympäristöluvan lupamääräyksen 49 vaatimuseroa LAeq,24h 55 dB eivätkä yöajan tavoitetasoa LAeq,22-07 50 dB tehdasalueen läheisimmillä asuinalueilla, eteläpuolella Aunolanperän alueella eikä itäpuolella Saloisen alueella. Sekä Aunolanperän että Saloisen alueella tehtaasta melutasot eivät ylitä Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) päivä- ja yöajan keskiäänitasojen ohjearvoja ulkoalueille. Mallinnuksen perusteella muutoksen takia ei aiheudu merkittävää meluhaittojen lisääntymistä.
Ilmanlaatu	Ilmapäästöjen (hiukkaset, SO₂, NO_x) kokonaispäästöt laskevat nykyisestä. Leviämismallinnusten perusteella pitoisuuksien aluejakaumat ympäristössä pienenevät ja piippupäästölähteiden lukumäärä tehtaalla vähenee. Vaikutuksen alueen ilmanlaatuun pienenevät. Koksaamojen toiminnasta tiedetään vapautuvan PAH-yhdisteitä ilmaan. Vuonna 2021 Raahessa tehdyssä bentso(a)pyreenin lähdeanalyysissä todettiin, että teollisuus edusti 76 % todetuista päästöistä. Tämän perusteella voidaan arvioida, että koksaamon toiminnan loppumisella on ilmanlaatua selvästi parantava vaikutus.
Ilmasto	Noiin 90 % tehtaasta tämänhetkistä hiilidioksidipäästöistä aiheutuu raakaraudan tuotannossa, sillä masuuniprosessissa käytetään pelkistysaineena fossiilista hiiltä. Tuotannon muutoksen taustalla on terästehtaan toiminnan kehittäminen vaiheittain kohti teräksen valmistusta ilman fossiilisia hiilidioksidipäästöjä. Tuotannon muutoksen kautta Suomen hiilidioksidipäästöjen ennakoitaan vähenevän 7 %.
Jätteiden käsittely ja luonnonvarojen hyödyntäminen	Sivutuotteiden ja jätteiden määrä tulee pienenevän nykyisestä. Tehtaan tavanomaisen jätteen kaatopaikan käyttöaika tulee todennäköisesti pidentymään nykyisestä arvioidusta jätemäärien pienemisen myötä.
Turvallisuus	Tehtaalla on käytössä kattavat riskienhallintamenettelyt. Erilaisiin onnettomuustilanteisiin on varauduttu mm. turvallisuusselvityksessä ja

	pelastussuunnitelmissa. Tehtaalle on laadittu ympäristönsuojelulain (527/2014) 15 §:n mukainen ennaltavaraus suunnitelma. Tehdasalueella varastoidaan ja käsitellään kemikaaleja laajamittaisesti. Käsiteltävistä ja varastoitavista vaarallisista kemikaaleista merkittävimpiä ovat helposti syttyvät kaasut. Tehtaalla käytetään polttoaineina nesteytettyä maakaasua ja nestekaasua. Muita alueella tuotettavia ja käytettäviä kaasuja ovat happi, typpi ja argon. Toiminnan muuttuessa tehtaalla tällä hetkellä käsiteltävistä kaasuista koksikaasun ja masuuni-kaasun käyttö ja niihin liittyvät vaarat päättyvät. Säteilylähteen päätyminen valokaariuuniin voisi aiheuttaa säteilyriskin ensisijaisesti tuotanto-osaston alueelle. SSAB velvoittaa toimittajia valvomaan tehtaalle toimitettavia kierrätysteräseriä niin, että tehtaalle ei toimiteta eriä, joissa on mukana. Säteilyä valvotaan kierrätysteräksen lisäksi tuotteista ja sivutuotteista. Kierrätysteräksen käyttömäärä tulee muutoksen myötä kasvamaan. Kokonaisuutena kemikaalikuljetukset tie-, rautatie- ja laivakuljetuksien vähenevät. Toiminnan muutoksen myötä tehtaalla prosessit muuttuvat nykyisistä osin jatkuvatoimisista, ja ei pysäytettävissä olevista, panosprosesseiksi. Näin ollen ympäristönsuojelulaitteiden häiriötilanteissa tuotannollinen toiminta voidaan keskeyttää nykyistä nopeammin ja näin pienentää häiriötilanteesta aiheutuvia ympäristöhaittoja. Toiminnalle haetaan tarvittavat kemikaaliluvat Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (TUKES). Tällä hetkellä Raahen terästehdas on turvallisuusselvityslaitos.

7.23 Yhteisvaikutukset ympäröivän maankäytön kanssa

Tuulivoimat

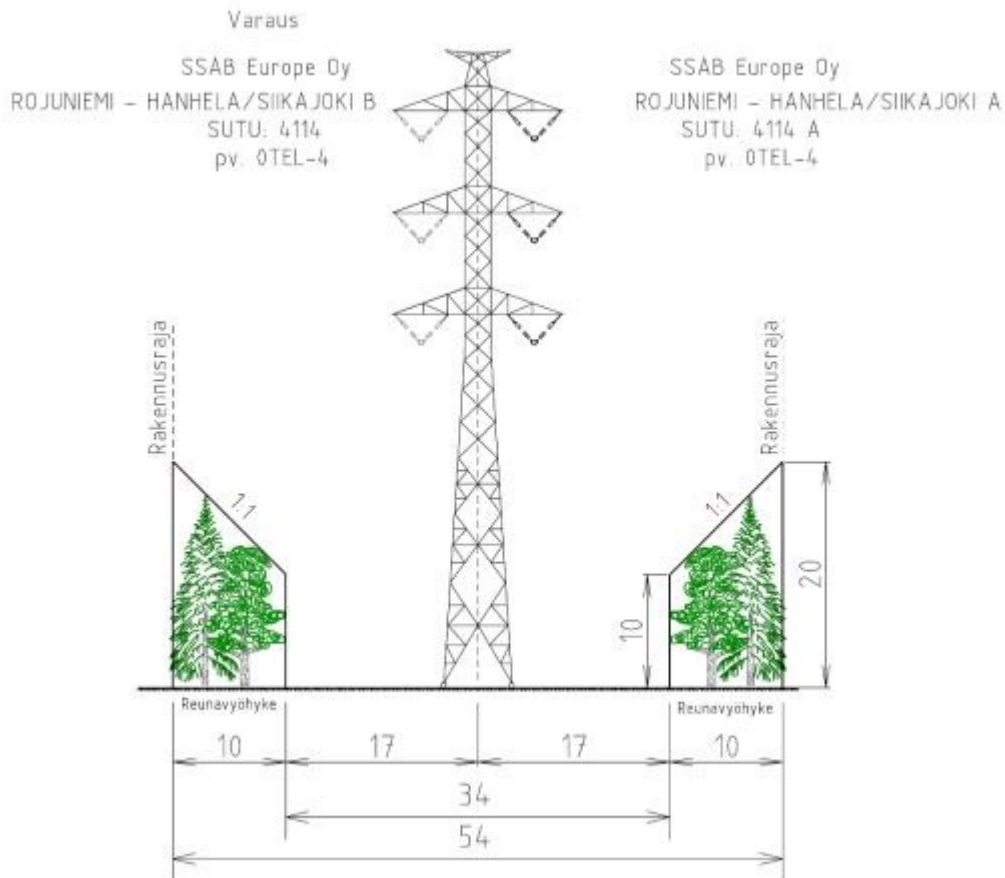
Kaava-alueen ulkopuolelle, sen länsipuolen rantavyöhykkeelle, sijoittuu toiminnassa olevia tuulivoimaloita, jotka ovat aikoinaan luvitettu suunnittelutarveratkaisilla. Alueen lainvoimaisessa yleiskaavassa asemakaava-alueen länsipuolelle on osoitettu tuulivoimaloiden osa-alueita. Kyseessä ei ole tuulivoimakaava (MRL 77 §), jonka perustella rakennuslupa tuulivoimalalle voitaisiin myöntää suoraan yleiskaavan perusteella. Kaavamääräyksen mukaan alueen käyttöönotto edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyn harkintaa. Kaava-alueita lähin tuulivoima sijaitsee Isohiedan läheisyydessä noin 70 metrin etäisyydellä asemakaava-alueen rajasta. Muut rantavyöhykkeen tuulivoimat sijoittuvat noin 130-200 metrin etäisyydelle kaava-alueen rajasta. Kaavassa tuulivoimaloiden lähivaikutusalueet sijoittuvat T/kem - tai T-korttelialueelle, mutta niiden välittömälle lähialueelle ei ole osoitettu rakennusala. Tuulivoimat ovat osin käyttöikänsä päässä ja niiden maankäytöllinen ohjaus tapahtuu tulevilla kaavoituksessa/luvituksella. Tuulivoimatuotannon sijoittaminen rakennetulle satama- tai teollisuusalueelle on perusteltua vaikutusten näkökulmasta, koska tuotannosta aiheutuvat melu- ja muut häiriöt vaikuttavat jo ennestään alueen lähiympäristöön. Tällaisten alueiden herkkyyden tuulivoimatuotannon aiheuttamille vaikutuksille on yleensä vähäinen. Jatkosuunnittelun osalta on kuitenkin huomioitava tuulivoimaloiden riittävä

etäisyys vaarallisten aineiden laitoksiin, riittävät etäisyydet liikenneväyliin sekä tuulivoimalan la-poihin kertyvän jään aiheuttamat mahdolliset vaaratilanteet.

SSAB:n voimajohtohanke

Tuotantomuutoksen toteuttaminen edellyttää riittävän sähkön saannin turvaamista, koska sähkön kulutus tehtaalla kasvaa huomattavasti. SSAB Europe Oy on käynnistänyt YVA-menettelyn uuden 400 kV:n voimajohdon rakentamiseksi tehtaalle. Hankkeen YVA-menettelyssä tarkastellaan kahta päätoteutusvaihtoehtoa (VE1 ja VE2), joissa vaihtoehtoiset voimajohtolinjaukset sijoittuvat Raahen kaupungin sekä Siikajoen ja Pyhäjoen kuntien alueille. Voimajohtojen sähkönsiirron liityntäpisteinä ovat Siikajoen sähköasema (VE1) sekä Pyhäjoen kunnan alueelle suunniteltu Hanhelan sähköasema (VE2). Molemmilta liityntäpisteiltä suunnitelluilla voimajohdoilla on kolme erilaista linjausvaihtoehtoa (A-C). YVA-menettelyssä vaikutukset on arvioitu kahden rinnakkain toteutettavan 400 kV voimajohdon osalta.

Hanke on tällä hetkellä suunnitteluvaiheessa. Ympäristövaikutusten arviointiselostus on ollut nähtävillä 13.3.2023 saakka.

Kuva 7-22. Poikkileikkauskuiva voimajohdosta välillä valtatie 8:n itäpuoli–Raahen terästehdas. 400 kV voimajohdon kaksoisjohtopylväs, jolloin johtoalueen leveydeksi tulee noin 54 m (kuva muokattu Destian johtoaluekuvasta). Lähde: SSAB Europe Oy 2023

Kaavassa on huomioitu YVA-menettelyssä kaavoitettavalle alueelle osoitettu muuntoasema ja alue osoitettu alue kaavassa energiahuollon alueena. YVA-selostuksessa esitettyssä voimajohdon poikkeileikkauskuva välillä valtatie 8:n itäpuoli-Raahen terästehdas johtoalueen leveys on 54 metriä ja rakenne on kaksoisjohtopylväs. Energiahuollon alueelta itään on kaavassa osoitettu ohjeelliset johtoa varatut alueen osat siten, että alueella olisi mahdollista kulkea myös rinnakkain 2*400 kV johtolinjat ja johtoalueen leveys on 103 metriä. Tällä varaudutaan mahdollisiin tulevaisuuden tarpeisiin.

YVA-menettelyn yhteydessä laaditussa arkeologisessa inventoinnissa (Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu 2022) löydettiin Aunolanperän alueelta muu kulttuuriperintökohde johtolinjan läheisyydestä osittain kaava-alueelta. Kohde voidaan huomioida voimajohtolinjan tarkemmassa pylväsuunnittelussa.

Alustavan aikataulun mukaan voimajohdon rakentaminen ajoittuu vuosille 2024–2027 ja Toisen voimajohdon tarve on tämänhetkisen arvion mukaan aikaisintaan vuonna 2032.

Syväsatama ja Lapaluodon (Raahen) satama-alueet

Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä on Raahen satama ja syväsatama. Molempien satamansien osalta satamaliikenteen arvioidaan kasvavan. Kokonaisuutena tällä hetkellä 50 % Suomen maatuulivoimakuljetuksista kulkee Raahen sataman kautta ja osuus oletetaan pysyvän vähintään samalla tasolla. Tuulivoimakomponenttien kuljetuksia keskitetään tulevaisuudessa Lapaluodon lisäksi myös syväsatamaan, josta on suunniteltu kehitettävän tuulivoimahub. Syväsatama on Raahen sataman laajennusinvestointikohde. Syväsatama-alueen yhteyteen mahdollista sijoittaa myös teollista toimintaa, esim. erilaisten sivuvirtojen jatkojalostusta. Satamayhteyksien osalta tulee ottaa myös huomioon, että satama kuuluu TEN-T kattavaan verkkoon, joka asettaa liityntäyhteyksille tie- ja rataverkon osalta vaatimuksia. Lapaluodon satamaan on tehty suunnitelma Lapaluodon tien oikaisusta. Syväsataman rakentaminen nykyisen projektisuunnitelman mukaan 2023–2026. Kaavaratkaisussa on huomioitu sataman kehittämisen mahdollisuudet ja satamaan johtavien tie- ja raideyhteyksien turvaaminen ja kehittäminen. Syväsatamaan on osoitettu yhteys sekä etelästä että pohjoisesta. Yhteydet palvelee sataman eri osien liikennettä ja kytkee tehdasalueen satamiin. Porttien sijoittamisessa on huomioitava kulunvalvonnan mahdollistaminen ilman, että se aiheuttaa liikaa häiriötä kulkuyhteyksiin

8. KAAVAN SUHDE VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN, MAAKUNTA- JA YLEISKAAVAAN

8.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kaavan suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Taulukko 8–1. Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Tavoite	Toteutuminen
Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen	
Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edel-	Kaavan toteuttaminen mahdollistaa yritystoiminnan kehittämisen alueella. Elinkeino- ja yritystoiminnan kehittäminen edistää koko maan laajuista monikeskuksista aluerakennetta.

lytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.	Muutoksella luodaan edellytykset yritystoiminnan kehittämiseksi ja vastataan markkinoiden kysyntään.
Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.	Kaava hyödyntää olemassa olevia rakenteita ja infrastruktuuria. Suunnitellun tuotannon toimintaperiaate perustuu osin kierrätystalouteen ja täten edistää luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Kaavaratkaisu perustuu osittain positiivisten sijaintitekijöiden hyödyntämiseen. Kaavalla ei ole osoitettu sellaista maankäyttöä, joka hajauttaisi yhdyskuntarakennetta.
Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.	Kaavoituksen yhteydessä laaditussa liikenneselvityksessä on huomioitu työpaikka-alueen saavutettavuus eri liikennemuodoilla.
Tehokas liikennejärjestelmä	
Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavaraj- ja henkilöliikenteen solmu-kohtien toimivuudelle.	Asemakaavoituksen yhteydessä on laadittu liikenneselvitys, jossa on tunnistettu alueen kehittymisen merkittävimmät vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen sekä muodostettu suunnitelma kaikkien kulkumuotojen reiteistä alueen kehittymisen eri vaiheissa. Kaavan laadinnan yhteydessä on tunnistettu Raahen sataman ja Syväsataman tie-, raide- ja merikuljetusten edellytykset ja kehittämistarpeet.
Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	
Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.	Kaavalla on määritetty alin kosteudelle alttiiden rakennusosien rakentamiskorkeus. Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on varauduttu kasvillisuuden säilyttämisellä ja hulevesien hallinnan suunnittelulla.
Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.	Kaavan mahdollistamien toimintojen ympäristövaikutuksia sekä niiden vähentämismahdollisuuksia on arvioitu ja arvioidaan kaava- ja lupamenettelyjen menettelyiden yhteydessä. Toiminnan vaikutusten arviointi ja lupaehtojen määrittäminen jatkuu ympäristö- ja vesilupa

	sekä kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa lupakäsittelyissä. Kaavaratkaisussa on otettu huomioon toimintojen sijoittuminen siten, ettei terveydelle asetettu raja- ja ohjearvoja ylitetä.
Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.	Toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille on jätetty suojaetäisyydet ja kaavamääräyksiin ohjattu näiden alueiden säilymisen edellytykset.
Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.	Kaavoitettava alue sijoittuu Tukesin määrittämälle konsultointivyöhykkeelle. Tuotannon muutoksen myötä tarvittavat kemikaalimäärät tulevat laskemaan. Kaavaratkaisussa on huomioitu luonnon kannalta herkäät alueet. Toiminta on sijoitettu etäälle asutuksesta, eikä kaavalla osoiteta uusia asumisen tai yleisten toimintojen alueita.
Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat	
Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.	Kaava-alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Luonnonperinnön arvot on huomioitu kaavassa ja jätetty muuttuvan maankäytön ulkopuolelle.
Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä	Kaavatyön yhteydessä on laadittu kaava-alueelta ja sen välittömältä vaikutusalueelta luontoselvitys. Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet on tunnistettu, osoitettu kaavassa ja jätetty muuttuvan maankäytön ulkopuolelle. Kaavassa osoitetut toiminnot on sijoitettu niin, etteivät ne vaaranna luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden säilymistä 2. vaihemaakuntakaavassa osoitettu rannikon-suuntainen viheryhteys ei sijoitu kaavoitettavalle alueelle vaan mantereelle päin.
Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.	Kaavoitettava alue on pääosin rakentunutta teollisuusaluetta, jonne pääsyä on rajoitettu. Tehdastoimintojen ulkopuolelle on kaavassa osoitettu suojaviheraluetta ja ranta-alueet on jätetty rakentamisalojen ulkopuolelle.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.	Prosesseissa syntynyttä energiaa hyödynnetään muun muassa toimittamalla kaukolämpöä. Prosessin sivutuotteita, kuten kuonia, hyödynnetään maatalouden maanparannusaineena, sementin valmistuksen raaka-aineena, maa- ja tienrakentamisessa, teollisuuden raaka- ja apuaineina tai teollisuuden neutralointiaineena. Alueella sivutuotteita, samoin kuin myös jäännösjakeita, hyödynnetään palauttamalla takaisin prosessiin tai käyttämällä maarakentamiseen, kuten melu-/suojavallin rakentamisessa. Koksamoprosessin sivutuotteena muodostuvat terva, bentseeni ja rikki myydään tuotteina asiakkaille jatkojalostusta varten. Alueella ei ole maatalouden kannalta merkittäviä yhtenäisiä viljelyalueita. Tehdasaluetta ympäröivä puusto pyritään säilyttämään mahdollisuuksien mukaan.
Uusiutumiskykyinen energiahuolto	
Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.	Muutoshankkeen takia sähkönkulutus alueella kasvaa huomattavasti ja alueelle tarvitaan uusi 400 kV voimajohto. Kaavassa on osoitettu SSAB:n varaus sähköasemalle ja 400 kV voimajohtoilta. Näillä varauksilla varaudutaan myös vireillä olevassa maakuntakaavassa osoitettuun pääsähköjohdon yhteystarpeeseen.

8.3 Maakuntakaava

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Tämän perustehtävänsä ohella maakuntakaavan tulee edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista ja sovittaa ne yhteen alueiden käyttöä koskevien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa (YM 2002). Maakuntakaava ei ole voimassa lainvoimaisen yleiskaavan alueella, mutta se on ohjeena silloin, kun yleiskaavaa muutetaan.

8.4 Yleiskaava

Suunnittelualue sijoittuu kokonaisuudessaan alueelle, jossa maankäytön ohjaus toteutuu tällä hetkellä voimassa olevien yleiskaavojen ohjausvaikutukset kautta. Maankäyttö- ja rakennuslain 42 §:n 1 momentin mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Asemakaavan laadinnassa on ollut kyse yleiskaavassa osoitetun maankäyttöratkaisun tarkentamisesta. Suunnittelualueella on ollut vuosikymmenien ajan Seveso-direktiivin alaista maankäyttöä, jolle on määritetty Tukesin konsultointivyöhyke. Asemakaavassa ko. toiminnan alue on osoitettu Tukesin ohjeiden mukaisesti T/kem-korttelialueeksi.

Kaavamuutos ei ole ristiriidassa alueella voimassa olevien yleiskaavojen kanssa. Kaava toteuttaa alueen osayleiskaavojen tavoitteita.

9. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

9.2 Toteuttaminen

Asemakaavan toteuttaminen voidaan aloittaa, kun kaava on saanut lainvoiman. Toteutuksessa tulee huomioida kaavamääräysten lisäksi alueelle laaditut hulevesisuunnitelmat.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisia rakennuslupia hankkeelle haetaan, kun suunnittelu on edennyt siihen vaiheeseen, että se on mahdollista. Alustavan aikataulun mukaan uusien tehdasosien rakentaminen voisi alkaa vuoden 2025 alussa. Rakentamisen ja käyttöönoton on arvioitu kestävän noin kolme vuotta.

Uusien rakennusten rakentaminen on tavanomaista rakentamista, joka sisältää myös huomattavan määrän erilaisia laiteasennuksia.

9.3 Toteutuksen seuranta

Ympäristölainsäädäntö edellyttää ympäristöön vaikuttavista hankkeista ja toiminnoista vastaavilta ympäristövaikutusten seuranta. Päästöjen seuranta koskevat, juridiset velvoitteet annetaan kunkin hankkeen ympäristölupapäätöksen lupaehdoissa ja vaikutuksia ympäristöön on seurattava viranomaisten hyväksymien tarkkailuohjelmien mukaisesti.

Kaava-alueella oleva Koksaamontie tunnetaan jatkossa nimellä Satamatie.

Yksityiskohtaiset ympäristövaikutusten tarkkailuohjelmat laaditaan ympäristö ja vesiluvan yhteydessä.

10. LÄHTEET

AFRY Buildings Finland Oy 2023. SSAB:n tehdasalue, Raahe rajattu rakennushistoria ja rakennusinventointi.

AFRY Finland Oy 2022. SSAB:n Raahan tehtaan asemakaavoituksen luontoselvitys.

AFRY Finland Oy 2023a. Hulevesiselvitys.

AFRY Finland Oy 2023b. SSAB Raahan tehtaan asemakaavan liikenneselvitys.

AFRY Finland Oy 2023d. Kuormituksen leviämisen arviointi Raahan edustan merialueella ja Kuljunlahdella

AFRY Finland Oy 2021. SSAB Europe Oy, Raahan tehdas, Kuljunlahden makeavesialtaan vesistö-tarkkailun vuosiyhteenveto 2020.

AFRY Finland Oy 2022a. SSAB Europe Oy, Raahan tehdas, Kuljunlahden makeavesialtaan vesistö-tarkkailun vuosiyhteenveto 2021.

Efterklang 2022. Meluselvitys, SSAB Europe Oy Raahan terästehdas. 16.8.2022.

Enwin Oy 2022c. SSAB Europe Oy, Raahan tehdas, MINIMILL-hanke Ilmanlaatumallinnukset, SSAB Europe Oy, Raahe. 15.12.2022.

Eurofins Ahma Oy 2021. Raahan edustan merialueen yhteistarkkailu. Vesistötarkkailu sekä kalataloudellinen tarkkailu 2020. Projekti 10661.

Eurofins Ahma Oy 2022. Raahan edustan merialueen yhteistarkkailu. Vesistötarkkailu sekä kalataloudellinen tarkkailu 2021. Projekti 10661.

Geobotnia 2022. Minimil-hankkeen rakennettavuusselvitys. 28.10.2022

Geobotnia 2016. Rannan altaiden lietteen määrän ja laadun selvitys, pohjatutkimusraportti. 3.5.2016

GTK 2021. Happamat sulfaattimaat. <https://gtkdata.gtk.fi/hasu/index.html>

GTK 2022. Maankamara-karttapalvelu. <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Husa, J., Teeriaho, J. ja Kontula, T. 2001. Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Pohjanmaalla. Suomen ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 203.

Kontula T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Luontotyyppien punainen kirja. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 5/2018. Osat 1 ja 2.

Latvasilmu Osk. 2018. Raahen edustan merialueen kalataloudellinen tarkkailu 2017.

Luonnonvarakeskus LUKE 2022. Luonnonvaratieto karttapalvelu. <https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat?panel=suurpedot> (29.11.2022).

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö. 346 s.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2023. Kuljunmäen niitty ja Satamajärven niitty perinnebiotooppien kohdekortit, maastolomakkeet ja biotooppikuviot SAKTI-tietojärjestelmästä 18.1. ja 20.2.2023.

Pro Agria Oulu 2018. Kuljunlahden koekalastusraportti.

Raahen kaupunki 2021. Raahen ilmanlaatu 2021.

Raahen kaupunki 2022. Raahen kaupungin voimassa olevat kaavat <https://www.raahe.fi/kaavoitus/voimassa-olevat-kaavat>

Raahen kaupunki 2023. Ilmanlaatu. <https://www.raahe.fi/luonto-ja-ymparisto/ilmanlaatu>

Raahen Satama 2022. Raahen satama info. <https://www.raahensatama.fi/info>

Ramboll Finland Oy 2023. Tieliikenneonnettomuudet kartalla. <https://mobilityanalytics.ramboll.com/onn/poliisi>

Ramboll Finland Oy 2018b. Raahen terästehdas perustilaselvitys. 19.10.2018

SSAB Europe Oy 2017. Kuljunlahden makeavesialtaan tarkkailusuunnitelma vuodesta 2017 alkaen

SSAB Europe Oy 2021. SSAB:n Raahen tehtaan ympäristövuosi 2021. <https://www.ssab.com/fi-fi/ssab-konserni/tietoja-ssabsta/tuotantopaikkakunnat-suomessa/raahe/turvallisuus-ja-ymparisto>

SSAB Europe Oy 2022. Raahen tehtaan 400 kV:n voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointi

Tilastokeskus 2022. Ulkomaan meriliikenne. <https://www.stat.fi/til/uvliik/>

Ympäristöministeriö 2019. Natura-verkoston ja sen tietojen täydentäminen. https://www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Luonnonsuojelualueet/Naturaalueet/Verkoston_ja_tietojen_taydentaminen.

Vainio, M. & Kekäläinen, H. 1997. Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemat. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 44.

Väylävirasto 2022. Tuomioja-Raahe-radon perusparannus. <https://vayla.fi/tuomioja-raahe-perusparannus>

Väylävirasto 2022. Liikennemääräkartat. <https://vayla.fi/vaylista/aineistot/kartat/liikennemaarakartat>

Väylävirasto 2023. Väyläkortit. <https://vayla.fi/palveluntuottajat/ammattimerenkulku/liikkuminen-vesivaylilla/vaylakortit>

WSP Finland Oy 2019. SSAB Europe Oy:n Raahen terästehtaan meluselvitys. SSAB Europe Oy, Raahen tehdas. 2.9.2019.

11. YHTEYSTIEDOT

Raahen kaupunki / Kaavoitus

kaavoitus@raahe.fi

Anu Syrjäpalo
Kaavoituspäällikkö
puh. 044 439 3575
anu.syrjapalo@raahe.fi

Mathias Holmén
Kaavasunnittelija
puh. 040 830 3159
mathias.holmen@raahe.fi

raahe.fi > Palvelut > Elinympäristö > Kaavoitus > Vireillä olevat kaavat > Asemakaavoitus

AFRY Finland Oy/ Kaavakonsultti

Miia Nurminen-Piirainen
Projektipäällikkö
puh. +358 (0)50 576 3580
miia.nurminen-piirainen@afry.com

Ida Montell
Suunnittelija
puh. + 358 (0) 50 344 7230
ida.montell@afry.com